

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

Факультет лінгвістики

Кафедра теорії, практики та перекладу німецької мови

«На правах рукопису»

«До захисту допущено»

УДК 811.112.2'25-028.26:[791+075.2](043.3)

В.о. завідувача кафедри

Світлана ІВАНЕНКО _____

«___» _____ 2025 р.

МАГІСТЕРСЬКА ДИСЕРТАЦІЯ

на здобуття ступеня магістра

зі спеціальності 035 « Філологія»

**на тему: «Переклад аудіовізуальних медіапродуктів: специфіка
субтитрування, граматичні трансформації та синтаксичні особливості
оригіналу й перекладу (з німецької на українську мови)»**

Виконала: студентка 6 курсу, групи ЛН-41мп

Хугаєва Анна Сергіївна

Науковий керівник:

канд. філол. наук, доц. Чайковська О.Ю.

Рецензент:

канд. філол. наук, доц. Карачун Ю.Г.

Засвідчую, що у цій магістерській
дисертації немає запозичень з
праць інших авторів без
відповідних посилань
Студентка _____

Київ 2025

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Факультет лінгвістики

Кафедра теорії, практики та перекладу німецької мови

Рівень вищої освіти — другий (магістерський)

Спеціальність (спеціалізація) — 035 Філологія (035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша — німецька)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри

Світлана ІВАНЕНКО _____

« ____ » _____ 2025 р.

ЗАВДАННЯ

на магістерську дисертацію

студентці Хугаєвій Анні Сергіївні

1. Тема дисертації: «Переклад аудіовізуальних медіапродуктів з німецької мови на українську: специфіка субтитрування, граматичні трансформації, синтаксичні особливості оригіналу й перекладу», науковий керівник дисертації: Чайковська Олена Юріївна, канд. філол. наук, доц., затверджені наказом по університету від « ____ » _____ 2025 р., № ____.
2. Термін подання студенткою дисертації: 29.11.25.
3. Об'єкт дослідження – німецько-українські субтитри з серіалів «Місце злочину Берлін: Нічний убивця» та «Макстон-Холл – світ між нами».
4. Предмет дослідження – синтаксичні, граматичні та культурно-лінгвістичні особливості німецького оригіналу та їх відтворення в українських субтитрах, а також технічні параметри субтитрування та можливості використання штучного інтелекту.
5. Перелік завдань, які потрібно розробити:

- 1) охарактеризувати теоретичні засади аудіовізуального перекладу, історію розвитку субтитрування та його місце у сучасній системі АВП;
- 2) визначити синтаксичні та граматичні особливості німецького оригіналу та їх трансформаційний потенціал при перекладі українською мовою;
- 3) проаналізувати засади перекладу культурно-маркованої лексики та адаптаційні стратегії в аудіовізуальному контексті;
- 4) дослідити технічні та лінгво-візуальні особливості субтитрів на стримінгових платформах Amazon Prime Video та Netflix;
- 5) здійснити функціональний аналіз практичної реалізації перекладацьких трансформацій в офіційних субтитрах досліджуваних серіалів;
- 6) дослідити особливості промтингу та експериментально перевірити можливості перекладу субтитрів за допомогою штучного інтелекту (Claude 4.5 Sonnet, GPT-4o) із порівнянням результатів з перекладом людини.
6. Орієнтовний перелік ілюстративного матеріалу: 2 джерела, зокрема 2 епізоди серіалу «Місце злочину Берлін: Нічний убивця» (Crime Scene Berlin: Night Killer, Netflix, переклад Л. Речич) та 2 перші серії серіалу «Макстон-Холл — світ між нами» (Maxton Hall - Die Welt zwischen uns, Amazon Prime Video, переклад О. Скібіцької).
7. Орієнтовний перелік публікацій: тези на двох всеукраїнських конференціях та стаття у фаховому науковому журналі.
8. Дата видачі завдання: _____

Календарний план

№ з/п	Назва етапів виконання магістерської дисертації	Строк виконання етапів магістерської дисертації	Примітка
1	<i>Обґрунтування теоретичних передумов дослідження</i>		
2	<i>Формування програми й методики дослідження</i>		

3	<i>Аналіз досліджуваного матеріалу та виклад і оформлення результатів дослідження</i>		
---	---	--	--

Студентка _____

А. С. Хугаєва

Науковий керівник дисертації _____

О. Ю. Чайковська

РЕФЕРАТ

Хугасва А. С. Переклад аудіовізуальних медіапродуктів з німецької мови на українську: специфіка субтитрування, граматичні трансформації, синтаксичні особливості оригіналу й перекладу. Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Магістерська дисертація на здобуття ступеня магістра зі спеціальності 035 «Філологія». КПІ ім. Ігоря Сікорського, Київ, 2025.

У кваліфікаційній роботі розглянуто теоретичні засади аудіовізуального перекладу з акцентом на субтитрування, здійснено теоретико-методологічне обґрунтування специфіки німецько-українського субтитрування, з'ясовано синтаксичні та граматичні особливості німецького оригіналу та їх трансформаційний потенціал, проаналізовано засади перекладу культурно-маркованої лексики та адаптаційні стратегії у аудіовізуальному контексті, обґрунтовано необхідність застосування комплексних перекладацьких трансформацій, виявлено технічні та лінгво-візуальні особливості субтитрів на стримінгових платформах Amazon Prime Video та Netflix, встановлено закономірності практичної реалізації трансформацій в офіційних субтитрах, досліджено можливості та обмеження перекладу субтитрів за допомогою штучного інтелекту.

Наукова новизна роботи полягає в комплексному дослідженні німецько-українського субтитрування аудіовізуальних творів у перекладознавчому аспекті. Вперше здійснено систематичний порівняльний аналіз технічних параметрів субтитрів на провідних стримінгових платформах, досліджено прагматичний потенціал культурно-маркованої лексики німецьких серіалів методом контрастивного аналізу, а також вперше проаналізовано ефективність застосування методу Prompt Sandwich (PETED) для перекладу субтитрів за допомогою великих мовних моделей (Claude 4.5 Sonnet та GPT-4o).

Практичне значення здобутих результатів полягає у тому, що дисертація збагачує дослідницький досвід сучасної германістики та перекладознавства новими знаннями про специфіку аудіовізуального перекладу, його технічні обмеження та перекладацькі рішення. Отримані результати поглиблюють

уявлення про закономірності функціонування німецько-українського субтитрування, особливості відтворення культурно-маркованої лексики та синтаксичних структур, а також можуть бути використані в освітньому процесі, зокрема в теоретичних та практичних курсах аудіовізуального перекладу, теорії та практики перекладу з німецької мови, міжкультурної комунікації та лінгвокультурології. Результати дослідження штучного інтелекту в субтитруванні мають прикладне значення для професійних перекладачів-субтитрувальників.

Апробація результатів дослідження. Основні методологічні, теоретичні результати і концептуальні положення дослідження обговорювалися на: XVII Міжнародній науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених «Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов» (19 травня 2025 р.); XXXII Міжнародній науково-практичній конференції Асоціації українських германістів «Україна та німецькомовні країни: культурні, літературні та мовні контакти» (26–27 вересня 2025 р.).

Публікації. Основні положення і результати дисертаційного дослідження висвітлено в 3 публікаціях, з яких: 1 стаття у науковому фаховому виданні України («Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика», Том 36 (75) № 3, 2025), 2 – у збірниках матеріалів міжнародних науково-практичних конференцій.

Ключові слова: *аудіовізуальний переклад, субтитрування, німецько-український переклад, культурно-маркована лексика, граматичні трансформації, синтаксичні особливості, стримінгові платформи, адаптація, штучний інтелект, промптинг, перекладацькі трансформації.*

ABSTRACT

Khuhaieva A. S. Translation of Audiovisual Media Products: Specifics of Subtitling, Grammatical Transformations and Syntactic Features of the Original and Translation (from German into Ukrainian). Qualifying research work with manuscript copyright.

Master's thesis for a master's degree in specialty 035 "Philology". Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, Kyiv, 2025.

The qualification work examines the theoretical foundations of audiovisual translation with an emphasis on subtitling, carries out theoretical and methodological substantiation of the specifics of German-Ukrainian subtitling, clarifies the syntactic and grammatical features of the German original and their transformational potential, analyzes the principles of translating culture-specific vocabulary and adaptation strategies in an audiovisual context, substantiates the necessity of applying complex translation transformations, identifies technical and linguo-visual features of subtitles on streaming platforms Amazon Prime Video and Netflix, establishes patterns of practical implementation of transformations in official subtitles, and investigates the possibilities and limitations of subtitle translation using artificial intelligence.

The originality of the research lies in the comprehensive study of German-Ukrainian subtitling of audiovisual works from a translation studies perspective. For the first time, a systematic comparative analysis of technical parameters of subtitles on leading streaming platforms has been conducted, the pragmatic potential of culture-specific vocabulary in German series has been studied through contrastive analysis, and the effectiveness of applying the Prompt Sandwich (PETED) method for subtitle translation using large language models (Claude 4.5 Sonnet and GPT-4o) has been analyzed for the first time.

The practical significance of the obtained results is that the thesis enriches the research experience of contemporary Germanic studies and translation studies with new knowledge about the specifics of audiovisual translation, its technical constraints, and translation solutions. The obtained results deepen understanding of the functioning patterns of German-Ukrainian subtitling, peculiarities of rendering culture-specific

vocabulary and syntactic structures, and can be used in the educational process, particularly in theoretical and practical courses of audiovisual translation, theory and practice of translation from German, intercultural communication, and linguocultural studies. The research findings on artificial intelligence in subtitling have practical significance for professional subtitle translators.

Approbation of research results. The main methodological and theoretical results and conceptual provisions of the study were discussed at: the 17th International Scientific and Practical Conference of Higher Education Students and Young Scientists "Human as a Subject of Intercultural Communication: Modern Trends in Philology, Translation and Foreign Language Teaching" (May 19, 2025); the 32nd International Scientific and Practical Conference of the Association of Ukrainian Germanists "Ukraine and German-speaking Countries: Cultural, Literary and Linguistic Contacts" (September 26–27, 2025).

Publications. The main provisions and results of the dissertation research are presented in 3 publications, of which: 1 article in a scientific professional journal of Ukraine ("Scientific Notes of V. I. Vernadsky Taurida National University. Series: Philology. Journalism", Vol. 36 (75) No. 3, 2025), 2 – in collections of materials from international scientific and practical conferences.

Keywords: *audiovisual translation, subtitling, German–Ukrainian translation, culturally marked vocabulary, grammatical transformations, syntactic features, streaming platforms, adaptation, artificial intelligence, prompting, translation transformations.*

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ.....	5
ВСТУП.....	11
РОЗДІЛ 1 Теоретичні засади аудіовізуального перекладу з акцентом на субтитрування.....	16
1.1 Сутність аудіовізуального перекладу: історія розвитку, типологія та актуальність	16
1.2 Субтитрування та дубляж, теоретичні засади субтитрування та дубляжу.....	21
1.3 Робочий процес та важливі аспекти оформлення субтитрів.....	29
Висновки до першого розділу.....	38
РОЗДІЛ 2 Перекладацькі особливості відтворення мовних та культурних складових німецького оригіналу в субтитрах (на прикладі аналізу серіалів «Місце злочину Берлін: Нічний убивця» та «Макстон-Холл – світ між нами»).....	40
2.1 Синтаксичні та граматичні особливості німецького оригіналу та їх трансформаційний потенціал.....	40
2.2 Засади перекладу культурно-маркованої лексики та її функція у створенні кінотексту.....	48
2.3 Адаптаційні стратегії перекладу культурно-маркованої лексики в аудіовізуальному контексті.....	54
Висновки до другого розділу.....	62
РОЗДІЛ 3 Практичний аналіз перекладацьких стратегій субтитрування з німецької на українську мову та можливості перекладу субтитрів за допомогою ШІ (на основі серіалів «Місце злочину Берлін: Нічний убивця» та «Макстон-Холл – світ між нами»	64
3.1 Дослідження технічних та лінгво-візуальних особливостей субтитрів	64

3.2 Функціональний аналіз практичної реалізації трансформацій в офіційних субтитрах	70
3.3 Дослідження особливостей промтингу, формулювання промтів та експериментальний переклад субтитрів за допомогою ШІ, порівняння субтитрів, створених людиною та ШІ.....	76
Висновки до третього розділу.....	84
ВИСНОВКИ.....	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	89
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	98
ДОДАТКИ.....	99

ВСТУП

Актуальність проблеми. У контексті глобалізації та інтенсивного розвитку цифрових медіа аудіовізуальний переклад (АВП), зокрема субтитрування, набуває дедалі більшого значення як засіб міжкультурної комунікації. Зростання популярності стримінгових платформ (зокрема як-от, наприклад, Netflix, Amazon Prime Video) та законодавчі вимоги України щодо обов'язкового субтитрування іноземного контенту державною мовою актуалізують потребу у дослідженні специфіки німецько-українського субтитрування. Субтитрування як форма діагонального перекладу вимагає одночасної зміни мови та мовного коду (усне мовлення переходить у письмову форму) за суворих технічних та когнітивних обмежень, що робить його однією з найскладніших форм перекладацької діяльності. Актуальність дослідження зумовлена також недостатнім висвітленням у перекладознавстві питань відтворення культурно-маркованої лексики німецьких аудіовізуальних творів українською мовою, особливостей перекладацьких трансформацій, які пов'язані зі структурою німецької мови та відсутністю комплексних досліджень можливостей використання штучного інтелекту для перекладу субтитрів.

Ступінь розробленості проблеми у науковій літературі. Теоретичні засади аудіовізуального перекладу досліджували зарубіжні науковці: Г. Е. Юнгст (Heike Jüngst), Х. Діас Сінтас (Jorge Díaz Cintas), А. Кюнцлі (Alexander Künzli), К. Кайндль (Klaus Kaindl), Я. Педерсен (Jan Pedersen), П. Ньюмарк (Peter Newmark), Г. Готтліб (Henrik Gottlieb). В Україні проблематику АВП розробляють Ю. Плетенецька, В. Конкульовський, О. Орехова, Т. Лук'янова, Т. Малкович, А. Мельник, О. Поляков, С. Радецька, Т. Каліщак, Н. Підмогильна, О. Спіркіна, К. Волошина. Питання культурно-маркованої лексики у перекладі вивчали Р. Зорівчак, А. Семенюк, В. Куліш, О. Гарах, Н. Ясиненко. Граматичні трансформації у німецько-українському перекладі досліджували О. Білоус, О. Тупиця, Т. Кияк, А. Наumenко, О. Огуй. Однак комплексного дослідження специфіки німецько-українського субтитрування з урахуванням технічних,

лінгвістичних та культурних аспектів, а також можливостей штучного інтелекту досі не проведено, що визначає наукову новизну цієї роботи.

Об'єкт дослідження – німецько-українські субтитри з серіалів «Місце злочину Берлін: Нічний убивця» та «Макстон-Холл — світ між нами».

Предмет дослідження – синтаксичні, граматичні та культурно-лінгвістичні особливості німецького оригіналу та їх відтворення в українських субтитрах, а також технічні параметри субтитрування та можливості використання штучного інтелекту.

Мета дослідження – комплексний аналіз специфіки німецько-українського субтитрування через дослідження граматичних трансформацій, синтаксичних особливостей, стратегій відтворення культурно-маркованої лексики та технічних параметрів субтитрів на матеріалі німецьких серіалів «Місце злочину Берлін: Нічний убивця» та «Макстон-Холл – світ між нами».

Досягнення сформульованої мети вимагає розв'язання конкретних завдань:

1. схарактеризувати теоретичні засади аудіовізуального перекладу, історію розвитку субтитрування та його місце у сучасній системі АВП;
2. визначити синтаксичні та граматичні особливості німецького оригіналу та їх трансформаційний потенціал при перекладі українською мовою;
3. проаналізувати засади перекладу культурно-маркованої лексики та адаптаційні стратегії в аудіовізуальному контексті;
4. дослідити технічні та лінгво-візуальні особливості субтитрів на стримінгових платформах Amazon Prime Video та Netflix;
5. здійснити функціональний аналіз практичної реалізації перекладацьких трансформацій в офіційних субтитрах досліджуваних серіалів;
6. дослідити особливості промтингу та експериментально перевірити можливості перекладу субтитрів за допомогою штучного

інтелекту (Claude 4.5 Sonnet, GPT-4o) із порівнянням результатів з перекладом людини.

Методи дослідження. Для досягнення мети та розв'язання поставлених завдань у роботі застосовано такі методи дослідження: **загальнонаукові** – індукція, дедукція, аналіз і синтез – для уточнення теоретичних засад і формування висновків дослідження; **спеціальні лінгвістичні методи**: описовий метод – для інвентаризації та систематизації одиниць субтитрів німецькою та українською мовами; метод зіставного аналізу – для виявлення синтаксичних та граматичних розбіжностей між німецькою та українською мовами; метод контекстуально-інтерпретаційного аналізу – для дослідження культурно-маркованої лексики у контексті кінотексту; метод компонентного аналізу – для виявлення семантичних компонентів культурно-маркованих одиниць; **перекладознавчі методи**: трансформаційний метод – для аналізу граматичних, лексичних та комплексних трансформацій у субтитрах; метод перекладацького аналізу – для зіставлення текстів оригіналів та перекладів і вивчення лінгвістичних питань відтворення німецькомовних аудіовізуальних текстів українською; метод кількісного аналізу – для визначення частотності застосування перекладацьких трансформацій та обсягу субтитрів; методика порівняльного аналізу – для зіставлення результатів машинного перекладу субтитрів із перекладом людини.

Матеріал дослідження. Матеріалом дослідження слугували 2044 одиниці субтитрів німецькою мовою та 1714 одиниць субтитрів українською мовою, відібраних методом суцільної вибірки з двох німецьких серіалів: 2 епізоди документального серіалу «Місце злочину Берлін: Нічний убивця» (Crime Scene Berlin: Night Killer, Netflix, переклад Л. Речич) та 2 перші серії серіалу «Макстон-Холл — світ між нами» (Maxton Hall - Die Welt zwischen uns, Amazon Prime Video, переклад О. Скібіцької). З усього корпусу текстів було детально проаналізовано та описано 160 найбільш показових прикладів, що демонструють специфіку німецько-українського субтитрування.

Наукова новизна роботи полягає в комплексному дослідженні німецько-українського субтитрування аудіовізуальних творів у перекладознавчому аспекті. Уперше здійснено систематичний порівняльний аналіз технічних параметрів субтитрів (оформлення, позиціонування, часові обмеження) на провідних стримінгових платформах Amazon Prime Video та Netflix. Уперше досліджено прагматичний потенціал культурно-маркованої лексики німецьких серіалів методом контрастивного аналізу з виявленням стратегій доместикації, форенізації та нейтралізації. Уперше проаналізовано ефективність застосування методу Prompt Sandwich (PETED) для перекладу субтитрів за допомогою великих мовних моделей (Claude 4.5 Sonnet та GPT-4o) із виявленням їхніх можливостей та обмежень порівняно з професійним перекладом людини. Розглянуто питання подальшого розвитку дослідження граматичних трансформацій у німецько-українському перекладі в умовах технічних обмежень субтитрування.

Практичне значення здобутих результатів полягає у тому, що дисертація збагачує дослідницький досвід сучасної германістики та перекладознавства новими знаннями про специфіку аудіовізуального перекладу, його технічні обмеження та перекладацькі рішення. Отримані результати поглиблюють уявлення про закономірності функціонування німецько-українського субтитрування, особливості відтворення культурно-маркованої лексики та синтаксичних структур. Матеріали дослідження можуть бути використані в освітньому процесі, зокрема в теоретичних та практичних курсах аудіовізуального перекладу, теорії та практики перекладу з німецької мови, міжкультурної комунікації та лінгвокультурології. Результати дослідження штучного інтелекту в субтитруванні мають прикладне значення для професійних перекладачів-субтитрувальників та можуть бути використані для оптимізації робочого процесу створення субтитрів.

Апробація результатів дослідження. Основні методологічні, теоретичні результати і концептуальні положення дослідження обговорювалися на: XVII Міжнародній науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти та

молодих учених «Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов» (м. Київ, 19 травня 2025 р.); XXXII Міжнародній науково-практичній конференції Асоціації українських германістів «Україна та німецькомовні країни: культурні, літературні та мовні контакти» (м. Чернівці, 26–27 вересня 2025 р.).

Публікації. Основні положення і результати дисертаційного дослідження висвітлено в 3 публікаціях, з яких: 1 стаття у науковому фаховому виданні України («Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика», Том 36 (75) № 3, 2025), 2 – у збірниках матеріалів міжнародних науково-практичних конференцій.

Структура й обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (72 джерела, у тому числі 26 – іноземною мовою), списку джерел ілюстративного матеріалу (2 джерела), 6 додатків на 130 сторінках, які також містять 10 таблиць. Загальний обсяг дисертації – 227 сторінок. Основний зміст викладено на 87 сторінках. Роботу проілюстровано 7 рисунками.

Розділ 1

Теоретичні засади аудіовізуального перекладу з акцентом на субтитрування

1.1 Сутність аудіовізуального перекладу: історія розвитку, типологія та актуальність

У контексті сучасної парадигми досліджень аудіовізуальний переклад (АВП) є відносно молодого сферою. За словами Н.М. Абабілової та І. В. Усаченко, «попри це, він вже став центром наукового інтересу багатьох учених» [1, с. 80].

За визначенням С. В. Радецької та Т.Т. Каліщак, «аудіовізуальний переклад (АВП) – це процес, в результаті якого фільм чи телепередача стають зрозумілими для цільової аудиторії, яка незнайома з мовою оригінального продукту» [31, с. 82]. Гайке Елізабет Юнгст, цитуючи П. Гонсалеса, виділяє АВП як окремий напрям, що спеціалізується на передачі мультимедійних текстів, які поєднують візуальні, звукові та мовні компоненти. Цей вид перекладу передбачає використання різноманітних технічних і семіотичних підходів для передачі змісту з однієї мови та культури в іншу [57, с. 14]. При цьому Александер Кюнцлі та Клаус Кайндль підтримують думку Голлі Вернер, що аудіовізуальні тексти поєднують оптичний та акустичний канали фізичної передачі, яким відповідають візуальна та аудитивна системи сенсорного сприйняття. Тому можемо вважати, що АВП є мультикодальною та бімодальною формою перекладу, де передавальний текст у письмовій формі може бути перекодований в усний, або навпаки, а його специфіка визначається необхідністю синхронізації та компресії інформації у часових межах [60, с. 15].

Аналізуючи історію розвитку АВП, відомо, що з появою кінематографа незабаром виникла й потреба у перекладі кіно. При цьому, в період з 1895 по 1927 рр. про переклад ще не йшлося, оскільки перший період історії кінематографа отримав назву «німе кіно», а фільми виходили на екрани без

синхронно записаного звуку [36, с. 228; 27, с. 122]. Цей період характеризувався «браком технічного запису та усної мови на екрані», аудіовізуальний переклад сприймався лише «у візуальних кодах» [23, с. 10].

Необхідно відзначити, що становлення кінематографа як однієї з найбільш домінуючих форм культури, що спричинило нагальну потребу міжмовної адаптації контенту, пов'язано з іменами відомих французьких братів Люм'єр [44, с. 72; 46, с. 220]. Певні сцени та дії у їх фільмах коментували оператори, що працювали з братами Люм'єр, адже володіли іноземними мовами. Проте назвати ці коментарі перекладом у його сучасному розумінні не можна [36, с. 228].

При вивченні особливостей створення раннього кіно встановлено, що з появою ігрових картин функцію коментаря взяли на себе актори-конференсьє, «які на той момент стали для глядачів голосами «німого» кіно», адже «пояснювали, який сенс несе кіно» і «коментували монтажні переходи» [36, с. 228 ; 23, с. перестано]. З цього часу і йдеться про початок кіноперекладу.

Згідно з О. О. Спіркіною та К. В. Волошиною, тоді художні фільми ще не відзначалися високим рівнем майстерності: актори часто використовували утрировані жести й міміку на тлі театральних декорацій. Через відсутність звуку саме така виразність ставала засобом міжсеміотичного перекладу – емоції, передані рухами, конференсьє озвучували словами, пояснювали монтажні переходи, посилюючи цим вплив на глядача [36, с. 228].

У світлі вищесказаного, умовною датою зародження кіноперекладу та новим етапом розвитку кіно є 1903 р., коли у фільмі «Uncle Tom's Cabin» вперше з'явилися інтертитри – текстові вставки між сценами, що пояснювали сюжет або відтворювали репліки [20, с. 229].

Цей прийом швидко поширився у світі, а коментатори втратили популярність (винятком залишилася Японія). Там виник феномен «бенсі» – акторів-оповідачів, які не лише перекладали текст, а й творчо інтерпретували сюжет, додаючи власні діалоги та цитати [36, с. 229].

Поява звукового кіно у 1927 р. («The Jazz Singer») створила «міжмовний бар'єр». Студії намагалися вирішити проблему по-різному: знімали кілька версій

фільму різними мовами, наймали багатомовних акторів або вчили їх відтворювати репліки іншими мовами. Однак ці способи виявилися дорогими та неефективними, тому вже з 1928 р. почали активно розвивати дубляж – повну заміну звукової доріжки перекладеною [36, с. 230 ; 23, с. 11]. Варто зазначити, що сучасна лінгвістика і сьогодні досліджує пошук прагматично орієнтованих стратегій для забезпечення ефективної міжкультурної комунікації. [2, с. 8].

У 1930-х рр. дубляж став важливим засобом культурної та політичної політики. Цей період, як свідчить аналіз наукових джерел, характеризується перетворенням кіноперекладу на інструмент державного впливу, оскільки держави Європи (Італія, Німеччина, Іспанія, Франція) використовували його для стандартизації мови та пропаганди. Як стверджують О. О. Спіркіна та К. В. Волошина, «із усіх видів кіноперекладу дубляж завжди був найзручнішим інструментом ідеологічної обробки кінострічок» [36, с. 230-233]. У цей же час з'явився ще один вид кіноперекладу – субтитрування, запропоноване Германом Вайнбергом [27, с. 229].

Після Другої світової війни дубляж почав виконувати не лише пропагандистську, а й цензурну функцію, як-от у випадку з німецькою версією фільму «Casablanca» (1942), де було видалено сцени, пов'язані з нацизмом. Дубляж активно використовували також в Іспанії та Франції, де він став частиною мовної політики [36, с. 232].

Варто підкреслити, що попри популярність дубляжу, у багатьох країнах Європи поступово утвердилося субтитрування – дешевший і більш точний спосіб перекладу, який дозволяє зберегти «дух оригіналу». Особливо це характерно для Великої Британії, Скандинавії, Бельгії та Нідерландів, де дубляж застосовується рідко [36, с. 233].

Як вже зазначалося, у сучасному перекладознавстві АВП виділяється як окремий напрям, що спеціалізується на передачі мультимедійних текстів, які поєднують візуальні, звукові та мовні компоненти. Цей вид перекладу передбачає використання різноманітних технічних і семіотичних підходів для передачі змісту з однієї мови та культури в іншу [57, с. 14].

Детальніше проаналізувавши питання АВП в Україні, необхідно відзначити, що за останні роки в Україні з'явилося багато фахових статей та дисертаційних досліджень у галузі АВП. Можна виділити, наприклад, таких дослідників як Ю. Плетенецька, В. Конкульовський, О. Орехова, Т. Лук'янова, Т. Малкович, А. Мельник, О. Поляков та інших [16, с. 635].

Незважаючи на це, хоча кінематограф сформувався лише у ХХ столітті, в Україні він досі розвивається повільно. Більшість популярних фільмів, які дивляться українські глядачі, мають іноземне походження, а це зумовлює потребу в їхньому перекладі. Саме тому переклад кінотекстів має велике значення [29, с.1].

Варто взяти до уваги, що в Україні тривалий час домінував закадровий переклад (войсовер), який звучить над голосами акторів [39, с. 129]. Відомо, що повний дубляж вимагає значної компресії матеріалу для співпадіння артикуляції акторів і вважається у багатьох країнах дорогим, проте встановлено, що в Україні сьогодні здійснюється перехід на дублювання, зокрема в понятті «ліп-синк» (спрощений телевізійний дубляж) [26; 39, с. 129].

Поділяючи точку зору дослідників, які стверджують, що субтитрування – це найменш інвазивний і «єдиний вид кіноперекладу, здатний зберегти вихідне звучання фільму, його оригінальну звукову доріжку в повному вигляді», вважаємо за необхідне розвивати в Україні якісне субтитрування, готувати кваліфікованих перекладачів-субтитрувальників та поглиблювати наукові дослідження у сфері АВП [28, с. 108 ; 40, с. 193].

Проте зараз «субтитри в Україні застосовуються рідко, переважно на прем'єрах фільму або на кінофестивалях» [23, с. 13]. У цих випадках український субтитрувальник, працюючи із фільмом, може навіть спиратися на англійські субтитри, в яких часто відсутні нюанси мови оригіналу [22, с. 498].

Українське законодавство чітко регламентує мовне питання в аудіовізуальній сфері. Відповідно до Закону України «Про функціонування української мови як державної» (2017), усі іноземні фільми та телевізійні програми повинні мати субтитри українською мовою. Це стосується як

кіносеансів, так і телевізійного контенту, включно з рекламою. Крім того, телеканали зобов'язані забезпечувати щонайменше 75 % ефіру державною мовою. Дозволяється використання до 10 % іншомовного тексту з художньою метою, однак він також має супроводжуватися субтитрами. За порушення цих вимог передбачені штрафні санкції, розмір яких залежить від каналу (близько 5 % від суми ліцензійного збору) [28, с.107-108].

Ці законодавчі вимоги підкреслюють необхідність посилення підготовки субтитрувальників, які б враховували особливості перекладу субтитрів та у довгостроковій перспективі сприятиме формуванню україномовного медіасередовища, де глядач отримує повноцінний доступ до контенту без втрати художньої цінності.

Особливістю АВП є збереження оригінальних елементів джерельного тексту, таких як відеоряд або аудіодоріжка, тоді як мовний компонент або дублюється, або супроводжується субтитрами. На відміну від письмового перекладу, де переклад повністю замінює оригінал, АВП вимагає синхронізації вербальних та невербальних компонентів, тому перекладач працює не тільки з текстами, а й з іншими аспектами медіамистецтва [63, с. 38].

Встановлено, що у німецькомовній літературі цей феномен також відомий як *Medienübersetzung*, що включає адаптацію текстів для ЗМІ, онлайн-платформ та мультимодальних продуктів [57, с. 15].

Р. Сегол виокремлює три основні способи передачі змісту оригінального твору, які є найбільш поширеними в Україні: субтитрування, дубляж та назвчування (*voice-over*) [33, с. 49].

Проаналізувавши види АВП, що ґрунтуються на класифікації за функціональним призначенням, можемо виділити наступні:

- інтерлінгвальне субтитрування: переклад усного тексту з однієї мови на іншу у вигляді написів на екрані;
- інтралінгвальне субтитрування: використовується в межах однієї мови, наприклад, для людей з порушенням слуху;

- синхронізація (дубляж): повна заміна усного мовлення з точним відтворенням артикуляції;
- озвучення (voice-over, назвучування, закадровий переклад): «накладка» перекладу поверх оригінального звуку;
- аудіодескрипція: передача візуального змісту за допомогою вербальних коментарів для людей з порушенням зору [27, с. 122-123; 57 с. 14].

Розвиток технологій та підвищення інклюзивності комунікації розширили межі АВП, який, за словами І. Гамб'єра, тепер застосовується в театрі, на заходах із синхронним перекладом, у комп'ютерних іграх тощо [57, с. 14].

У семіотичній класифікації Романа Якобсона (1971) переклад аудіовізуального контенту охоплює три основні типи:

- інтралінгвальний переклад: переформулювання в межах однієї мови;
- інтерлінгвальний переклад: переклад між мовами;
- інтерсеміотичний переклад: трансляція між різними знаковими системами (наприклад, зображення в текст) [57, с. 15].

У світлі вищесказаного, стає очевидним, що АВП працює з «полісеміотичним» феноменом, оскільки фільм використовує щонайменше чотири канали інформації: вербальний аудіоканал (діалоги), невербальний аудіоканал (музика/звукові ефекти), вербальний візуальний канал (субтитри/написи) та невербальний візуальний канал (зображення) [51, с. 59]

1.2 Субтитрування та дубляж, теоретичні засади субтитрування та дубляжу

Протиставлення субтитрування та дубляжу в аудіовізуальному перекладі залишається одним із найтриваліших і найактуальніших питань у галузі перекладознавства та медіа. Ця дискусія триває вже кілька десятиліть і не втрачає

своїї актуальності, оскільки обидва методи мають свої переваги, недоліки, культурні особливості та ідеологічні підстави.

Як вже зазначалося раніше, Німеччина традиційно вважається «країною дубляжу». Хоча розвиток дубляжу тут часто пов'язують із тоталітарними режимами 1930–1940-х років, ця інтерпретація є надто спрощеною, оскільки інші фактори, такі як інституційна підтримка певного типу перекладу, також мають значення [57, с. 23].

Незважаючи на це, історичний контекст суттєво вплинув на формування підходів до перекладу кіно. Як стверджують Александер Кюнцлі та Клаус Кайндль, цитуючи О'Салліван, Корну і Боссо, саме націоналістичні режими, які в 1930-х і 1940-х роках перебували при владі в країнах на кшталт Італії, Іспанії та Німеччини, побачили в дублюванні ефективний засіб, щоб усунути іноземні мови та впливи й піддати зміст фільмів сильній ідеологічній цензурі. Це дозволяло здійснювати контроль над інформацією та ідеологічний відбір [60, с. 125].

Проте встановлено, що з розвитком стримінгових платформ і збільшенням кількості оригінального контенту субтитри стають все популярнішими в Німеччині, особливо серед молоді. Багато серіалів тепер пропонують вибір між оригінальною мовою з субтитрами та дубльованою версією. Зокрема, англomовні фільми все частіше переглядаються з субтитрами, що свідчить про зміну уподобань глядачів [57, с. 23].

Проаналізувавши переваги субтитрування, необхідно відзначити, що однією з найбільш вагомих прагматичних переваг субтитрування є низька вартість і швидкість виробництва. Важливим аспектом є і те, що технологічний розвиток, зокрема цифрове спотування, значно спростив і прискорив процес створення субтитрів. Цей фактор набуває особливого значення в епоху глобальної дистрибуції контенту [57, с. 2; с. 30].

Значна увага науковців також приділялася таким перевагам субтитрування як:

- збереження оригінальної звукової доріжки, акторської гри та емоцій;
- доступ до оригінального мовного контексту, можливість чути інтонації та голоси;
- сприяння вивченню іноземних мов;
- одночасна підтримка кількох мов, що зручно в поліетнічних або багатомовних регіонах;
- інклюзивність: субтитри можуть використовуватися для навчання та інтеграції мігрантів [57, с. 25-27; 61, с. 1103].

Необхідно також відзначити, що з художніх міркувань навіть у країнах дубляжу сьогодні вважається правильним віддавати перевагу субтитрам перед синхронізованими версіями, адже з субтитруванням пов'язані культурні цінності, яких синхронізація не має. Як у Великій Британії, так і в Німеччині субтитри мають зв'язок з артхаусним кіно [57, с. 24-25].

Попри значні переваги субтитрування, цей метод АВП має низку суттєвих недоліків, які впливають на сприйняття тексту, якість перекладу та його доступність для певних груп реципієнтів.

Встановлено, що однією з найбільш обговорюваних проблем субтитрування є високе навантаження на глядача через необхідність одночасно читати та сприймати зображення на екрані [27, с. 124].

Детально проаналізувавши когнітивні аспекти сприйняття субтитрів у АВП можна стверджувати, що читання субтитрів є складним мультимодальним процесом, який охоплює кілька послідовних етапів обробки інформації з аудіального, візуального та текстового каналів. У випадку двомовних субтитрів (bilingual subtitles), що поєднують рідну мову глядача (L1) та іноземну мову оригіналу (L2), цей процес включає п'ять ключових кроків: (1) слухання цільової мови, (2) бачення зображень, (3) прочитання субтитрів вихідною мовою (L1), (4) прочитання субтитрів цільовою мовою (L2) та (5) поєднання слів чи речень L1 та L2. Натомість при використанні одномовних субтитрів (monolingual subtitles) відсутні 3 та 5 кроки [71, с. 143].

На рівні сприйняття (рецепції) дослідження виявили, що субтитрування може бути ускладнене через те, що люди з порушеннями слуху можуть мати проблеми з читанням [62, с. 51]. Це підтверджує Г. Е. Юнгст, посилаючись на Ромеро Фреско, який цитує кілька іспанських досліджень, згідно з якими глухі учні відстають від учнів, якічують, на сім років у читанні [57, с. 218]. Таким чином, субтитри будуть непридатними для цієї групи людей.

Що стосується естетичних та візуальних аспектів, на думку Ю. Масков, уникнення письмового наслідування мовних особливостей, таких як акценти та діалекти, є важливим, оскільки це могло б ускладнити процес читання та виглядати смішно. Це обмежує можливість передачі паралінгвістичної інформації (наприклад, акцентів) у письмовій формі [62, с. 32].

Також встановлено, що анульований або обрізаний текст зазнає не лише модифікації форми вираження, але й змістовної модифікації, що може призвести до спотворення його ідейного змісту. Це підтверджує, що необхідність компресії неминуче вносить втручання у хід думок тексту [51, с. 53].

Порівнюючи субтитрування з дубляжем, варто зазначити, що дубляж також забезпечує низку переваг, насамперед пов'язаних із комфортом сприйняття та доступністю контенту.

Перевага дублювання полягає у комфортному сприйнятті контенту, оскільки цей метод усуває необхідність одночасного читання субтитрів та перегляду візуального ряду. Такий підхід розрахований на більш широку аудиторію, до якої входять люди з ослабленим зором, діти та інші групи людей, для яких читання тексту може бути ускладненням [39, с. 129].

Зокрема, дубляж дозволяє зберегти повну орієнтацію глядача на візуальну складову кінотексту, на відміну від субтитрування, де увага глядача постійно поділена на читання та перегляд того, що відбувається у кадрі. Крім того, суттєвою перевагою є природність діалогів при якісній адаптації. Дублювання зберігає усність мовлення, хоча й підпорядковане губній синхронії, що забезпечує реалістичність звучання персонажів [57, с. 27].

Незважаючи на це, дубляж також має недоліки. Техніка повноцінного і якісного дублювання – справа дуже дорога, оскільки цей процес вимагає залучення цілого штату професіоналів, включаючи перекладачів, адаптерів/авторів діалогів, режисерів, акторів дубляжу та звукотехніків [27, с. 124]. Таким чином дубляж є однією з найскладніших технік для перекладача, оскільки вимагає суворої синхронізації з відеорядом [39, с. 128].

Іншими суттєвими недоліками є:

- втрати змісту, емоцій, стилю оригіналу внаслідок повної заміни кінодіалогу [39, с. 57];
- ризик «одомашнення» або маніпуляції змістом (іноді може розглядатися і як перевага);
- актори дубляжу не завжди професійні, що змінює сприйняття фільму або серіалу [16, с. 636].

Окремо варто згадати про синхронізацію в Східній Європі, де поширене явище *voice-over*, зокрема в Польщі, Естонії, Литві, Латвії. Така форма перекладу передбачає, що оригінальну мову чути частково, а поверх неї накладений голос перекладача [57, с. 115; 21 с. 237].

Таким чином, переваги та недоліки і естетичні уподобання часто впливають на вибір і це створює своєрідну ціннісну ієрархію, хоча насправді кожен метод має право на існування та ефективний у своєму контексті.

У цій роботі акцент зроблений саме на субтитруванні в аудіовізуальному перекладі. Тому детальніше розглянемо та визначимо теоретичні засади субтитрування.

Відомо, що субтитрування є одним із основних методів перекладу аудіовізуального контенту, при якому усна мова, переважно діалоги персонажів або коментарі, відображається у письмовій формі в нижній частині екрану. Встановлено, що особливістю цього процесу є одночасне існування оригінального аудіо та перекладеного тексту, що створює специфіку сприйняття: глядач одночасно чує мову оригіналу та читає субтитри. Оскільки сприйняття на слух відбувається швидше, ніж читання, субтитри зазвичай містять лише частину

оригінального тексту – приблизно одну третину, що відповідає загальноприйнятим нормам субтитрування.

У науковій літературі часто наводиться визначення данського дослідника перекладу Генріка Готтліба, який описує субтитри як форму перекладу вербального змісту фільму в письмовий текст, що з'являється на екрані одночасно зі звуковим рядом. З цього визначення випливає низка ключових характеристик субтитрування:

- по-перше, це процес міжмовного перекладу, тобто перекладу з однієї мови на іншу;
- по-друге, відбувається зміна мовного коду: усне мовлення трансформується у письмову форму;
- по-третє, під час субтитрування неминуче скорочення обсягу тексту, оскільки діалоги подаються у вигляді коротких, переважно одно- або дворядкових написів.

І нарешті, субтитрування має додатковий характер: оригінальна звукова доріжка зберігається, а текстова версія лише супроводжує її, не замінюючи.

Однак визначення Готтліба не враховує одного важливого аспекту – обмежень щодо кількості рядків субтитрів. У той час як на практиці стандартом вважається максимум два рядки, його формулювання може створити враження, що кількість рядків не обмежується. Тому для точнішого опису явища субтитрування доцільно звернутися до трактування Хорхе Діаса Сінтаса, який акцентує на структурних параметрах субтитрів: вони повинні складатися з не більше ніж двох рядків, кожен з яких містить від 32 до 41 знака. Це дозволяє забезпечити належну візуальну доступність і комфорт для глядача [51, с. 21-23].

У контексті сучасної парадигми досліджень, розглянемо детальніше наступні типи субтитрування:

1. Інтерлінгвальне (міжлінгвальне) субтитрування є найбільш прототиповою формою перекладу, що охоплює «переклад з однієї мови на іншу». Цей процес полягає у представленні «письмового тексту» у нижній частині екрана, який відтворює оригінальний діалог. Встановлено, що зазвичай

цей тип субтитрування призначений для людей, якічують, і не має особливостей субтитрування для людей з порушеннями слуху. У перекладознавстві було встановлено, що «великий бум» досліджень, присвячених інтерлінгвальним субтитрам, припав на 2000-ні роки. Хоча ця галузь може здаватися «дещо виснаженою», досі популярними залишаються питання, пов'язані з «культурно-специфічними елементами» та «мовно-специфічними вимогами» [57, с. 37, 80]. Проаналізувавши сучасні методологічні підходи, зокрема в межах процесоорієнтованих методів, як приклад можна виділити аналіз інтерлінгвальних процесів субтитрування з використанням інструментів, таких як фіксація погляду. Дослідження Оррего-Кармона та ін. оцінювали дані фіксацій погляду для кожного створеного субтитра [60, с. 297].

2. Інтралінгвальне субтитрування – це, як вже було зазначено раніше, переклад, що здійснюється «в межах однієї мови» [9, с. 78]. Встановлено, що інтралінгвальне субтитрування часто вимагає доповнень до тексту, що не обмежуються діалогами. Це можуть бути «описи звукових ефектів, акцентів або інших акустичних інформацій, які є центральними для розуміння вистави, але недоступні цільовій аудиторії. Необхідно відзначити, що ці описи повинні бути змістовними та відображати всю атмосферу відповідної сцени [60, с. 199]. Саме тому такий тип субтитрування актуальний для забезпечення доступності для людей з порушенням слуху.

3. Білінгвальне (двомовне) субтитрування полягає у поданні субтитрів двома мовами одночасно та застосовується в країнах з кількома офіційними мовами, таких як Бельгія, Фінляндія чи Гонконг, де фільми можуть одночасно супроводжуватися субтитрами двома або навіть трьома мовами. Такий підхід, попри забезпечення доступності для різних мовних груп, створює значні візуальні обмеження, особливо при використанні дворядкових субтитрів, що суттєво зменшує видиму частину кадру [57, с. 65].

Слід зазначити, що хоча інтерлінгвальні субтитри призначені переважно для аудиторії без порушень слуху, їх також використовують глядачі з порушенням слуху. Крім того, деякі принципи інтерлінгвального та

інтралінгвального субтитрування є спільними, наприклад, обмеження за кількістю символів, рядків та тривалістю відображення [57, с. 37].

Однією з основних труднощів, з якими стикається перекладач під час створення субтитрів, є багаторівнева трансформація: з однієї мови на іншу, зі стислих мовних одиниць у розгорнуті, з усного висловлювання у письмову форму. Це створює не лише лінгвістичні, а й технічні та прагматичні виклики.

За словами Г. Готтліба, класифікація перекладацьких процесів може бути здійснена на основі вектора змін. Згідно з цією концепцією, інтерлінгвальне субтитрування визначається як «діагональний переклад», оскільки цей процес вимагає одночасної зміни двох ключових параметрів: мови (інтерлінгвальний аспект) та мовного коду (перехід від усного мовлення до письмового тексту). На противагу цьому комплексному зміщенню, Готтліб розрізняє інші форми медіаперекладу: він називає «вертикальним перекладом» інтралінгвальні субтитри, де мова залишається незмінною, але змінюється форма подачі (вертикальний рух між усним і письмовим), тоді як «горизонтальний переклад» стосується дубляжу, при якому мова змінюється, але усна форма зберігається [55, с. 101-119].

Відомо, що у сучасному медіапросторі також розрізняють відкриті (вмонтовані) та закриті субтитри. Перші є невід'ємною частиною відео і не можуть бути вимкнені, тоді як другі активуються за бажанням глядача [57, с. 38]. Встановлено, що особливим випадком є півотне субтитрування (Pivot: англійською – «опорна точка» або «дверна петля») [57, с. 38], що є процесом перекладу, при якому створюється основний шаблон третьою (проміжною) мовою, що слугує посередником між оригінальним текстом і цільовими текстами. Цей процес набув центральної ролі у світовій дистрибуції неангломовного медіаконтенту. Хоча для кінцевого споживача продукт може виглядати як прямий переклад (наприклад, шведський фільм із португальськими субтитрами), насправді процес зазвичай включає проміжний крок із використанням англійського півотного шаблону. Це означає, що діалог оригінальної мови (наприклад, шведської) спочатку перекладається

англійською, а вже потім португальські субтитри створюються на основі цього англійського перекладу, а не безпосередньо з оригінальної мови [52, с. 16-17].

Тому субтитрування не є лише технічним процесом, воно вимагає глибоких знань мов, культур, контексту, а також володіння інструментами медіаперекладу. Визначення, запропоновані в науковій літературі, розкривають багатогранність цього явища та підкреслюють його специфіку в контексті мовного, формального та технічного переходу.

1.3 Робочий процес та важливі аспекти оформлення субтитрів

Відомо, що процес субтитрування є багатограним. Хоча поділ на етапи може суттєво залежати від керівних принципів відповідних фірм та, звичайно, від самого субтитрувальника, у фаховій літературі, на підставі досвіду дослідники виокремлюють такі основні робочі кроки:

1. Початковий переклад (*Rohübersetzung*): Це діалоговий переклад, що здійснюється без врахування часового та просторового фактора. Завдання перекладача на цьому етапі – передати значення та точність формулювання, тобто перекласти настільки дослівно, наскільки це можливо. Іноді такий «сирий переклад» може зовсім не відповідати вимогам перекладацької еквівалентності [65, с. 158; 60, с. 64].

2. Адаптація / Сплітинг: Цей етап розуміється як розподіл тексту на одиниці субтитрів (рядки субтитрів). Встановлено, що цей процес нерозривно пов'язаний із технічними обмеженнями субтитрування, оскільки, як зазначають Дорст і Лінденбург, часові та просторові обмеження призводять до того, що текст завжди має бути скорочений. У результаті, субтитри неминуче містять лише частину оригінального тексту [65, с. 158; 71, с. 163].

3. Таймінг / Споттинг: Це визначення часу появи та зникнення субтитрів [30, с. 20]. Необхідно відзначити, що споттинг є вирішальним технічним кроком у створенні субтитрів. У випадку півотного субтитрування (або, як його ще називають «релей-субтитрування», нім. «*Relais-Untertitelung*») попередньо

спотований, переважно англійський шаблон, слугує вихідним текстом для низки економічно вигідних похідних версій різними мовами [60, с. 117].

Цікавим аспектом є те, що у професійній практиці переклад та адаптація не є чітко розмежованими фазами, а часто виконуються одночасно [65, с. 158].

Г. Готліб образно описує професійний профіль субтитрувальника, де зазначає, що йому потрібен музичний слух усного перекладача, критичне мислення журналіста й естетичний смак дизайнера, а також точність хірурга й відчуття ритму, притаманне ударнику. Така метафора добре ілюструє складність професії, яка вимагає синхронізації, стиснення змісту, збереження стилістичних характеристик оригіналу та візуальної адаптації тексту [57, с. 41].

З розвитком цифрових технологій змінюються й умови праці субтитрувальників. Зокрема, значного поширення набула віддалена робота, при якій фахівці працюють із хмарними платформами, не потребуючи спеціального програмного забезпечення чи офісного простору. Завдяки цьому бар'єр входу в професію зменшився, однак зросла й конкуренція, а також знизилася оплата праці.

Розвиток стримінгових сервісів, таких як Netflix, вніс нові виклики: дедлайни стали жорсткішими, а серії поділяються на фрагменти, які розподіляються між кількома перекладачами. Такий підхід забезпечує швидкість, але водночас створює ризики для якості й узгодженості перекладу. Більше того, не всі платформи дотримуються високих стандартів відбору кадрів: подекуди потенційні перекладачі проходять поверхневі тести, що не гарантують фаховості, і це унеможливлює належне якісне управління проектами [57, с. 41].

Необхідно відзначити, що серед помітних явищ останніх років є також краудсорсинг – відносно новий підхід у перекладацькій сфері, який можна вважати частиною так званого «громадського перекладу». Його основний принцип полягає у масовому волонтерському перекладі, у якому беруть участь усі охочі, і немає обмежень щодо обсягів їхнього внеску [53, с. 91].

Платформа TED (Technology, Entertainment, Design) є одним із найвідоміших прикладів такого підходу. TED є некомерційною організацією, що

проводить щорічні конференції, відомі як TED Talks. Їхнє гасло – «Ідеї, варті поширення» (Ideas worth spreading). З метою поширення інформації серед масштабної аудиторії виникає потреба у перекладі лекцій багатьма мовами світ. Для реалізації цієї мети діє краудсорсингова ініціатива «Open Translation Project». За даними TED, до проєкту залучено понад 40 000 волонтерів по всьому світу, які здійснили понад 180 000 перекладів [10, с. 36-37].

У цьому контексті TED забезпечує волонтерам доступ до спеціальної програми, інструкцій та редагування зі зворотним зв'язком. Попри демократичність та навчальний потенціал, цей підхід має і свої недоліки. Як зазначає П. Гонсалес, перекладацька творчість у краудсорсингових проєктах часто обмежується суворими стандартами стилю та точності, а участь перекладачів використовується задля просування бізнес-моделей корпоративного контенту.

Професійна організація субтитрувальних проєктів зазвичай передбачає наявність менеджера проєкту, який координує увесь процес: від прийняття замовлення до остаточної перевірки матеріалів. Його обов'язки включають створення технічного завдання, визначення форматів вихідних і кінцевих файлів (наприклад, STL або SRT для стрімінгових сервісів), узгодження часових параметрів (кадри/секунду), налаштування шрифтів та інших параметрів оформлення. У разі наявності архівних субтитрів їх адаптують до нового формату й технічних вимог. Варто зазначити, що в умовах обмеженого бюджету й дедлайнів перекладач може отримати лише таблицю з діалогами, часто у форматі Excel, без доступу до відеоматеріалу. Такий підхід істотно ускладнює дотримання принципів синхронності й стилістичної відповідності [57, с. 42-43; 53].

Загалом, зростання популярності краудсорсингу та машинного перекладу є відповіддю на тиск клієнтів, які вимагають швидших і дешевших перекладів. Таким чином, ця практика відображає підпорядкування лінгвістичного процесу фінансовим та логістичним цілям масового розповсюдження контенту [69, с. 1, 59].

Повертаючись до питання етапів субтитрування, розглянемо детальніше особливості сплітингу та споттингу, визначення яких було вказано у цьому підпункті вище.

Цікавим аспектом є те, що до цифровізації аудіовізуальної індустрії споттинг виконували виключно технічні спеціалісти, але з появою спеціалізованих програм цей процес значно спростився. Сьогодні субтитрувальники часто самостійно виконують розмітку, поєднуючи лінгвістичну та технічну роботу. У багатьох випадках, особливо працюючи із стримінговими платформами, використовуються шаблони субтитрів, які вже містять заздалегідь виконане розміщення оригінального тексту. Це скорочує час виконання проєкту, але створює певні складнощі: перекладач може працювати лише з текстовим файлом без доступу до відео, що ускладнює адаптацію субтитрів до візуального і ритмічного ряду. У серйозних студіях шаблони після перекладу додатково перевіряються, а проблемні місця переробляються вручну, але в більшості випадків бракує часу на такі етапи контролю якості [57, с. 1, 43-44].

Сплітинг, як вже зазначалося, поділ довгих реплік на кілька субтитрів, особливо актуальний у випадку довгих складнопідрядних конструкцій або діалогів без чітких пауз. При цьому необхідно дотримуватися семантичної цілісності: глядач має однозначно розуміти, що речення продовжується в наступному субтитрі. Для цього використовуються стандартні маркери: тире або три крапки наприкінці першого субтитру, а також відповідна пунктуація на початку наступного. Необхідно відзначити, що для фільмів досі діє правило, що субтитр не повинен мати більше двох рядків, а максимальна кількість символів на рядок сьогодні в майже всіх програмах для субтитрування встановлена на 37. Але встановлено, що ці налаштування можна змінювати [57, с. 46].

Ми вважаємо, що дотримання правил сегментації відіграє вирішальну роль у забезпеченні читабельності. Відомо, що розрізняють три основні типи сегментації:

1. Граматична сегментація спирається на синтаксичні одиниці і дозволяє зберегти смислову завершеність кожної частини та запобігти порушенню логіки тексту. Так, наприклад, у контексті дворядкових субтитрів, розділення має відповідати синтаксичним і граматичним критеріям, щоб субтитр був легко зрозумілим. В ідеалі кожен субтитр має складатися з повного речення, але якщо це неможливо, то група слів, що складає субтитр, повинна завжди мати сенс.

За словами Діас Сінтаса і Ремель (Díaz Cintas & Remael), рекомендації з мовної обробки субтитрів, що підтримують граматичну цілісність, включають:

- не розділяти слова з дефісом;
- розміщувати два речення у двох окремих рядках;
- не розривати смислових одиниць;
- не відокремлювати дієслово від його прямого чи непрямого додатка;
- розміщувати відповідь на запитання у другому рядку.

Погано структурований поділ рядків може спричинити непорозуміння, оскільки глядач читає текст послідовно рядок за рядком. Як наслідок, помилковий перший рядок здатен задати хибну інтерпретацію всьому висловлюванню.

2. Риторична сегментація ґрунтується на ритмі мовлення і передбачає, що субтитри мають з'являтися та зникати відповідно до природних пауз у мовленні, що забезпечує найбільш природне глядацьке сприйняття. Прикладом може слугувати те, що в ідеальному випадку субтитр з'являється точно в момент, коли людина починає говорити, і зникає, як тільки вона закінчує.

3. Візуальна сегментація орієнтована на монтаж та кадрові зміни. Цей тип сегментації є частиною технічної розмірності субтитрування, що стосується часових обмежень. Так, наприклад, субтитр має бути на екрані достатній час для читання, але не надто довго, щоб не відволікати глядача. Існує правило сегментації, за яким субтитр не повинен залишатися на екрані під час зміни кадру. Якщо мовець знаходиться поблизу стику кадрів, рекомендується або зберегти субтитр до самого стику, або приховати його щонайменше за 12 кадрів

до нього. Якщо субтитр залишається на екрані під час зміни плану, можливий дратівливий «мерехтливий» ефект.

Візуальна сегментація також тісно пов'язана з просторовими обмеженнями та розміщенням тексту так, щоб субтитр не заважав візуальному сприйняттю [50, с. 28 - 38].

Деякі рекомендації можуть варіюватися, залежно від правил конкретної фірми, які досі дотримуються власних настанов, проте цікавим аспектом є те, що телерадіокомпанії в Німеччині мають спільні правила.

Під час більш детального аналізу стало відомо, що, наприклад, фірма digim – Digital Images у 2010 році встановила такі настанови щодо таймінгу та сегментації субтитрів: мінімальна пауза між субтитрами становить 3 кадри (можливі варіації 2 або 4 кадри залежно від темпу фільму); за можливості, виведення субтитра на екран (ТС-out) здійснюється на зміну кадру, тобто на першому кадрі після зміни кадру, без зайвого затягування; якщо мовленнєвий акт розпочинається не пізніше ніж за 5 кадрів до зміни кадру, субтитр з'являється лише з моменту зміни кадру, інакше – з першого звуку мовлення; виведення субтитра завершується найпізніше наприкінці мовленнєвого акту, а залишати його довше дозволяється лише за умови недостатнього часу для читання. Загалом, орієнтовний час експозиції становить щонайменше 1:10 (секунди:кадри) на одне слово, близько двох секунд на один рядок і близько чотирьох секунд на два рядки [57, с. 45].

Згідно з теоретичними засадами аудіовізуального перекладу, тривалість показу субтитрів, що є періодом, для якого окремий субтитр з'являється на екрані, вважається важливою для всіх фірм із субтитрування, але адаптується на бажання клієнта. Типову тривалість показу можна розрахувати наступним чином: наприклад, субтитр, що містить 32 знаки, буде показаний протягом трьох секунд. Таким чином, швидкість презентації складає 10 знаків (близько двох слів) за секунду. Це співвідношення між кількістю знаків і часом показу демонструє імператив скорочення тексту, оскільки встановлено, що при середній швидкості мовлення може бути висловлено трохи більше двох слів за секунду.

Отже, як зазначалося раніше, у більшості випадків текст має бути скорочений, адже глядач повинен мати достатньо часу, щоб поєднати читання з переглядом і слуханням.

Цікавим аспектом є й те, що комерційні субтитри обмежені максимум двома рядками, а обсяг тексту в них залежить від максимально дозволеної кількості символів на рядок, доступного часу для кожного субтитра, застосованої швидкості відображення субтитрів (яка залежить від передбачуваної швидкості читання аудиторії) та темпу вимови вихідного тексту [57, с. 45; 54 с. 147].

Оскільки відомо, що АВП, зокрема перегляд субтитрів, на відміну від друкованого тексту, є мультимодальним видом комунікації, де інформація сприймається як аудіальним, так і візуальним каналами, а глядач має одночасно фокусувати увагу на візуальному ряді, звуковому супроводі та вербальному письмовому компоненті, це містить додаткові труднощі для перекладу [38, с. 170; 46 с. 221; 11 с. 25-26].

Загальновідомо, що при переході від слухового каналу до зорового, глядачеві доводиться не чути діалоги, а читати їх, що часто сприймається як додаткове навантаження. При цьому субтитри не є доступними для повторного прочитання, як це можливо при читанні книги чи статті. Це означає, що текст субтитрів має бути максимально легким для сприйняття при першому ж прочитанні [51, с. 30].

З огляду на це, під час створення субтитрів необхідно застосовувати стратегії синтаксичного спрощення, які полегшують сприйняття тексту та не відволікають глядача від власне фільму. До таких стратегій належать:

- використання простих і коротких речень, що швидко зчитуються;
- уникнення складнопідрядних конструкцій і надмірного синтаксичного розгалуження;
- використання відомої лексики, зрозумілої для широкої аудиторії з різним освітнім та віковим фоном;

- експлікація імпліцитного змісту з усного мовлення для полегшення розуміння;
- невідривність артиклів та прикметників від означуваних іменників;
- логічне розміщення сполучників – не наприкінці субтитру, а на початку наступного.

Приклад такого синтаксичного спрощення:

Оригінал: *«Wenn Sie mir ein Glas Wasser geben würden, wäre es sehr lieb».*

Спрощений варіант: *«Geben Sie mir bitte ein Glas Wasser».*

Речення 1: *Якби ви дали мені склянку води, це було б дуже мило.*

Речення 2: *Дайте, будь ласка, склянку води* [51, с. 30-31].

Крім того, граматичні структури повинні адаптуватися до письмової форми. Важливо пам'ятати, що «жодна лексична одиниця не відповідає іншій одиниці будь-якої цільової мови абсолютно, жодна граматична структура, як от минулий час німецької та англійської мов, не мають однакового значення» [25, с. 52-53].

Детальний аналіз розташування субтитрів на екрані дозволяє зрозуміти, що це має безпосередній вплив на зручність їхнього читання та загальну реценцію фільму.

У більшості країн, де поширене субтитрування, субтитри традиційно розміщуються внизу по центру екрана, що дозволяє уникнути перекриття важливих візуальних елементів. Альтернативне розміщення використовується з міркувань збереження візуального контексту. Згідно з Діасом Сінтасом та Ремаелем, субтитри можуть бути розміщені вгорі, наприклад, в таких випадках:

- коли фон внизу занадто світлий;
- коли важлива дія відбувається біля нижнього краю;
- коли в нижній частині присутній інший текст, наприклад, титри чи графіка.

Якщо уникнути перекриття візуальних елементів неможливо, субтитри слід розміщувати там, де їх краще читати [50, с. 27].

Необхідно відзначити, що один із центральних чинників глядацького комфорту при перегляді фільму з субтитрами – це читабельність тексту. Під цим терміном мається на увазі не лише лінгвістична зрозумілість, але й технічна здатність швидко й без напруження зчитати текст з екрану. Якість читання субтитрів прямо впливає на задоволення від перегляду і на ефективність передачі перекладеного змісту. Встановлено, що одним з найважливіших елементів, що визначають читабельність, є контраст між субтитром і фоном. Читабельність субтитрів у телевізійних та DVD-форматах може бути покращена завдяки спеціальним візуальним засобам, зокрема: тіньовому ефекту, напівпрозорому або чорному фону (так званій Black Box), а також через використання кольорового тексту [51, с. 33-35].

Загальновідомо, що білий шрифт є стандартом, однак на світлому тлі він втрачає читабельність, тому найкращим фоном для субтитрів вважається темна або чорна смуга, яка забезпечує максимальний контраст із білим шрифтом [57, с. 48-57].

Кольорове форматування субтитрів найчастіше застосовується в інтралінгвальному перекладі для осіб із порушенням слуху, де кожному персонажу відповідає певний колір, а також передається емоційне забарвлення реплік. У художньому кінематографі й DVD найпоширенішими є білі субтитри на темному тлі, оскільки вони мають високу світність і щільність. Однак виникає проблема, коли фон фільму надто світлий — наприклад, пейзажі зі снігом або піском. У таких випадках субтитри важко візуально відокремити від фону, що робить їх практично нерозбірливими. Хоча у кіно зберігається певний рівень помітності завдяки фізичній структурі плівки, це не гарантує читабельність у цифрових форматах, де відсутність контрасту залишається критичною проблемою.

Тип шрифту також суттєво впливає на легкість читання. У субтитруванні перевага надається пропорційним безсерифним шрифтам, зокрема Arial, Helvetica та Universe. Ці шрифти займають менше місця на екрані й при цьому забезпечують кращу візуальну розбірливість. Інші графічні засоби, такі як

жирний або підкреслений текст, не рекомендовані і практично не використовуються [51, с. 33-35].

Встановлено, що курсив зазвичай застосовується для позначення голосів із радіо чи телебачення. У деяких фільмах у курсив виділяють також текст пісень. Іноді також використовують, коли мовця не видно в кадрі, проте це частіше трапляється у субтитрах для людей із порушеннями слуху [57, с. 51-52].

Не менш важливою є і оптимальна ширина субтитру. Текст, що займає надто великий простір на екрані, ускладнює швидке зчитування. Субтитри не повинні перевищувати дві третини ширини екрана, інакше рух очей стає надмірним, що уповільнює рецепцію та погіршує читацький досвід. використовуються [51, с. 33-35].

Висновки до розділу 1

Проведений у першому розділі аналіз дозволяє дійти кількох ключових наукових висновків:

1. Аудіовізуальний переклад, зокрема субтитрування, є не лише засобом міжмовної трансмісії, але й складним мультимодальним процесом, що поєднує лінгвістичні, технічні, когнітивні та культурні компоненти. Субтитрування потребує адаптації усного мовлення до письмової форми, з урахуванням обмежень екранного часу, кількості символів і когнітивного навантаження на глядача.

2. Субтитрування має високий потенціал як засіб міжкультурної комунікації, особливо в умовах глобалізованого цифрового середовища. Воно дозволяє зберегти оригінальний звуковий ряд і водночас зробити аудіовізуальний контент доступним для ширшої аудиторії, включаючи осіб з порушенням слуху та зору.

3. Технічні параметри субтитрів (таймінг, поділ на рядки, позиціонування, читабельність) прямо впливають на якість рецепції, і тому мають бути враховані перекладачем на кожному етапі роботи. З огляду на історичні зміни та сучасні

тенденції, практика субтитрування демонструє високу динамічність, обумовлену розвитком технологій та появою нових робочих процесів. Ця еволюція, вимагає від субтитрувальників постійного підвищення фахової підготовки.

4. Аналіз свідчить про те, що ефективне субтитрування можливе лише за умов поєднання мовної компетенції з технічними знаннями, креативністю та здатністю до компромісу між точністю, стилістикою та зручністю для глядача. Таким чином, субтитрування постає як окрема форма художнього і функціонального перекладу, що вимагає цілісного міждисциплінарного підходу.

Розділ 2

Перекладацькі особливості відтворення мовних та культурних складових німецького оригіналу в субтитрах (на прикладі аналізу серіалів «Місце злочину Берлін: Нічний убивця» та «Макстон-Холл – світ між нами»)

Цей розділ присвячений теоретичному опису та комплексному аналізу лінгвістичних особливостей та перекладацьких стратегій німецько-українського субтитрування аудіовізуальних творів у контексті двох німецьких серіалів – 2 епізодів «Місце злочину Берлін: Нічний убивця» («Загадкова смерть» і «Серійний убивця в Берліні») та 2 перших серій «Макстон-Холл – світ між нами».

2.1 Синтаксичні та граматичні особливості німецького оригіналу та їх трансформаційний потенціал

Синтаксична будова німецької мови вирізняється значною складністю, що створює специфічні виклики для перекладу та субтитрування, де необхідне рівноцінне розуміння як вихідної, так і цільової мови. Розбіжності в структурній організації німецької та української мов є першочерговою причиною необхідності перекладацьких трансформацій.

В українській мові порядок слів є вільним і підпорядкований передусім комунікативній структурі висловлювання: від відомої інформації (теми) до нової (реми). Центр повідомлення («нове») у переважній більшості випадків розміщується саме в кінці речення, що відображає логічний розвиток думки. Коли перекладач зберігає німецький синтаксичний каркас буквально, українське речення втрачає природність, оскільки рема виявляється зміщеною з кінцевої позиції [5, с. 130].

За словами дослідників, узагальнена граматична класифікація визначає німецьку як V2-мову (дієслово на другій позиції) [56, с. 1]. Незважаючи на те, що базовий порядок слів у розповідних реченнях часто є SVO (підмет–дієслово–додаток), ця структура може бути змінена залежно від контексту та необхідного

акценту [58, с. 283]. Все ж розташування членів речення в німецькій мові чітко регулюється правилами синтаксису. Тому це є причиною необхідності перекладацьких трансформацій при перекладі.

У процесі перекладу з німецької на українську часто відбувається повна або часткова зміна конструкції речення. Ці перетворення мають на меті привести речення у відповідність до норм мови перекладу. Така зміна, як часткова заміна конструкції речення, є однією з основних особливостей перекладу з німецької мови [30, с. 55].

Розглянемо приклад з аналізованого нами матеріалу, де Рубі Белл, головна героїня серіалу, розповідає про зламаний підйомник у будинку її батька, що є важливим елементом її соціальної та фінансової мотивації:

Оригінальне речення: *«Der von der Krankenkasse gestellte Treppenlift ist schon ein paar Monate nach dem Unfall kaputtgegangen»*.

У німецькій мові це складна конструкція у часі Perfekt. Дослівний, але неприродний переклад міг би виглядати так:

Підйомник, наданий медичною касою, є вже кілька місяців після аварії зламаний.

Тут дієслово-зв'язка (ist) стоїть на другій позиції (V2), а смислове дієслово (kaputtgegangen) – в кінці, при цьому часовий елемент (schon ein paar Monate nach dem Unfall) розміщений у середині.

Проте для збереження природності та логічного акценту український переклад виглядає так:

«Підйомник, що надала страхова компанія, зламався через кілька місяців після аварії».

Крім того, у німецьких текстах поширені довгі складнопідрядні речення, які при перекладі на українську мову зазвичай поділяються на кілька простих речень. Це робиться для поліпшення сприйняття інформації українськомовними читачами [61, с. 27; 74].

Важливо наголосити, що для оцінки стилістичного потенціалу тексту необхідно враховувати стилістичну забарвленість, яка є лінгвістичним явищем, що передумовлено використанням мовної одиниці в контексті. Вона включає:

- функціональну компоненту (вказує на комунікативну сферу);
- нормативну компоненту (шкала виражальних відтінків, де нульовою точкою є нормативно-мовна база);
- експресивну компоненту (опозиція експресивний/неекспресивний).

Саме ці компоненти, у поєднанні з тема-рематичним членуванням, визначають, чи необхідна, наприклад, зміна порядку слів, яка є важливим засобом стилістичної синтаксичної виразності [35, с. 14, 92-93].

Через те, що композиція є основним словотворчим процесом у німецькій мові, а німецькі складні слова виражають тонкі деталі одним словом, при перекладі ці структури часто виглядають набагато довшими в українській мові. Наприклад, прикметник *hilfsbereit* вимагає перекладу описовим словосполученням «*готовий прийти на допомогу*» [30 с. 53; 14, с. 26].

В аналізованому нами матеріалі, знаходимо такий приклад цікавих композитів, як наприклад, «*Todesermittlungsverfahren*» – це складний юридичний термін, що позначає процедуру розслідування, коли причина смерті неясна. В українській версії субтитрів він вимагає опису трьома словами, щоб повністю передати його зміст: «*попередніх розслідувань смертей*» [73].

Відомо, що дієслово є частиною мови, що позначає дію чи стан як процес. Категорія часу є однією з ключових граматичних категорій дієслова. У сучасній німецькій мові розрізняють п'ять основних часових форм: *Präsens*, *Präteritum*, *Perfekt*, *Plusquamperfekt*, *Futur*. Це створює асиметрію з українським дієсловом, яке має лише три часові форми.

Präsens у німецькій мові переважно позначає теперішній час, однак може передавати й минулі події (*Präsens historicum*) або майбутні дії (*Präsens futuralis*). Майбутнє значення особливо властиве дієсловам доконаного виду, часто разом із часовими маркерами. У таких випадках українським відповідником зазвичай слугує форма простого майбутнього часу.

Наприклад:

Оригінал: *«Da ein Großteil von euch nächstes Jahr nach Oxford und Cambridge abzischt»* .

Український субтитр: *«Більшість із вас наступного року йде до Оксфорду чи Кембриджу»*.

Німецьке дієслово *«abzischt»* (Präsens, дослівно: «зривається», «відчалоє») використовується тут у значенні майбутньої дії, що підкреслюється часовим маркером *nächstes Jahr* («наступного року»). Перекладач застосовує теперішній час («йде»), щоб узгодити часову форму з обставиною часу «наступного року», уникнувши буквального та неприродного звучання.

При перекладі іменних присудків із *sein, heißen, werden* Präsens нерідко трансформується: *sein* часто опускається або замінюється дієсловом із конкретнішим значенням, *werden* передають українським дієсловом дії.

Präteritum позначає минулі, повторювані та послідовні дії, домінує в оповідному та публіцистичному стилях. Українською передається формами простого минулого часу. У ЗМІ може набувати перфективності, фіксуючи завершеність факту.

Наприклад:

Оригінал: *«Er lag auf dem Bauch, zugedeckt, im Bett»*.

Український субтитр: *«Він лежав обличчям донизу, накритим, у ліжку»*.

Дієслово *lag* (лежав) у Präteritum використовується для опису минулого статичного стану (як частина огляду місця злочину). Український переклад зберігає цей простий минулий час, що є типовим для описового протокольного стилю.

Perfekt вживається переважно в діалогах, позначає минулі дії, пов'язані з теперішнім, або результативність. Perfekt futuralis передає майбутню завершену дію, що українською відтворюється майбутнім доконаним. У підрядних реченнях часу перфект означає передування й часто перекладається дієприслівниковим зворотом. Може передавати емоційно-оцінну «остаточність», що в українській компенсується лексично.

Наприклад:

Оригінал: «*Was ist zwischen euch abgegangen?*».

Український субтитр: «*Що між вами сталося?*».

У розмові Perfekt фіксує результативність – минулу подію, про наслідки якої запитують. Українською перекладено простим минулим часом («сталося»), що домінує у діалогах.

Plusquamperfekt позначає дію, що передуює іншій минулій дії. Український переклад часто вимагає додаткових маркерів часу (раніше, після того як) або дієприслівникових конструкцій.

В наступному прикладі бачимо також, що для перекладу може використовуватися дієслово доконаного виду («змусило...сказати»):

Оригінал: «*Und das führte dann dazu, dass ich mich dazu entschlossen hatte zu sagen: Wir holen den Miro*».

Український субтитр: «*Це змусило мене сказати: Ходімо по Міро*».

Бачимо, що «entschlossen hatte» взагалі опускається.

Futur I передає майбутні дії, але частіше – припущення щодо теперішнього. У таких випадках українська мова використовує теперішній час (наприклад, «він, мабуть, вдома»). За наявності doch посилює категоричність висловлювання.

Оригінал: «*Wenn in diesem Term alles läuft wie geplant, werde ich in weniger als 365 Tagen dort sein*».

Український субтитр: «*І якщо цього семестру все піде за планом, я опинюся там менш ніж за 365 днів*».

Тут Futur I чітко виражає плановану майбутню дію (прибуття в Оксфорд), яка підкріплена часовим маркером (in weniger als 365 Tagen). Українською це передано дієсловом майбутнього часу доконаного виду («опинюся»), що фіксує завершення дії в майбутньому.

Futur II вживається рідко, переважно в письмовій мові; означає припущення про завершеність майбутньої дії. В українській мові найчастіше замінюється простішими конструкціями із семантикою очікуваного результату [15 с. 223-226; 74].

Порівнюючи минулі часи, в англо-німецькому зіставному аналізі було виявлено, що *Präteritum* часто використовується для:

- одиничних подій;
- послідовних подій;
- регулярно повторюваних подій;
- у поєднанні з обставинними словами, що вказують на конкретний час

Perfekt є складною формою, використання якої варіюється регіонально. У німецькій граматиці (*Duden*) зазначається, як вже було згадано раніше, що *Perfekt* завжди встановлює зв'язок із теперішнім часом. Отже, *Perfekt* використовується, коли подія чи стан має вплив на теперішній момент часу. Проте у німецьких оригіналах *Perfekt* також часто посилається на подію, локалізовану в минулому, що є менш типовим для інших мов. У розмовному мовленні (особливо в Південній Німеччині) *Perfekt* повністю витіснив *Präteritum*, за винятком дієслова *sein*. Цікавою відмінністю є те, що в німецькій мові дозволено використовувати *Perfekt* у поєднанні з обставинними словами, що позначають певний час у минулому, наприклад, *gestern* (в англійській, наприклад, у цьому випадку використовується *Präteritum*) [72 с. 5-13].

Розбіжності також стосуються німецького кон'юнктиву (*Konjunktiv*), який має шість часових форм та дві спеціальні форми, які не мають аналогів у формах дійсного способу, тоді як український умовний спосіб має лише одну форму і сам по собі не виражає часу [5, с. 109].

У непрякій мові (особливо для модальних дієслів) для передачі теперішнього часу здебільшого використовується теперішній час [4, с. 37].

Прикладом кон'юнктиву в аналізованому нами матеріалі є:

Оригінал: «*Ich wünschte, ich hätte auch Mr. Sutton nach dem Empfehlungsschreiben gefragt*».

Український субтитр: «*Шкода, що я не попросила рекомендацію в м-ра Саттона*».

Німецька конструкція *Konjunktiv II* виражає нереалізоване бажання та жаль щодо минулого. В українській мові це компенсується лексично

(«Шкода...») у поєднанні з простим минулим часом («не попросила»), оскільки український умовний спосіб не має такої кількості часових форм, як німецький Konjunktiv [74].

Що стосується інших граматичних розбіжностей, однією з визначальних рис німецької граматики є її розвинена система відмінків, яка чітко регламентує синтаксичні ролі та зв'язки іменників і займенників у реченні. Німецька мова використовує чотири відмінки: називний (Nominativ), знахідний (Akkusativ), давальний (Dativ) та родовий (Genitiv). Кожен із них виконує специфічну синтаксичну функцію, впливаючи не лише на форму самого іменника чи займенника, а й на відповідні артиклі та прикметники. Саме ця система вимагає одночасного врахування як морфологічних, так і синтаксичних закономірностей.

Називний відмінок є базовим і позначає підмет висловлювання – той елемент, який виконує дію.

Знахідний відмінок маркує прямий додаток, тобто об'єкт, на який безпосередньо спрямована дія дієслова, а також вживається після низки прийменників, що вказують на рух чи напрямок.

Давальний відмінок позначає непрямий додаток – отримувача дії або особу, в інтересах якої вона здійснюється, – і є обов'язковим після певних прийменників, що виражають супровід, місце перебування чи належність.

Родовий відмінок, своєю чергою, передає відношення приналежності чи зв'язку, аналогічно до англійського of-конструкції або присвійного відмінка [47, с. 10-11].

Така виразна відмінкова диференціація дозволяє німецькій мові зберігати відносно фіксований порядок слів у реченні, оскільки синтаксична роль кожного члена висловлювання однозначно визначається саме морфологічними маркерами, а не його позицією [47, с. 10-11].

Тому при перекладі може відбуватися зміна порядку слів: наприклад, німецька конструкція, де давальний відмінок передує знахідному, може бути трансформована в українській мові так, що знахідний відмінок буде на першому місці [58, с. 289].

Ще однією з найбільш помітних граматичних категорій німецької мови, невідомих українській мові, є артикль. Як зазначає Л. В. Дробаха, він виконує кілька важливих функцій:

- позначає рід, відмінок, число;
- виражає категорію означеності-неозначеності;
- сприяє комунікативному членуванню речення [37, с. 166].

Встановлено, що граматичною проблемою у перекладі може стати невизначеність предмету, яка в німецькій мові передається неозначеним артиклем *ein/e*, точного відповідника якому немає в українській мові. У таких випадках можна застосувати метод компенсації, підібравши відповідне за контекстом слово [30, с. 52].

Наприклад:

Оригінал: «*Das ist genug Stoff für eine Biografie*».

Український субтитр: «*Тут матеріалу на цілу біографію*» [74].

Артикль «*eine*» тут підкреслює, що мова йде про одну (цілу) біографію. Українська мова компенсує це за допомогою підсилювального слова «цілу», щоб наголосити на обсязі або повноті, зберігаючи ідею невизначеного, але повноцінного об'єкта.

Важливим аспектом є й часте використання в німецькій мові модальних дієслів. За словами О. М. Білоус, модальні дієслова в німецькій мові вживаються вдвічі частіше, ніж в українській [5, с. 145]. Оскільки українській мові не властиве явне вираження модальних відношень, або вони виражаються імпліцитно (зазвичай дійсним способом). О. Тупиця зазначає, що перекладачеві слід зважати на ці розбіжності та рекомендує перекладати близько половини німецьких висловлювань із модальними дієсловами іншими засобами української мови для уникнення неприродного звучання тексту [41, с. 19].

Наприклад:

Оригінал: «*Also, sollen wir anfangen?*»

Український субтитр: «*Почнімо?*» [74].

У цьому прикладі модальне дієслово вилучається.

Необхідно відзначити, що розбіжності у граматичній структурі мов можуть спричиняти граматичну інтерференцію, яка проявляється у:

- змішаних значеннях відмінків;
- функції прийменників;
- порушенні порядку слів;
- відсутності узгодження за родами, числами та відмінками [70, с. 182].

Це важливо у контексті перекладу, адже саме граматична інтерференція пояснює типові помилки перекладу субтитрів з німецької на українську.

Перекладач, який не контролює власну інтерференцію рідної мови (в нашому випадку – української), легко переносить український вільний порядок слів, логіку розміщення реми в кінці речення чи особливості відмінювання у німецькомовний текст при зворотному перекладі, або, навпаки, зберігає німецьку рамкову конструкцію та фіксований порядок слів при перекладі на українську, що призводить до важких, «перекладених» речень.

2.2. Засади перекладу культурно-маркованої лексики та її функція у створенні кінотексту

За словами А. І. Семенюк, культурно-маркована лексика (КМЛ), що є одним із об'єктів нашого дослідження як важливий елемент АВП, «є невід'ємною складовою мовного простору, яка відображає унікальні культурні, історичні та соціальні особливості національної спільноти» [40, с. 5]. Останнім часом дослідження у сфері лінгвістики активізувалися через зростаючий інтерес до вивчення взаємозв'язку мови і культури та постійні практичні потреби інтенсивної міжкультурної комунікації. Встановлено, що саме в КМЛ найяскравіше відображається специфіка мислення кожного народу. Переклад текстів, що містять такі одиниці, стає складним, оскільки вони включають опис звичаїв і явищ, які можуть бути незрозумілими носіям інших культур [19, с. 64- 65].

Кінотекст, будучи гетерогенною структурою/системою, є уособленням полікодової або мультимодальної структури. У межах цієї системи культурно-маркована лексика не лише впливає на інтерпретацію змісту, але й визначає прагматичний вплив твору, що є важливим для збереження національної ідентичності. Тому для перекладача настільки вагомо мати необхідні міжкультурні компетенції [42, с. 24-25; 19, с. 67].

Варто відзначити, що у сучасному мовознавстві до сьогоднішнього часу не існує єдиної класифікації культурно маркованої лексики. Відомо, що цей термін виник у 1980-х роках. В. С. Куліш та О. М. Гарах поділяють думку Є. М. Верещагіна і В. Г. Костомарова, які визначають цю групу слів як лексичні одиниці, що містять соціокультурну інформацію. Також встановлено, що інші дослідники у своїх роботах застосовують багато синонімічних термінів, таких як «лексичні одиниці з національно культурним компонентом», «безеквівалентна лексика», «національно маркована лексика», «національно забарвлені лексичні одиниці», «соціокультурна маркована лексика», «культурно специфічна мовна одиниця» [19, с. 65].

Поділяючи точку зору М. Г. Яшиної, до КМЛ належать реалії (лексеми, що позначають предмети або явища однієї культури, відсутні в інших культурах) [8, с. 163].

Р. Зорівчак, яка детально дослідила та описала поняття реалій, характеризує їх як «моно- і полілексемні одиниці, основне лексичне значення яких вміщає (в плані бінарного зіставлення) традиційно закріплений за ними комплекс етнокультурної інформації, чужої для об'єктивної дійсності мови-сприймача» [8, с. 233].

Прикладами такої лексики, виявленої в аналізованому матеріалі, є специфічні елементи міського побуту: «*Späti*» (нічний кіоск) та соціокультурні простори, як-от «*Darkroom*», зафіксовані в серіалі «Місце злочину Берлін: Нічний убивця» [73].

Також, на думку Яшиної до КМЛ належить фонова лексика (слова, денотат яких збігається в кількох мовах, але культурний фон не збігається) [8, с. 163].

До фонові лексикі належать топоніми (назви місцевості), антропоніми (власні назви), слова-символи, а також лексеми, яким притаманні національні асоціації. Н.П. Ясиненко розширює цю категорію, включаючи лакуни (зони незрозуміння), прецедентні тексти та конотативну лексику. Т. А. Іванкова вважає за необхідне додавати тропи як семантико-стилістичні засоби [19, с. 66; 8, с. 163].

Наприклад, одним із топонімів у «Місце злочину Берлін: Нічний убивця» є «*Friedrichshain*», що має важливе значення через локальний контекст району. Прикладами фонові лексикі також слугують назви університетів: Oxford (Оксфорд) та Cambridge (Кембридж). Ці назви є культурними символами елітарної освіти, до якої прагне Рубі з серіалу «Макстон-Холл – світ між нами». «*Grundlegung zur Metaphysik der Sitten*» («Основи метафізики моралі») та «*Kritik der praktischen Vernunft*» («Критика практичного розуму») – це назви ключових праць Канта, які слугують прецедентними текстами в дискусії в серіалі, а *Viktorianische Party* (вікторіанська вечірка) – тема для балу, яка вимагає знання культурних асоціацій: *nobel und dekadent* (стильний і декадентський) [73; 74].

Відомо, що Н. П. Ясиненко розширює цю категорію, включаючи безеквівалентну лексику, лакуни, прецедентні тексти та конотативну лексику. Т. А. Іванкова вважає за необхідне додати такі семантико-стилістичні засоби, як тропи. Значні труднощі при перекладі представляє явище безеквівалентності, яке виникає, коли слово оригіналу позначає чисто місцеве явище, якому немає відповідності в культурі іншого народу [8, с. 163; 19, с. 66].

Більш детально розглядаючи поняття лакуни, зазначимо, що лакуни також одним з ключових об'єктів дослідження у сфері КМЛ, оскільки саме в них задована специфічна культурна інформація, яка не зустрічається поза межами певної спільноти. Більшість дослідників використовує термін «лакуна» для позначення відмінностей між мовами та культурами. Ці елементи мови, тексту або культури визначаються як такі, що є частково або повністю незрозумілими в іншій культурі, і є лексемами, які не мають повних чи часткових еквівалентів в інших мовах. Культурні лакуни розглядаються як екстралінгвальні проблеми міжкультурної комунікації, оскільки вони відображають назви понять, об'єктів,

явищ, побутових предметів, характерні риси географічного положення, культури, а також соціальні та історичні особливості етнічної чи культурної спільноти. Вони кодують важливу частину інформації про спільноту, називаючи історичні події, об'єкти матеріальної культури чи видатних людей, відсутніх в інших суспільствах. Таким чином, лексичні одиниці з культурним компонентом, що притаманні одній культурі та відсутні в інших, відображають унікальний характер певної культури. Завдання перекладача полягає у декодуванні цієї культурно-специфічної інформації, враховуючи, що розуміння лакун поза межами визначеної спільноти є проблематичним і може призводити до різного роду спотворень при перекладі [68].

В перекладознавчій термінології поняття «лакуна» деякі дослідники ототожнюють з безеквівалентною лексикою, хоча насправді ці категорії перебувають у відношеннях часткового включення: безеквівалентність становить лише один із проявів лакун, тоді як далеко не кожна лакуна є повністю безеквівалентною. Натомість чимало авторів наполягають на необхідності чіткого розрізнення: когнітивні лакуни слід вважати саме тими випадками, коли відсутність лексеми зумовлена відсутністю відповідного концепту в культурі реципієнта, а власне лакунами – прогалини на рівні лексем чи окремих семем за наявності самого поняття.

Окремі дослідники вживають щодо лакун термін «реалії», згаданий нами вище, однак у сучасній теорії реалії розглядаються лише як один із різновидів лакун – а саме концептуальні. Це означає, що саме лакуни культурного простору в перекладознавчій літературі можуть бути позначені терміном «реалії» [7, с. 6- 7].

Встановлено, що класифікація КМЛ може здійснюватися за різними критеріями. Наприклад, П. Ньюмарк класифікує терміни, пов'язані з культурою, за предметною ознакою, а саме, за сферами, такими як природа, матеріальна культура (їжа, одяг і т.д.), соціальна культура (робота, відпочинок), організації, звичаї, діяльність, концепції та жести й звички. Ян Педерсен за лінгвістичною ознакою поділяє лексику на інтралінгвістичну (ідіоми, сленг, діалекти) та

екстралінгвістичну (культурні одиниці, які не є частиною мовної системи) засоби [8, с. 163].

Р. Зорівчак поділяє реалії за історико-семантичною та структурною класифікацією та до історико-семантичної відносить власне реалії при існуючих референтах та історичні реалії. За структурною ознакою виокремлює реалії-одночлени, реалії-полічлени номінативного характеру та реалії-фразеологізми. Крім того, вона пропонує розрізняти явні та приховані реалії. Приховані реалії становлять особливу складність, оскільки мають формальні лексичні відповідники в мові перекладу, однак суттєво відрізняються за обсягом семантичного наповнення, стилістичним забарвленням та культурно-історичним тлом [8, с. 233].

Як свідчать результати аналізу, прикладами класифікації за предметною ознакою (за П. Ньюмарк) є:

1) Оригінал: «*Familien wie die Beauforts...*»

Український субтитр: «*Такі сім'ї, як Бофорти...*».

Лексема «Бофорти» функціонує як екстралінгвістичний маркер, що позначає цілу династію та корпоративну організацію. Вона символізує колосальну фінансову та соціальну владу, характерну для британської еліти.

2) Оригінал: «*...Zur Tatortsicherung gehört der Scan, auch gehören Abklebungen dazu*».

Український субтитр: «*Сюди також входить тейпування, тобто до тіла прикріплюється стрічка у вигляді сітки, щоб зафіксувати сліди ДНК й волокон*».

Термін «тейпування» (нім. *Abklebungen*) описує високоспеціалізовану діяльність у криміналістиці. Це є реалією, пов'язаною з поліцейською роботою, що деталізує специфічні правові процедури забезпечення збереження місця злочину. Цікаво, що в інших контекстах ця реалія мала б інше значення. Наприклад, у кінезіотерапії тейпування роблять з метою покращення стану спини та відчуттів пацієнта.

3) Оригінал: «*Sie sind vom Lacrosse-Team suspendiert*».

Український субтитр: «*Вас усунено з команди лакросу*».

«Лакрос» ілюструє соціальну культуру та вид спорту елітного середовища. Участь у таких престижних, але менш поширених видах спорту, підкреслює привілейований соціальний статус учнів, оскільки ці активності є частиною їхнього дорогого дозвілля. Тому при перекладі важливо сприймати це не як нейтральне слово, а важливим культурним елементом в контексті серіалу.

4) Оригінал: «*Ich bin Referendar in Brandenburg*»

Український субтитр: «*Я вчитель-практикант у Бранденбурзі*».

Німецький термін «*Referendar*» (вчитель-практикант) позначає обов'язковий етап професійної підготовки в німецькій освітній системі після університету. Це пряма реалія, що характеризує професійний статус персонажа.

Прикладами класифікації за лінгвістичною ознакою (за Я. Педерсеном) є:

1) Оригінал: «*Du bist ein noch größerer Arsch, als ich dachte*».

Український субтитр: «*Ти ще більший покидьок, ніж я вважала*».

Німецьке сленгове слово «*Arsch*» (буквально: «дупа») вимагає заміни на експресивний еквівалент «*покидьок*». Це є прикладом інтралінгвістичної лексики, де образна лексема адаптується для збереження емоційної напруги у діалозі.

2) Оригінал (Контекстуально): «*James, ich hab richtig Scheiße gebaut*».

Український субтитр: «*Джеймсе, я все спаскудила*».

Ідіома «*Scheiße bauen*» (буквально: «наробити лайна») замінюється на «я все спаскудила». Це також є прикладом інтралінгвістичної лексики, де перекладач використовує функціональну еквівалентність, щоб передати зіпсований стан справ і сильний емоційний стан Лідії, героїні серіалу «Макстон-Холл – світ між нами».

3) Оригінал: «*...macht er mich einen Kopf kürzer*».

Український субтитр: «*Якщо не з'явитесь в комітеті, скотиться моя голова*».

Вислів «*скотиться моя голова*» (нім. *einen Kopf kürzer machen*) є фігуративною інтралінгвістичною ідіомою. Збереження трагічної фігуративності підсилює ідею неминучого покарання, накладеного директором.

Прикладами прихованих реалій слугують:

1) Оригінал: «*Gal, dann gib es in deinen Trustfonds zurück*».

Український субтитр: «*Гаразд, тоді поверни це у свій трастовий фонд*».

Термін «*трастовий фонд*» (нім. Treuhandfonds) є прихованою реалією, яка конотує успадковані, не зароблені статки, що є фундаментом британської аристократії. Це ключовий маркер привілеїв, що використовується Джеймсом для приниження Рубі.

2) Оригінал: «*Wir erkundigten uns bei der Deutsche Bahn...*».

Український субтитр: «*Ми поцікавилися в Deutsche Bahn...*» .

Deutsche Bahn (німецька залізниця) є прихованою реалією, оскільки її залучення як ключового джерела електронних даних про транзакції демонструє специфіку її функціонування у німецькій правовій системі в серіалі як важливого інструменту розслідування [73; 74].

Необхідно відзначити, що досі не було виділено єдиного способу перекладу КМЛ для досягнення повної адекватності [19, с. 65].

Проведений аналіз довів, що основними труднощами перекладу КМЛ є:

- референт реалії може відсутнім у цільовій мові або бути дещо відмінним від мови оригіналу [19, с. 64];
- необхідність, разом з предметним значенням слова, передати і культурну глибину та конотації, враховуючи, що такі лексичні одиниці часто можуть бути багатозначними та залежати від контексту;
- втрата культурної глибини та конотацій може спричинити неповне або навіть неправильне тлумачення тексту [34, с. 64].

2.3 Адаптаційні стратегії перекладу культурно-маркованої лексики в аудіовізуальному контексті

Під час аналізу особливостей субтитрування було встановлено, що при перекладі також важливим є питання адаптації тексту, що є інструментом для забезпечення ефективної міжкультурної комунікації.

Прагматична адаптація – це модифікація тексту відповідно до культурних та когнітивних структур реципієнта. Вона необхідна, оскільки між культурами існує культурна асиметрія. Перекладач має оцінити ступінь значущості кожного окремого культурного елементу з точки зору його функції у кінофільмі [45, с. 97].

У класифікації типів перекладу, орієнтованих на цільовий текст/мову, адаптація) розглядається як найвільніша форма перекладу, що може бути більше інтерпретацією, орієнтованою на цільову мову/культуру, ніж перекладом. Вона полягає у створенні скороченого перекладу, націленого на конкретну аудиторію (наприклад, підлітків, дітей чи дорослих) [67, с. 127].

Важливо пам'ятати, що критерієм успішності прагматичної адаптації є легке та невимушене сприйняття повідомлення аудиторією цільової культури [12, с. 97].

За словами Ф. Шлеємахер, головними стратегіями для адекватного перекладу КМЛ вважаються доместикація (одомашнення) та форенізація (очуження) [49, с. 13-14].

Доместикація описується як процес модифікації тексту з метою тісного узгодження з культурними очікуваннями та лінгвістичними нормами цільової аудиторії. Ця стратегія полягає у перефразуванні вихідного тексту, щоб відповідати культурним та лінгвістичним нормам цільової мови, а також у забезпеченні високої легітимності та плавності перекладеного вмісту. Загалом, це адаптація тексту, щоб він тісно узгоджувався з культурними очікуваннями цільової аудиторії та лінгвістичними нормами. Цікаво, що Л. Венуті критикував доместикацію за те, що вона повністю перекладає цільовий текст так, щоб він був вільним та зрозумілим для цільової аудиторії, що, відповідно, усуває оригінальну культурну ідентичність. Це може призводити до нав'язування домінантних культурних цінностей цільових читачів та до культурної гомогенізації під виглядом читабельності. Натомість теорія функціональної еквівалентності Ю. Ніді також підтримує ідею, що перекладач повинен постійно забезпечувати читабельний перекладений текст з високою природністю та

зрозумілістю, адаптуючи вихідний текст до цільових культурних норм, незважаючи на значні зміни культурних значень оригіналу [49, с. 13-14].

Прикладами стратегії з аналізованого нами матеріалу є:

1) Оригінал: «*So 'n Mist!*».

Український субтитр: «*Трясця!*» .

Вигук *Mist* (лайно, нісенітниця) замінено на емоційний український вигук «Трясця!». Цей приклад ілюструє доместикацію на рівні експресивної лексики, оскільки обраний відповідник є цілком зрозумілим і природним для цільової аудиторії, зберігаючи емоційну реакцію Рубі.

2) Оригінал: «*Seit der Sache mit Beaufort bist du neben der Spur*».

Український субтитр: «*Ти якась дивна після розмови з Бофорт*».

Ідіома «*neben der Spur*» означає «бути не в собі». Перекладач використав доместикацію («ти якась дивна»), перефразовуючи її в зрозумілий та нейтральний спосіб, що дозволяє уникнути буквалізму і забезпечує плавний текст [74].

Форенізація має на меті зберегти унікальні культурні та лінгвістичні характеристики вихідного тексту та спонукати цільову аудиторію до розширення особистого культурного розуміння. Ця стратегія зберігає оригінальні культурні та лінгвістичні елементи у вихідному тексті. Ф. Шлейєрмахер зазначав, що спосіб перекладу, який зберігає «іноземність» оригінального тексту, забезпечить читачеві повне розуміння та проникнення в іноземне або оригінальне культурне та лінгвістичне тло. Форенізація може збагатити мову-реципієнта новизною вираження та екзотичними формулюваннями. Ця стратегія має на меті стати формою опору домінуванню цільової мови, щоб забезпечити різноманітність та поставити під сумнів культурну норму читача [49, с. 13-14].

Прикладами форенізації є:

1) Оригінал: «*Wir erkundigten uns bei der Deutsche Bahn...*».

Український субтитр: «*Ми поцікавилися в Deutsche Bahn...*».

Згадування німецької залізниці *Deutsche Bahn* збережено. Це є формою форенізації (або нейтрального перекладу назви інституції), що дозволяє зберегти

оригінальну локальну деталізацію та специфіку роботи німецької поліції з національними установами.

2) Оригінал: «*dann ist es die Oxford University*».

Український субтитр: «*то це Оксфорд*».

Топонім «Оксфорд» збережено без адаптації. Це форенізація, яка підкреслює культурний пріоритет (бажання Рубі вступити до престижного британського університету) і його значення як символу успіху та привілеїв.

3) Оригінал: «*...und die anderen ziehen 'ne Line*».

Український субтитр: «*...а інші нюхають доріжку*».

Термін «доріжка» є прямим збереженням сленгової термінології, пов'язаної з вживанням наркотиків (кокаїну або стимуляторів), що є частиною екстралінгвістичної лексики та соціальної культури Берлінської «сцени вечірок». Застосування цього терміна, замість більш загального опису, є свідомою форенізацією, яка зберігає автентичність сленгу [73; 74].

За словами В. І. Андруської, в перекладі зазвичай не дотримуються виключно однієї стратегії – доместикації чи форенізації. Натомість відбувається постійне маневрування між ними з метою досягнення оптимального балансу («золотої середини»). Кожен конкретний переклад у різних пропорціях поєднує риси обох підходів. Саме в цьому виборі стратегії найповніше виявляється творче начало перекладача, його усвідомлення власної ролі культурного посередника й адаптатора [3, с. 27].

Нейтралізація є однією з локальних адаптивних стратегій (процедур), що належать до спектру доместикації, поряд із культурною заміною та опущенням [64].

За результатом аналізу, суть та мета нейтралізації:

1. Пом'якшення або усунення конфронтації.

2. Заміна на менш експресивні одиниці: реалізується шляхом заміни маркерів конфронтаційної стратегії (на різних рівнях мовної системи) на одиниці з менш сильним оцінним, емоційним чи стилістичним навантаженням [32, с. 216].

3. Полегшення розуміння: нейтралізація передбачає пояснення терміна чи ідеї з мови-джерела в цільовій мові, щоб уникнути введення складного концепту, який міг би ускладнити розуміння тексту. Це робить текст більш доместикованим, забезпечуючи комфортний та звичний досвід читання для цільової аудиторії [64, с. 863].

Детально проаналізувавши, можемо зазначити, що нейтралізації найчастіше піддаються:

- негативно-оцінні метафори, фразеологізми та порівняння;
- просторіччя, пейоративи (зневажливі слова) та вульгаризми;
- тактики «навішування ярликів» та висміювання [32].

Основна критика стратегії нейтралізації полягає у втраті експресивності оригіналу та можливому спотворенні комунікативної мети повідомлення в перекладі [32, с. 214].

Прикладами нейтралізації з аналізованого нами матеріалу слугують:

1) Оригінал: «*Ich mach 'nen verdammt guten Job in diesem Komitee...*».

Український субтитр: «*Я вправно керую комітетом...*».

Підсилювач «*verdammt*» (проклятий, чортівськи) є просторіччям, що надає фразі емоційного та зухвалого тону. Його заміна на нейтрально-позитивний прикметник «вправно» є нейтралізацією, яка усуває експресивний, оцінний елемент, роблячи мову Джеймса більш стриманою, але менш автентичною.

2) Оригінал: «*Der von der Krankenkasse gestellte Treppenlift*».

Український субтитр: «*Підйомник, що надала страхова компанія, зламався*».

«*Krankenkasse*» – це специфічна німецька інституція (медична каса), що має чітке правове та соціальне значення. Переклад як «страхова компанія» є нейтралізацією, яка полегшує розуміння функціональної ролі установи (виплата страховки/надання допомоги) для міжнародної аудиторії, усуваючи необхідність пояснювати німецьку систему соціального забезпечення.

3) Оригінал: «*...von einer SIM-Karte mit einer Telefonnummer, hinter der sich eine Klarpersonalie verbarg, also ein Mensch, den es wirklich so gibt*».

Український субтитр: *«І що його використовували з SIM-картою, і номер телефону, пов'язаний із чітким профілем, тобто це людина, яка справді існує».*

Юридичний термін «Klarpersonalie» (особа, чиї дані ідентифіковані) є складним. Перекладач використовує нейтралізацію через більш зрозумілий вираз «чіткий профіль» (або «людина, яка справді існує»), що полегшує розуміння криміналістичної суті – встановлення особи, яка використовувала телефон [73; 74].

У сучасній теорії та практиці перекладу виділяють такі способи перекладу культурно маркованої лексики:

1. Калькування (дослівний переклад іншомовного слова або виразу) – допомагає адекватно передати текст мовою оригіналу без смислових спотворень; зберегти національний і історичний колорит. Використовується найчастіше.

2. Транслітерація – це графічне запозичення іншомовного слова, при якому літери оригіналу замінюються відповідними літерами мови перекладу, а подальша вимова підпорядковується її фонетичним нормам.

3. Транскрипція передбачає побуквенну передачу фонетичного звучання іншомовного слова графічними засобами мови перекладу. Її мета – досягнення максимальної фонетичної близькості до оригінальної вимови, що є особливо важливим при відтворенні власних назв (антропонімів та топонімів) [19, с. 64 - 67].

4. Описовий переклад – «виключає часткове розуміння значення лексеми, але в той самий час він не надає аналогічно структуровану лексему у цільовій мові» [6, с. 16]. А ще має недолік – багатослівність. Його часто реалізують за допомогою використання перекладачем виносок або посилань.

5. Наближений переклад (аналог) – використання лексичної одиниці, що лише частково збігається за значенням зі словами мови перекладу [19, с. 67].

6. Компресія – більш компактний виклад думки. Використовується, оскільки текст може збільшуватися в обсязі при перекладі, а час його появи обмежений часом оригіналу і зміною кінокадрів.

7. Контекстуальний переклад з пошуком ситуативного відповідника – використовується при очуженні кінотексту у випадках, коли буквальний переклад вихідної лексичної одиниці спотворює авторський задум або призводить до семантичної некоректності. Цей спосіб форенізує переклад, але сприяє досягненню прагматичної мети [42, с. 495-497].

8. Заміна (генералізація та конкретизація):

Конкретизація — це лексико-семантична трансформація, що полягає у заміні слова або терміна з ширшою семантикою у вихідному тексті (ВТ) на одиницю з вузьким або контекстуально визначеним значенням у цільовому тексті (ЦТ). Цей метод особливо актуальний для перекладу слів із широкою семантичною основою.

Генералізація (або узагальнення) – трансформація, протилежну конкретизації. Її сутність полягає у заміні слова з вузьким значенням у ВТ на лексичну одиницю з ширшим значенням у ЦТ. Цей прийом використовується рідше, але є доцільним для запобігання перевантаженню тексту реаліями, незнайомими читачеві, що спрощує загальне розуміння.

9. Додавання – це трансформація, спрямована на відновлення та включення до ЦТ інформації, яка була імпліцитно присутня, але фактично відсутня у реченні ВТ. Інформація, що додається, має відповідати культурному, технічному (дотримання теми) та лінгвістичному аспектам, забезпечуючи при цьому збереження стилістичних особливостей, актуальності та авторського наміру.

10. Опущення (вилучення) – це лексична трансформація, що полягає у виправданому усуненні в тексті перекладу тих лексичних елементів (наприклад, плеонастичних або тавтологічних), які, згідно з нормами мови перекладу, становлять частину імпліцитного (побічного) змісту.

11. Перестановка є структурною трансформацією, сутність якої полягає у заміні розташування мовних одиниць у тексті перекладу порівняно з оригіналом. Перестановці можуть піддаватися слова, словосполучення, частини складного речення, а також самостійні речення в тексті. Важливо пам'ятати, що

така зміна не повинна призводити до спотворення значення ВТ [24, с. 11 – 19; 13].

Наводимо декілька прикладів таких способів з аналізованого нами матеріалу:

1) У документальному серіалі «Місце злочину Берлін» згадується «*Todesstreifen*». Цей термін, що позначає простір біля Берлінської стіни, перекладено калькуванням («смуга смерті»). Це зберігає його унікальне соціально-історичне навантаження, оскільки цей об'єкт є суто німецькою/берлінською реалією, що символізує історичний поділ та подальшу трансформацію району у «місце для розгнущаних вечірок».

2) Оригінал (напис на екрані): «*BERLIN BEZIRK FRIEDRICHSHAIN*».

Український субтитр: «*БЕРЛІН РАЙОН ФРИДРИХСГАЙН*».

Назва району «Фридрихсгайн» (Friedrichshain) передана шляхом транслітерації/транскрипції. Це зберігає локальну ідентичність і є ключовим географічним маркером, оскільки вся дія серіалу розгортається у цьому берлінському районі.

3) Оригінал: «*Ihre Selbstgefälligkeit können Sie sich sparen, Mister Beaufort*».

Український субтитр: «*Можете не зловтішатися, містере Бофорт*» (наближений переклад).

Слово *Selbstgefälligkeit* означає «самовдоволення» або «пихатість». Переклад «не зловтішатися» є аналогом, який частково збігається зі значенням, переносючи акцент зі статичної якості (самовдоволення) на динамічну дію (зловтішання), що підкреслює конфронтацію між директором і Джеймсом.

4) Оригінал: «*Sie ist in deinem Philosophie-Kurs. Und jetzt schön die Klappe halten*».

Український субтитр: «*Вона в твоєму класі з філософії. Мовчи до кінця року, і сума подвоїться*».

Фраза *schön die Klappe halten* (буквально: гарно тримай рота на замку) – грубий наказ. У цьому випадку, хоча тут є й конкретизація на дії (мовчання), вибір саме «Мовчи до кінця року» є контекстуальним відповідником [73; 74].

Необхідно також відзначити, що при застосуванні вказаних перекладацьких трансформацій важливо зберегти стилістику мовлення персонажів. Так, наприклад, у запитанні «*Ruby, hatten Sie schöne Ferien?*» викладач використовує ввічливу форму звертання. В українському варіанті субтитрів це питання переклали як «Гарно відпочила?». Хоч зміст і зберігається, але така трансформація змінює характер комунікації і глядач починає сприймати ставлення персонажів один до одного як більш неофіційне [43, с. 294].

Висновки до 2 розділу

На основі теоретичного опису та комплексного аналізу лінгвістичних особливостей і перекладацьких стратегій німецько-українського субтитрування аудіовізуальних творів (на матеріалі серіалів «Місце злочину Берлін: Нічний убивця» та «Макстон-Холл – світ між нами») сформульовано наступні висновки:

1. Було встановлено, що синтаксична будова німецької мови зі складною організацією та поширеністю довгих складнопідрядних речень створює специфічні виклики для перекладу на українську мову, де порядок слів підпорядкований комунікативній структурі. Для збереження природності та логічного акценту українського речення застосовуються синтаксичні трансформації.

2. Виявлено значну асиметрію в граматичних категоріях дієслова, що вимагає адаптації при перекладі.

3. Чітка система чотирьох відмінків та артиклів у німецькій мові, які компенсують відносно фіксований порядок слів, вимагає від перекладача методів компенсації в українській мові (наприклад, підсилювальними словами), особливо для передачі категорії означеності-неозначеності. Крім того, часте використання модальних дієслів у німецькій мові (вдвічі частіше, ніж в

українській) часто вимагає їх вилучення або заміни іншими засобами для уникнення неприродного звучання українського тексту.

4. Культурно-маркована лексика (КМЛ), включаючи реалії, фонову лексику та лакуни, є невід'ємною складовою кінотексту, що відображає унікальні соціальні та історичні особливості німецької спільноти. Основна складність перекладу КМЛ полягає у необхідності одночасного збереження предметного значення, культурної глибини та конотацій.

5. Для забезпечення ефективної міжкультурної комунікації та адаптації кінотексту використовуються стратегії доместикації та форенізації. Перекладач постійно маневрує між цими стратегіями. Серед локальних адаптивних процедур активно застосовується нейтралізація, яка полягає у заміні експресивних або культурно-специфічних одиниць на менш стилістично навантажені відповідники для полегшення розуміння та забезпечення комфортного сприйняття аудиторією.

6. Основними способами перекладу культурно-маркованої лексики (КМЛ) та трансформаціями, які застосовуються в німецько-українському субтитруванні, є: калькування, транслітерація, транскрипція, описовий переклад, наближений переклад (аналог), компресія, контекстуальний переклад з пошуком ситуативного відповідника, заміна (генералізація та конкретизація), додавання, опущення (вилучення), перестановка.

РОЗДІЛ 3

Практичний аналіз перекладацьких стратегій субтитрування з німецької на українську мову та можливості перекладу субтитрів за допомогою ШІ (на основі серіалів «Місце злочину Берлін: Нічний убивця» та «Макстон-Холл – світ між нами»

У ході дослідження в межах 3 розділу було проаналізовано 2044 одиниці субтитрів мовою оригіналу (німецькою) та 1714 одиниць субтитрів мовою перекладу (українською) на основі двох німецьких серіалів:

- 2 перших серій німецького серіалу Серіал «Макстон-Холл – світ між нами» (Maxton Hall - Die Welt zwischen uns);
- 2 перших епізодів німецького серіалу Серіал «Місце злочину Берлін: Нічний убивця» (Crime Scene Berlin: Night Killer (див. додатки А та В).

3.1 Дослідження технічних та лінгво-візуальних особливостей субтитрів

У межах цього практичного підрозділу центром нашої уваги стало дослідження технічних та лінгво-візуальних параметрів субтитрів. У процесі дослідження виникла необхідність деталізувати, як ці особливості впливають на перекладацькі рішення, адже кінотекст, будучи полікодовою структурою, вимагає, щоб лінгвістичний компонент відповідав візуальним та часовим кодам.

Для ґрунтовного аналізу вказаних параметрів було обрано два німецьких аудіовізуальних твори, що транслюються на двох основних стримінгових сервісах:

1. Серіал «Макстон-Холл – світ між нами» (Maxton Hall – Die Welt zwischen uns) було проаналізовано на платформі Amazon Prime Video (переклад субтитрів на українську здійснено Оленою Скібіцькою, творчий керівник – Юрій Лаховський) [74].

2. Серіал «Місце злочину Берлін: Нічний убивця» (Crime Scene Berlin: Night Killer) було проаналізовано на платформі Netflix (переклад субтитрів на українську здійснено Людмилою Речич) [73].

Оскільки однією з визначальних рис АВП є суворе обмеження часу експозиції субтитра на екрані, аналіз часових маркерів показав, що швидкість зміни кадрів і, відповідно, тривалість субтитрів, часто диктує необхідність застосування лексико-прагматичної компресії.

Результати роботи дають підстави вважати, що середня тривалість субтитрів у динамічних діалогах дозволяє прочитати субтитр зазвичай тільки один раз, а середня тривалість субтитрів у динамічних сценах, які часто зустрічаються, наприклад, у серіалі «Макстон-Холл», коливається в межах 2–4 секунд. Варто відзначити, що у цьому серіалі в динамічних сценах, як-от сварка чи дискусія між персонажами, часто можна зустріти досить короткі репліки. Прикладом таких коротких, емоційно насичених реплік, які мають мінімальну тривалість, є, наприклад, вигук роздратування «Трясця!», що триває лише 1.167 с (00:04:53,166 – 00:04:54,333). Стисле, але конфліктне питання «Ти серйозно?» займає 1.167 с (00:12:58,041 – 00:12:59,208). Навіть репліки, що несуть важливе інформативне навантаження, піддаються економії. Фраза «Я прочитала всі книжки зі списку Оксфорду. Двічі», незважаючи на свою інформативність, триває лише 3.125 с (00:03:45,750 – 00:03:48,875). Складна емоційна репліка «Джеймсе, я все спаскудила. Тато оскаженіє» триває 4.584 с (00:01:12,166 – 00:01:16,750).

Таким чином, проведений аналіз довів, що часові обмеження, керуючись принципом читабельності, змушують перекладача до максимальної лінгвістичної економії, що виражається у частому застосуванні трансформацій компресії та опущення модальних дієслів чи плеонастичних елементів.

Параметри, такі як оформлення, позиція та спеціальні графічні маркери, також є важливими інструментами для передачі паралінгвістичної інформації та забезпечують адекватне сприйняття кінотексту.

Субтитри на сайті www.primevideo.com за замовчуванням відображаються як білий текст на чорному напівпрозорому фоні. Вони розташовані знизу по центру екрану (див. рис. 1).

Рисунок 1 – Вигляд субтитрів за замовчуванням на Amazon Prime Video

Цікавою особливістю є використання курсиву (трішки нахиленого праворуч шрифту) для маркування внутрішнього мовлення або думки персонажа, коли він її не озвучує, а прокручує в собі в голові (див. рис. 2).

Рисунок 2 – Курсив на Amazon Prime Video для маркування внутрішнього мовлення або думки персонажа

Субтитри на www.netflix.com за замовчуванням також мають білі літери, обрамлені чорною тінню, а шрифт є більш жирним. Вони теж розташовані внизу екрану по центру (див. рис. 3).

Рисунок 3 – Вигляд субтитрів за замовчуванням на Netflix

Як свідчать результати аналізу, на Netflix текст у субтитрах також позначають курсивом, коли висловлюється чиясь думка. Це підтверджує, що курсив є універсальною конвенцією для візуального розрізнення модальності висловлювання (наприклад, думки злочинця). Для передачі додаткової інформації або уточнення, застосовується текст жовтого кольору, розташований трішки нижче основних субтитрів (див. рис. 4).

Рисунок 4 – Курсив для маркування думки персонажа та жовтий колір тексту для уточнення на Netflix

Керуючись принципом уникнення конфлікту візуальних кодів, у випадку, якщо в нижній частині екрану вже є якийсь текст у самому фільмі, субтитри переносяться наверх по центру екрану (див. рис. 5).

Рисунок 5 – Текст у верхній частині екрану для уникнення конфлікту візуальних кодів на Netflix

Встановлено, що на платформі Amazon Prime Video користувач має можливість оперативно змінювати розмір і вигляд субтитрів безпосередньо під час перегляду шляхом виклику відповідного меню, що забезпечує швидку адаптацію до індивідуальних візуальних потреб глядача (див. рис. 6).

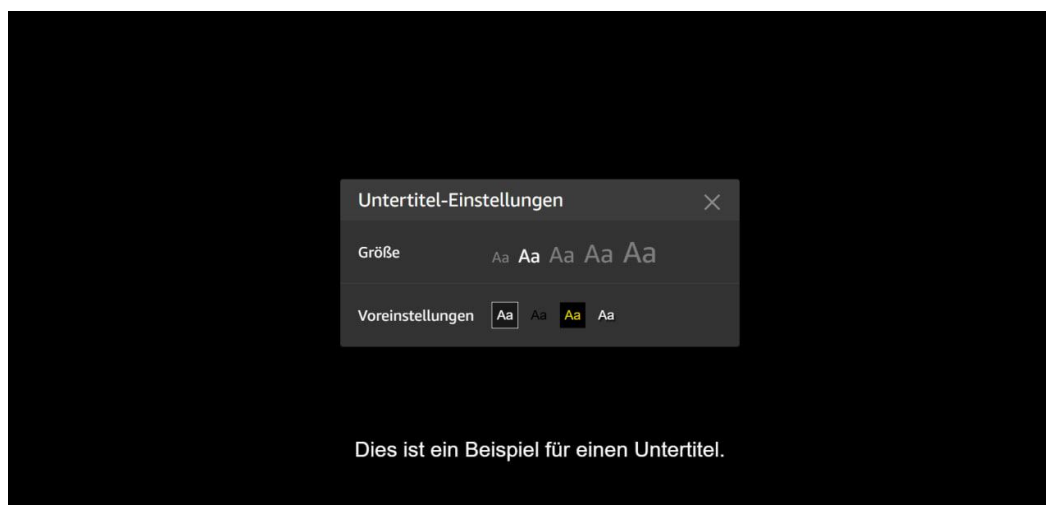

Рисунок 6 – Можливість налаштування субтитрів користувачем на Amazon Prime Video

Натомість на Netflix персоналізація субтитрів передбачає значно ширший спектр параметрів (зокрема вибір кольору шрифту, наявності та вигляду тіні, фону, вікна та розміру тексту), однак доступ до цих налаштувань здійснюється виключно через розділ «Керування профілями», обравши «Вигляд субтитрів» у налаштуваннях облікового запису, а не під час перегляду (див. рис. 7).

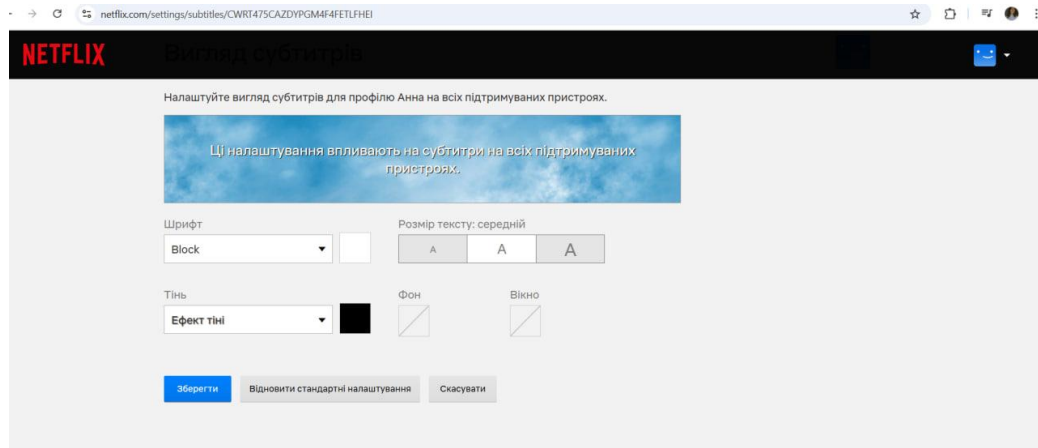

Рисунок 7 – Можливість налаштування субтитрів користувачем на Netflix

Така відмінність робить процес зміни субтитрів на Prime Video більш швидким і зручним для оперативної корекції, тоді як Netflix пропонує більше варіантів персоналізації субтитрів, хоч це і потребує попереднього налаштування профілю.

У представленій роботі також було проведено порівняльний кількісний аналіз обсягу субтитрів (кількості реплік) німецькою та українською.

Нами було встановлено стабільну тенденцію до скорочення кількості одиниць субтитріву цільовій мові (українській) порівняно з вихідною мовою (німецькою).

Серіал «Макстон-Холл – світ між нами»:

- Серія 1: Німецька версія містить 551 одиницю субтитрів, тоді як українська версія – 466.
- Серія 2: Німецька версія містить 518 одиниць субтитрів, тоді як українська версія – 449.

Таким чином, проведений аналіз довів, що в першому епізоді кількість реплік була скорочена на 85 одиниць, а в другому епізоді – на 69 одиниць.

Серіал «Місце злочину Берлін: Нічний убивця»:

- Епізод 1: Німецька версія містить 451 одиницю субтитрів, тоді як українська версія – 374.
- Епізод 2: Німецька версія містить 524 одиниці субтитрів, тоді як українська версія – 425.

Результати дослідження дають підстави вважати, що в цьому криміналістичному серіалі спостерігається аналогічна закономірність: у першому епізоді різниця становить 77 реплік, у другому – 99 реплік.

Невідповідність у кількості субтитрів між мовою оригіналу та мовою перекладу є передбачуваним наслідком застосування принципів АВП, зокрема субтитрування, які детально були розглянуті нами у першому розділі.

3.2 Функціональний аналіз практичної реалізації трансформацій в офіційних субтитрах

У представленій роботі одним із найбільш значущих аспектів, що створює специфічні виклики для перекладача, є відтворення культурно-маркованої лексики (КМЛ). У центрі нашої уваги – аналіз стратегій, застосованих до лексичних одиниць, які, як вже було згадано, «відображають унікальні культурні, історичні та соціальні особливості національної спільноти» [34, с.5]. Було встановлено, що переклад текстів, які містять такі одиниці (реалії, фонову лексику, лакуни), ускладнюється через їхню потенційну незрозумілість для носіїв інших культур.

Окрім культурно-маркованої лексики, в роботі було проведено комплексний аналіз перекладацьких стратегій, застосованих до граматичних та синтаксичних структур цілих речень, з огляду на специфічні виклики, які створює німецька мова.

З усіх прикладів, які наведені в додатках А та В, ми виділили, співставили та детально описали 160 прикладів (див. додаток С), які вважаємо найбільш цікавими з точки зору перекладача. З них обрали 40 найбільш яскравих прикладів, які використаємо для подальшого дослідження (див. додаток D).

Для ілюстрації специфіки перекладу німецькомовного контенту розглянемо декілька прикладів із додатку D, що демонструють найпоширеніші види трансформацій.

Яскравим прикладом передачі емоційної близькості використовується функціональна заміна з додаванням пестливих суфіксів. Звертання «*ihr zwei Elfen*» (ви двоє ельфів) перекладено як «*Мої ельфенята*», що адаптує текст до українських норм вираження ніжності

Щодо структурної економії та компресії, показовим є відтворення фрази «*Das ist nicht dein Ernst, oder?*». Складна німецька конструкція передана лаконічним питанням «*Серйозно?*», що зберігає прагматичний ефект сумніву, але значно економить простір субтитра.

Цікавим є випадок генералізації з посиленням експресії. У фразі «*Die Presse macht mich fertig*» поняття «*Die Presse*» генералізується до «*ЗМІ*», а дія «*macht fertig*» посилюється до «*знищать*» («*ЗМІ мене знищать*»), що підвищує драматизм сцени.

Прикладом перестановки слугує речення «*Das gab's noch nie in Maxton Halls Geschichte*», в якому при перекладі порядок слів трансформовано у варіант «*В історії Макстон-холу такого ще не було*». Ця зміна порядку слів спрямована на забезпечення природності української мови, адаптуючи структуру висловлювання до звичних для реципієнта синтаксичних норм.

У фразі «*Dad wird ausrasten*» - «*Тато оскаженіє*» застосовано прийом конкретизації з елементами експресивізації. Дієслово «*ausrasten*», яке у німецькій мові функціонує як розмовна лексема зі значенням «вийти з себе», «втратити контроль над емоціями», у перекладі відтворено через більш інтенсивну та експресивно насичену українську відповідність «*оскаженіє*». Вибір експресивної лексеми узгоджується з контекстом сцени, де важливо було передати імпульсивну реакцію персонажа, що відповідає прагматичній функції репліки в оригіналі.

Випадок повної граматичної реконструкції ілюструє речення «*Das ist einer der Fälle, in dem ich dieses Gefühl hatte, da ist ein Monster*». Складна німецька конструкція з підрядним реченням трансформована у більш просте та зрозуміле речення: «*Цей випадок викликав у мене відчуття, що ми маємо справу з монстром*», що відповідає українським нормам природності викладу.

Прикладом лексико-семантичної адаптації, де використовується опущення та нейтралізація, є німецький вислів *«Ich weiß, dass du das Geld gut gebrauchen könntest»*. Фраза *«gut gebrauchen können»* була спрощена, аби передати суть більш стисло: *«Я знаю, що гроші тобі потрібні»*.

При передачі запланованої майбутньої дії використовується трансформація граматичного часу. Німецький Futur I (*«werde ich in weniger als 365 Tagen dort sein»*) передається українським майбутнім часом доконаного виду (*«опинюся»*). Ця зміна акцентує увагу на завершенні дії, що відповідає українській мовній моделі.

Термін *«Mailbox»*, перекладений як *«голосова пошта»*, є яскравим прикладом доместикації технічного терміна. У цьому випадку перекладацьке рішення ґрунтується на поєднанні калькування семантичної структури терміна та адаптації його значення до мовної й культурної системи мови перекладу. Хоча лексема *mailbox* у вихідній мові первинно позначає «поштову скриньку», у контексті телекомунікацій вона набуває спеціалізованого значення — системи зберігання голосових повідомлень. Переклад *«голосова пошта»* відтворює функціональне призначення терміна, роблячи його прозорим і зрозумілим для реципієнта. Таким чином, доместикація реалізується через семантичне переосмислення та часткове калькування, що сприяє комунікативній ефективності перекладу й знижує рівень іншомовності тексту.

Яскравим прикладом генералізації з одночасним пом'якшенням образливої лексеми є переклад виразу *«Du bist ein Niemand aus einem namenlosen Kaff»*. Дослівно це означає *«Ти ніхто з безіменної глуші (безіменного закинутого села)»*, де *«Kaff»* — сленговий зневажливий термін для віддаленої, незначущої провінційної місцевості. В українському варіанті фраза передана як *«Ти ніхто, сумнівного походження»*. Тут різко образливий компонент, що викликає стійкі асоціації з соціальною маргінальністю та провінційною відсталістю, генералізується до абстрактнішого поняття *«сумнівного походження»*. Це розширює семантику від географічно-специфічного презирства до більш загальної негативної оцінки соціального чи родового статусу. Водночас

відбувається пом'якшення, адже грубий відтінок оригіналу нівелюється нейтральнішим, менш агресивним формулюванням, що уникає прямого регіонального чи класового приниження. Така трансформація робить репліку менш різкою для україномовної аудиторії, зберігаючи при цьому загальний зневажливий ефект.

Прикладом збереження структури з одночасною фонетичною адаптацією є переклад запитання «*Bist du noch bei Cyril?*». Оригінальна німецька конструкція передана українською практично дослівно як «*Ти досі в Сирила?*». Така калька забезпечує природність і лаконічність репліки, типову для розмовного стилю в субтитрах. Водночас застосовується транскрипція власного імені «*Cyrl*» як «*Сирил*», що відповідає усталеним українським нормам передачі іноземних антропонімів. До того ж, такий переклад робить ім'я легко впізнаваним для української аудиторії.

У субтитрі «*Der Mann des Abends. The Greatest*» під час перекладу застосовується калькування з одночасною адаптацією. Німецька частина «*Der Mann des Abends*» (букв. «Чоловік вечора», тобто головна зірка чи герой події) передається українською шляхом прямого калькування як «*Людина вечора*». Така трансформація зберігає структуру оригіналу, замінюючи лише рід («*Mann*» змінюється на «*людина*», внаслідок чого відбувається гендерна нейтралізація, що сприяє більшій природності цього виразу для української мови). Це забезпечує повну семантичну та стилістичну відповідність без втрати експресивності. Англійське запозичення «*The Greatest*», адаптується українською як «*Найкрутіший*». Тут відбувається заміна можливого дослівного перекладу на емоційно забарвлений сленговий еквівалент, що краще передає харизматичну, зухвалу та молодіжну тональність оригіналу в українському культурному контексті. Така адаптація підвищує природність репліки для україномовної аудиторії, зберігаючи прагматичний ефект, але уникаючи буквального калькування, яке могло б звучати дещо штучно.

Показовим прикладом пом'якшення з одночасною компресією слугує переклад репліки «*Fickt euch beide und redet nicht so über meine Schwester, Mann*». Оригінальна німецька фраза містить грубу вульгарну імперативну конструкцію, яка виражає різку агресію. В українському субтитрі це передано як «*Пішов ти. Не говори такого про мою сестру*». Тут відбувається значне пом'якшення, адже вульгарно забарвлений вислів замінюється на м'якший, хоча все ще емоційно гострий, ідіоматичний вираз «*Пішов ти*», який зберігає імперативну агресію, але уникає прямої вульгарності та сексуального підтексту, роблячи репліку більш прийнятною для широкої аудиторії та відповідною нормам телевізійного контенту. Водночас застосовується компресія: адресація до двох осіб («*beide*») та «*Mann*» в кінці репліки опускаються, а заборона спрощується до «*Не говори такого*» з переходом на однину. Така стислість забезпечує економію простору в субтитрах і швидке сприйняття, не втрачаючи при цьому основного прагматичного ефекту – різкого захисту сестри та вираження обурення. Тому переклад зберігає емоційну інтенсивність і захисну тональність сцени, але адаптує її до культурних і цензурних очікувань україномовного глядача.

У реченні «*Hey Lydia, wir haben dich gestern Abend vermisst*» використовується перестановка та зміна порядку слів. Німецьке речення побудовано за класичною рамковою структурою, характерною для німецької мови: дієслово «*haben*» (допоміжне в Perfekt) стоїть на другій позиції, а змінювана частина «*vermisst*» винесена в кінець речення. Часовий додаток «*gestern Abend*» розміщений усередині цієї рамки. В українському субтитрі фраза передана як «*Привіт, Лідіє. Нам тебе бракувало вчора*». Тут відбувається перестановка: часова обставина «*вчора*» (спрощена з «*вчора ввечері*» для компресії) винесена в кінцеву позицію, що відповідає українському синтаксису у розмовних конструкціях, де рема (найважливіша нова інформація – час події) природно розміщується наприкінці речення. Крім того, привітання адаптується до українського «*Привіт*» (не «Хей», хоча це можна було б також передати запозиченням), а ім'я транскрибується як «*Лідіє*» у кличному відмінку, що є типовим для звертання в українській мові.

Ще одним прикладом компресії є переклад фрази «*Jeder Mensch hat eine Welt voller Möglichkeiten verdient*», де також відбувається зміна порядку слів при перекладі німецької рамкової конструкції. В українському перекладі «*Кожен заслуговує на світ, повний можливостей*» суб'єкт «*Jeder Mensch*» стискається до одного слова «*кожен*» з опущенням еквівалента «*людина*». Водночас змінюється порядок компонентів – дієслово «*заслуговує*» винесене вперед, одразу після суб'єкта, а об'єкт «*на світ, повний можливостей*» розміщений у кінці (інші приклади див. у додатку D).

Проаналізувавши досліджувані нами приклади, можемо відзначити, що найчастіше в німецько-українському субтитруванні застосовуються трансформації, спрямовані на структурну та граматичну економію, а також на адаптацію лексики для забезпечення природності української мови та стислості субтитрів. Значна частина трансформацій пов'язана зі зміною порядку слів (перестановка) для усунення складної німецької рамкової конструкції (V2), що дозволяє досягти природного українського синтаксису з ремою в кінцевій позиції. Також широко використовується компресія та опущення елементів, які є надлишковими або невластивими українській мові, зокрема опущення дієслів-зв'язок («*ist*»), модальних дієслів («*sollen*») та займенників. У сфері граматичних категорій частотними є трансформації німецьких часових форм Perfekt та Präteritum у простий минулий час, який домінує в українських діалогах і наративі. Окрім цього, Konjunktiv II (умовний спосіб) регулярно передається дійсним способом або лексичною компенсацією, оскільки український умовний спосіб має лише одну форму.

Щодо лексико-семантичних перетворень, то в джерелах виділяються високою частотою генералізація/нейтралізація та конкретизація. Нейтралізація застосовується для пом'якшення просторіччя або образливих виразів, а також для полегшення розуміння юридичних чи технічних термінів. Натомість конкретизація та описовий переклад необхідні для розкриття сенсу складних німецьких композитів (наприклад, «*Todesermittlungsverfahren*» як «попередніх розслідувань смертей») або для точнішої передачі динаміки дієслів. Часто

застосовуються калькування та транскрипція для збереження культурних маркерів та термінів (філософські поняття, назви установ, імена та ін.), що може бути частиною форенізації. Для ідіом та сленгу, які вимагають емоційної чи стилістичної відповідності, часто використовується доместикація або функціональна еквівалентність (наприклад, заміна «Scheiße bauen» на «я все спаскудила») (див. дод. С).

3.3. Дослідження особливостей промтингу, формулювання промтів та експериментальний переклад субтитрів за допомогою ШІ, порівняння субтитрів, створених людиною та ШІ

Сучасний етап розвитку перекладацької діяльності характеризується стрімкою інтеграцією технологій штучного інтелекту (ШІ), що обумовлено глобалізацією та потребою у швидкому й точному обміні інформацією [18, с. 55].

Ця тенденція, хоча й має позитивні наслідки, зокрема здатність ШІ до швидкої обробки великих за обсягом текстів та відтворення фактичної інформації зі збереженням достатньої точності й природності, викликала активні дискусії щодо її впливу на професію. Центральним питанням, що набуває дедалі більшої актуальності, є можливість того, що машинний переклад та ШІ повністю замінять перекладача. Наявність цієї загрози та неоднозначний характер впливу технологічних інновацій робить необхідним постійний теоретичний та практичний перегляд ролі ШІ [18, с. 53-58; 17 с. 261–273].

Тому ми вирішили проаналізувати ефективність використання ШІ для перекладу субтитрів.

Поява великих мовних моделей (Large Language Models, LLMs) спричинила значний прогрес у сфері обробки природної мови (NLP), включаючи машинний переклад (МП). З огляду на надмірну вартість тренування повномасштабних LLMs, стратегії паралельно-ефективного доналаштування (Parameter-Efficient Fine-Tuning, PEFT) пропонують економічно вигідний підхід для розкриття потенціалу цих моделей, особливо для завдань, що стосуються мов з обмеженими ресурсами (low-resource languages). У контексті перекладу,

зокрема для субтитрування, ключовим фактором підвищення продуктивності LLMs є розробка відповідного промту (prompt) для ефективного тренування моделі [59].

Промтинг (Prompt Engineering) являє собою новітній метод покращення якості перекладу, що дозволяє використовувати вже наявні знання моделі, отримані під час попереднього тренування, без потреби у великих обсягах навчальних прикладів. Основним завданням промтингу є формулювання інструкцій (instruction tuning), що скеровують LLM для виконання конкретного завдання, як-от переклад. Дослідження підтверджують, що використання простих інструкційних промтів разом із навчанням у контексті (In-Context Learning, ICL) може значно покращити результати перекладу порівняно з базовими моделями. Навчання у контексті може відбуватися у варіаціях як, наприклад, zero-shot (без тренувальних даних) та few-shot (з невеликою кількістю прикладів) [59, 66].

Методи промтингу класифікуються відповідно до їхньої здатності надавати моделі контекст або направляти її логіку. Наступні методи спрямовані на навчання моделі за допомогою демонстраційних прикладів:

- Zero-shot prompting передбачає виконання завдання моделлю, яка покладається виключно на свої попередні знання та інструкції, без надання жодних прикладів.
- One-shot prompting надає моделі лише одне демонстраційне виконання завдання перед його фактичним виконанням.
- Few-shot prompting використовує два або більше прикладів, що дозволяє моделі розпізнавати закономірності та краще розуміти поставлене завдання.

Для забезпечення високої точності та контекстуальної відповідності застосовуються більш складні структури промтів:

- Закриті промти (Close-Ended Prompts): Обмежують модель, вимагаючи конкретного, лаконічного або передбачуваного результату. Вони застосовуються у завданнях, що потребують високої точності, наприклад, для виявлення помилок у перекладі, визначення тону або розпізнавання мови.

- Відкриті промти (Open-Ended Prompts): Дозволяють ШІ створювати широкий або креативний варіант відповіді, що є корисним для завдань, які вимагають творчого підходу або створення декількох варіантів (наприклад, гендерна нейтралізація термінів або впровадження змін у лексиці).

- Chain-of-Thought Prompting (CoT): Полягає у розбитті складних завдань перекладу на менші логічні етапи, що сприяє покращенню точності та зрозумілості процесу. Модель спрямовується через послідовні кроки: визначення ключових фраз або ідіом, усвідомлення їхнього значення, підбір еквівалентних виразів цільовою мовою та вибір найбільш відповідного варіанту перекладу.

- Retrieval-Augmented Generation (RAG): Цей метод інтегрує зовнішні знання, забезпечуючи високу термінологічну узгодженість. Система спочатку виконує пошук відповідних термінів чи фраз у зовнішніх ресурсах (наприклад, двомовних глосаріях). Знайдена інформація потім додається до вихідного тексту як додатковий контекст. Зрештою, ШІ генерує переклад, використовуючи як ці знайдені дані, так і власні мовні знання.

- Prompt Daisy-Chaining (Ланцюгове з'єднання промтів): Визначається як створення окремих промтів для кожного підзавдання та їхнє послідовне поєднання. Процес включає розбиття завдання на менші етапи, створення окремого промту для кожного етапу, та використання вихідних даних одного промту як вхідних для наступного.

Для забезпечення високоякісного перекладу субтитрів, який вимагає не лише лінгвістичної точності, але й збереження тону, нюансів та культурної адаптації, найбільш підходящим ми вважаємо метод Prompt Sandwich (PETED).

Цей метод є інтегрованою стратегією, що забезпечує необхідну структурну підтримку та контроль якості:

1. Persona (Особа): Модель інструктується виконувати роль висококваліфікованого професійного перекладача, що спеціалізується, наприклад, на художньому перекладі, з метою забезпечення точності, контекстної відповідності та культурної адаптації.

2. Explain Task (Пояснення завдання): Чітко визначається мета перекладу – збереження оригінального значення, тону і нюансів, граматична правильність та адаптація ідіоматичних виразів відповідно до цільової мови.

3. Template (Шаблон): Вимагає структурованого виводу, включаючи надання перекладеного тексту, виділення фраз, які потребували особливої уваги, та коротке пояснення вибору перекладу. Це забезпечує прозорість прийнятих рішень.

4. External Data (Зовнішні дані): Дозволяє інтегрувати посилання на глосарії або бази даних, що є критично важливим для забезпечення узгодженості термінології в межах фільму чи серіалу (наприклад, імена персонажів чи специфічний жаргон).

5. Double-check (Подвійна перевірка): Встановлюється вимога перевірити, чи точно передано значення, правильність граматики та синтаксису, узгодженість термінології та культурна відповідність [48].

Таким чином, Prompt Sandwich є найбільш доцільним для перекладу субтитрів, оскільки він поєднує вимоги до високої точності (через External Data), збереження нюансів (через Explain Task) та контролю якості (через Double-check).

Для досліджуваних нами серіалів ми написали наступний промт:

[Persona]

Ти – висококваліфікований професійний перекладач-субтитрувальник українською мовою з багаторічним досвідом перекладу німецькомовних серіалів (зокрема для стримінгових сервісів Amazon Prime Video та Netflix). Ти досконало знаєш німецьку та українську граматику, стилістику та особливості аудіовізуального перекладу. Ти свідомо борешся з граматичною та стилістичною інтерференцією рідної мови, завжди застосовуєш необхідні синтаксичні трансформації та зберігаєш емоційне забарвлення оригіналу.

[Explain Task]

Твоє завдання – перекласти надані субтитри з німецької на українську мову для серіалів «Maxton Hall – Die Welt zwischen uns» та «Crime Scene Berlin: Night Killer».

Для розуміння ключових правил перекладу проаналізуй доданий файл з теорією.

[Template – структура оформлення результату запиту]

Кожен наданий тобі для перекладу субтитр має бути оформлений у такому вигляді:

1. Номер субтитру (N)
2. Текст оригіналу
3. Перекладений український текст

Якщо потрібні особливі рішення – після перекладу додай коротке пояснення в дужках: (пояснення: демонтаж рамки / компенсація інтонації / уникнення кальки / стилістична інверсія тощо).

[Double-check – остання перевірка перед відповіддю].

Перед відправкою завжди перевіряй:

Рема в кінці речення?

Немає німецького порядку слів?

Збережена емоційність і тон?

Узгоджено імена та реалії?

Немає граматичної інтерференції?

Виконав всі написані раніше кроки?

Тепер переклади наступні субтитри. Починай!

Субтитри (це може бути ціла репліка або ж окремі слова чи декілька слів):
(наведено субтитри з таблиці 1 для перекладу).

Для аналізу було обрано наступні ІШ, які перекладали 40 субтитрів, наведених у додатку D:

1. Claude 4.5 Sonnet
2. GPT-4o

Розглянемо 5 найбільш цікавих прикладів перекладу субтитрів за допомогою Claude 4.5 Sonnet (перекладацький аналіз усіх наступних речень винесений в додаток E):

1. Оригінал: *ihr zwei Elfen.*

Переклад: *ви двоє ельфів.*

(Пояснення: прямий переклад метафори; збережено жартівливий тон).

2. Оригінал: *Das ist nicht dein Ernst, oder?*

Переклад: *Ти ж не серйозно, правда?*

(Пояснення: адаптація до природного українського питального звороту).

3. Оригінал: *Die Presse macht mich fertig.*

Переклад: *Преса мене добиває.*

(Пояснення: збережено емоційність та дієслівну метафору; природний порядок слів).

4. Оригінал: *Das gab's noch nie in Maxton Halls Geschichte.*

Переклад: *Такого ще не було в історії Макстон-Голлу.*

(Пояснення: українізація назви закладу; природний порядок слів).

5. Оригінал: *Dad wird ausrasten.*

Переклад: *Тато з'їде з глузду.*

(Пояснення: адаптація розмовного «ausrasten»; збережено емоційну інтенсивність).

Розглянемо 5 прикладів перекладу тих самих субтитрів, які опрацьовував Claude 4.5 Sonnet, але тепер у виконанні GPT-4o (перекладацький аналіз усіх наступних речень винесений в додаток F):

1. *ihr zwei Elfen*

ви двоє ельфів.

2. *Das ist nicht dein Ernst, oder?*

Ти ж не серйозно, правда?

3. *Die Presse macht mich fertig.*

Преса мене добиває.

4. *Das gab's noch nie in Maxton Halls Geschichte.*

Такого ще не було за всю історію Макстон-Холу.

5. *Dad wird ausrasten.*

Тато зірветься з ланцюга.

(Пояснення: стилістична компенсація).

Цікавою особливістю при перекладі у GPT-4o бачимо те, що цей ШІ лише в деяких реченнях надає пояснення до перекладу, в інших пропускає, тоді як Claude 4.5 Sonnet дав пояснення до всіх 40 запропонованих субтитрів.

Отже, застосування контрастивного аналізу дозволило встановити суттєву різницю між перекладом людиною та ШІ.

У результаті дослідження було помічено, що переклад людиною демонструє глибшу адаптацію до контексту сцени, тоді як ШІ (Claude та GPT-4o) часто залишаються в межах лексичної точності речення.

Так, наприклад, речення «*ihr zwei Elfen*» Claude 4.5 Sonnet та GPT-4o переклали як «*ви двоє ельфів*», а справжній перекладач як «*мої ельфєнята*». Як вже згадувалося раніше, це було зроблено для підкреслення близькості та ніжності мовця до адресатів (доместикація), ШІ ж перекладає «сухий» факт.

У сценах із високою напругою (наприклад, панічна атака чи стрес) людина скорочує фрази до команди, тоді як ШІ зберігає ввічливу або повну граматичну структуру, що знижує темп сцени. Показовим є переклад фрази «*Versuch zu atmen*». Обидві моделі ШІ запропонували варіант «*Спробуй дихати*», зберігаючи структуру оригіналу. Людина ж обрала імператив «*Дихай*», оскільки в критичній ситуації мовець спонукає до дії миттєво, відкидаючи зайві слова на кшталт «*спробуй*».

Цікавий приклад бачимо й при перекладі запитання «*Dürfte ich eure Freundin kurz entführen?*». ШІ передають це як: «*Чи можу я ненадовго/на хвилинку викрасти вашу подругу?*». Людина ж спрощує до природного звертання: «*Можна вашу подругу на хвилинку?*». Це сприяє економії часу, що особливо важливо для субтитрів.

У передачі емоційного стану під час сварки людина краще відчуває динаміку, замінюючи статичні іменники на дієслова. Так, речення «*Ihre*

Selbstgefälligkeit können Sie sich sparen» у виконанні ШІ звучить дещо формально і важко («Самозадоволення можете приберегти при собі, містере Бофорт», «Залиште собі своє самовдоволення, містере Бофорт»). Людина ж переклала це як «Можете не зловтішатися», трансформувавши іменник «самовдоволення» в активну дію, що робить репліку більш природною.

Тенденція людини до економії мовних засобів заради динаміки сцени помітна у перекладі запитання «*Das ist nicht dein Ernst, oder?*». Якщо ШІ запропонували повні, граматично розгорнуті варіанти «*Ти ж не серйозно, правда?*», то перекладач вдався до компресії, залишивши лише одне слово: «Серйозно?». Таке скорочення не лише відповідає вимогам субтитрування, але й надає питанню більшої різкості та прагматичного ефекту сумніву.

Різниця у передачі емоцій чітко простежується у перекладі «*Dad wird ausrasten*». Claude 4.5 Sonnet переклав як: «*Тато з'їде з глузду*», а GPT-4o спробував додати експресії варіантом «*Тато зірветься з ланцюга*». Проте саме людина знайшла найбільш влучне дієслово — «*Тато осканеніє*». Ця конкретизація дозволила одним словом передати вищу точку гніву без використання громіздких фразеологізмів.

На синтаксичному рівні людина краще відчуває ритм української мови. У реченні «*Das gab's noch nie in Maxton Halls Geschichte*» ШІ зберегли прямий порядок слів або додали підсилення («*Такого ще не було в історії/за всю історію...*»). Людина ж змінила порядок слів (перестановка), винісши обставину на початок: «*В історії Макстон-холу такого ще не було*».

Окрім цього, виникла необхідність врахування ще одного чинника — сталість стилю упродовж усіх 40 прикладів. Було встановлено, що штучний інтелект не забезпечує консистентності стилістичного тону: емотивність реплік відображається вибірково й нерівномірно.

У цілому проведене дослідження дозволяє стверджувати, що саме професійний переклад людиною демонструє системну відповідність таким ключовим критеріям субтитрування:

- відповідність логіці сцени;

- природності мовлення;
- економії мовного матеріалу при збереженні комунікативного наміру.

Застосування порівняльного аналізу також дозволило встановити механізм відтворення емоційно-прагматичного змісту у перекладі людиною, який на даному етапі не відтворюється повною мірою жодною з протестованих ІІІ-систем. Дещо у ІІІ вдається добре, дещо натомість звучить дивно (наприклад, «Чоловік вечора. Самий Справжній.», «Та йдіть ви обидва і не смійте так говорити про мою сестру, чувак» та багато інших прикладів»). Проте навіть з відповідним промтом, він все ще не «розуміє», де доцільно застосувати певну трансформацію, а де ні, як і не завжди природньо відтворює лексику українською, що особливо важливо в АВП.

Таким чином, ІІІ може генерувати чорновий переклад, але остаточна стилістична корекція, забезпечення точності та вибір найбільш відповідного культурного еквівалента залишається прерогативою людини.

Висновки до 3 розділу

Проведене дослідження дало змогу сформулювати наступні висновки:

1. Ще раз підтверджено, що суворі часові обмеження експозиції субтитра, які є визначальною рисою аудіовізуального перекладу (АВП), змушують перекладача дотримуватися принципу читабельності. Це правило вимагає максимальної лінгвістичної економії.
2. Встановлено, що середня тривалість субтитрів у динамічних сценах часто коливається в межах 2–4 секунд, що дозволяє глядачеві прочитати субтитр, як правило, лише один раз. З цього випливає необхідність частого застосування трансформацій компресії та опущення модальних дієслів або плеонастичних елементів для передачі інформативного навантаження навіть у дуже коротких репліках.

3. Технічні параметри оформлення, позиції та спеціальні графічні маркери є важливими інструментами для передачі паралінгвістичної інформації та забезпечення адекватного сприйняття кінотексту. Можливість персоналізації відтворення субтитрів грає важливу роль та може відрізнятися, залежно від стримінгового сервісу.
4. Дослідження підтвердило, що відтворення культурно-маркованої лексики є одним із найбільш значущих викликів для перекладача. Це ускладнення посилюється потенційною незрозумілістю таких одиниць (реалій, фонові лексики) для носіїв інших культур.
5. Проведений функціональний аналіз прикладів засвідчив, що вибір між основними стратегіями перекладу КМЛ не є довільним. З цього випливає, що ключовим фактором, який визначає рішення перекладача, є встановлення ієрархії культурного елементу в контексті кінотексту.
6. Порівняльний аналіз перекладів, виконаних системами штучного інтелекту (Claude 4.5 Sonnet, GPT-4o) та людиною, виявив фундаментальну відмінність у підходах до відтворення кінотексту. У той час як ШІ забезпечує високу граматичну точність та збереження лексичної структури, справжній перекладач демонструє глибшу контекстуальну адаптацію, орієнтуючись на прагматику сцени та емоційний стан персонажів. Крім того, підтверджено, що в умовах жорстких лімітів субтитрування людина значно ефективніше застосовує прийоми мовної компресії. Таким чином, головною перевагою перекладу людиною залишається здатність відтворювати не лише текст, а й ситуативний підтекст, адаптуючи його до технічних вимог та очікувань цільової аудиторії.

ВИСНОВКИ

Проведене теоретичне та емпіричне дослідження особливостей німецько-українського субтитрування аудіовізуальних творів дозволило сформулювати низку ключових висновків, які відповідають завданням роботи.

1. Аудіовізуальний переклад (АВП), зокрема субтитрування, є складним мультимодальним і бімодальним процесом, що вимагає одночасної інтеграції та синхронізації вербальних, візуальних та акустичних компонентів. Субтитрування, яке визначається як «діагональний переклад» через одночасну зміну мови та мовного коду (усне мовлення у письмову форму), функціонує як засіб міжкультурної комунікації, що дозволяє зберегти оригінальний звуковий ряд і водночас забезпечити доступність контенту для широкої аудиторії.

2. Специфіка субтитрування підпорядкована суворим технічним і когнітивним обмеженням, зокрема лімітам екранного часу, кількості символів та когнітивного навантаження на глядача. Встановлено, що середня тривалість субтитрів у динамічних сценах часто коливається в межах 2-4 секунд, що вимагає від перекладача максимальної лінгвістичної економії. Технічні параметри оформлення, такі як позиціонування (переважно знизу по центру), використання білого шрифту на темному фоні для контрасту та курсиву для маркування внутрішнього мовлення або думки персонажа, є критично важливими для адекватного візуального сприйняття кінотексту.

3. Аналіз синтаксичних і граматичних особливостей німецької мови у зіставленні з українською засвідчив значну асиметрію, що є першочерговою причиною перекладацьких трансформацій. Розбіжності у фіксованому порядку слів німецької мови (V2-структура) порівняно з вільним порядком української, де рема тяжіє до кінця речення, вимагають синтаксичних трансформацій (зокрема, перестановки) для забезпечення природності та збереження логічного акценту в цільовій мові. Крім того, часте використання модальних дієслів у німецькій мові та наявність складної системи часових форм компенсується їх опущенням, заміною або лексичною компенсацією в українських субтитрах для уникнення неприродного звучання.

4. Культурно-маркована лексика (КМЛ), яка включає реалії, фонову лексику та лакуни, є невід'ємною складовою кінотексту, що відображає унікальні соціальні та історичні особливості німецької спільноти. Основна складність перекладу КМЛ полягає у необхідності одночасного збереження предметного значення, культурної глибини та конотацій. Перекладач постійно маневрує між стратегіями форенізації та доместикації, прагнучи «золотої середини». Серед локальних процедур також активно застосовується нейтралізація для пом'якшення експресивних виразів або спрощення культурно-специфічних термінів з метою полегшення розуміння.

5. Практичний функціональний аналіз засвідчив, що лінгвістична економія є ключовим принципом, який реалізується через трансформації компресії та опущення. Кількісний аналіз підтвердив стабільне скорочення кількості одиниць субтитрів у цільовій мові (українській) порівняно з вихідною (німецькою). До основних способів перекладу КМЛ та трансформацій належать: калькування, транслітерація, транскрипція, описовий переклад (для складних композитів), наближений переклад, компресія, контекстуальний переклад, заміна (конкретизація та генералізація), додавання, опущення та перестановка.

6. Дослідження ролі штучного інтелекту (ШІ) для перекладу субтитрів показало, що, попри здатність генерувати чернеткові варіанти, навіть із використанням спеціалізованого промтингу (наприклад, Prompt Sandwich), ШІ-системи наразі не забезпечують необхідної консистентності стилістичного тону, повної контекстуальної адаптації та природності лексичних виборів. Професійний переклад людиною демонструє системну відповідність ключовим критеріям субтитрування (логіка сцени, природність мовлення, комунікативний намір). ШІ виступає як інструмент підтримки, але вибір найбільш відповідного культурного еквівалента залишається прерогативою людини.

Подальші дослідження у сфері німецько-українського аудіовізуального перекладу можуть бути зосереджені на поглибленому вивченні впливу новітніх методів промтингу на підвищення термінологічної узгодженості та культурної адаптації в машинному перекладі у сфері АВП. Актуальною залишається також

потреба у розробці деталізованих українських стандартів субтитрування, які б уніфікували підходи до граматичних, синтаксичних та культурних трансформацій з урахуванням сучасних технічних вимог стримінгових платформ і законодавчих вимог України щодо мови в аудіовізуальній сфері.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абабілова Н. М., Усаченко І. В. Аудіовізуальний переклад як виклик для сучасних перекладачів. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Германістика та міжкультурна комунікація». 2020. № 2. С. 79–85. URL: <https://tsj.journal.kspu.edu/index.php/tsj/article/view/573/551>.
2. Аліменко О. С., Тогобицька А. І. Особливості перекладу українських порівнянь із зоонімічним компонентом при субтитруванні на корейську мову. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. 2025. 36(75)(2), Частина 2. 334 с.
3. Андруська В. І. Реалізація лінгвокультурної адаптації кінотексту (на матеріалі англійськомовних фільмів та серіалів комедійного жанру) : кваліфікац. робота (проект) на здобуття ступеня магістра. Херсон : Херсонський державний університет, 2020. 57 с..
4. Антонюк Г. Д., Черниш Л. З. Організація курсу «Практика перекладу (німецька мова)» на електронно-освітній платформі MOODLE Національного університету «Львівська політехніка». Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія». 2024. Вип. 22(90). С. 34–41. DOI: <https://doi.org/10.35774/gsip2022.01.177>.
5. Білоус О. М. Теорія і технологія перекладу. Курс лекцій: доопрацьований та доповнений. Навчальний посібник для студентів перекладацьких відділень. Кіровоград, РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. 200 с.
6. Борисенко Н. Д. Соціолінгвістичні та прагматичні проблеми перекладу : інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять. Житомир : Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2022. 27 с.
7. Введенська Т. Ю. Методичні рекомендації по організації самостійної роботи студентів до курсу «Проблеми міжкультурної комунікації та перекладу». Дніпропетровськ : ДВНЗ «Національний гірничий університет», 2015. 54 с.

8. Гавриленко В., Лисюк К. Лінгвістичні, екстралінгвістичні та технічні особливості процесу субтитрування як перекладацького процесу. Актуальні питання гуманітарних наук. 2021. Вип. 39, т. 1. С. 160–166. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/39-1-26>.
9. Гудманян А. Г., Баклан І. М. Практичний курс перекладу : підручник для здобувачів ступеня бакалавра за спеціальністю "Філологія", спеціалізацією "Германські мови та літератури (переклад включно), перша - німецька" / Міністерство освіти і науки України, Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського". Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 179 с. URL: https://opac.kpi.ua/F/?func=direct&doc_number=000640827&local_base=KPI01.
10. Дебела А. С. Особливості краудсорсингу в перекладі : магістер. дис. / А. С. Дебела ; наук. керівник Л. С. Івашкевич ; Нац. техн. ун-т України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Факультет лінгвістики. Київ, 2021. 76 с.
11. Демецька В. Інтерсеміотика кінотексту в перекладі: крос-культурний аспект. *Cognition. Communication. Discourse*. 2024. № 28. С. 24–32. doi.org.10.26565/2218-2926-2024-28-02.
12. Ель Тахраві Б. Б. Особливості перекладу реалій. Вісник студентського наукового товариства Донецького національного університету імені Василя Стуса. 2020. Вип. 12, т. 2. С. 232–236. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса. URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/issue/view/318>.
13. Журавель Т. В. Інваріантні перекладацькі трансформації кінотексту для збереження комунікативно-прагматичного потенціалу мовленнєвих актів оригіналу в умовах дублювання та субтитрування [Електронний ресурс]. Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія : Філологія. 2019. Т. 22, № 2. С. 183–192. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknl_u_fil_2019_22_2_20.
14. Кабаченко І., Маліинська Г. Лексико-синтаксичні особливості перекладу науково-технічних текстів. Актуальні проблеми філології та

перекладознавства. 2024. Вип. 31. С. 25–30. DOI: 10.31891/2415-7929-2024-31-5.

15. Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. Перекладознавство (німецько-український напрям) : Підручник. К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. 543 с. ISBN 978-966-439-213-3.

16. Конкульовський В., Возник Н. Субтитрування як один з видів аудіовізуального перекладу. Наукові записки. Серія: Філологічні науки. 2020. № 187. С. 634–639. DOI: <https://doi.org/10.36550/2522-4077.2020.187.100>.

17. Костенко В. Г., Нестеров В. Ф., Курасова Н. І. Технологічні інновації у перекладі: вплив комп'ютерних програм та штучного інтелекту. Вісник науки та освіти. Серія «Філологія». 2024. № 2 (20). С. 261–273.

18. Куликова В. L'Intelligence Artificielle dans la Traduction: Benefice ou Prejudice? Причорноморські філологічні студії. 2025. Вип. 7. С. 53–59. DOI: <https://doi.org/10.32782/bsps-2025.1.8>.

19. Куліш В. С., Гарах О. М. Труднощі перекладу культурно маркованої лексики. Молодий вчений. 2020. № 12(88). С. 64–67. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-12-88-14>.

20. Литвин І. М. Актуальні питання аудіовізуального перекладу: проблема типології. Вісник гуманітарного наукового товариства. 2020. Т. 20. С. 228–232. URL: <https://eprints.cdu.edu.ua/id/eprint/4477>.

21. Литвин І. М. Специфіка українського закадрового перекладу англomовного художнього фільму. Вчені записки ТНУ імені ВІ Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. 2024. 35(Ч. 1). С. 237–241. URL: <https://eprints.cdu.edu.ua/6809/1/41.pdf>.

22. Малкович Т. І. Індивідуальна специфіка субтитрування кінофільмів на різноманітних українських кінофестивалях [Електронний ресурс]. Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики. 2015. Вип. 27. С. 495–502. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psptkl_2015_27_54.

23. Матвєєва І. С. Розробка методичного посібника з перекладознавства на тему: «Особливості аудіовізуального перекладу» = Development of a study

guide of translation studies on the topic: Features of audiovisual translation : бакалавр. робота ; спец. 035 “Філологія” / І. С. Матвєєва ; наук. кер. Н. С. Мочалова. Миколаїв : НУК, 2021. 88 с..

24. Миклащук В. П. Лексичні та граматичні трансформації в процесі перекладу художніх творів з англійської на українську мову (на матеріалі трилогії Сюзанни Коллінз «Голодні ігри») : кваліфікац. робота на здобуття ступеня магістра. Суми : Сумський державний університет, 2020. 76 с..

25. Осипчук А., Олексишина Л. Переклад лакун у субтитрах з німецької на українську мову [Електронний ресурс]. Науковий вісник Чернівецького університету. Германська філологія. 2022. Вип. 841. С. 51–56. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvchnugf_2022_841_10.

26. Павельєва А. К., Асауленко В. В. Кінопереклад: різновиди, особливості, лінгвістичні труднощі. Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку : матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конференції, 22 трав. 2019 р. Переяслав-Хмельницький, 2019. Вип. 52. С. 243–246. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/handle/PoltNTU/5822>.

27. Перванчук Т. Аудіовізуальний переклад: основні види та особливості [Електронний ресурс]. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Журналістика. 2021. Т. 32(71), № 4(2). С. 121–126. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_filol_2021_32\(71\)_4\(2\)_22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_filol_2021_32(71)_4(2)_22).

28. Підмогильна Н. В., Трофімова М. О. Субтитрування кінофільмів як лінгвістична проблема [Електронний ресурс]. Проблеми загального і слов'янського мовознавства. 2019. № 3. С. 107–117. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdumo_2019_3_16.

29. Поведа Т. Значення кінематографу та особливості кіноперекладу. Integration of Education, Science and Business in Modern Environment: Summer Debates : Proceedings of the 5th International Scientific and Practical Internet Conference, Dnipro, 2023. 570 p.

30. Покулевська А. І., Шишов Д. В. Особливості та складнощі німецько-українського перекладу релігійної лексики. Інтелект. Особистість. Цивілізація. 2023. № 1 (26). С. 50–56. DOI: 10.33274/2079-4835-2023-26-1-50-56.
31. Радецька С. В., Каліщак Т. Т. Субтитрування як вид аудіовізуального перекладу: переваги та недоліки [Електронний ресурс]. Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Філологічні науки. 2016. Кн. 2. С. 81–84. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzfn_2016_2_17.
32. Севастюк М. І. Стратегія нейтралізації в англійсько-українському перекладі конфронтаційних політичних текстів. Закарпатські філологічні студії. 2023. Т. 2, вип. 29. С. 214–219. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.29.2.40>.
33. Сегол Р. Редагування перекладу аудіовізуальних творів для назвчування [Електронний ресурс]. Вісник Книжкової палати. 2015. № 1. С. 49–51. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2015_1_17.
34. Семенюк А. І. Культурно маркована лексика: лінгво-семантичні та прагматичні аспекти : магістер. робота / наук. кер. Л. В. Бондарук. Волинський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, 2024. 80 с.
35. Солдатова С. М. Стилїстика сучасної німецької мови: навчальний посібник для студентів денної, заочної та екстернатної форми навчання. Херсон, 2010. 143 с.
36. Спїркіна О. О., Волошина К. В. Дублювання та субтитрування як основні види кіноперекладу: історичний аспект. Вісник гуманітарного наукового товариства: наукові праці. 2021. Вип. 21. С. 228–236.
37. Теоретичний курс німецької мови : навчальний посібник для студентів 4 курсу СВО «бакалавр» спеціальності 014.022 Середня освіта (Мова і література (німецька)) факультету іноземних мов / Дробаха Л.В. Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2020. 202 с.

38. Терещенко Л. Я. Помилки в аудіовізуальному перекладі: лінгвістичний і дидактичний аспекти [Електронний ресурс]. Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія : Філологія. 2018. Т. 21, № 1. С. 168–177. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknl_u_fil_2018_21_1_20.
39. Тернова А. І., Швецов Д. С. Озвучування в телевізійному виробництві: теоретичний аспект [Електронний ресурс]. Держава та регіони. Серія : Соціальні комунікації. 2020. № 2. С. 127–131. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drsk_2020_2_21.
40. Тищенко О. В., Вовк М. Т., Башинська А. О. Специфіка передачі лексико-граматичних трансформацій в аудіовізуальному тексті (на матеріалі кіноперекладів англomовних фільмів польською та українською мовою). Львівський філологічний часопис. 2023. № 13. С. 192–201. DOI: <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2023-13.29>.
41. Тупиця О. Ю. Граматичні проблеми перекладу з німецької мови : підруч. для студентів спец. 035 «Філологія» спеціаліз. 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша англійська» освіт. рівня бакалавр. Полтава : Нац. ун-т ім. Юрія Кондратюка, 2023. 109 с.
42. Федоренко С. В., Перепнихатка А. Ю. Соціолінгвістичні особливості мовної особистості англійських монархів у перекладацькому аспекті (на матеріалі англomовних художніх фільмів). Young Scientist. 2020. № 11(87). С. 495–499. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-11-87-107>.
43. Чайковська, О. Ю., Хугаєва, А. С. Субтитрування як виклик для перекладача: мистецтво адаптації та культурних трансформацій // Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. – 2025. – Т. 36 (75), № 3, ч. 1. – С. 291–296.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2025.3.1/46>
44. Черков Г. А. Перші фільми братів Люм'єр: Фактологічна основа і виникнення образу-міфу. Вісник Київського національного університету

- театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. 2024. № 34. стаття 305195. <https://doi.org/10.34026/1997-4264.34.2024.305195>.
45. Шахновська І. І., Кондратьєва О. В. Прагматична адаптація під час перекладу англомовних анімаційних фільмів. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. 2019. № 40, т. 3. С. 96–99. DOI: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2019.40.3.22>.
46. Шийка Ю. І., Горобець О. В. Особливості перекладу аудіовізуальної продукції на прикладі фільму Пітера Фарреллі "Зелена книга" [Електронний ресурс]. Молодий вчений. 2021. № 4(2). С. 220–223. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2021_4\(2\)_24](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2021_4(2)_24).
47. Abbasova K. The Structural Complexity and Evolutionary Patterns of German Grammar. *Acta Globalis Humanitatis et Linguarum*. 2024. Vol. 1, No. 1. С. 9–29. DOI: <https://doi.org/10.69760/aghel.024049>.
48. Akbari M., Seewald-Heeg U. Machine Translation Post-Editing of Neural and Prompt-Based Machine Translation : конспект лекцій. Köthen : Anhalt University, 2025. 19 с.
49. AN G. Domestication and Foreignisation in Translation Studies: A Bibliometric Analysis of WoS Core Journal Articles. *Journal of Intercultural Communication*. 2024. Vol. 24, No. 4. P. 13–22. doi.org/10.36923/jicc.v24i4.933.
50. Apolloni F. Termbanken zur Optimierung von Untertitelungsprozessen: Eine Untersuchung anhand von Videos der 4EU+ European University Alliance: Masterarbeit. Università degli Studi di Padova, Dipartimento di Studi Linguistici e Letterari, 2023/2024. 212 S.
51. Babou C. A. Die Spielfilme Touki Bouki und Hyènes des senegalesischen Regisseurs Djibril Diop Mambéty: Fragen der Übertragung und Übersetzung in Sprache und Bild : Doctoral dissertation. Universität Bayreuth, Cuvillier Verlag, 2016.
52. Baños R., Dallı H., Díaz-Cintas J. Pivot subtitling workflows in the age of streaming platforms. *Translation & Interpreting*. 2025. Vol. 17, No. 2. P. 17–37. <https://doi.org/10.12807/ti.117202.2025.a02>.

53. Debela A. S., Ivashkevych L. S. Analyzing crowdsourcing model in translation (subject: TED translation). *Закарпатські філологічні студії*. 2021. № 19(2). С. 91–94. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2021.19.2.18>.
54. Díaz Cintas J., Remael A. *Subtitling: Concepts and Practices*. Abingdon; New York: Routledge, 2021. 273 с.
55. Gottlieb H. *Subtitling: Diagonal Translation. Perspectives: Studies in Translation Theory and Practice*. 1994. Vol. 2, No. 1. P. 101–121. <https://doi.org/10.1080/0907676X.1994.9961227>.
56. Haider H. *The Syntax of German*. Cambridge : Cambridge University Press, 2010. 371 p. ISBN 978-0-521-86525-8.
57. Jüngst H. E. *Audiovisuelles Übersetzen : Ein Lehr- und Arbeitsbuch*. 2., überarb. und erw. Aufl. Tübingen : Narr Francke Attempto Verlag, 2020. ISBN 978-3-8233-8231-7.
58. Kartika A. D., Kurniawati W., Ridwan A., Lestari T. Word Order of Declarative Sentences in German and Indonesian: A Case Study on Novels “Drachenreiter” and its Indonesian Translation. *Proceedings of the International Joint Conference on Arts and Humanities 2023 (IJCAH 2023)*. 2023. P. 283–291. DOI: 10.2991/978-2-38476-152-4_26.
59. Khoboko P. W., Marivate V., Sefara J. Optimizing translation for low-resource languages: Efficient fine-tuning with custom prompt engineering in large language models. *Machine Learning with Applications*. 2025. Vol. 20. Art. 100649. 18 p. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.mlwa.2025.100649>.
60. Künzli A., Kaendl K. *Handbuch Audiovisuelle Translation: Arbeitsmittel für Wissenschaft, Studium, Praxis*. Frank & Timme, 2024. 433 p. URL: <https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/76587/9783732989553.pdf?sequence=3>.
61. Liu D. On the classification of subtitling. *Journal of Language Teaching and Research*. 2014. Vol. 5, No. 5. P. 1103–1109. <https://doi.org/10.4304/jltr.5.5.1103-1109>.

62. Maschow J. Translationswissenschaftliche Aspekte der Untertitelung für Hörgeschädigte: Eine empirische Untersuchung zur Funktionsgerechtigkeit der Untertitel : Diplomarbeit. Humboldt-Universität zu Berlin, 2011. 120 S.
63. Matkivska N. Audiovisual translation: Conception, types, characters' speech and translation strategies applied. *Kalbų studijos / Studies about Languages*. 2014. No. 25. P. 38–44. URL: <https://kalbos.ktu.lt/index.php/KStud/article/view/8516>.
64. Nasir T., Ullah I., Iqbal L. An Analysis of Domestication and Foreignization Strategies Used in The Greatest Urdu Stories Ever Told. *Journal of Social Sciences Review*. 2023. Vol. 3, No. 1. P. 859–865. <https://doi.org/10.54183/jssr.v3i1.204>.
65. Olszewska D. (Ed.). *Studia Germanica Gedanensia*. University of Gdańsk Publishing House, 2013. 341 pp. ISBN 978-83-7865-156-7.
66. Rios M. Instruction-tuned Large Language Models for Machine Translation in the Medical Domain. *Proceedings of Machine Translation Summit XX*. 2025. Vol. 1. P. 162–172.
67. Romaniuk O. M., Zapotichna R. A. The Notion of Translation Strategy: The Main Principles. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2020. № 45, т. 1. С. 125–128. DOI: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2020.45-1.30>.
68. Slavova L., Borysenko N. Culture-specific information encoded in lacunae: The author's and translators' strategies of representation. *Studies about Languages / Kalbų studijos*. 2021. No. 38. P. 17–28. <http://doi.org/10.5755/j01.sal.1.38.27396>.
69. Svobodová B. R. Crowdsourcing and Machine Translation in Subtitling from English to Czech : Master's Diploma Thesis / supervisor R. Kamenická ; Masaryk University, Faculty of Arts, Department of English and American Studies. Brno, 2017. 70 с.
70. Tsaryk O., Rybina N. Challenges of the Interference in Teaching Future Interpreters. *Гуманітарні студії: історія та педагогіка*. 2022. № 3. С. 177–185. DOI: <https://doi.org/10.35774/gsip2022.01.177>.
71. Urbanek L. Audiovisuelle Translation und Fremdsprachenunterricht in Deutschland: Untertitel(n) und das evidenzbasierte Potenzial im Kontext des

Niederländischen als Zielsprache : Inaugural-Dissertation. Universität Münster, 2024. 373 s.

72. Zug J. The Use of the Preterite and the Present Perfect in English and German. A Contrastive Analysis : master's thesis / University of Oslo, Faculty of Humanities, Department of Literature, Area Studies and European Languages. Oslo, 2011. 132 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

73.

<https://www.netflix.com/watch/81651217?trackId=284616272&tctx=0%2C0%2C3578a26d-8d87-4284-afce-a424d11764a4%2C3578a26d-8d87-4284-afce-a424d11764a4%7C%3DeyJwYWdlSWQiOiJjMTdhZmNjZi04YjhhLTRiNjltYmQ3OS00YzZlNTVjZGI3ZDYvMS8v0LzRltGB0YbQtSDQt9C70L7Rh9C40L3RgyDQsdC10YDQu9GW0L0vMC8wliwibG9jYWxTZWN0aW9uSWQiOiIyIn0%3D%2C%2C%2C%2C%2C81566571%2CVideo%3A81651217%2CdetailsPageEpisodePlayButton>.

74.

https://www.primevideo.com/region/eu/detail/0PNRI6RQY7CIO04HACV89WK5I3/ref=atv_hm_hom_c_cjm7wb_1_1?jic=8%7CEgNhbgw%3D.

ДОДАТКИ

Додаток А

Субтитри було сегментовано в такому вигляді, як відображено на стримінговій платформі під час перегляду серіалу.

Табл. 1 – Проаналізовані субтитри з першої серії серіалу «Макстон-Холл – світ між нами»

1	[taktgetriebene, verwegene Popmusik]
2	[Handy summt]
3	[Handy summt weiter]
4	[Musik setzt sich fort]
5	[Frauenstimme] Jeder Mensch hat eine Welt voller Möglichkeiten verdient.
6	Zu träumen, wovon er will.
7	Zu sein, wer er will. Zu lieben, wen er will.
8	Wir alle haben die Macht, unser Schicksal selbst zu formen.
9	Ob wir sie nutzen oder nicht.
10	[Musik setzt sich fort]
11	Mailbox von James Beaufort. Hinterlass 'ne Nachricht.
12	[Frauenstimme] James, ich hab richtig Scheiße gebaut.
13	Dad wird ausrasten.
14	Bist du noch bei Cyril? Ich weiß nicht, was ich machen soll.
15	[Musik verklingt]
16	[Männerstimme] Und da kommt er!
17	Der Mann des Abends.
18	The Greatest.
19	Der Schönste.
20	Und der Traum aller Frauen.
21	James... Beaufort!
22	Und? War sie so gut, wie sie aussieht?
23	Fickt euch beide und redet nicht so über meine Schwester, Mann.
24	-Oh... -[verhöhrend] Buh, Buh, Buh.
25	-Komm mal wieder runter, Alistair. -Jetzt reicht's!
26	-Oh, shit! -Whoa!
27	[freche Hip-Hop-Musik]
28	[Musik klingt aus]
29	Hey Lydia, wir haben dich gestern Abend vermisst.
30	Hey James, deine Schwester ist da. Und sie hat schlechte Laune mitgebracht.
31	Lydia?
32	Hey, was ist los?
33	Versuch zu atmen.
34	[er lacht schelmisch]

35	Das ist nicht dein Ernst, oder?
36	Hey. Was ist passiert?
37	Sie ist einfach reingeplatzt.
38	Ohne Vorwarnung.
39	Wer?
40	Ruby. Ruby Bell.
41	Die Presse macht mich fertig.
42	Noch so ein Skandal wird Dad mir nie verzeihen.
43	Tief durchatmen.
44	Und jetzt noch mal ganz ruhig. Was ist passiert?
45	Und wer ist diese Ruby Bell?
46	[ruhige Gitarrenmusik]
47	-Wollen Sie sich setzen? -Gerne, danke.
48	Hallo, Mr. Sutton.
49	Ruby. Hatten Sie schöne Ferien?
50	Ich hab alle Bücher von der Oxford-Leseliste gelesen. Zweimal.
51	Also, ja.
52	Und jetzt sind Sie dran.
53	Das ist genug Stoff für eine Biografie.
54	Da wird ein kleines Empfehlungsschreiben sicher kein Problem.
55	[taktgetriebene Musik]
56	[Ruby] Jeder Mensch hat eine Welt voller Möglichkeiten verdient.
57	Und wenn es einen Ort gibt, an dem alles möglich ist,
58	dann ist es die Oxford University.
59	Wer dort studiert hat, dem steht die Welt offen.
60	Und wenn in diesem Term alles läuft wie geplant,
61	werde ich in weniger als 365 Tagen dort sein.
62	Das Maxton Hall College ist meine Eintrittskarte.
63	Es ist nicht einfach eine Schule. Es ist eine "der" Schulen.
64	[Musik setzt sich fort]
65	[lautes Hupen]
66	So 'n Mist.
67	[Ruby] Ich habe Monate am Schreibtisch verbracht,
68	um mich für das Stipendium zu qualifizieren.
69	Das gilt natürlich für die wenigsten hier.
70	Familien wie die Beauforts haben seit Generationen mehr Geld und Macht
71	als so manches Königshaus.
72	Für sie stehen alle Türen weit offen.
73	Britischer Hochadel, Sohn des Trainers von Manchester United,
74	Cousine des Emirs von Dubai, sie sind alle hier.
75	Sie feiern auf den gleichen Partys, landen in den gleichen Jobs,
76	heiraten die gleichen Leute, ein millionenschwerer Mikrokosmos.
77	Ach ja, außer Geld und Einfluss

78	haben meine Mitschüler noch eine Sache gemeinsam.
79	Ich bin für sie unsichtbar.
80	Ich hab sofort erkannt, was für eine Superkraft das ist.
81	Wenn ich in etwas weniger als einem Jahr studieren will,
82	darf ich mir keinen Fehltritt leisten.
83	Schon gar nicht vor so einem Publikum.
84	Je weniger sie über mich wissen, desto besser.
85	-Und? Hast du's abgegeben? -Gerade eben.
86	Ich wünschte, ich hätte auch Mr. Sutton nach dem Empfehlungsschreiben gefragt.
87	Mrs. Campbell ist mindestens genauso gut.
88	-War sie nicht Jahrgangsbeste in Oxford? -Ja, 1890.
89	[Ruby] Lin war vor dem Karriere-und Eheaus ihrer Eltern vor einem Jahr
90	noch eine von denen.
91	Wie sie das ausgehalten hat, ist mir schleierhaft.
92	[Schüler] Das ist zumindest das, was meine Internetrecherche ergeben hat.
93	Aber die Sammlung gerechtigkeits-theoretischer Schriften,
94	die Sie uns empfohlen haben, bilden die Inhalte der Grundlegung
95	zur Metaphysik der Sitten
96	und der Kritik der praktischen Vernunft am besten ab.
97	[Mr. Sutton] Danke. Ja, ganz genau.
98	Und deshalb sage ich ja auch immer:
99	Das hier,
100	das ist das Google eurer Großeltern.
101	[Gelächter]
102	Aber zurück zu Kant. Mr. Smith, was denken Sie?
103	Kant sagt doch einfach nur:
104	"Was du nicht willst, dass man dir tu, das füg auch keinem anderen zu."
105	Das ist die Bibel, nicht Kant.
106	Vielleicht will Kant uns mit dem kategorischen Imperativ auch sagen,
107	dass wir die Konsequenzen unserer Handlungen ignorieren sollen,
108	wenn es sich für uns nur richtig anfühlt.
109	Miss Bell?
110	Für Kant steht bei Menschen die Vernunft im Mittelpunkt,
111	nicht das Gefühl.
112	Dann ist Kant vielleicht weniger relevant, als wir denken.
113	Menschen sind zwar vernunftbegabt,
114	aber handeln die meiste Zeit aus Gefühlen heraus.
115	Das macht es ja so interessant.
116	Gerade der Fakt, dass wir uns anders entscheiden könnten,
117	macht unsere moralische Stärke aus.
118	Ja, gut gesagt.
119	Okay, dann wollen wir doch zum nächsten Kapitel.

120	[Lin] Ich fass es nicht, dass die Begrüßungsfeier übermorgen ist.
121	Ich habe die Hälfte der Sommerferien damit verbracht,
122	mit Elektrikern und Caterern zu diskutieren.
123	Vergiss nicht die Auswahl vollgekipfter DJs.
124	-Den nüchternen müssen wir heute zusagen. -Was tut man nicht alles fürs Curriculum?
125	Verdammt.
126	[Lin] Was?
127	Ich hab was vergessen. Ich muss zu Mr. Sutton.
128	[sie ruft] Ich komm gleich nach.
129	Okay.
130	[ruhige Gitarrenmusik]
131	Entschuldigen Sie...
132	[düstere Musik]
133	Ruby, ich...
134	Ruby, ich, ich...
135	Ich kann das, ich kann das erklären... Es ist wirklich nicht so, wie's aussieht.
136	Äh, Ruby!
137	[sie atmet panisch]
138	[spannungsgeladene, düstere Musik]
139	Sie können hier warten, Percy. Wird nicht lange dauern.
140	[Musik verklingt]
141	Ruby, alles okay?
142	[lauter] Ruby?
143	Okay, die erste Sitzung des Veranstaltungskomitees
144	im neuen Term ist hiermit eröffnet.
145	Ähm, wie sieht's aus mit der Begrüßungsfeier übermorgen?
146	-Äh, die Plakate hängen bereits. -Perfekt.
147	Ich hab die Security-Firma erreicht, mit den Technikern gesprochen.
148	Sie kümmern sich auch um Leinwand und Projektor für das Maxton-Hall-Promovideo.
149	Kieran?
150	Ah, ich bin dran. Äh, ich hab 'n paar coole Drohnen-Shots eingebaut.
151	[alle lachen]
152	Lexington möchte,
153	dass wir die Lacrosse-Mannschaft mit ins Promovideo aufnehmen,
154	wegen dem dritten Titel in Folge. Und ich werde mich um die Fotos kümmern.
155	Dann wird die Promo dieses Jahr mal sehenswert.
156	James Beaufort, verschwitzt und in Übergröße.
157	-[alle kichern] -[jemand murmelt] Ist doch so.
158	[Tür öffnet sich]
159	[spannungsgeladene Musik]

160	-Was? -James Beaufort starrt dich an.
161	Tut er nicht.
162	Äh... doch.
163	Er kommt jetzt auf dich zu, Ruby.
164	[Ruby] James Beaufort verkörpert alles, was an der Welt der Reichen nicht stimmt.
165	Überdimensioniertes Privileg, Arroganz und Ignoranz.
166	Hey.
167	Bisher hab ich es immer geschafft, dass ein Raum voll Menschen zwischen uns liegt.
168	Dürfte ich eure Freundin kurz entführen?
169	[Lin] Klar.
170	[Musik spitzt sich zu und setzt aus]
171	[Uhrenticken]
172	Okay.
173	-[lautes Reißen] -[alle lachen]
174	[spannungsgeladene Musik]
175	Robin, richtig?
176	Ruby.
177	Tut mir leid. Ich wusste irgendwas mit "R".
178	Du weißt, wer ich bin.
179	Ich kenne deinen Namen, wenn du das meinst.
180	Ich bin Lydias Bruder.
181	Sie ist in deinem Philosophie-Kurs.
182	Ich möchte, dass du das hier nimmst...
183	...und dir Folgendes merkst:
184	Was du in Suttons Büro gesehen hast, ist nie passiert.
185	[Musik setzt sich fort]
186	Mehr als 10.000 sind nicht drin.
187	Aber wenn du bis Ende des Schuljahres dichhältst, verdoppeln wir es.
188	Wow...
189	Du bist ein noch größerer Arsch, als ich dachte.
190	Warte, warte... Wir sind hier noch nicht fertig.
191	Wolltest du noch 'nen Maserati und 'n Fabergé-Ei drauflegen?
192	Ich weiß, dass du das Geld gut gebrauchen könntest.
193	Für 'nen neuen Rucksack vielleicht.
194	Ich habe aktuell 17 Pfund und 28 Pence in meinem Geldbeutel.
195	Das ist mehr, als ich brauche.
196	Soll ich dir was für die Kantine wechseln?
197	Hm?
198	Nein?
199	Okay, dann kannst du das gerne wieder zurück in deinen Treuhandfonds stecken.
200	Das ist dein Ernst?

201	[Musik verklingt]
202	[spannungsvolle Musik]
203	[Musik klingt aus]
204	[kurzer Klingelton]
205	"Was war das bitte vorhin? Was wollte er?"
206	[Ruby] Mich demütigen? Aber ich brauche sein Geld nicht.
207	Ich verdiene mein eigenes.
208	Wir ergänzen uns als Schwestern perfekt. Du bist reich und ich bin schön.
209	Hattest du nicht Mathe bis vor 'ner Viertelstunde?
210	Ms. Wansey hatte 'nen Nervenzusammenbruch, weil Victor in ihrem Namen ein Tinder-Date
211	in die Klasse bestellt hat. Also hatten wir früher Schluss.
212	Ich weiß, da vermisst du deine alte Schule gleich, wenn du das hörst.
213	[ruhige Musik]
214	-Und? -Wie gesagt, war witzig.
215	-Hey. -Na, ihr zwei Elfen.
216	[Ember] Gib mir zwei Minuten, ich muss mich umziehen.
217	Und nicht abhauen, wir kochen gleich.
218	[Musik klingt aus]
219	[dynamische Musik]
220	Ah!
221	[Musik setzt sich fort]
222	[Musik verklingt]
223	Und?
224	Ich fand's toll. Traurig, aber toll.
225	[Angus] Als ich das gelesen hab, da hat sich meine Welt neu geordnet.
226	Wie läuft's mit Death Note?
227	Du bist erst in der Mitte?
228	Hallo? Ich hab 'nen Monat gebraucht, um zu begreifen, wie man das Ding liest.
229	Dafür bin ich ganz schön weit.
230	Nach James Joyce solltest du dankbar sein, dass es unter 1000 Seiten hat.
231	[trällernd] Tada.
232	-Wow. -Ember, du siehst ja toll aus.
233	Ja, von Geburt an. Aber was ist mit dem Kleid?
234	Megaschön.
235	Ich bin noch nicht fertig, aber vielleicht mit ein bisschen Spitze...
236	Mo, mo, mo, mom...
237	-Das ist meine Bluse. -Du hattest sie 15 Jahre lang.
238	Und ich finde, es ist nur fair, wenn du sie jetzt weiter vererbst.
239	[Mutter] Okay.
240	Ein Toast auf unsere diebischen, talentierten Töchter.
241	Wie sind wir nur so toll geworden?

242	[ruhige, melancholische Musik]
243	[Ruby] Dad war seit Jahren nicht mehr im Obergeschoss.
244	Der von der Krankenkasse gestellte Treppenlift
245	ist schon ein paar Monate nach dem Unfall kaputtgegangen.
246	Es muss ihn wahnsinnig machen, aber er verliert nie ein Wort darüber.
247	Deswegen weiß er auch nicht, dass ich für einen neuen spare.
248	[Musik setzt sich fort]
249	[Musik verklingt]
250	Ich bräuchte die Unterlagen für das Empfehlungsschreiben zurück, Sir.
251	Klar, natürlich.
252	Ich hab das Schreiben auch schon dabei.
253	Nur die Unterlagen, bitte.
254	Hier... hier steht nichts drin, was nicht wahr wäre.
255	Es geht mich nichts an, was Sie privat machen.
256	Aber wenn jemand von der Sache erfährt...
257	ist Ihre Empfehlung wertlos für mich.
258	Ich finde jemand anderen.
259	Warum gehst du nicht noch mal zu Sutton...
260	Ich hab die Unterlagen vertauscht. Jetzt reicht ihm die Zeit nicht mehr.
261	-Das ist doch Quatsch. -Es war mein Fehler.
262	Seit der Sache mit Beaufort bist du neben der Spur.
263	Was ist zwischen euch abgegangen?
264	Gar nichts. Absolut gar nichts.
265	So lebensmüde, Rektor Lexington nach dem Empfehlungsschreiben zu fragen,
266	war wahrscheinlich noch niemand.
267	Genau darauf setze ich.
268	[hoffnungsvolle Musik]
269	[Musik setzt aus]
270	Wir verhandeln jetzt neu.
271	Wird das jetzt 'n tägliches Ritual?
272	-Wenn du mir jetzt wieder Geld... -Hör auf mit der Mutter-Theresa-Nummer.
273	Sag mir, was du von meiner Familie willst.
274	Jetzt gerade würde ich mich mit 'ner einstweiligen Verfügung zufriedengeben.
275	Und Mutter Theresa hätte das Geld genommen und an Bedürftige verteilt.
276	Ich sag's nur.
277	Findest du lustig?
278	Jeder Mensch hat einen Preis.
279	Was ist deiner?
280	Was wird das?
281	Dein Abenteuer mit dem begehrtesten Single der Schule.
282	[spannungsvolle Musik]

283	Ist es das erste Mal, dass du dich prostituierst?
284	Oh, ich wollte nicht gleich Geld nehmen.
285	Ich weiß ja, du bist 'n bisschen knapp bei Kasse.
286	Fahr zur Hölle, Beaufort.
287	Ist das deine Vorstellung von Dirty Talk?
288	[flüsternd] Wenn du noch einen Schritt näher kommst...
289	[lauter] ...tret ich dir in die Weichteile.
290	-Dann komm mal endlich zum Punkt, Robin. -Ich heiße Ruby, verdammt.
291	-Ich hab nicht den ganzen Tag Zeit. -[Tür quietscht]
292	[entfernte Stimmen]
293	Auch wenn du deine Meinung geändert hast,
294	ich weiß nicht, ob ich jetzt noch in Stimmung bin.
295	Hey, ich sag dir meinen Preis.
296	Halt dich fern von mir.
297	Du kannst davon ausgehen, alles unter zwei Metern ist zu nah.
298	[flüsternd] Ich will auf keinen Fall noch mal mit dir gesehen werden.
299	[Musik setzt sich bedrohlich fort]
300	[bedrohliche Klänge]
301	[kurzer Klingelton]
302	[Musik wird taktgetriebener]
303	[Stimmengewirr]
304	-Wer sind die Besten, häh? -Maxton Hall.
305	Auf geht's, Mann, komm!
306	Letztes Mal haben wir sie auch fertiggemacht.
307	Jungs, kommt mal alle zusammen hier.
308	[laut] Da ein Großteil von euch nächstes Jahr nach Oxford und Cambridge abzischt,
309	ist das hier eure letzte Chance, für Maxton Hall Geschichte zu schreiben!
310	[alle rufen] Ja!
311	Beaufort, mein Junge hier, hat in den letzten zwei Jahren dafür gesorgt,
312	dass dieses Team einen Ruf zu verlieren hat!
313	-[alle rufen] Ja! -Also geht da raus und macht sie kaputt!
314	Habt ihr's verstanden?
315	-Let's go, Maxton... -...Hall!
316	-[James] Maxton! -[alle] Hall!
317	[sie wiederholen den Schlachtruf mehrfach]
318	[energische Rufe]
319	Denk nicht, dich irgendwie an McCormack rächen zu müssen, okay?
320	-Get out there! -[alle jubeln]
321	Lass es einfach.
322	[alle grölen]
323	[dynamische Musik]
324	[Sprecher] Willkommen zum Rückspiel Maxton Hall gegen Eastview College.

325	Nach dem letzten desaströsen Match für Eastview stellt sich allein die Frage,
326	wird es dem Team von Maxton Hall rund um...
327	[Musik setzt sich fort]
328	[Menge tost] Maxton Hall! Maxton Hall!
329	[Jubelrufe]
330	Tempo! Tempo!
331	Schieß jetzt!
332	Yes!
333	[Sprecher] Eins zu null für Maxton Hall.
334	[Pfeife schrillt]
335	[Musik setzt sich fort]
336	Yeah!
337	Woo, woo, woo!
338	[Sprecher] Seit dem Führungswechsel
339	hat das Team einen gigantischen Sprung nach vorn gemacht.
340	Coach Freeman kann stolz sein auf seine Jungs!
341	[James] Alistair! Nein!
342	[er stöhnt]
343	[Pfeife schrillt]
344	[schmerzerfüllt] Ah...
345	-Ey, was sollte das denn? -[Pfeife schrillt]
346	McCormack, du Pisser.
347	[Pfeife schrillt]
348	[aufgewühlte Menge]
349	[Pfeife schrillt]
350	Ey! Komm runter! Komm runter!
351	[Sprecher] ...schießt er klar übers Ziel hinaus.
352	[James] Was hab ich dir gesagt? Was hab ich dir gesagt? Häh?
353	Was soll die Scheiße?
354	Er hat Kesh beim letzten Spiel fast das Genick gebrochen!
355	Ist nur fair, wenn ich den Gefallen erwidere.
356	Rauf auf die Tribüne mit dir! Sofort!
357	[Stimmengewirr]
358	[Sprecher] McCormack wird verarztet. Ellington muss vom Platz.
359	Die Gemüter scheinen sich wieder beruhigt zu haben. Es geht weiter.
360	Alistair, komm!
361	[Menge applaudiert]
362	[Sprecher] Wir sehen hier eine neue Aufstellung...
363	[Menge ruft] Maxton Hall! Maxton Hall!
364	Falls du das Spielfeld suchst, das ist hinter dir.
365	Danke. Aber ich war eh nur fürs Wrestling da.
366	Ich hätt McCormack gern noch mehr gegeben, aber die Schiedsrichterin war zu schnell.

367	Wenn sie für Eastview spielen würde, hätten sie vielleicht 'ne Chance.
368	[Menge schreit entsetzt]
369	[dumpfe Stimme] Zieh, Beaufort!
370	[taktgetriebene, dumpfe Musik]
371	Alistair.
372	[aufgeregte Rufe]
373	Ich merk schon, du bist ein eingefleischter Lacrosse-Fan.
374	Oh ja, ich war bisher bei allen euren Spielen.
375	Hast du mich nie gesehen?
376	Ich bin immer ein bisschen beschäftigt da draußen.
377	Klar, Mannschaftsgegner verprügeln und so.
378	[Sprecher] Eastview muss sich den Sieg holen, sonst scheiden sie aus.
379	Ähm, wollen wir direkt die Fotos machen? Vielleicht direkt hier?
380	Hat mich gefreut, Alistair.
381	[Kamera klickt]
382	[Lin] Super. Gerne noch einmal...
383	-Sir, hätten Sie einen Moment Zeit? -Wie Sie sehen, bin ich beschäftigt.
384	Es dauert nur zwei Minuten, versprochen.
385	Ich wollte Sie fragen, ob Sie mir eine Empfehlung für Oxford schreiben könnten.
386	Das müssten Sie doch schon längst in die Wege geleitet haben.
387	Sie sind die beste Referenz, die diese Schule hat
388	und ich dachte, ich versuche es wenigstens.
389	Dass Sie eine sehr gute Schülerin sind, wissen wir ja beide.
390	Nur reicht das nicht für ein aussagekräftiges Schreiben.
391	Nicht für Oxford.
392	Wenn ich es mir recht überlege,
393	habe ich in den letzten Jahren gar nichts von Ihnen mitbekommen.
394	Haben Sie eine Ahnung, woran das liegt?
395	Ich leite seit diesem Jahr das Veranstaltungskomitee mit Lin Wang.
396	Ach, richtig, richtig.
397	Wie steht es um die Begrüßungsfeier zum Schulstart?
398	Die Vorbereitungen laufen.
399	Diese Feier bildet den ersten Eindruck, den unsere neuen Schüler
400	und ihre Eltern sich von der Schule machen,
401	die ihnen jährlich mehrere zehntausend Pfund vom Konto abzieht.
402	Dieses Jahr haben wir ein paar besonders prominente Neuzugänge.
403	-Wichtig ist, dass alles glattgeht. -Das verstehe ich, Sir.
404	Wenn Sie sich als Teamleitung gut schlagen und alles läuft wie erwünscht,
405	sehe ich nicht, was gegen eine Empfehlung sprechen würde.
406	Miss Bell.
407	Tun Sie mir einen Gefallen?
408	[Coach] Vorsicht!

409	Gehen Sie mir aus dem Bild.
410	Weiter, weiter, weiter!
411	[hoffnungsvolle Musik]
412	Okay, einmal hier.
413	Was wolltest du von Alistair?
414	Gar nichts.
415	Wieso?
416	Keine Ahnung, was du vorhast, Bell.
417	Aber das ist mir inzwischen auch egal.
418	Jemand wie du kann jemanden wie uns nichts anhaben.
419	Du bist ein Niemand aus einem namenlosen Kaff.
420	Ohne Geld und ohne Beziehungen.
421	Also tob dich ruhig aus.
422	[spannungsgeladene Musik] [gedämpftes Grölen der Mannschaft]
423	[Donnergrollen]
424	[traurige Klaviermusik]
425	[Musik verklingt langsam]
426	Sind Sie heimlich ins Rugby-Team gewechselt?
427	Elf zu fünf.
428	"Messen Sie Erfolg nicht an den Siegen, sondern daran, ob Sie besser werden."
429	-Platon? -Tiger Woods.
430	Was weißt du über Ruby Bell?
431	Gar nichts, außer dass sie dieses dämliche Veranstaltungskomitee leitet.
432	Das, was die Schulpartys organisiert?
433	Hält Sutton die Füße still?
434	Ja.
435	Es ist, als hätte es mich nie gegeben.
436	Hat es auch nicht.
437	[melancholische Streichmusik]
438	[Musik wird poppiger]
439	[Ruby] Der Elefant ist eins der stärksten Tiere der Welt.
440	Und gerade deswegen hat die Metapher vom Elefanten mit der Fußfessel
441	mich schon immer fasziniert.
442	Der Elefant könnte das Stöckchen, an dem seine Kette hängt,
443	problemlos aus der Erde ziehen.
444	Aber egal wie groß und stark er ist,
445	seine Überzeugung, machtlos zu sein, hält ihn an Ort und Stelle fest.
446	[Musik setzt sich fort]
447	[Ruby] Wir Menschen sind nicht anders.
448	Wir lassen uns viel zu leicht von Vorurteilen und Ängsten
449	davon abhalten, unser volles Potenzial zu leben.
450	Unseren Träumen nachzujagen.
451	Ich habe Glück. Ich weiß, dass es nur ein kleiner Stock ist, der mich hält.

452	Und ich bin dabei, ihn aus der Erde zu ziehen.
453	Stück für Stück. Jedes Jahr ein bisschen weiter.
454	[Ruby] Ich lasse mich nicht zurück an meinen Stock fesseln.
455	Schon gar nicht von jemanden wie James Beaufort.
456	[jazzige Abendmusik]
457	[Stimmengewirr]
458	-Ja. -Hey...
459	[Musik setzt sich fort]
460	[Stimmengewirr]
461	[Ruby] Zwischen mir und meiner Empfehlung für Oxford steht nur noch diese Nacht.
462	Und ich werde dafür sorgen, dass alles, und ich meine alles, glattgeht.
463	[Musik setzt sich fort]
464	Schönen Abend noch.
465	Was 'ne lame Veranstaltung. Wollen wir hoch, Leute?
466	Ja, nichts wie weg.
467	An alle meine Fans: Wir sehen uns!
468	[unverständlich]
469	[Musik setzt sich fort]
470	Kann ich...
471	Kann ich kurz mit Ihnen reden?
472	[heitere Stimmen und Gelächter im Hintergrund]
473	Was Sie gesehen haben, war... absolut inakzeptabel.
474	Oh.
475	Ich wusste, dass du heimlich auf Brünette stehst.
476	Es ist nicht so, wie Sie denken.
477	Miss Beaufort und ich haben uns nicht als Lehrer und Schülerin kennengelernt.
478	-Wir kannten uns schon, bevor ich... -Sir, es geht mich nichts an.
479	Was Sie gesehen haben, kommt nie wieder vor.
480	Aber ich wollte, dass Sie wissen, dass es mir wahnsinnig leidtut,
481	Sie in so eine Situation...
482	Miss Bell!
483	Mein Kompliment.
484	Genau so hatte ich mir das vorgestellt.
485	[Jazzmusik verklingt]
486	Danke, Sir.
487	[rhythmische Popmusik]
488	[Musik setzt sich dramatisch fort]
489	[Musik setzt sich fort]
490	So. Danke, das reicht.
491	Ruby!
492	Hey! Mach die Musik aus. Musik aus!
493	[Musik verstummt]

494	-[Getuschel und Gelächter] -[Schüler] Die Party ist kaputt. Scheiße.
495	Kommt, Boys.
496	[Lin] Ähm, ja, super, das war superinteressant...
497	Oh!
498	Hi, Robin! Na, alles klar?
499	Ist dir klar, wie viele sich den Arsch aufgerissen haben für diese Feier?
500	Du wolltest ja kein Striptease von mir. Da hab ich mir gedacht,
501	vielleicht ist einer der Typen mehr dein Geschmack.
502	[er flüstert] Wenn ich nicht dafür sorgen kann, dass du die Klappe hältst,
503	dann wenigstens dafür, dass niemand dir glaubt, wenn du den Mund aufmachst.
504	Hey.
505	Lexington möchte Sie sprechen.
506	Beide.
507	[Lexington] Sie haben mich heute Abend beide...
508	...schwer enttäuscht.
509	Ihre Selbstgefälligkeit können Sie sich sparen, Mister Beaufort.
510	Jemand hat gesehen, wie Sie den DJ bezahlt haben.
511	Ups.
512	Sie sind mit sofortiger Wirkung vom Lacrosse-Team suspendiert.
513	Und Ihr Empfehlungsschreiben, Miss Bell, ist gestrichen.
514	Ich würde Ihnen gerne zutrauen, ein Event im Griff zu haben,
515	als Leitung des Veranstaltungskomitees.
516	Aber dank Mister Beauforts Scherz,
517	habe ich nichts Schmeichelhaftes über Ihr Organisationstalent zu vermelden.
518	Es sei denn, es gibt noch etwas,
519	was ich über diese Situation wissen sollte.
520	Über Sie. Oder Mister Beaufort.
521	[spannungsvolle Musik]
522	[Musik verklingt]
523	Nein, Sir.
524	Ich sehe, dass es Verbesserungsspielraum gibt, und ich nehme das sehr ernst.
525	Was bedeutet, dass Sie bei der Spendengala voll auf mich zählen können
526	und eine zweite Chance bekommen,
527	sich eine Meinung über mein Organisationstalent zu bilden.
528	So eine Katastrophe darf Ihnen nicht noch mal passieren.
529	Ein Chaos wie das heute wird sich nicht wiederholen.
530	Nicht unter meiner Aufsicht.
531	Wenn das so ist, wird Mister Beaufort seine dazugewonnene Zeit
532	in das Veranstaltungskomitee investieren, um seinen Fehltritt wiedergutzumachen.
533	Und Sie beide rücken mit einer

534	bis ins kleinste Detail perfekten Spendengala den Ruf dieser Schule,
535	den Sie eben ruiniert haben, wieder gerade.
536	Dann sehen wir weiter wegen Ihrer Empfehlung, Miss Bell.
537	-Ich kann ihn nicht gebrauchen. -Sie hören von...
538	-Er ist unzuverlässig und arrogant. -...fucking Partys zu planen.
539	-Ich hoffe, du bist zufrieden mit dir. -Amüsiert trifft's eher.
540	Als ob ich mir von jemandem wie dir Befehle erteilen lassen werde.
541	-Weil du ein Beaufort bist, ja? -Ganz genau.
542	Du kannst hier so rumtönen, wie du willst. Ich habe keine Angst vor dir.
543	Ich mach 'nen verdammt guten Job in diesem Komitee
544	und ich werde nicht zulassen, dass du mir meine Chance auf Oxford versaut.
545	Also...
546	...tob dich ruhig aus.
547	[spannungsgeladene Musik]
548	[James] Du willst Krieg, Ruby Bell?
549	Kannst du haben.
550	[Musik verklingt mit einem Schlag]
551	[melancholische Popmusik]

Табл. 2 – Проаналізовані субтитри з першої серії серіалу «Макстон-Холл – світ між нами» в перекладі на українську мову

1	ЛІДІЯ БОФОРТ
2	Кожен заслуговує на світ, повний можливостей.
3	Мати власні мрії,
4	бути тими, ким хочуть бути,
5	любити тих, кого хочуть.
6	У нас усіх є сила кувати власну долю,
7	користуємося ми цим...
8	чи ні.
9	Голосова пошта Джеймса Бофорта. Залиште повідомлення.
10	Джеймсе, я все спаскудила. Тато оскаженіє.
11	Ти досі в Сирила? Не знаю, що робити.
12	А ось і він.
13	Людина вечора.
14	Найкрутіший.
15	Найгарніший.
16	Мрія кожної жінки.
17	Джеймс...
18	Бофорт!
19	Така ж вправна, як здається?
20	Пішов ти. Не говори такого про мою сестру.
21	Заспокойся.

22	- Годі. - Трясця, ні!
23	Так! Не стримуйтеся!
24	Привіт, Лідіє.
25	Нам тебе бракувало вчора.
26	Джеймсе, прийшла твоя сестра, і вона не в гуморі.
27	Лідіє?
28	Лід, що таке?
29	Дихай.
30	Серйозно?
31	Агов!
32	Що сталося?
33	Вона ввірвалася.
34	Без попередження.
35	Хто?
36	Рубі. Рубі Белл.
37	ЗМІ мене знищать.
38	Тато не пробачить нового скандалу.
39	Дихай глибоко.
40	Спокійно, почни спочатку.
41	Що сталося?
42	І хто така Рубі Белл?
43	4 ГОДИНИ ТОМУ
44	Присядете?
45	Залюбки. Дякую.
46	МАКСТОН-ХОЛ 9 КМ
47	- Вітаю, м-ре Саттон. - Рубі!
48	Гарно відпочила?
49	Я прочитала всі книжки зі списку Оксфорду. Двічі.
50	Отже, так.
51	Тепер ваша черга.
52	Тут матеріалу на цілу біографію.
53	Рекомендаційний лист не буде проблемою.
54	Кожен заслуговує на світ, повний можливостей.
55	І якщо існує місце, де це можливо,
56	то це Оксфорд.
57	Світ радо приймає тих, хто там навчався.
58	І якщо цього семестру все піде за планом,
59	я опинюся там менш ніж за 365 днів.
60	Макстон-хол — мій вхідний квиток.
61	Це не звичайна школа,
62	це одна з вибраних шкіл.
63	ЛАСКАВО ПРОСИМО
64	Трясця!
65	Я наполегливо працювала,

66	щоб отримати стипендію.
67	Таке можна сказати й про кількох інших.
68	Такі сім'ї, як Бофорти, мають більше влади й грошей,
69	ніж деякі покоління королівських сімей.
70	У них безліч можливостей.
71	Британська знать.
72	Син тренера «Манчестер Юнайтед».
73	Кузина еміра Дубаю.
74	Усі тут. Ходять на однакові вечірки, отримують однакові посади,
75	одружуються між собою.
76	Мікросвіт мільйонерів.
77	А ще, попри гроші та вплив,
78	у моїх однокласників є дещо спільне:
79	вони мене не бачать.
80	Я одразу зрозуміла, яка це суперсила.
81	Якщо я хочу бути зарахованою за рік, я не маю права на помилку.
82	Особливо не перед цим натовпом.
83	Що менше вони про мене знають, то краще.
84	- То що, здала? - Щойно.
85	Шкода, що я не попросила рекомендацію в м-ра Саттона.
86	Він найкрутіший.
87	Місіс Кемпбелл не гірша.
88	- Вона була найкращою у випуску! - У 1890-му.
89	Лін колись була однією з них, потім батьки втратили роботу й розлучилися.
90	Як вона це пережила...
91	Гадки не маю.
92	ОРГАНАЙЗЕР
93	Це виявили мої пошуки в інтернеті.
94	РУБІ БЕЛЛ
95	Але роботи з теорії справедливості, які ви нам рекомендували,
96	найкраще відображають основи «Метафізики моралі»...
97	ПОДАТИ ДОКУМЕНТИ
98	...і «Критика практичного розуму». Дякую. Так, саме так.
99	Саме тому я завжди кажу.
100	Що це...
101	Це гугл ваших дідусів та бабусь.
102	Та повернімося до Канта. Пане Сміт, що скажете?
103	Кант каже наступне:
104	«Роби іншим те, чого бажаєш собі».
105	Це Біблія, а не Кант.
106	Може, категоричний імператив Канта має на меті сказати,
107	що нам треба ігнорувати наслідки наших дій,
108	якщо почуття цього вимагають.

109	Міс Белл?
110	В основі філософії Канта лежить розум. Не почуття.
111	Тоді Кант не такий доречний, як ми вважаємо.
112	Люди здатні міркувати, але зазвичай діють на основі почуттів.
113	Тому це й цікаво.
114	Те, що ми ухвалюємо інші рішення, і є ознакою моральної сили.
115	Так.
116	Гарно сказано.
117	Гаразд...
118	До наступного розділу.
119	Вітальна вечірка вже післязавтра.
120	Я пів літа провела в розмовах з електриками
121	та психованими рестораторами.
122	Не забудь про обкурених ді-джеїв.
123	Треба пошукати того, хто не курить.
124	Чого не зробиш заради резюме.
125	Чорт.
126	Що?
127	Я дещо забула.
128	Забіжу до містера Саттона. Бувай.
129	Гаразд.
130	Перепрошую...
131	Рубі, я...
132	Рубі, я...
133	Я можу пояснити...
134	Усе не так, як здається. Рубі!
135	МАКСТОН-ХОЛ — СВІТ МІЖ НАМИ
136	ЗА МОТИВАМИ РОМАНУ МОНІ КАСТЕН «ВРЯТУЙ МЕНЕ»
137	Зачекай тут, Персі.
138	Я недовго.
139	Рубі? Усе гаразд?
140	Рубі.
141	Цього семестру це перші збори організаційного комітету.
142	Як справи з привітальною вечіркою?
143	- Плакати готові. - Чудово.
144	Я говорила з охороною і техніками.
145	Вони нададуть екран і проєктор для промовідео.
146	Кіране?
147	Я над ним працюю. Додав круті кадри з дрона.
148	Чудово.
149	Лексінгтон хоче, щоб команда з лакросу була в промовідео,
150	адже вони здобули третю перемогу поспіль. Я підготую фото.
151	Цікаво буде переглянути те промо.
152	Спітнілий Джеймс Бофорт великим планом.

153	- Що? - Джеймс Бофорт дивиться на тебе.
154	Неправда.
155	Так і є. Він іде до тебе.
156	Джеймс Бофорт утілює в собі все, що є неправильним у багатіїв.
157	Колосальні привілеї, пихатість та неуцтво.
158	Привіт.
159	Досі мені вдавалося триматися на віддалі.
160	Можна вашу подругу на хвилинку?
161	Звісно.
162	Гаразд.
163	Робін, так?
164	- Рубі. - Авжеж, я знав, що це щось на «Р».
165	Ти знаєш, хто я.
166	Якщо ти про своє ім'я, то так.
167	Я брат Лідії.
168	Вона в твоєму класі з філософії.
169	Ось, візьми це.
170	І запам'ятай —
171	того, що ти бачила в кабінеті Саттона, не було.
172	Більше 10 000 не дам.
173	Мовчи до кінця року, і сума подвоїться.
174	Овва!
175	Ти ще більший покидьок, ніж я вважала.
176	Зачекай.
177	Ми ще не закінчили.
178	Що, даси «мазераті» та яйце Фаберже?
179	Я знаю, що гроші тобі потрібні.
180	Купила б собі новий наплічник.
181	У мене в гаманці 17 фунтів і 28 пенсів.
182	Це більше, ніж треба.
183	Дати тобі дрібних для їдальні?
184	Ні?
185	Гаразд, тоді поверни це у свій трастовий фонд.
186	Ти серйозно?
187	ЛІН ЩО ТО БУЛО СЬОГОДНІ? ЧОГО ВІН ХОТІВ?
188	Принизити мене? Та мені не треба його грошей. Я заробляю сама.
189	Ми доповнюємо одна одну, як сестри.
190	- Ти багата, а я гарна. - Ти не на математиці?
191	У міс Вемзі нервовий зрив, Віктор улаштував їй побачення на тіндері.
192	Відпустила всіх.
193	Знаю, що такі речі змушують тебе сумувати за старою школою.
194	БЕЛЛ
195	Я ж кажу, було смішно.

196	- Привіт. - Привіт, мої ельфенята!
197	Зачекай дві хвилини. Я швидко перевдягнуся.
198	Не втікайте. Приготуємо вечерю.
199	Зачекай, цукіні!
200	І?
201	Вона чудова.
202	Сумна, але чудова.
203	Коли я прочитав її у твоєму віці, це змінило мій світ.
204	Як тобі «Зошит смерті»?
205	- Лише половину прочитав? - Перепрошую?
206	Я місяць думав, як мені її прочитати.
207	Це доволі багато.
208	Враховуючи Джойса, дякуй, що це не тисяча сторінок.
209	- Дивіться! - Овва!
210	Ембер, чудовий вигляд!
211	Так, з дитинства.
212	- А сукня? - Дуже гарна.
213	Ще не готова, але вийде гарно. Може, додам мережива...
214	Зачекай...
215	Це моя блузка.
216	Вона в тебе вже 15 років. Тепер це мій спадок.
217	Гаразд.
218	Тост за наших талановитих доньок-зłodюжок.
219	Чому ми такі чудові?
220	Тато роками не був нагорі.
221	Підйомник, що надала страхова компанія, зламався
222	через кілька місяців після випадку.
223	Певно, його це з розуму зводить, але він нічого не каже.
224	Тому він не знає, що я збираю на новий.
225	ПЛАВНИЙ ПІДЙОМ
226	ОКСФОРД
227	Сер, мені потрібні документи для листа.
228	Звісно. Авжеж.
229	Я вже написав рекомендацію.
230	Лише документи, будь ласка.
231	Тут написана щира правда.
232	Ваше особисте життя мене не стосується.
233	Але якщо хтось дізнається,
234	ваш лист буде нічого не вартий.
235	Я знайду когось іншого.
236	Повернися до Саттона...
237	Я наплутала з документами, і зараз у нього немає часу.
238	- Маячня. - То була моя помилка.
239	Ти якась дивна після розмови з Бофортом.

240	Що між вами сталося?
241	Нічого.
242	Зовсім нічого.
243	Ніхто ще не наважувався просити директора Лексінгтона про рекомендацію.
244	Я на це розраховую.
245	- Обговорімо ще раз. - Це що, нова щоденна традиція?
246	- Як спробуєш... - Годі корчити з себе мати Терезу.
247	Що тобі потрібно від моєї сім'ї?
248	Зараз не завадив би обмежувальний припис.
249	Мати Тереза взяла б гроші й роздала бідним. Я ні на що не натякаю.
250	Думаєш, це смішно?
251	Ціна є у всіх.
252	Яка твоя?
253	Що ти робиш?
254	Маленька пригода з найгарячішим одинаком школи?
255	Ти вперше себе продаєш?
256	Я не збирався брати гроші. Знаю, що тобі їх зараз бракує.
257	Іди до біса, Бофорте.
258	То це такі в тебе брудні розмови?
259	Ще один крок —
260	і дам по яйцях.
261	- Тоді ближче до суті, Робін. - Я Рубі, чорт забирай.
262	Я не люблю марнувати час.
263	Якщо передумала, не знаю, чи в мене ще є настрій.
264	Гаразд, я назву ціну.
265	Тримайся подалі від мене.
266	Менше двох метрів — це вже надто близько.
267	Не хочу, щоб мене бачили з тобою.
268	ЛІН ЛЕКСІНГТОН ІДЕ НА ГРУ. ПОКВАПСЯ!
269	Хлопці. Ходіть-но до мене.
270	Більшість із вас наступного року йде до Оксфорду чи Кембриджу,
271	тож це остання нагода увійти в історію Макстон-холу.
272	За останні два роки
273	наш Бофорт зробив усе, щоб ця команда цінувала репутацію!
274	Тож ідіть туди й надеріть дури тому Іст-В'ю!
275	- Зрозуміли? - Так!
276	- Макстон! - Хол!
277	І не думай зводити рахунки з Маккормаком, ясно?
278	Виходьте!
279	Просто забудь.
280	Вітаємо на другому матчі Макстон-хол проти Іст-В'ю.
281	Після останнього матчу з Іст-В'ю

282	єдине питання, що лишилося, чи команда Макстон-холу...
283	Макстон-хол!
284	Швидше!
285	Бий зараз!
286	Один-нуль на користь Макстон-холу.
287	Після зміни керівництва два семестри тому
288	команда зробила величезний стрибок уперед.
289	Тренер Фрімен може пишатися своїми хлопцями.
290	Алістере, ні!
291	Гравцю, що ти коїш?
292	Маккормаку, ти паскуда.
293	Вгамуйтеся!
294	Очевидна помилка.
295	Що я тобі казав?
296	Що це за чортівня?
297	Він мало не скрутив Кешу в'язи минулої гри.
298	- Він заслуговував на це. - Еллінгтоне!
299	Геть з поля!
300	Негайно!
301	Маккормак отримує медичну допомогу, Еллінгтон на лаві.
302	Здається, усе трохи вляглося. Гра триває.
303	Ми бачимо на полі...
304	Макстон-хол!
305	Якщо шукаєш поле, то воно позаду.
306	Дякую.
307	Я прийшла заради бійки.
308	Хотів дати Маккормаку ще трохи стусанів, та суддя була надто швидкою.
309	В Іст-В'ю був би шанс, якби вона була з ними.
310	Уперед, Бофорте!
311	Алістер.
312	Бачу, що ти палка шанувальниця лакросу.
313	Так, я була на всіх іграх. Ти не помітив?
314	Зазвичай я там трохи заклопотаний.
315	Б'єш пики супротивникам?
316	Зробімо з вами фотографію?
317	Може, тут?
318	Обережно!
319	Рада знайомству, Алістере.
320	Чудово. Ще одну посмішку?
321	Сер, можна вас на хвилинку?
322	Я зайнятий, міс Белл.
323	Це лише дві хвилини.
324	Мені цікаво, чи не дали б ви мені рекомендацію до Оксфорду.

325	Ви мали подбати про це раніше.
326	Ваша рекомендація — найкраща. Я вирішила, що хоча б дізнаюся, чи у вас є час.
327	Нам обом відомо, що ви зразкова учениця.
328	Та цього недостатньо для солідної рекомендації. Для Оксфорду.
329	Якщо добре подумати,
330	ви не відзначалися впродовж цих двох років, міс Белл.
331	Не поясните чому?
332	Цього року ми з Лін Ван головуємо в організаційному комітеті.
333	Так-так.
334	Як справи з вітальною вечіркою?
335	Підготовка кипить.
336	Ця вечірка —
337	це перше враження, яке про нас отримують нові учні та їхні батьки.
338	Вони щороку сплачують десять тисяч фунтів.
339	Цього року в нас є кілька нових видатних учнів.
340	- Важливо, щоб усе минуло добре. - Розумію, сер.
341	Якщо доведете, що ви хороша керівниця, якщо все буде добре...
342	Я напишу вам рекомендаційного листа.
343	Міс Белл.
344	Зробіть мені ласку.
345	Не загороджуйте краєвид.
346	Так!
347	Швидше, гляньте сюди.
348	Що ти хотіла від Алістера?
349	Нічого.
350	А що?
351	Не знаю, що ти плануєш, Белл.
352	І мені байдуже.
353	Такі, як ти, не можуть чіпати таких, як ми.
354	Ти ніхто, сумнівного походження,
355	без грошей та зв'язків.
356	Тому щезни з очей.
357	КОНТРОЛЬНИЙ СПИСОК
358	Ви що, таємно перейшли на регбі?
359	Одинадцять — п'ять.
360	Успіх вимірюють покращенням, а не перемогами.
361	Платон?
362	Тайгер Вудс.
363	Що тобі відомо про Рубі?
364	Нічого. Лише що вона головує в тупому оргкомітеті.
365	Тому, що організовує вечірки?
366	Саттон мовчить?

367	Так.
368	Наче мене й не було.
369	І не було.
370	БОФОРТ
371	Слон — одна з найсильніших тварин у світі.
372	І тому метафоричність прикутого слона
373	завжди мене вражала.
374	Слон міг би легко видерти з землі ціпок, до якого він прикутий.
375	Та яким би великим і сильним він не був,
376	його віра в те, що він безсилий,
377	тримає його на місці.
378	Люди такі самі.
379	Наші страхи та упередження не дають нам
380	реалізувати свій потенціал.
381	Чи втілити свої мрії.
382	Мені пощастило, я знаю, що мене тримає лише маленький ціпок.
383	І я намагаюся потроху витягти його.
384	Щороку трохи більше.
385	Я більше не дам прив'язати себе до ціпка.
386	І, звісно, цього не зробить Джеймс Бофорт.
387	ЛАСКАВО ПРОСИМО ДО МАКСТОН-ХОЛУ
388	МАКСТОН-ХОЛ
389	Між мною та рекомендаціями для Оксфорду стоїть лише цей вечір.
390	І я зроблю так, що все,
391	буквально все, мине без проблем.
392	Гарного вечора.
393	Треба покращити паскудний вечір.
394	- Підемо нагору, народ? - Так, хутко.
395	Кажу всім фанам — до зустрічі!
396	Можна...
397	вас на хвилинку?
398	Те, що ви бачили,
399	було неприйнятним.
400	Я знав, що ти таємно цікавишся брюнетками.
401	Та це не те, що ви думаєте.
402	Ми з міс Бофорт познайомилися не як учитель та учениця.
403	Ми знали ще до...
404	- Сер, це не моя... - Цього більше не повториться.
405	Я хочу сказати вам, що мені шкода, що ви потрапили в таке становище...
406	Міс Белл.
407	Мої вітання.
408	Саме так я її уявляв.

409	Дякую, сер.
410	Дякую, досить.
411	Рубі!
412	Агов! Вимкни музику!
413	Вимкни музику!
414	«Мою вечірку зруйновано! Чорт!»
415	Ходімо, хлопці.
416	Привіт, Робін. Усе гаразд?
417	Знаєш, скільки людей дупи дерли, готуючи вечірку?
418	Ти не хотіла, щоб роздягнувся я, тож я подумав, що ці хлопці твого типу.
419	Якщо я не можу стулити тобі рота,
420	тоді я зроблю так, щоб тобі ніхто не повірив, коли ти його розтулиш.
421	Агов,
422	Лексінгтон викликає до себе.
423	Вас обох.
424	Ви обоє розчарували мене сьогодні.
425	Надзвичайно.
426	Можете не зловтішатися, містере Бофорт.
427	Вас помітили, коли ви платили ді-джею.
428	Ой.
429	Вас усунено з команди лакросу.
430	А вам я не напишу рекомендаційного листа.
431	Я сподівався, що ви контролюєте святкування,
432	адже ви голова оргкомітету.
433	Та завдяки розіграшу містера Бофорта
434	я не поручуся за ваші організаційні навички.
435	Хіба що...
436	Є ще щось, що я маю знати щодо ситуації.
437	Про вас.
438	Чи містера Бофорта.
439	Ні, сер.
440	Я бачу, що мушу виправитися, і сприймаю це серйозно.
441	Тож покладіться на мене щодо спонсорського балу.
442	У вас ще буде нагода отримати враження про мої організаційні навички.
443	Подібна катастрофа
444	не повинна повторитися.
445	Такого більше не повториться.
446	Не під моїм керівництвом.
447	У такому разі
448	у містера Бофорта
449	з'явився вільний час для роботи в оргкомітеті,

450	щоб загладити свою провину.
451	Оскільки ви вдвох заплямували репутацію цієї установи,
452	то відновите її, організувавши бал,
453	який буде бездоганим.
454	Тоді й подумаємо про вашу рекомендацію, міс Белл.
455	- Він пихатий і ненадійний! Я не можу... - Я не планувальник вечірок! Мій батько...
456	- Сподіваюся, ти радий. - Радше потішений.
457	Наче я дозволю такій, як ти, мною керувати.
458	- Бо ти Бофорт, так? - Саме так.
459	Вибрикуй скільки заманеться. Я тебе не боюся.
460	Я вправно керую комітетом, і ти не знищиш мій шанс потрапити в Оксфорд.
461	Тому...
462	Щезни з очей.
463	Ти хочеш війни, Рубі Белл?
464	Буде тобі війна.
465	Переклад субтитрів: Олена Скібіцька
466	Творчий керівникЮрій Лаховський

Табл. 3 – Проаналізовані субтитри з другої серії серіалу «Макстон-Холл – світ між нами»

1	[verspielte, melancholische Musik]
2	[Musik spitzt sich zu und verklingt]
3	[anklagend] Dad!
4	Willst du wissen, wie man jedes Spiel gewinnt, James?
5	Idiotensicher?
6	Man muss kein Genie sein, um beim Schach zu dominieren.
7	Man muss nur dem anderen die Chance geben, Fehler zu machen und sie ausnutzen.
8	Dem Gegner das Gefühl geben, dass ihm nur eine Handlungsoption übrig bleibt.
9	Im Leben ist es ganz genauso.
10	Wer dominiert, entscheidet sich danach.
11	Wer handelt, wer die Waffen streckt, geht unter.
12	[er lacht]
13	[melancholische Popmusik]
14	[Vater kichert]
15	[er knurrt]
16	[James] Stolz ist die erste der sieben Todsünden.
17	Dabei ist es eine der nützlichsten Emotionen überhaupt.
18	Stolz signalisiert Status.
19	Und wenn Menschen auf irgendwas reagieren, dann darauf.

20	Jeder auf dieser Welt hat seinen Platz, wie Figuren auf einem Schachbrett.
21	Bauern können ihr Leben lang darum kämpfen, Könige zu werden.
22	Aber nur wer als König geboren wurde,
23	weiß, was diese Position wirklich bedeutet.
24	Man ist mächtig. Das Ziel des ganzen Spiels.
25	Aber angreifbar wie keine andere Figur auf dem Brett.
26	Wer seine Stellung halten will, der führt seine Figuren aggressiv nach vorne.
27	Ein Beaufort lässt sich nicht herumkommandieren.
28	Nicht vom Rektor und schon gar nicht von jemandem wie Ruby Bell.
29	[Musik verklingt]
30	-Und, neue Musik auf Lager, Percy? -Wie wär's mit ein bisschen Klassik?
31	[♫ Blur: "Song 2"]
32	[Lied verklingt]
33	Wir alle wissen, dass die Begrüßungsfeier nicht so gelaufen ist wie gewünscht.
34	Understatement.
35	-Wofür wir absolut nichts konnten. -Ist ganz egal.
36	Wichtig ist, dass wir 'ne perfekte Spendengala über die Bühne bringen.
37	-Ohne Zwischenfälle. -Apropos, sollte James nicht hier sein?
38	[alle kichern]
39	Je ferner James Beaufort sich diesem Meeting hält, desto besser.
40	Also, sollen wir anfangen?
41	Sehr gut! Rechts außen, rechts außen!
42	Pick and roll!
43	Wer will, kann mal an den Boden passen!
44	Sehr gut! Richtiger Swing! Sehr gut, sehr gut.
45	Und wir wechseln auf rechts innen!
46	[Coach] Beaufort! Was machen Sie hier?
47	Wenn man das nicht sieht, mach ich wohl was falsch.
48	Sie haben sich mit Ihrer Aktion bei der Begrüßungsfeier ins Aus geschossen.
49	Schon vergessen?
50	Was will Lexington machen? Mich rausschmeißen?
51	Sie nicht, aber mich vielleicht.
52	Wenn Sie nicht bei Ihrer Strafarbeit auftauchen,
53	macht er mich einen Kopf kürzer.
54	Sie haben Scheiße gebaut, Beaufort.
55	Diesen Term kommen Sie nicht mehr aufs Feld.
56	[bedrohliche Musik]
57	Das ist nicht Ihr Ernst?
58	Tut mir leid, James. Ich kann da nichts machen.
59	Meine Familie finanziert den Laden.
60	Von den Uniformen bis zur Miete für das Grundstück.
61	Lexington kann es sich nicht leisten, mich anzufassen.
62	James, die Order für die Suspendierung...

63	...kam von Ihrem Vater.
64	[James] Wer die Welt um sich kontrollieren will, muss eine Sache verstehen.
65	Wenn man es zulässt, kann Kontrolle einem so schnell
66	aus der Hand genommen werden, wie man sie ergriffen hat.
67	Okay, auf geht's Jungs! Alle auf Position. Wir machen weiter.
68	[James] Und wie man mit einer solchen Situation umgeht, definiert,
69	ob man auf die Gewinner-oder Verliererseite gehört.
70	[Lydia] Was hast du erwartet? Das war sogar für dich 'ne dreiste Aktion.
71	Bislang hat ihn nie interessiert, was ich mache, solange ich außerhalb funktioniere.
72	Hat dich keiner gezwungen, die Feier zu sprengen.
73	Sie hat mich gezwungen. Dieser Niemand. Was denkt sie, wer sie ist?
74	Red mit Dad. Der biegt das wieder gerade. Du bist doch sein Goldjunge.
75	Ich red mit ihm und sorg dafür,
76	dass Ruby Bell sich wünscht, sie hätte diese Schule nie betreten.
77	Provozier sie nicht. Dass sie bis jetzt dichtgehalten hat, ist reines Glück.
78	Sie denkt, sie hat gewonnen. Erwartet, dass ich aus der Offensive gehe.
79	Aber sie hat keine Ahnung, mit wem sie sich anlegt.
80	Dieses Spiel gewinnt sie nicht.
81	Dad wäre stolz auf dich.
82	"Man muss dem Gegner das Gefühl geben, dass ihm nur eine Handlungsoption bleibt."
83	Richtig?
84	Pass auf, was du machst. Du kennst das Mädchen nicht.
85	Ich kenn sie gut genug, um zu wissen,
86	dass sie sich ein Bein ausreißen würde für Oxford.
87	Und dieses dämliche Komitee ist ihr Weg dahin.
88	Wir haben letztes Mal viel über Eleganz und Schlichtheit geredet.
89	Für mich steckt aber noch viel mehr in dem Motto "Black and White".
90	Licht und Schatten.
91	Wahrheit und Lüge. Gut und Böse. Ich saß also gestern bis 03:00 am Laptop.
92	Und... das ist jetzt mein Entwurf für unser Plakat.
93	[Geflüster]
94	Wow. Äh...
95	Danke für die viele Arbeit.
96	Ernsthaft?
97	Euer Motto für die Spendengala ist "Black and White"?
98	Hast du ein Problem damit, Beaufort?
99	Euer Begräbnis. Nicht meins.
100	Du musst richtig Eindruck bei Lexington machen, wegen des Empfehlungsschreibens.
101	Wenn du schon zu spät kommst, halt wenigstens die Klappe.
102	Lexington wünscht sich so, dass ich mich in eure Arbeit einbringe.
103	Waren für ihn die Stripper auch der spannendste Teil der Party?

104	-Dafür brauchen wir keine Prostituierten. -Wenigstens wird über die Party geredet.
105	Hast du auch was Produktives beizutragen, oder können wir dich jetzt ausblenden?
106	Vielleicht, wenn ihr mich mal fragen würdet.
107	Das habe ich gerade.
108	Bin mir nicht sicher, ob mir dein Ton gefällt.
109	Mein Ton ist normal, aber dich höre ich nur meckern.
110	Ihr solltet froh sein,
111	dass wenigstens einer die Courage hat, euch die Wahrheit zu sagen.
112	Und wir sind dir so dankbar.
113	Okay, wer hat noch Input für Kierans Plakat?
114	Die große Halle wäre das perfekte Setting für 'ne viktorianische Party.
115	Dresscode entsprechend nobel und dekadent.
116	Wir besorgen Geschirr aus der Zeit, Servietten mit Spitze, Kerzenlicht.
117	Und 'n Orchester, das viktorianische Stücke draufhat.
118	Wir diskutieren keine neuen Mottos.
119	-Wir haben ein Motto. -Was, das da?
120	Stellt euch vor, viktorianische Kleider, Anzüge, Kerzenlicht.
121	Wir haben keine Zeit, umzuplanen.
122	Wir haben Dekomuster angefordert, uns auf 'n Menü geeinigt...
123	-Das Plakat muss in drei Tagen in Druck. -Sorry, mein Fehler.
124	Ich dachte, hier geht's darum, die bestmögliche Party zu organisieren.
125	Hast du dann auch einen Plakatentwurf dabei?
126	Darf ich?
127	[ruhige Klaviermusik]
128	[erstauntes Geflüster]
129	Was soll das sein?
130	Eine Dame im viktorianischen Kostüm, um den Dresscode zu setzen.
131	Drumherum können wir 'ne Collage bauen.
132	Ich würde nur die Hitchcock-Energie runterfahren.
133	Bist verdächtig still, Ruby Bell.
134	Okay.
135	Wer von euch
136	ist für die viktorianische Idee?
137	[Musik wird angespannter]
138	Sollen wir noch mal gegenzählen?
139	[Musik verklingt]
140	Was ist mit dem Kostümverleih in Haddington?
141	In deren Kleid sah ich aus wie Elsa aus Frozen nach 'ner Flutkatastrophe.
142	So ein Polyesterzeug setzen wir nicht aufs Plakat.
143	Was?
144	Beaufort ist eine der ältesten Luxusmarken Englands.
145	Und deren Sammlung geht über hunderte von Jahren zurück.

146	-Ich war zuerst. -Quatsch, ich war.
147	-Ich war 'ne halbe Sekunde schneller. -Lin, bitte.
148	Wer die Kappe zieht...
149	...redet mit Beaufort.
150	[Tür öffnet sich]
151	Respekt für die Arbeit da drin. Tolle Führungskompetenz.
152	Habt ihr etwas im viktorianischen Stil in eurer Sammlung?
153	Ja, ich glaub schon. Ziemlich schöne Stücke. Wertvoll.
154	Wir würden gern ein paar Fotos davon machen. Fürs Plakat.
155	Das klingt nach 'ner richtig guten Idee.
156	Könntest du deine Eltern fragen, ob wir dafür in die Sammlung dürfen?
157	Hm...
158	...Tut mir leid, das kann ich leider nicht.
159	-Du meinst, du willst nicht? -Egal ob können oder wollen, Ruby Bell.
160	Meine Antwort bleibt die gleiche.
161	Aber eine kompetente Teamchefin wie du findet dafür 'ne Lösung.
162	[Ember] Das zweite ist ganz gut, das mit dem Lächeln.
163	Du lächelst auf jedem.
164	Ja, aber es gibt Lächeln. Und es gibt Lächeln.
165	Das wüsstest du, wenn du einmal in deinem Leben geflirtet hättest.
166	Sind gut geworden, danke.
167	Also, was ist das für 'ne Geschichte mit dem viktorianischen Kleid?
168	Deine Schule ist echt fancy.
169	Wir brauchen ein richtig viktorianisches Traumkleid für unser Plakat.
170	Bis übermorgen. Ich hatte gehofft, dass du vielleicht 'nen Laden kennst, der...
171	...viktorianische Traumkleider verkauft? In Gormsey?
172	Na ja, du bist ein Modegenie. Ich dachte...
173	Ich wiederhole: viktorianische Traumkleider in Gormsey?
174	Du hast recht.
175	Das wird nie was.
176	Wenn ich nur jemanden kennen würde, der ein Schneider-Supertalent ist.
177	Ja, mach ich dir. Zwei Tage Zeit, das wird ein Spaziergang.
178	Wirklich?
179	Nee. Auf keinen Fall.
180	Das ist nicht machbar, never ever.
181	Vor allem nicht bis übermorgen.
182	Hier.
183	Bei null anfangen, wäre crazy.
184	Ich meine, wenn man ein Kleid hätte,
185	was man ausbauen könnte.
186	Ein Mieder einnähen, die Röcke ausfallender machen,
187	'ne Schleppe, wenn ich noch irgendwo 'ne Bahn Tüll finde.
188	Die könnte ich in die Taille einnähen. Das Mieder.
189	Ach, ich hab doch irgendwo so 'nen abgefahrenen silbernen Faden.

190	Der sähe total gut aus mit dem...
191	[melancholische Gitarrenmusik]
192	Du wusstest, ich kann nicht widerstehen.
193	Ich hab gar nichts gesagt.
194	[Ember] Ich hole die Nähmaschine. Du den Kaffee.
195	Das wird 'ne Nachtschicht.
196	[melancholische Musik setzt sich fort]
197	Wie bitte?
198	Mein Sohn so früh auf den Beinen?
199	Ich hab gedacht, ich mach mal Sport vor der Schule, so wie du immer sagst.
200	Ah ja.
201	Ziel ist die Bank.
202	Ja! Yes!
203	-Ich hab dich gewinnen lassen. -Ja-ha. Woo.
204	Hab dich gewinnen lassen.
205	Ja, Bluffen ist schön und gut,
206	aber sieh zu, dass es beim nächsten Mal auch stimmt, ja?
207	Wuh.
208	[seufzt erschöpft] Wuh.
209	Ich muss zurück aufs Lacrossefeld, Dad.
210	Wir alle haben die Hände voll damit, uns auf den Investorenempfang heute Abend
211	und die Präsentation der neuen Linie vorzubereiten.
212	Und du ganz besonders, als Aushängeschild für Young Beaufort.
213	Wir sind kurz davor, den dritten Titel in Folge zu holen.
214	Das gab's noch nie in Maxton Halls Geschichte.
215	Wundert mich nicht bei dem Mädchensport.
216	Redest du mit Lexington, oder soll ich?
217	[angespannte Musik]
218	Bitte, Dad.
219	Das ist mein letztes Jahr.
220	Alles, was einem das Leben in den Weg stellt,
221	sollte man als Training für die wirklich wichtigen Momente sehen.
222	Die Momente, von denen die Zukunft abhängt.
223	Und der erste dieser Momente ist der Empfang.
224	Du wirst dich voll konzentrieren und da einen perfekten Auftritt hinlegen.
225	Das Image der Firma hängt davon ab. Das Image unserer ganzen Familie.
226	Außerdem glaube ich,
227	wir haben gerade eine neue sportliche Betätigung gefunden,
228	an der du dich abarbeiten kannst.
229	Das nächste Mal will ich, dass du gewinnst.
230	[Musik verklingt]
231	[fröhliche Popmusik]
232	Nein.

233	[Musik setzt sich fort]
234	Nein!
235	[Musik verklingt]
236	[♩ Johann Sebastian Bach: "Wohl mir, daß ich Jesum habe"]
237	Äh, wir gucken uns grade noch... Danke.
238	Wir gucken uns grade noch... [unverständliches Stimmengewirr]
239	Aus dieser Position sieht alles sehr solide aus.
240	-Ich freu mich auf die neue Position. -Das wird ganz ruhig.
241	[Gespräche verstummen]
242	Verehrte Gäste, liebe Freunde,
243	diese Uhr hat meinem Ur-Ur-Urgroßvater gehört,
244	der Beaufort vor 125 Jahren gegründet hat.
245	Ich glaube, er wäre stolz, wenn er sehen könnte, wo wir heute stehen.
246	Aus einer einfachen Näherei
247	ist ein weltweit operierendes Traditionsunternehmen erwachsen,
248	das die Luxusmodelandschaft seit Jahrzehnten tonangebend mitbestimmt.
249	Nicht nur durch die ikonischen Kleidungsstücke, die wir produzieren,
250	sondern auch durch die branchenführenden Nachhaltigkeitsprojekte,
251	auf die wir besonders stolz sind.
252	Aber Beaufort ist und bleibt eine Familienangelegenheit.
253	Bis heute.
254	Und daher macht es mich besonders stolz,
255	das Wort nun an meinen wundervollen Sohn James weiterzureichen,
256	der Ihnen allen verraten wird, warum wir heute Abend hier sind.
257	James.
258	[dramatische Streichmusik]
259	Wir sind alle heute Zeuge eines großen Moments.
260	Beaufort erweitert sein Herrschaftsgebiet.
261	Wir kleiden Könige, Präsidenten
262	und die erfolgreichsten Businessmänner der Welt ein.
263	Und nun ist es an der Zeit,
264	die nächste Generation in diesen Kreis mit einzuschließen.
265	Vor allem in einer Zeit, in der die Welt sich so schnell verändert.
266	In der die Jugend immer jünger Verantwortung
267	für ihr eigenes Schicksal übernimmt.
268	Hier sehen Sie die Zukunft von Beaufort.
269	Na, gefällt sie Ihnen?
270	[alle lachen vergnügt]
271	Stoßen wir an.
272	Auf eine neue Generation von Beaufort.
273	Modern. Edel. Dynamisch.
274	[Musik wird düsterer]
275	[düstere Musik verklingt]
276	Oh mein Gott, das ist wunderschön!

277	Ich wusste, du kriegst es hin.
278	Wenn ihr mit eurer Plakatgeschichte durch seid, stelle ich's auf den Blog.
279	Ich glaub, es wird 'n Hit.
280	Kannst du das mit dem Bügeln übernehmen?
281	Ich würd jetzt gerne für acht bis zehn Stunden in Ohnmacht fallen.
282	Na klar, schlaf dich aus.
283	Gute Nacht.
284	Danke, Em.
285	[ruhige Jazzmusik]
286	[Handy vibriert]
287	[Musik wird düster]
288	[Klingelton]
289	[ruhige Musik]
290	[Musik wird dramatischer]
291	Du widerlicher, arroganter...
292	Nein, nein, nein, nein, nein, nein, nein!
293	[spannungsgeladene Musik]
294	[Musik ebbt ab]
295	[bedrohliche Musik]
296	Ember, ich... Es...
297	Es... Es war ein Unfall, es tut mir leid.
298	Meinst du, ihr könnt das noch benutzen?
299	[Musik wird hoffnungsvoller]
300	[Schluchzen wird zu Gekicher]
301	[Musik klingt aus]
302	Auf...
303	[sich nähernde Schritte]
304	Hallo zusammen, mein Name ist Philippa Winfield,
305	aber Sie dürfen mich gern Pippa nennen.
306	[flüstert] Wie du willst, Baby.
307	Mir hat es damals in der Vorbereitung auf meine Bewerbung in Oxford geholfen,
308	konkrete Fragen mit anderen zu diskutieren.
309	Und genau das werden wir in diesem Kurs tun.
310	So, wenn Sie einmal die Bögen
311	bitte nach hinten durchreichen. Danke.
312	-Bock auf Nachsitzstunde. -Du willst das.
313	[sie lachen lautstark]
314	Dann lesen Sie uns doch, bitte, gleich mal die erste Frage laut vor, ja?
315	Ja.
316	"Wenn Sie Gründe für Ihre Handlungen nennen können,
317	heißt das, Ihre Handlungen sind rational?"
318	Gefühle können auch der Grund für eine Handlung sein.
319	Wie viele Entscheidungen treffen wir am Tag aus Emotionen heraus?

320	Eigentlich komisch,
321	dass man zwischen Emotionalität und Rationalität unterscheidet.
322	Als ob Kopf und Herz
323	einander zwangsläufig ausschließen.
324	Wenn ich nach Grundsätzen handle, die ich vernünftig finde,
325	aber darunter leide, sind meine Taten dann rational?
326	[bejahend] Mh-hm.
327	Daran wird deutlich, was für unterschiedliche Grundsätze
328	verschiedene Menschen haben.
329	Ich würde keine Tat,
330	die mich oder jemand anderen leiden lässt, als vernünftig bezeichnen.
331	Es gibt gewisse Grundsätze, die immer und überall gelten.
332	Nennt sich Axiome.
333	[er kichert]
334	Wenn du zwei Jobangebote hast und bei dem einen verdienst du mehr,
335	aber bei der weniger bezahlten Stelle wärst du glücklicher,
336	wär die rationale Entscheidung, sich für den besser bezahlten zu entscheiden.
337	Wenn man nach einem monetären Grundsatz handelt, was bei dir keine Überraschung...
338	Okay, erstens, du kennst mich nicht.
339	Zweitens, weiß jeder, dass sich niemand für dich interessiert,
340	wenn du kein Geld hast.
341	Wenn man dir das von klein auf einredet,
342	ist klar, dass du nach einer Vernunft handelst, bei der nichts anderes zählt.
343	Ziemlich armselig.
344	Leidenschaftlich diskutieren ist gut, aber versuchen Sie, nicht verletzend zu werden.
345	Dünne Luft in deinem Elfenbeinturm der moralischen Überlegenheit.
346	Wenigstens denk ich nicht, ich wäre was Besseres
347	und könnte Menschen wie Dreck behandeln, nur weil ich ein dickes Konto habe.
348	Du versuchst alle Menschen ganz ohne Kohle zu kontrollieren.
349	-Wie läuft das so bisher? -Du tust mir leid.
350	Leute, bitte!
351	Du wirst für den Rest deines Lebens
352	einen Wohlstand repräsentieren, zu dem du gar nichts beigetragen hast.
353	Bei so viel Geld gibt's keinen Bedarf für eigene Ideen oder Ideale.
354	Dein Name, dein Erbe, deine dummen Streiche,
355	das zeigt doch nur, wie leer du bist.
356	Und deswegen wird sich nie jemand für dich interessieren,
357	sondern nur für dein Geld.
358	[traurige Musik]
359	[Musik setzt sich fort]
360	[Musik setzt sich im Hintergrund fort]

361	Wir müssen überlegen, was wir machen, wenn Ruby redet.
362	Ich glaub nicht, dass sie redet.
363	Was wir machen sollten...
364	...wissen wir beide eigentlich schon lange.
365	Hä?
366	Wenn dieser Ausfall zu irgendetwas gut war,
367	dann dafür, uns zu zeigen, dass es so nicht weitergehen kann.
368	-Hör auf. -Wir sind zu weit gegangen, Lyd.
369	Früher oder später wird es rauskommen. Auf die eine oder andere Art.
370	Wir halten die Füße still, bis die Sache vergessen ist.
371	Ich bin bald raus aus der Schule.
372	-Und dann... -Und dann?
373	Glaubst du, deine Eltern nehmen mich in die Familie auf?
374	Den Lehrer ihrer Tochter?
375	Ich will nicht, dass du meinetwegen
376	deine Chancen auf eine Zukunft bei Beaufort wegschmeißt.
377	Ich hab schon lang keine Chance mehr bei Dad.
378	Ich hab mich von 'nem Journalisten einwickeln und ausquetschen lassen.
379	Du hattest die Idee zu Young Beaufort.
380	Du hast das Konzept für den ganzen Launch erarbeitet.
381	Mortimer ist vielleicht 'n beschissener Vater,
382	aber er ist 'n cleverer Geschäftsmann.
383	Ein Talent wie deins lässt er sich nicht durch die Lappen gehen. Hm?
384	Du kriegst deine Chance, Lydia, das weiß ich.
385	Nur wir kriegen keine.
386	[traurige Musik setzt sich fort]
387	Wenn du's sagst.
388	[traurige Musik verklingt]
389	[Motorengeräusche]
390	[laute Partymusik]
391	[lautes Grölen und Rufen]
392	[treibender Beat mit Klaschen]
393	Let's go! Let's go!
394	[mehrere grölen und jubeln]
395	Wie würdest du mich in drei Worten beschreiben?
396	Jetzt grade?
397	Wie wär's mit... "übermäßig geiler Stecher"?
398	Das wär korrekt.
399	Aber mit falscher Bescheidenheit kommt man im Leben normalerweise weiter.
400	Alles okay?
401	Mein aktueller Boyfriend macht Probleme, also seh ich mich anderweitig um.
402	Aber das ist ja wohl nichts im Vergleich zu deinem persönlichen Drama.
403	Oder tun wir immer noch so, als wär's normal,

404	was im Oxford-Vorbereitungskurs zwischen dir und Ruby abgegangen ist?
405	Da ist nichts abgegangen.
406	Der Kurs ist eine Zeitverschwendung und ich hatte keinen Bock mehr.
407	Ah ja.
408	Was?
409	Sie hat einen ziemlichen Treffer gelandet, was?
410	Okay, okay, ich lass dich in Ruhe.
411	Sie hab ich vorher aber auch noch nie so außer Kontrolle gesehen.
412	Zufall?
413	[Partymusik verklingt]
414	Ruby!
415	Warum so nachdenklich? Alles in Ordnung, Schatz?
416	Es ist nichts... Wichtiges.
417	Mach dir keine Sorgen.
418	Aber du machst dir Sorgen.
419	Und in meinem Vätervertrag auf Lebenszeit steht,
420	dass ich mir dann auch welche machen muss.
421	Hast du schon mal jemanden so sehr verletzt, dass er den Raum verlassen hat?
422	Klar.
423	Weißt du, Ruby, ich...
424	Ich bin jetzt fast 50.
425	Ich hab schon viele Fehler gemacht und Leute verletzt.
426	Da kommt man nicht drum herum, aber...
427	...Gott sei Dank macht das einen nicht zum schlechten Menschen.
428	-Nein? -Nein.
429	Es kommt darauf an, dass du aus deinen Fehlern lernst und...
430	...dass man dafür einsteht.
431	Warum ist es manchmal so verdammt schwer, das Richtige zu tun?
432	Na ja... es heißt ja auch "das Richtige".
433	Nicht "das Einfache".
434	[sanfte Klaviermusik]
435	[sie holt tief Luft]
436	[sanfte Musik setzt sich fort]
437	Willst du Lexington auch noch über meine Freizeit Bericht erstatten?
438	Ich wollte dir sagen, dass du recht hattest.
439	Ich kenn dich nicht.
440	Ich hab mich absolut daneben benommen im Oxford-Kurs.
441	Keine Ahnung, was mich geritten hat, aber...
442	...es tut mir leid.
443	Die viktorianische Party war wirklich die bessere Idee.
444	Natürlich ist sie das.
445	[zögerlich] Wie läuft's mit dem Kleid?
446	Nicht so ganz wie geplant.

447	Was ist passiert?
448	Es ist verbrannt.
449	-Verbrannt? -Verbrannt.
450	Das Plakat wird wahrscheinlich nicht unser bestes, aber na ja.
451	Man kann eben nicht immer gewinnen.
452	Okay, dann...
453	Bis Montag.
454	Ah, und... schönen Gruß an Lexington.
455	[Musik intensiviert sich]
456	[Musik verklingt]
457	Hi.
458	Lust, ein paar Bälle zu schlagen, um den Kopf frei zu kriegen?
459	Ich brauch noch einen Partner, und ich dachte,
460	danach gehen wir schön zum Lunch.
461	-Okay. -Okay.
462	Braucht ihr noch Verstärkung?
463	Wir spielen einen Zweier.
464	Ein andermal vielleicht.
465	Ja?
466	[Mortimer] Kommst du?
467	[leise flüsternd] Geh einfach.
468	[antreibende, melancholische Musik]
469	-[Hupen] -Hey!
470	[Musik setzt sich fort]
471	Ah, da sind sie.
472	Wer?
473	Unsere Spielpartner.
474	Harold Ellington überlegt, mit einer nicht unerheblichen Summe
475	bei Young Beaufort einzusteigen.
476	[Musik wird angespannt]
477	Er ist der letzte Investor, der uns noch fehlt.
478	Was macht Elaine hier?
479	Wenn du nur halb so sehr auf sie stehst, wie sie auf dich,
480	schlagen wir heute zwei Fliegen mit einer Klappe.
481	Der Beaufort Junior CEO braucht eine angemessene Partnerin an seiner Seite.
482	Und die Schwester deines besten Freundes wäre doch perfekt.
483	Ein wunderschöner Anblick, wie immer.
484	Du alter Charmeur.
485	-[Mortimer] Schön, dich zu sehen, Harold. -[Harold] Schön, dich zu sehen.
486	Perfekter Tag für eine Partie, oder nicht?
487	-Hallo. -Hey.
488	-Zwei, ne? -Immer zwei.
489	-[Mortimer] Hm. -[Elaine lacht]

490	Ein so reiner Adelstitel, wie ihn die Ellingtons haben,
491	ist schwer zu finden.
492	Elaine ist dir völlig verfallen, du musst gar nichts dafür tun.
493	Ich kümmere mich um Harold und du,
494	genieß die Show.
495	[James] Ich dachte, in meinem Leben gibt es
496	genau zwei Arten, auf die ein Kampf enden kann.
497	Sieg oder Niederlage. Entweder der König steht oder fällt.
498	Und ein Beaufort wird immer bis zum Letzten kämpfen, um stehen zu bleiben.
499	Ich habe bisher noch nie einen Gedanken an die dritte Option verschwendet.
500	Remis. Unentschieden.
501	Und dass es vielleicht dieser Moment ist,
502	wenn zwei Könige sich voreinander verbeugen,
503	der wahre Größe zeigt.
504	[TV] Das jüngste Familienmitglied, Alson, wagt sich nun auch an die Quelle.
505	Ganz vorsichtig tastet er sich mit seinem Rüssel vor.
506	Und wird dabei von seiner Mutter unbemerkt beobachtet.
507	Wüstenelefanten können bis zu 200 Liter Wasser pro Tag trinken.
508	[Handy klingelt und vibriert]
509	[TV] ...in den Rüssel eines ausgewachsenen Dickhäuters passen...
510	Was?
511	Ich muss mal.
512	...müssen die grauen Riesen unter erschwerten Bedingungen täglich
513	mehr als 70 Kilometer zurücklegen. Da ist der Fund...
514	[ruhige Gitarrenmusik]
515	[Musik setzt sich melancholisch fort]
516	[lautes Hupen]
517	[Musik klingt aus]
518	[melancholische Popmusik]

Табл. 4 – Проаналізовані субтитри з другої серії серіалу «Макстон-Холл – світ між нами» в перекладі на українську мову

1	Тату!
2	Хочеш знати, як виграти в кожній партії, Джеймсе?
3	Так, щоб напевно?
4	Не треба бути генієм, щоб домінувати на шахівниці.
5	Треба дати супротивнику можливість припускатися помилок,
6	а потім їх використати.
7	Зроби так, щоб опонент відчував,
8	що є лише один можливий спосіб дій.
9	У житті так само.
10	Той, хто домінує — визначає подальші події.

11	Хто складає зброю —
12	програє.
13	Гордість — перший із семи смертних гріхів.
14	Але це насправді одна з найкорисніших емоцій.
15	Гордість означає статус.
16	І якщо є щось, на що люди реагують, то це вона.
17	Кожна людина на землі має своє місце, наче фігури на шахівниці.
18	Пішаки можуть усе життя намагатися стати королями.
19	Але лише народжені королями знають,
20	що насправді означає це положення.
21	У тебе є влада.
22	Мета всієї гри.
23	Але ти теж вразливий.
24	ЛІДІЯ
25	Щоб утримати положення,
26	треба агресивно рухати фігури вперед.
27	Бофортом не можна керувати,
28	не можна нікому — ні директору школи, ні, звісно, Рубі Белл.
29	Нова музика є, Персі?
30	Може, класику?
31	Макстон-хол — СВІТ МІЖ НАМИ
32	ЗА МОТИВАМИ РОМАНУ МОНІ КАСТЕН «ВРЯТУЙ МЕНЕ»
33	Усім нам відомо, що вітальна вечірка минула не так, як ми хотіли.
34	М'яко кажучи.
35	І це була зовсім не наша вина.
36	Байдуже. Зараз важливо
37	влаштувати ідеальний благодійний бал.
38	Без інцидентів.
39	До речі, хіба Джеймс не мав бути вже тут?
40	Що далі Джеймс Бофорт буде від цих зборів, то краще.
41	Почнімо?
42	Чудово! Зовні праворуч!
43	Підбирайте й котіть. Якщо хочете, пасуйте землею.
44	На землі. Чудово. - Нумо.
45	Гойдайте. Добре. Праву руку всередину.
46	Бофорте!
47	Що ви тут робите?
48	Якщо це не очевидно, то я щось роблю не так.
49	Через той розіграш на вітальній вечірці вас прибрали з поля. Забули?
50	Що зробить Лексінгтон, викине мене?
51	Вас не викине, а мене може.
52	Якщо не з'явиться в комітеті,
53	скотиться моя голова.

54	Ви напаскудили, Бофорте.
55	Цього семестру ви не в команді.
56	Ви жартуєте.
57	Пробачте, Джеймсе.
58	Я нічого не вдію.
59	Моя сім'я фінансує це місце.
60	Від форм до оренди. Лексінгтон не може мене торкнутися.
61	Джеймсе.
62	Розпорядження про усунення
63	надійшло від вашого батька.
64	Якщо хочеш контролювати світ навколо,
65	маєш зрозуміти одну річ.
66	Якщо дозволиш це,
67	то втрадиш контроль так само швидко, як і здобув.
68	Що ж, уперед, хлопці. На позиції. Продовжуймо.
69	І те, як ти реагуєш на такі ситуації,
70	визначає, чи будеш переможцем, чи програєш.
71	Ну ж бо. Не спати. Нумо!
72	Чого ти очікував? Це зухвало, навіть для тебе.
73	Він ніколи не втручався, якщо я належно поведився за межами школи.
74	Нащо ти зруйнував вечірку стриптизерами?
75	Це все вона. За кого вона себе має?
76	Попроси тата. Він утрутиться. Ти його улюбленець.
77	Я з ним поговорю. А Рубі Белл шкодуватиме, що взагалі тут з'явилася.
78	Не провокуй її. Щастя, що вона досі мовчить.
79	Вона думає, що перемогла.
80	Вочевидь, вона гадки не має, з ким має справу.
81	Вона не переможе.
82	Тато б тобою пишався.
83	Змусити опонентів вважати, що в них лише один спосіб дій, так?
84	Обережно.
85	Ти не знаєш цієї дівчини. - Вона зробить усе, щоб піти в Оксфорд.
86	Той тупий комітет — її шлях туди.
87	Минулого разу ми багато говорили про вишуканість і простоту.
88	Але тема «Чорне й біле» обіцяє навіть більше.
89	Світло й тінь.
90	Правда й нечесність. Добро й зло.
91	Учора я до 3.00 працював за ноутбуком
92	і створив дизайн плаката.
93	Овва.
94	Дякую за твою працю.
95	Серйозно?

96	Тема «Чорне й біле» для благодійної вечірки?
97	Щось не подобається, Бофорте?
98	Це ваші похорони, не мої.
99	Я думав, ти хочеш вразити Лексінгтона й отримати рекомендацію.
100	Якщо спізнився, то хоча б помовч.
101	Лексінгтон дійсно хоче, щоб я тут попрацював.
102	Певно, був у захваті від стриптизерів.
103	Для цього проституток не треба. - Про це хоч говорять.
104	Скажеш щось корисне, чи можна тебе проігнорувати?
105	Може, варто мене спитати.
106	Я щойно це зробила.
107	Мені не сподобався твій тон.
108	Тон нормальний, а от ти невдоволений. - Радій, що хоч хтось каже правду.
109	І ми тобі щиро вдячні.
110	Ще є думки щодо плаката Кірана?
111	Головна зала ідеальна для вікторіанської вечірки.
112	Дрескод стильний і декадентський.
113	Столики відповідно епосі, серветки з мереживом.
114	При свічках. Можу знайти оркестр для вікторіанської музики.
115	Ми не обговорюємо теми. У нас уже є. - Яка, ось ця?
116	Уявіть вікторіанські сукні, костюми.
117	Свічки. - Неможливо змінити вечірку.
118	Ми зробили запит зразків декору, є меню.
119	За три дні плакат іде в друк.
120	Перепрошую. Я думав, ми маємо влаштувати найкращу вечірку.
121	Проект плаката теж запропонуєш?
122	Можна?
123	І що це таке?
124	Леді у вікторіанській сукні. Підкреслить дрескод.
125	Можна оформити в колажі, щоб зменшити гічкоківську енергетику.
126	Ти підозріло мовчиш, Рубі Белл.
127	Гаразд.
128	Хто за вікторіанську ідею?
129	Порахуємо, хто проти?
130	Може, орендуємо костюми в Гаддінгтоні?
131	У тій сукні я була, мов Ельза з «Крижаного серця» після повені.
132	Плакат з поліестерного лахміття не зробиш.
133	Що?
134	«Бофорт» — найстаріша марка розкішного одягу в Англії.
135	Їхній колекції сотні років.
136	Я була перша.
137	Я швидше на пів секунди. - Лін, прошу.
138	Хто отримає ковпачок,

139	той говорить з Бофортом.
140	Чудова робота. Круті лідерські якості.
141	У вас є щось вікторіанське в колекції?
142	Так, мабуть. Багато гарних речей. Дуже цінних.
143	Ми б хотіли сфотографувати, для плаката.
144	Знаєш, а це гарна ідея.
145	Можеш попросити батьків дати допуск до колекції?
146	Пробач, не можу.
147	Ти не хочеш.
148	Хочу чи ні, Рубі Белл, це не вплине на мою відповідь.
149	Але певен, ти, як кваліфікована лідерка, знайдеш рішення.
150	Друга непогана, з усмішкою.
151	Ти на всіх усміхаєшся.
152	Так, але є посмішка, а є усмішка.
153	Ти б знала, якби вміла фліртувати.
154	Непогані фото, дякую.
155	То що там з вікторіанською сукнею?
156	Химерна в тебе школа.
157	Для плаката потрібна справжня вікторіанська сукня.
158	За неповні два дні. Може, ти знаєш, у якій крамниці...
159	Продають вишукані вікторіанські сукні?
160	У Гормсі? - Ти геніальна дизайнерка. Може...
161	Вишукані вікторіанські сукні в Гормсі?
162	Твоя правда.
163	Нічого не вдасться.
164	Якби ж я знала хоч одну суперталановиту кравчиню.
165	Так.
166	Я тобі пошю.
167	За два дні. Раз плюнути. - Серйозно?
168	Авжеж, ні.
169	Це неможливо. У жодному разі.
170	Не на післязавтра.
171	Тримай.
172	Було б божевілля починати з нуля.
173	Але якби в нас була сукня, з якої можна зробити основу.
174	Нашити ліф, задрапувати спідницю.
175	Спідниця може мати шлейф, якщо я знайду десь рулон тюлі.
176	Можна вшити його в пояс, у ліф.
177	У мене десь є крута срібна нитка. Вона класно дивитиметься з...
178	Ти знала, що я не відмовлю. - Я нічого не казала.
179	Я візьму швейну машинку, а ти приготуй каву.
180	Працюватимемо всю ніч.
181	Що таке? Мій син так рано прокинувся?
182	Вирішив потренуватися перед школою, як ти радив.

183	О так. Хто перший до лавки.
184	Так!
185	Так!
186	Я дав тобі перемогти. - Так.
187	Я дав тобі перемогти. - Блеф — це дуже добре,
188	та наступного разу хай це буде правда, добре?
189	Я мушу повернутися до лакросу.
190	Ми по вуха зайняті підготовкою до прийому інвесторів і новою лінією.
191	Особливо ти.
192	Як обличчя «Молодого Бофорта».
193	Ми майже здобули третю перемогу поспіль.
194	В історії Макстон-холу такого ще не було.
195	Не дивно, враховуючи, що це дівчачий спорт.
196	Ти поговориш з Лексінгтоном чи я?
197	Будь ласка, тату.
198	Це ж останній рік.
199	Усе, що життя ставить на шляху, треба вважати
200	підготовкою до справді важливих митей.
201	Митей, які сформуєть твоє майбутнє.
202	І першою з таких митей буде прийом.
203	Ти повністю зосерединся і зробиш ідеальну презентацію.
204	Від цього залежить імідж компанії.
205	Як і імідж усієї сім'ї.
206	Крім того, як на мене,
207	ми щойно знайшли для тебе ідеальний вид спорту для тренувань.
208	Наступного разу маєш перемогти.
209	Ні!
210	Так, ми якраз дивимося.
211	Дякую.
212	Ми якраз дивимося.
213	Ні, це не можливо, ми перш за все...
214	Виглядає солідно.
215	Не дочекаюся нової колекції. - Це точно.
216	Шановні гості, любі друзі.
217	Цей годинник належав моєму прапрапрадідусеві,
218	який заснував «Бофорт» 125 років тому.
219	Гадаю, він пишався б, бачачи, як багато ми сьогодні досягли.
220	Скромна кравецька майстерня
221	перетворилася на глобальну компанію з багаторічною традицією,
222	яка визначила перспективи розкішної моди на десятиліття.
223	Не лише з допомогою виготовлення культового одягу,
224	але й шляхом передових ринкових екологічних проєктів,
225	якими ми особливо пишаємося.

226	Але «Бофорт» був і є сімейною справою
227	до цього часу.
228	Тому мене сповнює велика гордість,
229	коли я передаю слово своєму чудовому сину Джеймсу,
230	який розповість вам, чому ми зібралися тут цього вечора.
231	Джеймсе.
232	Сьогодні ми стаємо очевидцями великої миті.
233	«Бофорт» розширяє свою імперію.
234	Ми одягаємо королів, президентів
235	і найуспішніших бізнесменів світу.
236	А зараз настав час
237	додати в це ексклюзивне коло наступне покоління.
238	Особливо в часи, коли світ так швидко змінюється —
239	світ, у якому молодь
240	бере на себе більше відповідальності за свою долю.
241	Перед вами майбутнє «Бофорта».
242	То яка ваша думка?
243	Тост.
244	За нове покоління «Бофорта».
245	Сучасне. Шляхетне. Динамічне.
246	Боже, це прекрасно.
247	Я знала, що ти зможеш.
248	Коли закінчиш зі своїм плакатом, виставлю її в блозі.
249	Вона стане хітом.
250	Попрасуєш?
251	Я не проти відрубитися на годинок вісім-десять.
252	Звісно. Відпочинь.
253	Добраніч.
254	Дякую, Ем.
255	РУБІ — СУКНЯ ДЛЯ НАШОГО ПЛАКАТА НАБУВАЄ ФОРМИ.
256	ОСОБЛИВА ПОДЯКА ДЖЕЙМСУ БОФОРТУ — БА НІ!
257	КАМІЛЛА — СУПЕР! ЛІН — БОЖЕ!
258	ДЖЕССАЛІН — ОВВА, РУБІ! КІРАН — КРУТО!
259	ДЖЕЙМС — ХОЧ ІДЕЯ І МОЯ,
260	Я РАДИЙ, ЩО КОМІТЕТ ТЕЖ ЗРОБИВ ЯКИЙСЬ ВКЛАД.
261	R.S. — ДАСИ НАМ АДРЕСУ КРАВЧИНІ ДЛЯ ВЕЧІРКИ?
262	ДЖЕЙМС — ВОНА ЧУДОВО ВПОРАЛАСЯ,
263	ХОЧА ШВЕЙНА МАШИНКА — НАЧЕ МОТЛОХ ЗІ СМІТНИКА.
264	Огидний, пихатий...
265	Ні!
266	Ембер, я... Вона...
267	Я не хотіла. Мені так шкода.
268	Гадаєш, її можна використати?
269	Вітання всім. Мене звати Філіппа Вінфілд.

270	Називайте мене Піппою. - Називатиму як скажеш, кицю.
271	Коли я готувалася до вступу в Оксфорд,
272	мені допомагало обговорення запитань з іншими.
273	І саме це ми будемо робити на цьому курсі.
274	Передайте, будь ласка, ці аркуші на задні парти. Дякую.
275	Як скажеш, чуваче.
276	То що, прочитаєте вголос перше запитання?
277	Так.
278	«Якщо ви можете назвати причини своїх дій,
279	чи це означає, що ваші дії раціональні?»
280	Почуття теж можуть мотивувати дії.
281	Скільки емоційних рішень ми ухвалюємо щодня?
282	Дивно робити чітке розмежування між емоцією і раціональністю.
283	Наче голова і серце взаємовиключні.
284	Якщо я дію згідно принципів, які вважаю раціональними,
285	але страждаю від цього, чи мої дії раціональні?
286	Це чітко вказує, наскільки різними можуть бути принципи людей.
287	Я ніколи не назву раціональною дію, яка завдала страждань мені чи комусь.
288	Існують універсальні принципи.
289	Їх називають аксіомами.
290	Скажімо, є дві пропозиції роботи.
291	Одна з більшою зарплатнею, а на іншій ти будеш щасливіша.
292	Раціонально буде піти на високооплачувану посаду.
293	Якщо, що не дивно, тебе мотивують гроші...
294	Перш за все, ти мене не знаєш.
295	Ти не будеш нікому цікава, якщо не матимеш грошей.
296	Якщо тобі таке торочать з дитинства,
297	ти, без сумніву, скажеш, що все інше неважливе.
298	Доволі жалюгідно, до речі.
299	Пристрасна дискусія — це добре, але прошу, без переходу на особистості.
300	Цікава думка з вежі моральної зверхності.
301	Я не крокую життям, вважаючи, що я краща,
302	не поводжуся з людьми, як з багном.
303	Ти хочеш керувати іншими без грошей. Як тобі з цим живеться?
304	Мені тебе шкода.
305	Люди, прошу. - Хочеш провести життя,
306	представляючи багатство, до якого не доклав зусиль?
307	Маючи стільки грошей, нащо мати власні ідеї?
308	Твій спадок, ті твої розіграші. Це все доказ твоєї порожнечі.
309	І саме тому нікого й ніколи не зацікавиш ти,
310	а лише твої гроші.
311	Що робитимемо, якщо Рубі заговорить?

312	Навряд чи вона щось скаже.
313	А щодо того, що робитимемо, — нам обом це вже давно відомо.
314	Що?
315	Якщо в цьому інциденті і є щось хороше,
316	то це доказ, що так далі не можна.
317	Чому? - Ми надто далеко зайшли, Лід.
318	Рано чи пізно все впливе, так чи інакше.
319	Триматимемося в тіні, доки не забудеться.
320	Скоро я закінчу школу.
321	І тоді... - І тоді?
322	Гадаєш, твої батьки радо приймуть мене в сім'ю? Учителя їхньої дочки?
323	Я не хочу, щоб ти відмовлялася
324	від майбуття в «Бофорті» через мене.
325	Мій батько давно вже махнув на мене рукою.
326	Журналіст ошукав мене і витиснув з мене інформацію.
327	«Молодий Бофорт» — твоя ідея.
328	Ти розробила концепцію для всієї лінії.
329	Нехай Мортімер кепський батько, але він розумний бізнесмен.
330	Він не змарнує твого таланту.
331	Ти матимеш свій шанс. Я знаю.
332	А в нас його не буде.
333	Як скажеш.
334	Погнали!
335	Погнали!
336	ПРОФІЛЬ ВІКТОР
337	Як би ти описав мене трьома словами?
338	Просто зараз?
339	Може, «крутий сексуальний жеребчик»?
340	Дуже точно.
341	Але вдавана скромність зазвичай досягає більшого.
342	Усе гаразд?
343	Мій хлопчик-забавка стає нестерпним, тому шукаю альтернативи.
344	Та певен, це не зрівняється з твоєю особистою драмою.
345	Чи вдаватимемо, що те, що було з Рубі на оксфордському курсі, — нормально?
346	Нічого не було.
347	Курс — це марнування часу, я мав важливіші справи.
348	Авжеж.
349	Що?
350	Вона зачепила хворе місце?
351	Гаразд, дам тобі спокій.
352	Хоча ще ніколи не бачив, щоб вона так виходила з себе.
353	Випадковий збіг?

354	Рубі.
355	Про що задумалася? Усе гаразд, люба?
356	Нічого важливого.
357	Не хвилюйся.
358	Але ти хвилюєшся.
359	І мій життєвий контракт батька змушує хвилюватися і мене.
360	Ти колись ображав когось так, що людина йшла з кімнати?
361	Авжеж.
362	Знаєш, Рубі,
363	мені вже майже п'ятдесят.
364	Я припускався помилок, кривдив людей.
365	Це неминуче,
366	але, дякувати богу, це не робить тебе поганою.
367	Ні?
368	Ні.
369	Важливо, щоб ти навчилася на своїх помилках
370	і визнала їх.
371	Чому іноді так важко вчинити правильно?
372	Ну,
373	це називається «правильно»,
374	а не «легко».
375	Ти й про мій вільний час доповідатимеш Лексінгтону?
376	Я хотіла сказати, що ти мав рацію.
377	Я тебе не знаю.
378	На оксфордському курсі я повелася неприпустимо.
379	Не знаю, що на мене найшло, але...
380	Вибач.
381	Вікторіанська вечірка — справді краща ідея.
382	Звісно, краща.
383	То що там із сукнею?
384	Трохи не за планом.
385	Що сталося?
386	Вона згоріла.
387	Згоріла? - Згоріла.
388	Плакат, певно, буде не найкращим, та що вдієш.
389	Неможливо постійно перемагати.
390	Що ж.
391	До понеділка.
392	Передай вітання Лексінгтону.
393	Агов.
394	Хочеш побити м'ячі, щоб очистити думки?
395	Мені потрібен партнер, а потім можемо сходити на обід.
396	Гаразд. - Гаразд.
397	Ще один гравець потрібен?

398	Ми гратимемо в скрембл.
399	Може, іншим разом.
400	Ти йдеш?
401	Іди вже.
402	Ось і вони.
403	Хто? - Наші партнери в грі.
404	Гарольд Еллінгтон хоче інвестувати значну суму в «Молодого Бофорта».
405	Він — останній з потрібних інвесторів.
406	Чому тут Елейн?
407	Якщо вона цікавить тебе хоч наполовину, як ти її,
408	уб'ємо одним пострілом двох зайців.
409	Молодшому гендиректору «Бофорта» потрібна гідна партнерка поруч.
410	Сестра твого найкращого друга — ідеальний вибір.
411	Прекрасна, як завжди.
412	Старий спокусник. - Радий зустрічі, Гарольде.
413	Радий зустрічі.
414	Ідеальний день для гри, еге ж?
415	Вітаю. - Привіт.
416	Два, так? - Завжди два.
417	Такий чистий аристократичний титул, як в Еллінгтонів, важко знайти.
418	Елейн у захваті від тебе, тобі нічого не треба робити.
419	Я подбаю про Гарольда. А ти насолоджуйся видовищем.
420	Я завжди думав, що є два способи закінчити партію в житті.
421	Перемога чи поразка.
422	Твій король або стоїть, або лежить.
423	А Бофорт до кінця бореться за те, щоб устояти.
424	Я ніколи не думав про третій варіант.
425	Нічия. Невизначеність.
426	Мабуть, це саме та мить, коли королі вклоняються одне одному,
427	що свідчить про їхню велич.
428	Навіть найменший член родини Елссон робить спробу.
429	Дуже обережно він обмацує дно хоботом,
430	а його мати крадькома спостерігає за ним.
431	Пустельні слони можуть випити до 200 літрів на день,
432	вісім з яких вміщається в хоботі дорослого слона.
433	Але посуха...
434	Що?
435	Я до вбиральні.
436	...ці сірі гіганти мають проходити понад 70 кілометрів на день
437	за складних умов.

438	Я ДОМОВИВСЯ ПРО ДОСТУП ДО АРХІВУ. МОЖЕМО ПОДИВИТИСЯ СУКНІ В ЛОНДОНІ. ДЖ.
439	ТИ СЕРЬОЗНО, ЧИ В ЛОНДОНІ ЧЕКАТИМУТЬ У ЗАСІДЦІ СТРИПТИЗЕРИ? Р.
440	САМА ПОБАЧИШ. ДЖ.Б.
441	ЯК МИ ДІСТАНЕМОСЯ ДО ЛОНДОНА? Р.Б.
442	МІЙ ШОФЕР ЗАЇДЕ ЗА ТОБОЮ. ДЖ.М.Б.
443	ХІБА ТОБІ НЕ 18? НЕ МАВ ЧАСУ ЗДАТИ НА ВОДІЙСЬКЕ ПОСВІДЧЕННЯ?
444	П.С. ДО РЕЧІ, СКІЛЬКИ В ТЕБЕ ІНІЦІАЛІВ? Р.ДЖ.Б.
445	ВОЧЕВИДЬ, СТІЛЬКИ Ж, СКІЛЬКИ Й У ТЕБЕ. ДЖ.М.Б.
446	КОЛИ ПОЇДЕМО?
447	МОЖЕ, ПРОСТО ЗАРАЗ?
448	Переклад субтитрів: Олена Скібіцька
449	Творчий керівник Юрій Лаховський

Субтитри було сегментовано в такому вигляді, як відображено на стримінговій платформі під час перегляду серіалу.

Табл. 5 – Проаналізовані субтитри з першого епізоду серіалу «Місце злочину Берлін: Нічний убивця»

1	[nachdenkliche Streichmusik, die sich ins Dramatische steigert]
2	[lauter Knall]
3	[pulsierende Technomusik]
4	[Moderatorin] Die Polizei sucht einen mutmaßlichen Mörder.
5	[Moderator] Die Ermittler sprechen von Mord.
6	Der Mann hat seine Opfer betäubt und sie danach ausgeraubt.
7	[Technomusik]
8	[Frau] Das ist einer der Fälle,
9	in dem ich dieses Gefühl hatte, da ist ein Monster.
10	[Mann] Menschen sterben gerade.
11	Keiner weiß, wo ist der? Was hat er noch vor?
12	Ein besonders unheimlicher Mordfall in Berlin...
13	Für die Region hier würde man sagen, das ist ein Jahrhundertfall.
14	[pulsierende Streichermusik]
15	Das ist ja dieses Schlimme, bewusst das zu tun.
16	Zu wissen, was er da tut.
17	Ich wüsste nicht, warum er aufhören sollte.
18	[bedrohliche, düstere Klänge]
19	[nachdenkliche Streichermusik verklingt]
20	[unheilvolle Intromusik]
21	[verstörende, dröhnende Musik]
22	[Stimmengewirr]
23	[Technomusik im Hintergrund]
24	Berliner Nächte sind bunt, vielfältig,
25	und aus Sicht meines Berufs... nicht ungefährlich.
26	[hämmernde Technobeats]
27	[Mann] Laute Musik, Hedonismus, Freiheit, Sexualität,
28	Vibriieren, diese tiefen Bässe...
29	Das hat ja, glaube ich, auch viel mit der Geschichte Berlins zu tun.
30	Diese Teilung, die halt auch durch Friedrichshain läuft.
31	Nachdem dort so ein Todesstreifen war,
32	ist es dann halt zu 'ner gesetzlosen Partyszene geworden.
33	Wie so 'n Zauber ist das.
34	[Pfiffe und Jubelrufe]
35	[hämmernde Technobeats]
36	Dass Menschen sich berauschen, ist Teil unserer Natur.
37	Und manche gehen halt feiern und trinken dann fünf Bier,

38	und die anderen rauchen einen Joint,
39	und die anderen ziehen 'ne Line.
40	Man hat super viele Möglichkeiten,
41	aber gleichzeitig hat diese Partywelt natürlich auch ihre Schattenseiten.
42	[Martinshorn]
43	[Martinshorn]
44	[verstörende Klänge]
45	[K. Faust] Was am Erschreckendsten ist...
46	...die Schnelligkeit dessen, in der eine...
47	...eine Lebenssituation sich komplett wenden kann.
48	Das macht schon sehr viel Angst.
49	[spannungsvolle Musik]
50	[fröhliches Stimmengewirr]
51	[spannungsvolle Musik]
52	[Mann] Es war so,
53	wie eigentlich ein ganz normaler Freitagabend bei uns immer läuft.
54	Die Gäste stromerten hier durch den Laden,
55	wir haben den Tresen gemacht,
56	die Stammgäste waren alle da.
57	Es war eigentlich alles wie immer.
58	[düstere, spannungsvolle Musik]
59	[beunruhigende Klänge]
60	[verstörender Klang]
61	[Reifenquietschen, Martinshorn]
62	Es klingelte an der Tür, mein Chef holte mich aus dem Bett.
63	Er stand da und meinte: "Kommt bitte in die Bar."
64	Zu dem Zeitpunkt wusste ich nur, dass ein Toter in der Bar war.
65	Mehr wusste ich nicht. Ich wusste nicht wer, warum oder was.
66	[verstörende Klänge]
67	Ich weiß noch, dass mein Kollege, der damals ihn gefunden hat,
68	anfangs gar nicht realisiert hat, dass der gar nicht mehr am Leben ist,
69	und ihn eigentlich nur wach machen wollte,
70	ihm noch ein Glas Wasser hinstellte und meinte,
71	er kommt in 10 Minuten wieder, dann müsste er gehen.
72	Dementsprechend hat sich dann auch die Haut verfärbt,
73	wo er erst dann realisiert hat, was eigentlich los ist.
74	Im ersten Moment dachte ich, vielleicht ein Sexunfall.
75	Vielleicht ernsthafterweise zu viele Drogen und Alkohol,
76	oder irgendwie Mischkonsum, kann auch durchaus zum Tode führen.
77	Ich weiß nur, dass nicht von Anfang an klar war, um was es ging.
78	[Automotor springt an]
79	[Mann] Ich kannte bis dato keinen Darkroom,
80	und mir war jetzt so gar nicht klar,
81	dass es eben ein Ort war, wo sich homosexuelle Männer treffen,

82	um anonymen Sex miteinander zu haben.
83	Und insofern hat man sich den Ort schon genauer angeguckt, wie das da so ist.
84	[spannungsvolle Musik]
85	[A. Voges] Da war schon der Eindruck, da gibt's 'ne sexuelle Komponente.
86	Das war zwangsläufig, das hat sich aufgedrängt.
87	Es ist ja ein Ort, wo ein extrem hohes Spurenaufkommen zu erwarten war,
88	sowohl an DNA-Spuren...
89	Es lagen ja überall Papiertaschentücher, wir sahen den Müll, viele Kondome drin...
90	[beunruhigende Musik]
91	[A. Voges] Zur Tatortsicherung gehört der Scan,
92	damit wir wieder in die Tatort-Situation
93	reingehen können, später am Rechner.
94	Auch gehören Abklebungen dazu.
95	Das heißt, der Leichnam wird in einem bestimmten Raster abgeklebt,
96	um DNA-Spuren, Faserspuren zu sichern.
97	Denn wir haben das nur einmal. Genau in diesem Augenblick, am Tatort.
98	[beunruhigende Klänge]
99	[A. Voges] Aber beim Leichnam war nichts, was Aufschluss auf die Identität gab.
100	Insofern, ja, war es für uns erst mal ein unbekannter Toter.
101	[verstörende Klänge]
102	Am Verstorbenen fanden sich Hinweise auf einen Erstickungsmechanismus.
103	Wir machen das dann fest an punktförmigen Blutungen
104	in den Lid- und Augenbindehäuten, an den Lid-Außenseiten,
105	in der Gesichtshaut, vielleicht in der Mundschleimhaut,
106	für die es erst mal keine Erklärung gab.
107	Wir haben also keine Hinweise
108	bei der ersten Besichtigung gemeinsam mit der Polizei festgestellt,
109	die auf eine Strangulation hingewiesen hätten,
110	die solche Befunde erklären könnte.
111	Äh, sodass das nach Untersuchung des Leichnams recht offen war,
112	was hier eigentlich passiert ist.
113	Aber es blieb ein ungutes Gefühl.
114	[schriller, unheilvoller Ton]
115	Für uns war es natürlich ganz wichtig, die Identität des Opfers zu klären.
116	Und bereits am Sonabend gab es in dem Lokal erste Hinweise
117	auf eine mögliche Identität.

118	Und zwar wusste einer der Angestellten, dass das Opfer beim Metro-Markt arbeitet,
119	in einer leitenden Funktion im Kassenbereich.
120	Und ein Team von mir
121	ist mit dem Foto des Opfers zum Metro-Markt gefahren
122	und konnte relativ schnell über dortige Angestellte
123	den Hinweis bekommen, um wen es sich handelt,
124	nämlich um den damals 32-jährigen Nicky.
125	[spannungsvolle Musik]
126	An dem Tag war ich von Anfang an, schon morgens, als ich aufstand...
127	...anders, irgendwie. Ich war... down.
128	Ich war... mies gelaunt.
129	Ich war... keine Ahnung, irgendwie... ja.
130	Und dann klingelte mein Telefon.
131	Eine Polizistin stellte sich vor.
132	"Ihr Bruder wurde tot in einer Bar aufgefunden."
133	Als sie das sagte, fiel mir das Telefon aus der Hand.
134	Völlig Panik geschoben.
135	Als ich meine Eltern gesehen hab,
136	das tat mir noch mehr weh wie alles andere.
137	Das hat alles zusammengespielt.
138	Das waren so viele Schmerzen, die ich gespürt habe.
139	[verstörende Klänge]
140	Binnen von Sekunden, Minuten... weg.
141	Ausgelöscht.
142	Hä? Ich hatte noch so viel vor mit ihm.
143	Wirklich.
144	[atmet schwer] Auch meine Eltern.
145	Unsere Eltern.
146	Ja, das war zu früh.
147	[spannungsvolle, treibende Musik]
148	[K. Faust] Ich wurde informiert, dass die Ermittlungen aufgenommen wurden.
149	Mit dem wenigen Wissen, was wir hatten,
150	wird auch erst mal ganz offen in alle Richtungen ermittelt.
151	Und es wäre ein Fehler, sich da zu früh festzulegen.
152	[Frau] Mein Auftrag lautete, zu unserer Dienststelle zu fahren,
153	und in unserem Vernehmungszimmer
154	habe ich den Barkeeper der Grossen Freiheit dann vernommen.
155	Der war in dem Moment unsere wichtigste Quelle,
156	der uns was zu der Örtlichkeit sagen kann, der uns was zum Personenkreis sagen kann.
157	Deswegen hab ich mir alle Gäste beschreiben lassen.

158	Also irgendwer musste doch gesehen haben oder gehört haben, was da passiert ist.
159	[spannungsvolle Synthesizer-Musik]
160	Ich weiß, dass ich dann im Raum saß
161	mit mindestens fünf, sechs, sieben Beamten.
162	Mein Chef war dabei.
163	Und dann ging das über Stunden.
164	Jeder von uns wurde irgendwie separat verhört.
165	Wen haben Sie gesehen?
166	Wer war wo mit wem wie zugange, in welchen der Kabinen?
167	[Matthias] Die wollten detailliert wissen, was ein Darkroom ist,
168	was dadrin abgeht, wer hier mit wem was wie macht.
169	Das war schon sehr...
170	[schnaubt]
171	Mich hat das damals fix und fertig gemacht.
172	Dass man nicht nur, eigentlich,
173	Mitarbeiter in einer Bar ist, in der jemand ums Leben kam,
174	sondern dass man eben dann für einen kurzen Moment auch
175	wirklich unter Mordverdacht steht.
176	[düstere Technobeats]
177	Es gab Anhaltspunkte für die Möglichkeit eines Tötungsdeliktes,
178	insofern haben wir einfach unterstellt, es ist ein Tötungsdelikt.
179	Also, keiner lässt sich ja freiwillig leise umbringen.
180	Also ich denke, da muss es ein Stöhnen, ein Schreien gegeben haben...
181	Aber es konnte keiner was sagen, dass er ein Streitgeschehen,
182	eine körperliche Auseinandersetzung mitbekommen hätte.
183	[düsteres Dröhnen]
184	[Dr. Hartwig] Wir haben bei der Obduktion
185	nach wie vor einige Fragezeichen gehabt,
186	die immer noch nicht ein Ersticken ausgeschlossen haben,
187	aber auch die Möglichkeit einer Vergiftung eingeräumt haben.
188	[düstere Klänge]
189	Was mich so irritiert hat, war, dass keine Abwehrspuren da waren.
190	Weil, wenn sich jemand in dem Alter körperlich auseinandersetzt,
191	dann hat man eigentlich eine andere Situation.
192	Es hat erst mal nicht so das eine zu dem andern gepasst.
193	Da wurden Mittel genommen, Stimulanzien genommen.
194	Und dass die natürlich genauso gut in einer unsachgemäßen Dosierung
195	hätten dazu beitragen können, dass Nicky quasi einen Unglückstod stirbt,
196	das wär ja eine durchaus mögliche Variante gewesen.
197	Natürlich überlegen wir auch, kann es was sein...
198	Ist es einer, der gerne irgendwelche Substanzen einnimmt?
199	Das thematisiert man dann mit den Angehörigen, mit den Freunden,

200	mit irgendwem, der uns da Auskunft geben kann.
201	[spannungsvolle Musik]
202	[A. Hilgert] Nicky hatte immer zwei Leben,
203	und wir wussten von dem Leben in Berlin sehr wenig.
204	Wenn Nicky uns erzählt hat von Berlin,
205	dass er mal da auf einem Konzert von Kylie Minogue war oder so...
206	Das hat er erzählt, aber nie,
207	wenn er sich abends mal verabredete oder wenn er einfach mal...
208	Das hat er uns nicht erzählt.
209	[unheilvolle Klänge]
210	[A. Hilgert] Hier, mit Perücke, könnte er 'ne Frau sein. Eigentlich schon.
211	Er hatte das Brautkleid von Mutti an. Mutti war sehr, sehr schlank damals.
212	Und das hat gegessen, als wär es zugeschnitten auf ihn.
213	Und dann hat er sich Hackenschuhe angezogen.
214	Und das glaubt man nicht, aber er ist gelaufen,
215	als würde er immer Hackenschuhe tragen.
216	Und er hat 'ne Taille gehabt wie 'ne Frau.
217	Und was hatte ich an? Den Feuerwehrranzug vom Papa.
218	Sieht man mal wieder, Rollenverteilung klappt.
219	Ja, total.
220	Ich hab ihn immer beschützt, hatte ich immer das Gefühl.
221	Ja.
222	Bis wir älter wurden, dann haben sich die Rollen getauscht.
223	Bei Nicky seine gerade Linie, ich ein bisschen abdriftend...
224	Also dachte er: "So, jetzt drehen wir mal um."
225	[fröhliches Stimmengewirr]
226	Dorfleben ist nicht seins. Hat er immer gesagt.
227	[schnieft]
228	Er wollte auf Biegen und Brechen immer nach Berlin.
229	Obwohl Papa irgendwann gesagt hat: "Berlin wird sein Untergang."
230	Und Papa hat meistens recht.
231	[Dr. Hartwig] Bei Nicky M. haben wir Blut, Urin,
232	Mageninhalt und Haare untersucht.
233	Neben Alkohol haben wir keine anderen Substanzen festgestellt.
234	In dem Zusammenhang haben wir auf über 3500 Medikamentenwirkstoffe,
235	alle bekannten illegalen Drogen
236	und verschreibungspflichtige Betäubungsmittel untersucht
237	und solche tatsächlich nicht nachgewiesen.
238	Das war wirklich schwierig, weil es gab überhaupt keine Anhaltspunkte,
239	die den Tod näher erklären können.
240	[unheilvolle, spannungsvolle Musik]
241	[A. Voges] Wir haben bei dem Leichnam nichts gefunden.

242	Es gab keine Geldbörse, kein Personalausweis, kein Handy...
243	[K. Faust] Es wurde weiter ermittelt.
244	Hat er eine Kreditkarte gehabt, eine EC-Karte? Wie viele davon?
245	Haben wir Abhebungen mit den Kreditkarten gehabt?
246	Und wir konnten feststellen,
247	dass die Kreditkarte des Getöteten genutzt worden ist nach seinem Tod.
248	[spannungsvolle, treibende Musik]
249	[A. Voges] Über die Deutsche Bahn konnten wir feststellen,
250	dass die Karte gegen 5:46 Uhr, 5:47 Uhr... Also zweimal ist versucht worden,
251	eine Bahnfahrkarte an einem Automaten am Ostbahnhof zu kaufen.
252	Und die Fahrt sollte nach Saarbrücken führen.
253	Ich hatte die Vorstellung, der wollte unbedingt weg,
254	weil er wusste, was er getan hat.
255	Aber er konnte keine Fahrkarte bekommen, weil die Karte nicht geeignet war.
256	Da war meine Überlegung, hat er ein anderes Zahlungsmittel eingesetzt?
257	Vielleicht wurde noch eine Fahrkarte nach Saarbrücken erfolgreich gekauft?
258	Die Frage haben wir an die Bahn gerichtet.
259	Und tatsächlich,
260	circa eine Stunde, nachdem Nickys Karte zweimal erfolglos eingesetzt wurde,
261	wurde eine andere Karte eingesetzt,
262	um genau die gleiche Bahnfahrkarte nach Saarbrücken zu kaufen,
263	und wiederum genau an dem Automaten, an dem das vorher auch passierte.
264	[spannungsvolle Musik]
265	Klar gibt's dann wieder Kontonummern, die dahinter sich verbergen,
266	und es dauert auch ein Momentchen, bis man die Information hat.
267	Aber wir konnten feststellen, dass die Karte einem Miro gehörte.
268	[rauschendes Zischen]
269	[Martinshorn]
270	[spannungsvolle Musik]
271	[Mann] Meine Augen gehen plötzlich auf.
272	Ich schau mich um, weiß nicht, wo ich bin.
273	Ich guck nach oben und seh, dass da eine Krankenschwester ist.
274	[rhythmisches Piepen]
275	[M. Wawak] Sie fragt: "Wissen Sie, wo Sie sind?"
276	"Nein, wo bin ich denn?" "Ja, Sie sind im Krankenhaus."
277	Man fragt sich natürlich als Erstes: "Wie kommst du hierhin? Was ist passiert?"
278	Ähm... Warum ist man hier, wo ist man überhaupt?

279	Ich wusste nicht, welches Krankenhaus es ist.
280	[nachdenkliche Musik]
281	Also, irgendwann so Richtung 18, 19 Uhr kommt der Arzt dann ins Zimmer...
282	...und sagt erst mal in 'nem kecken Ton: "Na ja, was hast du jetzt genommen?"
283	Ich hab ihm dann vom Alkohol, den ich so getrunken hab, erzählt.
284	[ausgelassene Stimmen, Technomusik]
285	Und dann hat er dann auch erzählt, so: "Na ja, da war ja noch was."
286	Recht kurz danach kam mir wieder diese Bekanntschaft in den Sinn.
287	War auch irgendwo die einzige Möglichkeit, die mich dann da hingebracht haben könnte.
288	Also ich erinnere mich, es ist der 5. Mai 2012, knapp 5 Uhr.
289	Bin zum Späti an die Ecke, holen uns noch mal 'n Bier auf die Hand
290	und einen Pfefferminzlikör für den Nachhauseweg.
291	Auf der Warschauer Brücke, nachts, ist so das große Nachhausegeh-Chaos.
292	[beunruhigende Klänge]
293	Leute stehen am Späti, stehen da noch rum,
294	schauen sich die Fahrpläne an, wie kommt man nach Hause...
295	Und ich stand allein an diesem Bahngleis.
296	Von der Seite ein Mann,
297	wenn ich ihn schätzen müsste, Anfang 30, spricht mich an.
298	Man kommt locker ins Gespräch.
299	Was hat man an dem Abend erlebt, in welchen Bars, Clubs war man,
300	er warte ja auch auf den Zug Richtung Ostbahnhof...
301	Wir stiegen dann zusammen in die Bahn.
302	Irgendwann nehm ich einen Schluck von dem Pfefferminzlikör
303	und verziehe so das Gesicht, weil es nicht mein Lieblingsgetränk ist.
304	Er hat dann quasi gesagt: "Hey, wenn dir dein Likör nicht schmeckt,
305	du kannst ja den Schnaps haben, den ich hier auch noch hab."
306	Und so haben wir die Flaschen getauscht.
307	Und wie man das halt so macht mit diesen kleinen Getränken,
308	man haut das zwischen die Zähne und kippt es auf ex.
309	[unheilvolle Klänge]
310	In dem Moment war es tatsächlich so, als wenn dir der Kopf platzen würde.
311	[schriller Piepton]
312	[Piepton verstummt]
313	[M. Wawak] Dann war man auch kurz darauf schon am Ostbahnhof angekommen.
314	Er meinte, na ja, er kennt sich in Berlin sehr gut aus,
315	er weiß, an welche Bushaltestelle er mich bringen kann,
316	er würde mich begleiten und mich da auch hinbringen.

317	Nach 'ner gewissen Zeit musste ich gestützt werden.
318	In dem Moment merkst du, irgendwas ist komisch.
319	[spannungsvolle Musik]
320	[schriller Piepton]
321	Du fasst dir an die Stirn, es ist klitschnass. Bist unkoordiniert.
322	Die letzte Erinnerung ist tatsächlich, als ich mich nach vorne gebeugt hab.
323	Er war dann noch dabei, klar.
324	Ich weiß noch, dass er seine Hand auf meinen Rücken gelegt hat,
325	und auch, dass er versucht hat,
326	seine Hand unter mein Shirt, um die Hüfte herum zu legen,
327	und den Satz gesagt hat: "Ist dir jetzt nicht gut?"
328	Wie ich dann tatsächlich zur Bushaltestelle kam...
329	Das ist der Moment, der dann fehlt, ja.
330	[bedrohliche, düstere Musik]
331	[Musik verstummt]
332	[M. Wawak] Bin dann am Montagmorgen auf die Wache in Wedding
333	und hab meine verlorene Kreditkarte gemeldet
334	und auch, dass mir Bargeld gestohlen wurde.
335	Da hat es keine Stunde gedauert,
336	da wurde ich von der Kriminalpolizei angerufen.
337	Ich merkte dann, mein Gott, die sind ja wirklich hinter meiner Kreditkarte her.
338	Allerdings mit der Aussage,
339	sie würden gerne die Kleidung, die ich der Nacht trug, abholen.
340	Ähm... da dachte ich mir, okay,
341	vielleicht ist noch was anderes passiert in der Nacht.
342	Und die letzte Frage, die mir der Kommissar gestellt hat,
343	ob ich häufiger in der Grossen Freiheit 114 verkehre.
344	Musste ich sagen, kenne ich nicht, hab ich nie gehört.
345	Hat mich dann aber zu Hause bewegt.
346	Als ich dann nach der Zeugenaussage nach Hause gefahren bin,
347	hab ich mich als Erstes an den Computer gesetzt
348	und eingegeben "Grosse Freiheit 114".
349	Und dann hab ich gesehen, oh,
350	das ist nicht weit weg von da, wo ich unterwegs war.
351	Und die Internet-Seite der Grossen Freiheit,
352	da war dann nur noch 'ne schwarze Schrift auf weißem Hintergrund.
353	"Es gab hier einen Mordfall Freitagnacht."
354	Und da dachte ich mir: "Uiuiui."
355	[spannungsvolle Musik]
356	Was für uns wichtig war, war die Information, die Miro uns gab
357	oder wir seinem Entlassungsbericht entnehmen konnten,

358	dass nämlich der Verdacht geäußert wurde, von dem behandelnden Arzt,
359	dass Miro mit Liquid Ecstasy betäubt wurde oder ihm das verabreicht worden ist.
360	[beunruhigende Klänge]
361	[spannungsvolle Musik]
362	Also, was wir hier auf dem Tisch haben, ist ja ein versuchter Mord.
363	Der Täter hat's darauf angelegt, mir wirklich das Leben zu nehmen.
364	Und... ich weiß nicht, wie viel Glück ich gehabt haben muss,
365	um aus dieser Sache so rauszukommen, wie ich es bin.
366	[spannungsvolle Musik]
367	[A. Voges] Es sprach einiges dafür, dass auch GHB, also Liquid Ecstasy,
368	für den Tod von Nicky verantwortlich sein kann.
369	Ich veranlasste, dass die toxikologische Untersuchung von Nicky ausgeweitet wird.
370	Weil zum damaligen Zeitpunkt gehörte das nicht zu den Standarduntersuchungen.
371	[dröhnende, unheilvolle Klänge]
372	[Dr. Hartwig] Diese Substanz hatten wir nicht auf dem Schirm.
373	Die ist nicht Bestandteil des normalen Screenings,
374	was wir hier sonst angewendet haben.
375	[spannungsvolle Musik]
376	Der Begriff "Liquid Ecstasy" ist ja irreführend,
377	weil GHB überhaupt nichts mit Ecstasy, also Designer-Amphetaminen, zu tun hat.
378	GHB wird auch als "das K.-o.-Mittel schlechthin" bezeichnet,
379	um das Opfer wehrlos zu machen.
380	Es sind sehr geringe Mengen notwendig,
381	um schwerwiegende körperliche Notfallsituationen zu provozieren,
382	bis hin zum Todesfall.
383	Es gibt Erfahrungswerte,
384	wo jemand, der GHB als Rauschdroge einsetzt,
385	was die Konzentration im Blut betrifft, ungefähr landet.
386	Und es gibt Erfahrungswerte,
387	was Personen an Konzentrationen im Blut haben,
388	die durch äußere Einwirkungen schwere Intoxikationen erlitten haben.
389	Sodass wir im Fall Nicky M. zur Überzeugung kamen,
390	dass hier eine tödliche Vergiftung vorliegt.
391	[M. Laschke] Das Tatmittel hatten wir somit, also GHB.
392	Und das war die Bestätigung unserer Vermutung,
393	dass die vollendete Tat und die versuchte zusammenhängen.
394	[spannungsvolle Klänge]
395	Wir haben zwei Taten,

396	ein vollendetes Delikt, ein versuchtes Tötungsdelikt,
397	die im ganz engen zeitlichen und örtlichen Zusammenhang stehen.
398	Wir sind mit Miro den Weg abgegangen,
399	den er mit der Person gegangen ist, die ihm das Liquid Ecstasy verabreichte.
400	[unheilvolle Klänge]
401	Für die Menge an Liquid Ecstasy, die ich bekommen hab,
402	sollte keine Erinnerung da sein.
403	Aber ich wusste sogar, an welchem Gleis wir wohl angekommen sind,
404	die Uhrzeit hatte ich auch mehr oder weniger parat.
405	Und dann sind wir das abgelaufen,
406	und die konnten sich die Kameraaufnahmen sichern aus dieser Nacht.
407	[unheilvolle Klänge]
408	Wir wussten zum ersten Mal, wen wir eigentlich suchen.
409	Zumindest hatten wir ein Bild von ihm.
410	Problematisch war, die Bilder waren nicht besonders gut.
411	Das frustriert einen schon,
412	weil man sich erhofft, dass es ein sehr markanter Mensch ist,
413	den man viel besser beschreiben und wiedererkennen kann.
414	Das war bei dem jetzt nicht so.
415	[düstere Klänge]
416	Wie zwei Vertraute, die sich lange kennen und da einen gemeinsamen Weg gehen.
417	Nichts würde mich vermuten lassen, dass diese beiden Menschen
418	sich vor fünf Minuten zum ersten Mal begegnet sind.
419	[beunruhigende Klänge]
420	Das passt vielleicht zu dem...
421	...ja, zu der Fähigkeit des Täters,
422	auch wildfremde Menschen in kürzester Zeit scheinbar für sich einzunehmen
423	und jegliches Misstrauen gar nicht erst aufkommen zu lassen.
424	[spannungsvolle Musik]
425	Er hat 'ne geduckte Haltung.
426	Ein Profiler mag sagen, er hat ein schlechtes Gewissen.
427	Ich weiß es nicht.
428	Tja, schwierig.
429	Der hat ihn uns genommen.
430	Einfach so. Zack, weg.
431	Ja.
432	[K. Faust] Was wir dann zu diesem Zeitpunkt wussten,
433	es sind ein versuchtes und ein vollendetes Tötungsdelikt
434	innerhalb kürzester Zeit.
435	Das ist auch für einen erfahrenen Staatsanwalt
436	eine außergewöhnliche Dimension, die sich da aufgetan hat.

437	Also, wenn der das zweimal gemacht hat innerhalb von anderthalb Stunden,
438	dann ist das vielleicht nicht alles.
439	[geheimnisvolle, pulsierende Musik]
440	[Täter] Ja. Das bin ich.
441	Ich hab immer ein ganz normales Leben geführt.
442	Zielstrebig. Ehrlich.
443	Ich hatte konkrete Wertvorstellungen.
444	Und irgendwann ist in mir etwas passiert, was ich nicht mehr verstanden habe.
445	Ich stell mir viele Fragen, und ich suche nach Antworten.
446	Aber viele Zusammenhänge und Abläufe sind mir völlig fremd.
447	Ich bin verzweifelt,
448	weil ich Angst vor meinem eigenen Handeln habe.
449	[dröhnende, verstörende Klänge]
450	[Stille]
451	[rhythmische Elektromusik]

Табл. 6 – Проаналізовані субтитри з першого епізоду серіалу «Місце злочину Берлін: Нічний убивця» в перекладі на українську мову

1	Поліція розшукує підозрюваного вбивцю.
2	Слідчі говорять про вбивство.
3	Чоловік дурманив своїх жертв, а потім їх грабував.
4	Цей випадок викликав у мене відчуття, що ми маємо справу з монстром.
5	Люди помирають. Де він? Що він планує далі?
6	Особливо страшне вбивство в Берліні...
7	ОТРУЙНИК КОМАТОЗНИЙ УБИВЦЯ
8	Для цієї місцини це, можна сказати, одна справа на століття.
9	Жахливо тут те, що він робив це свідомо.
10	Він точно знав, що робить.
11	Не знаю, навіщо йому зупинятися.
12	МІСЦЕ ЗЛОЧИНУ БЕРЛІН: НІЧНИЙ УБИВЦЯ
13	Ночі в Берліні
14	барвисті, різноманітні
15	й, з моєї професійного погляду,
16	не зовсім безпечні.
17	Гучна музика, гедонізм,
18	свобода, сексуальність, вібрації, ці низькі баси.
19	Гадаю, це пов'язано з історією Берліна.
20	Цей поділ, за яким Фрідріхсгайн був розділений...
21	Після того як тут була смуга смерті,
22	це перетворилося на місце для розгнущаних вечірок.

23	Це наче магія.
24	Кайфувати — частина людської природи.
25	Дехто гуляє й випиває по п'ять пляшок пива,
26	хтось курить косячок,
27	а інші нюхають доріжку.
28	У тебе тут багато можливостей, але водночас
29	цей світ вечірок має свою темну сторону.
30	Найжахливіше те,
31	як швидко твої життєві обставини
32	можуть перевернутися з ніг на голову.
33	Це насправді досить страшно.
34	БЕРЛІН РАЙОН ФРИДРИХСГАЙН
35	5 ТРАВНЯ 2012 РОКУ
36	ТЕРИТОРІЯ ВЕЧІРОК БЕРЛІН
37	GROSSE FREIHEIT № 114 КВІР ТА ДРУЗІ
38	Це був звичайний п'ятничний вечір, який ми зазвичай проводимо тут.
39	Гості сновигали туди-сюди.
40	Ми працювали в барі.
41	Тут були всі завсідники.
42	Усе як завжди.
43	БАР
44	ТРАХ
45	ПОЛІЦІЯ
46	У двері подзвонили. Бос підняв мене з ліжка.
47	Він стоїть там і каже: «Ходімо до бару».
48	Усе, що я знав, що в нас у барі труп.
49	Більше я нічого не знав. Я не знав хто, чому, що.
50	Пам'ятаю, мій колега, який його знайшов,
51	спочатку не зрозумів, що він уже не живий,
52	і просто хотів його розбудити.
53	Поставив біля нього склянку з водою, сказав, що повернеться за десять хвилин,
54	і пішов собі.
55	І в нього шкіра змінила колір. Тоді він урешті зрозумів, що відбувається.
56	Спершу я подумав, що це через секс,
57	мабуть, забагато наркотиків, алкоголю або суміш двох,
58	що також легко може призвести до смерті.
59	Знаю лише, що з самого початку не було ясно, що трапилося.
60	ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ БЕРЛІНА
61	Раніше я не знав, що таке темна кімната.
62	Не був у курсі про ці місця, де зустрічаються гомосексуальні чоловіки,

63	щоб займатися анонімним сексом.
64	Тож ми придивилися пильніше, що це за місце.
65	У нас склалося враження, що був сексуальний елемент.
66	Це було неминуче. Це напрошувалося.
67	У такому місці очікуєш купи доказів,
68	включно з ДНК.
69	Усюди були серветки.
70	Ми побачили смітник, багацько презервативів у ньому.
71	Огляд місця злочину передбачає сканування,
72	щоб ми могли його побачити пізніше на комп'ютері.
73	Сюди також входить тейпування,
74	тобто до тіла прикріплюється стрічка у вигляді сітки,
75	щоб зафіксувати сліди ДНК й волокон.
76	Бо це наш єдиний шанс на місці злочину в цей момент.
77	Але ми не знайшли на тілі нічого, що б вказувало на особу.
78	У цьому сенсі спочатку це для нас був невпізнаний труп.
79	КРИМІНАЛІСТИКА
80	Ми знайшли сліди на покійному, що вказували на задуху.
81	Вона проявляється точковою кровотечею
82	на повіках і кон'юнктиві, на зовнішній стороні повік,
83	на шкірі обличчя, ймовірно на слизовій рота,
84	чому ми спочатку не знайшли пояснення.
85	Під час попереднього огляду з поліцією
86	ми не знайшли жодних доказів,
87	які б вказували на удушення й пояснювали наші знахідки.
88	Тож після огляду тіла
89	було незрозуміло, що насправді сталося.
90	Але все одно залишилося неприємне відчуття.
91	Зрозуміло, що для нас було дуже важливо встановити особу жертви.
92	І вже в суботу ми отримали перші натяки з бару,
93	які вказували на можливу особу,
94	зокрема, один зі співробітників знав, що жертва працювала в Metro Markt
95	на посаді менеджера в касовій зоні.
96	Одна з моїх команд поїхала в Metro Markt із фотографією жертви,
97	і вони досить швидко отримали інформацію від персоналу, хто це був.
98	Нікі, якому на той час було 32 роки.
99	З самого початку дня, коли я прокинулася вранці,
100	я дивно почувалася. Наче пригніченою.
101	Я була в поганому настрої. Не знаю, я була... Так.
102	Тоді задзвонив мій телефон.
103	Поліцейська представилася.

104	«Вашого брата знайшли мертвим у барі».
105	Коли вона це сказала, я впустила телефон.
106	Я геть запанікувала.
107	Коли побачила батьків, почало боліти
108	ще більше.
109	Усе відразу.
110	Мені було так боляче.
111	Його не стало за лічені секунди, хвилини.
112	Згас.
113	У нас було так багато планів.
114	Серйозно.
115	У моїх батьків теж.
116	У наших батьків.
117	Надто рано.
118	Мені повідомили, що розпочато розслідування.
119	Зважаючи на те, як мало ми тоді знали,
120	ми спочатку досліджували кожну можливість.
121	Було б помилкою надто рано зосередитися на чомусь одному.
122	Завдання полягало в тому, щоб поїхати до офісу,
123	потім піти в кімнату для допитів,
124	і я почала розпитувати бармена Grosse Freiheit.
125	На той момент він був нашим найважливішим джерелом,
126	який міг розповісти про це місце та клієнтуру.
127	Тому я попросила його описати мені всіх гостей.
128	Хтось, певно, чув чи бачив, що там сталося.
129	Я пам'ятаю, як сидів у цій кімнаті з п'ятьма, шістьма, сімома поліцейськими.
130	Мій бос теж був там.
131	Минали години.
132	Кожного з нас допитували окремо.
133	Кого ви бачили?
134	Хто цим займався, де, з ким, як, у якій кабінці?
135	Вимагали детально розповісти, що таке темна кімната,
136	що там відбувається, хто з ким що робить.
137	Тож було дуже...
138	Це мене дуже вимотало.
139	Що ти не просто працівник бару, де хтось утратив життя,
140	а й на якусь мить
141	підозрюваний у вбивстві.
142	Були зачіпки, що це можливе вбивство,
143	тому ми просто припустили, що воно.
144	Ніхто не дозволяє себе тихо вбити.
145	Тож я подумала, що мали бути стогони чи крики,

146	але ніхто не міг сказати, що був свідком якихось суперечок чи фізичного насилля.
147	ШАРІТЕ БЕРЛІН ІНСТИТУТ СУДОВОЇ МЕДИЦИНИ
148	Під час розтину
149	кілька питань залишилося без відповіді.
150	Ми далі не могли виключити задушення,
151	але й припускали ймовірність отруєння.
152	Мене дратувало, що не було ознак боротьби.
153	Коли хтось у цьому віці бере участь у бійці,
154	ситуація зовсім інша.
155	Спочатку нічого не сходилося.
156	Вони вжили психоактивні речовини, стимулятори,
157	які в неналежних дозах
158	могли призвести до смерті Нікі внаслідок нещасного випадку.
159	Це був цілком можливий сценарій.
160	Звісно, ми також враховуємо, чи ця людина
161	отримувала задоволення від певних речовин.
162	Потім ми обговорюємо це з родичами, друзями —
163	усіма, хто може надати нам інформацію.
164	Нікі завжди жив подвійним життям,
165	і ми дуже мало знали про його берлінське життя.
166	Коли Нікі розповідав нам про Берлін,
167	наприклад, що ходив на концерт Кайлі Міноуг
168	або те чи інше, він нам це розказував,
169	але про побачення ніколи не говорив
170	або коли він... Він нам про це не розказував.
171	З 30-ЛІТТЯМ
172	Він з цією перукою як справжня жінка.
173	Як жінка.
174	Він одягнув мамину весільну сукню, а мама тоді була дуже худа.
175	І сукня сиділа так, наче була пошита на нього.
176	А потім він взув високі підбори.
177	Важко повірити,
178	та він пройшовся в них так, наче постійно ходив на підборах.
179	І в нього була жіноча талія.
180	А що було на мені? Татова форма пожежника.
181	Видно, приписування гендерних ролей чудово працює.
182	Так, однозначно.
183	Я завжди його захищала. Я так відчувала.
184	Так.
185	Поки ми не подорослішали, тоді ролі помінялися.
186	Перед Нікі була рівна дорога, а я трохи дрейфувала,
187	тож він подумав: «Гаразд, треба щось міняти».
188	Сільське життя було не для нього. Він завжди так казав.

189	Він завжди був налаштований на переїзд до Берліна.
190	Хоча одного разу тато сказав:
191	«Берлін стане його крахом».
192	Тато зазвичай має рацію.
193	Щодо Нікі М. ми перевірили кров, сечу,
194	вміст шлунка та волосся.
195	Алкоголь був єдиною речовиною, яку нам вдалося знайти.
196	Ми перевірили 3 500 медичних складників,
197	усі відомі нелегальні наркотики та ті, що відпускаються за рецептом,
198	і жодного з них не виявили.
199	Було дуже складно,
200	бо в нас не було ніяких індикаторів, які б пояснити причину смерті.
201	На тілі ми нічого не знайшли.
202	Ні гаманця, ні посвідчення особи,
203	ні телефону.
204	Ми продовжили розслідування.
205	Чи була в нього кредитна карта? Дебетова?
206	Скільки? Щось знімали з карток?
207	І ми змогли встановити, що кредитна картка жертви
208	була використана після її смерті.
209	ТЕРИТОРІЯ ВЕЧІРОК БЕРЛІН
210	БЕРЛІН-СХІДНИЙ
211	СТАНЦІЯ БЕРЛІН-СХІДНИЙ
212	Завдяки розслідуванню в Deutsche Bahn ми встановили,
213	що картку використали приблизно між 5:46 і 5:47 ранку
214	у двох спробах купити квиток в автоматі на східному залізничному вокзалі
215	з наміром поїхати в Саарбрюкен.
216	Гадаю, він відчайдушно хотів утекти, бо знав, що зробив.
217	Але він не зміг купити квиток, бо картка не спрацювала.
218	Я подумав, може, він скористався іншим варіантом оплати?
219	Або успішно купив квиток до Саарбрюкена пізніше.
220	Ми поцікавилися в Deutsche Bahn,
221	і справді десь через годину після того, як картку Нікі двічі використали невдало,
222	скористалися іншою карткою,
223	щоб купити такий самий квиток до Саарбрюкена
224	в тому самому автоматі, який використовувався раніше.
225	Звісно, номери рахунків приховані,
226	і треба трохи часу, щоб дістати інформацію.
227	Але ми з'ясували, що картка належить декому Мירו.
228	5 ТРАВНЯ 2012 РОКУ
229	ГОДИНОЮ ПІЗНІШЕ

230	ПАРАМЕДИК
231	Очі розплющилися. Я прокинувся.
232	Озираюся, не знаючи, де я.
233	Дивлюся й бачу там медсестру.
234	Вона питає: «Ви знаєте, де ви?» Я кажу: «Ні, де я?»
235	«Ви в лікарні».
236	Перше, що спадає на думку: «Як я тут опинився? Що сталося?»
237	«Чому я тут? Де я взагалі?» Я не знав, яка це лікарня.
238	Десь о шостій чи сьомій вечора до палати увійшов лікар
239	й почав з нахабного питання: «То що ти прийняв?»
240	І я розповів йому про алкоголь, який ужив.
241	Але він наполягає: «Ти, певно, прийняв щось ще».
242	Трохи згодом я пригадав ту зустріч.
243	Це було єдине пояснення, чому я там опинився.
244	Пам'ятаю, було 5 травня 2012 року, якраз перед п'ятою ранку,
245	я пішов у нічний магазин на куті, щоб взяти пива
246	й м'ятного лікеру на дорогу додому.
247	Варшавер-Брюке кишів людьми, які верталися по домівках.
248	Люди стояли біля магазину, дивилися на розклад,
249	вибирали маршрут.
250	А потім я лишився на платформі сам.
251	До мене підійшов чоловік. Йому трохи за 30, я б так сказав.
252	Ми невимушено завели розмову про те, як пройшла ніч,
253	у які бари й клуби ходили.
254	Він також чекав на поїзд до Берліна-Східного.
255	Тож ми сіли на поїзд разом.
256	У якийсь момент я ковтнув м'ятного лікеру
257	й скривився, бо це не зовсім мій улюблений напій.
258	І він сказав: «Гей, якщо не любиш м'ятний лікер,
259	можеш випити цей шнапс».
260	Тож ми обмінялися пляшками.
261	З цими маленькими пляшечками
262	ти затискаєш їх між зубами й перехиляєш.
263	У ту мить
264	було таке відчуття, наче моя голова вибухне.
265	Незабаром ми дісталися станції Берлін-Східний.
266	Він сказав, що добре знає Берлін.
267	Він знав мою автобусну зупинку.
268	Пішов зі мною й відвів мене туди.
269	Через деякий час мені стало важко стояти, і я зрозумів, щось не так.
270	Я торкнувся чола. Воно було наскрізь мокрий. Я втратив координацію.
271	Останнє, що я пам'ятаю, як нахилився вперед.

272	Звісно, він досі був там. І я пам'ятаю, як він поклав руку мені на спину.
273	Також пам'ятаю, він намагався засунути руку мені під сорочку
274	довкола талії.
275	Він спитав: «Тобі погано?»
276	Як я дістався автобусної зупинки, цього я не пригадую.
277	У понеділок вранці я пішов у відділок у Ведінгу
278	й повідомив про крадіжку кредитної картки, а також про крадіжку готівки.
279	І години не минуло, як мені зателефонували слідчі.
280	Я подумав: «Боже мій, вони справді хочуть знайти мою кредитку».
281	Вони заявили, що хочуть приїхати й забрати одяг, який я носив тієї ночі.
282	Тоді я подумав: «Гаразд, можливо, того вечора сталося щось ще».
283	І останнє питання, яке поставив слідчий,
284	було, чи часто я ходив у Grosse Freiheit 114.
285	Я сказав, не знаю, ніколи про не чув.
286	Але вдома мені саянула думка.
287	Коли я повернувся додому після свідчень,
288	перше, що я зробив, це подивився на комп'ютері Grosse Freiheit 114.
289	І я помітив, що це недалеко від місця, де я був тієї ночі.
290	На сайті Grosse Freiheit був лише чорний текст на білому тлі:
291	«У п'ятницю вночі тут сталося вбивство».
292	І я подумав: «Трясця!»
293	Ми отримали від Миро важливу інформацію,
294	точніше з виписки з лікарні,
295	у якій персональний лікар висунув підозри,
296	що Миро напоїли рідким екстазі чи дали йому його.
297	Отже, ми говоримо про замах на вбивство.
298	Злочинець мав намір позбавити мене життя.
299	І...
300	Я не знаю, як мені пощастило уникнути цього ось так.
301	І, звісно, багато що вказувало на ГОМК, також відому як рідке екстазі,
302	як можливу причину смерті Нікі.
303	Я попросив розширити токсикологічну експертизу Нікі,
304	бо тоді це ще не було частиною стандартної процедури.
305	З цією речовиною ми не були знайомі.
306	Вона не входить
307	до стандартної перевірки, яку ми застосовуємо.
308	Термін «рідке екстазі»
309	вводить в оману, бо ГОМК не має нічого спільного
310	з екстазі чи дизайнерськими амфетамінами.

311	ГОМК також називають найефективнішим нокаутним наркотиком,
312	який робить жертву беззахисною.
313	Потрібна лише малесенька доза,
314	щоб викликати важкий фізичний стан,
315	і навіть смерть.
316	Є емпіричні дані
317	про вживання ГОМК як рекреаційний наркотик
318	з точки зору її концентрації в крові.
319	У нас також є емпіричні дані про рівень її концентрації в крові людей,
320	які постраждали від сильної інтоксикації через зовнішній вплив.
321	Тож у випадку з Нікі М.
322	ми дійшли висновку, що це було смертельне отруєння.
323	Тепер у нас була зброя, ГОМК, і це підтвердило нашу підозру,
324	що справжнє вбивство й замах якимось пов'язані.
325	Ми маємо два злочини,
326	вбивство й замах на вбивство,
327	які тісно пов'язані з часом і місцем, де вони трапилися.
328	Разом із Миро ми пройшли маршрут, яким він ішов
329	із людиною, яка дала йому рідке екстазі.
330	Враховуючи таку кількість рідкого екстазі, я не мав би нічого пам'ятати.
331	Однак я навіть пам'ятаю, на яку платформу ми прибули.
332	Більш-менш пригадую час.
333	Тож ми пройшли маршрут,
334	і, звісно, їм вдалося отримати записи з камер спостереження.
335	Уперше ми знали, кого шукаємо.
336	Принаймні ми мали його зображення.
337	Проблема в тому, що воно було не найкращим.
338	Це засмучує,
339	бо ти сподіваєшся, що це буде особа з відмінними ознаками,
340	яку буде набагато легше описати й впізнати.
341	Та це не той випадок.
342	Схожі на двох людей, які давно знають одне одного
343	і кудись разом ідуть.
344	Ніщо не вказує на те,
345	що ці двоє вперше зустрілися лише п'ять хвилин тому.
346	Можливо, це пов'язано зі здатністю злочинця
347	миттєво залучати цілковитих незнайомців
348	й запобігати виникненню будь-яких підозр.
349	Він сутулиться.
350	Профайлер, мабуть, сказав би, що його мучить совість. Не знаю.
351	Так.
352	Складно.

353	Він забрав його в нас.
354	Ось так просто.
355	Бум, його нема.
356	Так.
357	На той момент ми знали,
358	що була спроба одного вбивства й було виконано інше
359	за дуже короткий проміжок часу.
360	Навіть для досвідченого прокурора
361	це якийсь надзвичайний вимір, що там відкрився.
362	Якщо він зробив це двічі за півтори години,
363	то це навряд чи кінець.
364	Так,
365	це я.
366	НА ОСНОВІ СВІДЧЕНЬ ЗЛОЧИНЦЯ
367	Я завжди вів нормальне життя.
368	Цілеспрямований. Чесний.
369	У мене були чітко визначені цінності.
370	У якусь мить у мені сталася зміна, яку я не міг зрозуміти.
371	Я ставлю собі купу питань і шукаю відповідей,
372	та багато з цих зв'язків і процесів мені абсолютно чужорідні.
373	Я у відчаї, бо боюся власних дій.
374	Переклад субтитрів: Людмила Речич

Табл. 7 – Проаналізовані субтитри з другого епізоду серіалу «Місце злочину
Берлін: Нічний убивця»

1	[unheilvolle Musik]
2	[Täter] Ich hatte Angst, dass es kein psychologisches Problem ist,
3	sondern ein medizinisches, psychiatrisches Problem.
4	[düstere Töne, verzerrter Klang]
5	[Täter] Einerseits wollte ich Hilfe.
6	Andererseits hatte ich aber auch Angst, wie diese Therapie dann aussieht.
7	Aber ich wusste auch,
8	dass es nicht einfach wegzuschieben oder abzuhaken ist.
9	Ich war hin- und hergerissen,
10	konnte aber nicht den Mut fassen, zum Psychiater oder zum Arzt zu gehen.
11	[dröhnende, beunruhigende Klänge]
12	[verstörende Klänge]
13	Je mehr Verhalten der Täter am Tatort an der Leiche zeigt,
14	desto eher haben wir die Chance zu sagen: "Hey, wir haben hier ein klares Muster."
15	[spannungsvolle Musik]

16	Es ist interessant, wenn es mir was über die Persönlichkeit des Täters erzählt.
17	Manchmal erkennt man eben erst beim Aufklären einer Serie
18	die ganzen Dimensionen der Taten,
19	dass dann erst im Nachhinein festgestellt wird,
20	dass der noch mehr Taten begangen hat, als vorher schon bekannt war.
21	[dröhnende, unheilvolle Musik]
22	Es kann sein, dass er gemerkt hat:
23	"Hey, das hat super funktioniert. Keiner kommt auf dich."
24	[düsterer Klang]
25	[unheilvolle Intromusik]
26	[Intromusik klingt aus]
27	[unheilvolle Musik]
28	[A. Voges] Wir hatten die Örtlichkeit.
29	Wir wussten ja auch relativ genau, wann die Tatzeit war.
30	Es war alles klar, aber trotzdem gab es keinen Hinweis
31	auf den Mann vom Überwachungsvideo.
32	So 'n bisschen wie so 'n Geist, völlig unter dem Radar,
33	hat er sich in diesem Bereich bewegt.
34	[spannungsvolle Musik]
35	Es hätte zu dem Zeitpunkt für mich jeder sein können, der hier war.
36	Ich hatte keine Vorstellung.
37	Ich wäre auch nicht auf die Idee gekommen,
38	dass es jemand gibt, der einfach hier reingeht
39	und jemandem Schnaps anbietet und den damit umbringt.
40	Ich glaube, dass es jemand sein könnte, der sich zugehörig fühlen wollte,
41	aber es mit sich selbst gar nicht vereinbaren konnte,
42	diese Zugehörigkeit zuzulassen.
43	[beunruhigende Klänge]
44	[D. Zarte] Die Grosse Freiheit war immer ein Safe Space für homosexuelle Männer.
45	Und es war dann halt auch viel Thema im Freundeskreis oder in der Szene,
46	mit den Leuten, mit denen ich zu tun hatte.
47	Und... da spürte man schon,
48	dass es auf einmal Unsicherheiten gab, den Darkroom zu betreten.
49	Das war... einfach schrecklich und hat Angst gemacht in der Szene.
50	[unheilvolle Klänge]
51	[Matthias] Wir hatten den Laden dann zwei Tage zu
52	und haben den dann sehr vorsichtig mit 'ner Mahnwache wieder geöffnet.
53	Es wurde auch 'ne Kerze aufgestellt am Tresen.
54	Die Stammgäste waren alle da...

55	...um...
56	...um auch so kollektiv ein bisschen Abschied zu nehmen.
57	[nachdenkliche Musik]
58	[A. Hilgert] Der ist von jedermann geliebt worden.
59	Er hat sich auch nicht verstellt.
60	Hat er nicht. Hat er nicht nötig gehabt.
61	Der hatte so 'ne Aura.
62	Wenn man sich mit ihm unterhalten hat,
63	den musstest du einfach liebhaben.
64	Er war ein kleiner Sonnenschein.
65	Mutti und Papa waren völlig außerstande, irgendwas zu machen.
66	Die haben einfach nur, ja... geatmet.
67	Viel mehr haben sie nicht gemacht.
68	Weder sprechen konntest du mit ihnen,
69	noch gegessen haben sie.
70	Geschlafen haben sie wenig.
71	Wir sind durch die Wohnung geirrt eigentlich.
72	Die Schwester von Nicky konnte uns die Farbe der Geldbörse beschreiben,
73	dass da eigentlich seine Personaldokumente dabei sein mussten.
74	Und sie erzählte mir, dass Nicky immer ein Handy dabei hatte.
75	Aber die Gegenstände waren nicht da.
76	Und wir konnten sie auch zu Hause nicht finden bei ihm.
77	Das ist ja klassischer Ermittlungsansatz,
78	dass wir eine Telefonüberwachung auf das Handy gelegt haben,
79	um zu gucken, wer hat das jetzt eventuell in Besitz,
80	oder eben zu gucken, wo war es eigentlich letztmalig aktiv?
81	Kann uns der Ort Aufschluss geben über die Person,
82	die das Handy dann an sich genommen hat?
83	[K. Faust] Wir konnten feststellen, dass das Handy des Getöteten
84	genutzt worden ist nach seinem Tod.
85	Und dass es genutzt worden ist von einer SIM-Karte mit einer Telefonnummer,
86	hinter der sich eine Klarpersonalie verbarg,
87	also ein Mensch, den es wirklich so gibt.
88	[spannungsvolle Musik]
89	[A. Voges] Das war 'ne extrem heiße Spur.
90	Wir gucken uns den Menschen an, versuchen, an ein Lichtbild zu kommen.
91	Wir gucken, gab es polizeiliche Vorerkenntnisse über diese Person?
92	Mit wem haben wir's jetzt eigentlich hier zu tun?
93	Und ist es der mögliche Täter?
94	[spannungsvolle Musik]
95	Wir hatten das Bild, was wir von der Person bekommen konnten.

96	Ich hab die ganze Zeit mir immer wieder diese Überwachungsvideos angeguckt
97	und hab mit dem Bild verglichen.
98	Es war extrem schwierig.
99	Einerseits fand ich persönlich die Ähnlichkeit dieses Mannes
100	mit der Person von den Videos vom Ostbahnhof nicht so gegeben.
101	Also ich hab mich da schwergetan, zu sagen: "Der ist das",
102	konnte es aber auch nicht gänzlich ausschließen.
103	[Martinshorn]
104	[A. Voges] Wir sind dann mit dem Bild in die Grosse Freiheit gegangen
105	und haben's dort dem Barpersonal vorgelegt.
106	[Kamera-Auslöser]
107	Und tatsächlich war's einer der Barkeeper, der sagte, er kennt die Person.
108	Und der war sich zu 99 % sicher, dass das die Person ist,
109	die auf dem Überwachungsmaterial vom Ostbahnhof abgebildet ist.
110	[düstere, verstörende Klänge]
111	[A. Voges] Mit der Aussage war natürlich der Handybesitzer der Tatverdächtige,
112	und wir sind dann mit 'nem Team hingefahren...
113	[Martinshorn]
114	...und haben ihn vorläufig festgenommen.
115	[beunruhigende Klänge]
116	Er wurde vernommen. Er war ruhig. Gefasst wirkte er auch.
117	Er schilderte,
118	dass er mit zwei Freundinnen und einem Freund unterwegs war.
119	Und irgendwann haben die sich getrennt,
120	und er ist alleine in die Grosse Freiheit gegangen.
121	[unheilvolle Klänge]
122	Er ist da ein bisschen rumgelaufen und hatte eben auch beschrieben,
123	dass er mehrere sexuelle Kontakte hatte.
124	Und dass er irgendwann wieder gegangen ist.
125	Draußen habe er dann ein Handy gefunden, ein iPhone.
126	Diese Geschichte haben wir erst mal nicht geglaubt.
127	Dann wurde es ihm irgendwie so klar,
128	dass er ja hier als Beschuldigter eines Tötungsdeliktes ist.
129	Und ich glaube, das brachte ihn dann so langsam ins Grübeln.
130	Er sagte: "Was ist denn passiert?" und so.
131	Und dann sagten wir: "Da ist einer zu Tode gekommen.
132	Der Inhaber dieses iPhones, was Sie jetzt da haben."
133	Dann fing er doch an zu erzählen.
134	Er sagte, das ist halt so dort.
135	Man bietet sich dar, nackt, und der andere kommt dann dazu.
136	Daraufhin hat er an den Geschlechtsteilen angefasst,

137	aber es erfolgte keine Reaktion.
138	Und er dachte: "Na ja, der schläft" oder irgendwie,
139	also hat sich gar keine Gedanken gemacht,
140	und hat in der einen Tasche ein iPhone erfühlt,
141	hat das aus irgendeinem Grunde an sich genommen und mitgenommen.
142	Ich hab ihm die Geschichte nicht geglaubt.
143	[A. Voges] Und das führte dann dazu,
144	dass ich mich dazu entschlossen hatte zu sagen:
145	"Wir holen den Miro."
146	[beunruhigende Musik]
147	Die Person, die mir da vorgezeigt wurde, klaute dem Ermordeten das iPhone.
148	Macht einen natürlich erst mal verdächtig, wenn's da 'ne Leiche gibt.
149	Da ist jemand, der zieht ihm das Telefon aus der Tasche.
150	[beunruhigende Klänge]
151	Klar, das ist ein komisches Gefühl.
152	Dann wird er auch noch gebeten, den Gang entlangzuspazieren,
153	und ich soll mir seinen Gang anschauen,
154	um zu erkennen, ob das jetzt vielleicht der Täter ist,
155	oder wie ich's in Erinnerung hatte.
156	[düstere Klänge]
157	Gut, den hab ich jetzt wirklich noch nie gesehen. Ähm...
158	War aber jemand, der wohl in der Nacht auch in diesem Darkroom war.
159	[unheilvolles Dröhnen]
160	[M. Laschke] Jetzt muss man sich vorstellen,
161	es gibt jetzt anscheinend einen Täter...
162	...der mit K.-o.-Tropfen durch die Gegend rennt
163	und auch diesen Tod des Nickys in der Grossen Freiheit verursacht hat.
164	Und dann ist vielleicht noch jemand anschließend an dieser Person dran
165	und nimmt ihm sein Handy weg.
166	[unheilvolle, pulsierende Musik]
167	[M. Laschke] So was Unwahrscheinliches.
168	[A. Voges] Was natürlich problematisch war in der gesamten Beurteilung dieses Mannes,
169	er hat uns ja auch in vielen Fällen angelogen.
170	Muss man ja ganz klar so sagen.
171	Und das ist ein typisches Täterverhalten, wie ich's häufig erlebt habe.
172	Immer nur so viel einzuräumen, was man jetzt gerade nachweisen kann.
173	Ich musste ja irgendwann 'ne Entscheidung treffen.
174	Wird die Person einem Ermittlungsrichter vorgeführt, wird sie das nicht?
175	Und ich konnte das zu diesem Zeitpunkt eigentlich nicht guten Gewissens tun.
176	[dröhnende, beunruhigende Musik]

177	[spannungsvolle Musik]
178	[Täter] Ich merke, es ist schwer für Sie, diese Vorgehensweise zu verstehen.
179	[unheilvolle Musik]
180	[unheilvolle Musik verstummt]
181	[Täter] Es ging um dieses Gefühl, etwas Verbotenes zu tun.
182	[spannungsvolle Musik]
183	[Täter] Es ist ein Verhalten, was ich so nicht an mir kenne,
184	und was mir völlig fremd ist.
185	Allein schon die Idee, solche Mittel einzusetzen,
186	ist bizarr, krank.
187	[treibende, spannungsvolle Musik]
188	[Täter] Dann hatte ich irgendwie die verrückte Idee...
189	...das Ganze noch einmal zu probieren.
190	[treibende, spannungsvolle Musik]
191	[spannungsvolle Musik verstummt]
192	In Berlin sprechen wir pro Jahr von circa 100, 110, 120 Tötungsdelikten.
193	Die Aufklärungsquote liegt so bei... über 90 Prozent.
194	Was uns dann besondere Arbeit macht, sind die übrigen paar Prozent.
195	Der Täter hat ein Mittel genommen, GHB. Das ist leicht zu besorgen.
196	Das ist nicht blutrünstig, er macht sich da nicht dreckig.
197	Er muss nicht mit großem Widerstand rechnen,
198	er hat alles unter Kontrolle.
199	Wunderbar, bis zum Schluss.
200	[düstere Klänge]
201	Dann sucht er sich auch noch ein Opfer,
202	was keinen Aufschluss darüber zulässt, wer der Täter ist.
203	Also... ein geschickter Täter. Muss man sagen.
204	[dröhnende, unheilvolle Musik]
205	[Schulz] Was ist das für ein Mensch,
206	den wir gerade in seinem Verhalten beschrieben haben?
207	[spannungsvolle Musik]
208	[Täter] Ich bin Referendar, auf Lehramt, in Brandenburg.
209	In der Grundschule.
210	In den Klassen eins, drei und fünf. Für die Fächer Mathematik und Deutsch.
211	Ich habe keine Kinder,
212	bin ledig.
213	Ich lebe mit meinem Lebenspartner seit fast zehn Jahren zusammen.
214	Ich habe keine Ehrenämter, ich bin nicht vorbestraft,
215	ich habe keine Punkte in Flensburg.
216	[verstörende Musik]
217	[Martinshorn]

218	[M. Laschke] Zusammenfassend war der Stand unserer Ermittlungen,
219	dass wir eine Videoaufnahme hatten.
220	[Martinshorn]
221	[M. Laschke] Wir wissen, dass er zweimal K.-o.-Tropfen verabreicht hat.
222	Wir wissen, dass es ihm wichtig war, Fahrkarten für die Bahn zu kaufen.
223	Tja, und das war's dann erst mal.
224	[spannungsvolle Musik steigert sich]
225	[spannungsvolle Musik verstummt]
226	[C. Schulz] Wenn er versuchen würde, mit der Kreditkarte an Geld zu kommen
227	oder mit Bargeld sich was Schönes zu kaufen...
228	Aber dieses zwanghafte "Ich nehme eine Kreditkarte,
229	und damit gehe ich zum nächsten Automaten, um mir eine Fahrkarte zu holen.
230	Wenn das nicht klappt, muss ich wieder einen Menschen töten..."
231	Warum?
232	Also das muss etwas ganz Individuelles sein,
233	was uns nur der Täter beantworten kann.
234	[spannungsvolle Musik]
235	[Täter] Ich habe diese Fahrkarte nicht benutzt. Das zeigt, wie ich ticke.
236	Ich hatte bei dieser Tat gar keinen finanziellen Nutzen ziehen wollen.
237	Ich mache was,
238	was ich bei jedem anderen verurteilen würde.
239	[spannungsvolle Musik]
240	[Täter] Das Portemonnaie habe ich weggeworfen.
241	Und das Bargeld habe ich nicht an mich genommen.
242	Als ich die Sachen mitgenommen habe, passierte das spontan.
243	Das ist schwer zu erklären.
244	Das hatte nichts mit dem materiellen Hintergrund zu tun.
245	[spannungsvolle Musik]
246	[K. Faust] Man konnte wenig machen, man war ein bisschen hilflos.
247	Man konnte diese akribische Arbeit weiterführen,
248	beziehungsweise die Polizei hat sie weitergeführt,
249	aber mehr war ja nicht zu tun.
250	[A. Voges] Wir mussten dann unseren Ermittlungsansatz wechseln
251	und beschlossen, mit dem Videomaterial in die Öffentlichkeit zu gehen.
252	Die Intention einer Öffentlichkeitsfahndung ist immer,
253	dass wir Hinweise auf die Identität der abgebildeten Personen bekommen.
254	[Moderatorin] Mit diesen Bildern aus einer Überwachungskamera
255	sucht die Polizei nach einem mutmaßlichen Mörder.
256	Er soll am Sonnabend, den 5. Mai, in einem Lokal in Friedrichshain

257	den 32-jährigen Nicky M*** getötet haben.
258	Der Gesuchte ist zwischen 25 und 40 Jahre alt
259	und etwa 1,70 m groß.
260	Er hat eine kräftige Statur und war mit einer dunklen Jacke bekleidet.
261	[Matthias] Ich weiß nur noch, dass die Schlagzeile hieß:
262	"Wieder ein Toter im Darkroom"
263	und "Der Darkroom-Mörder".
264	Was irgendwie den ganzen Fokus
265	nur auf uns und unsern Darkroom gelenkt hat, damals, zu der Zeit.
266	Plötzlich waren all diese dunklen Darkroom-Bars
267	irgendwas Gefährliches, Böses.
268	Da geht man nicht mehr hin.
269	Da kann man ja gekillt werden, ohne dass es jemand mitkriegt.
270	So wurde das damals ein bisschen dargestellt.
271	Ich finde, das war damals
272	schon ein ziemlich heftiger Fingerzeig auf unsere Community.
273	Also nicht nur auf unsern Laden, sondern auf die ganze schwule Community,
274	die ja da wieder hingestellt wurde,
275	"so leichtfüßig wie sie sind, riskieren sie Leib und Leben
276	mit ihren Bumsgeschichten im Darkroom."
277	[A. Hilgert] Ich hab die Zeitung gelesen.
278	Ich hab gelesen, was da drinstand.
279	Aber nee.
280	Dass sie ihn so auf 'n Titelblatt so doll groß darauf machen...
281	Das kann dir in jeder Dorfkneipe passieren.
282	Das kann dir überall passieren.
283	Ich möchte, dass dieses Klischee endlich aufhört.
284	Dieses: "Hm, selber schuld. Was geht er dahin? Warum ist er schwul?"
285	[nachdenkliche Musik]
286	Ich kann da jetzt nur von mir aus reden, sprechen. Also...
287	Für mich ging damals 'ne Welt kaputt.
288	Das ist sie eigentlich bis heute.
289	Meine heile Welt. Meine bunte, heile Welt.
290	Die Freiheit, dieses Unbefangene.
291	Man konnte sein, was man ist.
292	Es hat keinen interessiert, wo man herkam und wo man hinwill.
293	Man war einfach ein Teil des Ganzen,
294	wie ein Pixel in einem großen Bild.
295	[fröhliches Stimmengewirr, pulsierende Beats]
296	[D. Zarte] Heute ist es so, dass ich die Türen geöffnet habe
297	für "Queer and friends".
298	Und ich finde es einfach wichtig, dass es Räume gibt,
299	wo man halt auch mit seinem Partner oder seiner Partnerin

300	oder ganz anonym einfach mit jemand, der gerade auch Lust hat,
301	intim werden kann.
302	Im Schutz der Nacht.
303	[elektronische Beats]
304	[Matthias] Die Nacht in Berlin
305	ist ein fröhliches, freies Miteinander, sehr weltoffen.
306	Und ich finde, dieses Miteinander, das wir hier in Berlin haben,
307	das ist schon einzigartig.
308	[elektronische Beats]
309	[Matthias] Warum geht man nachts aus?
310	Da will ich ja keinen Sonnenschein. Da will ich dunkles Licht.
311	Ich will Atmosphäre.
312	Rauch.
313	Wie ich die Welt kenne, muss ich sagen,
314	was Berlin kann, kann nur Berlin.
315	[elektronische Beats klingen ab]
316	[Täter] Ich bin nach Berlin gezogen, weil mein Freund hier Arbeit gefunden hat.
317	Von mir aus hätte ich das nicht gemacht.
318	Das war mir alles zu groß und zu laut.
319	[verstörende Laute]
320	[Täter] Ich fühlte mich in dieser Millionenstadt einsam,
321	trotz meiner intakten Beziehung.
322	Ich hätte mir ein Leben mit meinem Freund und meinen Eltern gewünscht,
323	in einem Mehrgenerationenhaus.
324	Aber ich wusste ja, dass es aufgrund der räumlichen Entfernung
325	dazu nie kommen wird.
326	[verstörender Klang]
327	[düstere, unheilvolle Musik]
328	[verstörende Klänge]
329	[verstörender, schriller Ton]
330	[Türklingel]
331	[Frau] Mein Enkel, Alexander,
332	er ist nicht zur Arbeit erschienen,
333	obwohl er ein ganz Zuverlässiger immer war.
334	Und der Betrieb hat sich dann an Alexanders Mutter gewendet
335	und hat angerufen: "Was ist los?"
336	Und dann ist sie in die Wohnung gefahren. Sie hatte ja einen Schlüssel.
337	Geht in die Wohnung, steht vor dem Bett
338	und sieht ihren... findet ihren Sohn da, tot.
339	Aus heiterem Himmel.
340	Das ist sehr schwer nachzuvollziehen. Aber das ist grausam.
341	Mitten aus dem Leben gerissen.

342	[verstörende Klänge]
343	[düsteres Dröhnen]
344	[Frau 2] Dann hat 's Telefon geklingelt.
345	Da war ein Bekannter vom Alexander am Telefon.
346	Man hörte schon an seiner Stimme, dass was Schlimmes passiert sein muss.
347	Und er meinte, er kann nicht viel sagen, nur dass, äh...
348	...Gerichtsmedizin vor der Tür steht und die Polizei,
349	und er wurde tot in der Wohnung gefunden, und dass die Mama ihn gefunden hat.
350	Mehr Information hatte er nicht.
351	[Frau 3] Wir sahen uns zuerst den Leichnam an.
352	Er lag auf dem Bauch, zugedeckt, im Bett. Es wird in alle Körperöffnungen gesehen.
353	Wir gucken uns die Handflächen an, ob Abwehrverletzungen zu finden sind.
354	Aber eigentlich war der Leichnam sehr unauffällig.
355	Es war alles so unwirklich.
356	Tot in der Wohnung? Wie kann das sein? Er war doch kerngesund.
357	Was soll da passiert sein?
358	Man wollte es nicht wahrhaben. Die müssen sich geirrt haben.
359	[Pohle] In der Wohnung war nichts Auffälliges.
360	Aber Alexanders Eltern teilten uns mit, dass persönliche Gegenstände fehlten,
361	wie zum Beispiel der Rucksack, ein Handy und ein Portemonnaie.
362	[Doreen] Er hätte sich ohne sein Handy nie ins Bett...
363	Wär es weg gewesen, hätte er sich nie ins Bett gelegt.
364	Und Tür nicht abgeschlossen, das war das zweite Indiz. Niemals.
365	Er hat sich immer eingeschlossen. Immer.
366	[treibende, spannungsvolle Musik]
367	Aufgrund der Auffindesituation,
368	dass gewisse Gegenstände fehlten,
369	dass total unklar ist, was an dem Abend oder in der Nacht passiert war,
370	entschieden wir uns dafür,
371	ihn durch die Gerichtsmedizin abholen zu lassen.
372	Ähm... damit geben wir quasi vor, dass der Leichnam obduziert wird.
373	[spannungsvolle Musik]
374	[Martinshorn, verstörende Klänge]
375	In Berlin sterben im Jahr ungefähr 33.000 Menschen.
376	Und viele sehr einsam in ihren Wohnungen.
377	Und in all diesen Fällen wird die Todesart "unklar" deklariert,
378	und die Polizei ist zu verständigen.
379	Weshalb es in Berlin im Jahr circa 8000 Todesermittlungsverfahren gibt.

380	Todesermittlungsverfahren sind etwas anders als Tötungsdelikte,
381	weil überhaupt nicht feststeht,
382	dass es überhaupt ein Tötungsdelikt gegeben hat,
383	und es auch nicht unbedingt naheliegt,
384	sondern wir eigentlich "nur", in Anführungszeichen,
385	die Situation haben, dass eine tote Person aufgefunden wurde.
386	Das kann ganz vielfältige Gründe haben.
387	Sehr oft liegt ein natürlicher Tod zugrunde.
388	In diesen Fällen, wo keiner zugegen ist, wenn jemand verstirbt,
389	fällt es auch den Ärzten schwer, eine Todesursache zu benennen.
390	Und selbst bei der Obduktion im Fall von Alexander M.
391	wurde keine überzeugende Todesursache festgestellt.
392	Alexander war fröhlich,
393	er war immer hilfsbereit.
394	Wir haben uns unterhalten über allen möglichen Kram,
395	von Politik... bis zu sozialen Problemen.
396	Er hat so eine Art gehabt, Dinge so trocken zu kommentieren,
397	manchmal auch in ernstesten Situationen...
398	wo man gar nicht anders konnte, als zu lachen.
399	Da haben wir zusammen auch Männer ausgewertet
400	und Profile zusammen angeschaut.
401	Klar, weil ich ja neugierig war.
402	Was natürlich super Spaß gemacht hat dann auch mit ihm zusammen, ja.
403	Er war immer umgeben von Kumpels und Freunden.
404	Wenn er Geburtstag hatte, ist er mit denen an die Ostsee gefahren.
405	Denn hab ich ihm 'ne Quiche gebacken
406	und 'ne Flasche Wein mitgegeben, zum Beispiel.
407	[gefühlvolle Musik]
408	Er war ein lieber Junge.
409	Es gab keine Information,
410	dass die Polizei sich da weiter mit beschäftigt.
411	Da haben junge Leute mit Drogen irgendwie experimentiert,
412	und es sei ein Unfall, mehr oder weniger.
413	Aber damit konnte eigentlich niemand aus der Familie leben.
414	[verstörende Klänge]
415	[Doreen] Wir waren fassungslos darüber.
416	Dass es so gar nicht zu ihm gepasst hat, zu den ganzen Umständen,
417	wie man ihn aufgefunden hat, was fehlte.
418	Wo ist das Handy von Alexander?
419	Warum hat er niemanden informiert?
420	[spannungsvolle Musik]
421	[Doreen] Wir sind auch nicht davon abgewichen,
422	dass es jemand Bekanntes gewesen sein muss.
423	Uns war klar, es muss was passiert sein.

424	[verstörende Klänge]
425	Wir sagten, da war jemand in der Wohnung, aber das Wort "Mord" haben wir nie...
426	...in den Mund genommen.
427	Dann hätte man ja Würgemale gefunden oder...
428	Aber er lag ja irgendwie auch nur im Bett.
429	[düstere Klänge]
430	[spannungsvolle Musik]
431	[R. Luck] Dann wurde die Öffentlichkeit in diesem Artikel um Mithilfe gebeten.
432	Da wurde auf einen jungen Mann aufmerksam gemacht,
433	dass er versucht hat, mit den Kreditkarten,
434	die er seinem Opfer entwendet hat,
435	eine Fahrkarte nach Saarbrücken zu kaufen.
436	Und als ich dieses "Saarbrücken" hörte,
437	habe ich mich ganz stark daran erinnert, dass...
438	...Alexander mir erzählt hat, dass er einen Freund, einen Kumpel hat,
439	der in Saarbrücken wohnt.
440	[spannungsvolle, treibende Musik]
441	Und da hab ich gedacht,
442	ich müsste der Polizei einen Hinweis geben.
443	[spannungsvolle Musik]
444	[A. Voges] Das Telefon hatte geklingelt. Es meldete sich 'ne ältere Dame.
445	Sie gab an, dass knapp einen Monat vorher ihr Enkel gestorben war.
446	Ein junger Mann, der nun diesmal allerdings zu Hause gestorben ist,
447	homosexuell war,
448	und es gab keine wirklich richtige Todesursache.
449	Sie wollte einfach diesen Umstand kundtun und erzählte mir so nebenbei,
450	dass auch der Rucksack fehlte.
451	Das iPhone war weg, die Geldbörse weg.
452	[spannungsvolle Musik]
453	Der Mann am Telefon war nett, hat sich das alles aufgeschrieben.
454	Ich hab gesagt, ich bin die Großmutter,
455	habe die Personalien von Alexander mitgeteilt
456	und konnte ihm auch sagen, dass 'ne Obduktion stattgefunden hat,
457	die aber keine Erkenntnisse gebracht hat.
458	[spannungsvolle Musik]
459	Aufgrund dieser Überschneidungen hatte ich mich dann entschlossen,
460	den Obduzenten und den Toxikologen zu kontaktieren,
461	um dort den Hinweis zu geben, ob nicht auch eventuell GHB, GBL
462	als mögliche Todesursache infrage kommen könnte.
463	Und tatsächlich, ein Tag später kam genau das Ergebnis,

464	dass auch hier 'ne Überdosis von Liquid Ecstasy todesursächlich war.
465	Und da haben wir gesagt, okay...
466	also wurde er, für uns, vergiftet.
467	Und...
468	...das war dann schon heftig.
469	Auf eine Art war es 'ne Bestätigung, die wir bekommen haben.
470	Aber es waren halt auch Dinge, die... also...
471	Unfassbar, wer macht so was mit ihm?
472	[unheilvolle Klänge]
473	[Doreen] Warum er?
474	Warum?
475	[verstörendes Rauschen]
476	[treibende, spannungsvolle Musik]
477	Hier ist schon wieder ein Opfer.
478	Das war natürlich für uns erst mal Alarm. Ich weiß noch, Gänsehaut.
479	Macht unheimliche Angst und einen unheimlichen Druck.
480	Und es war die Bestätigung unserer Vermutung,
481	dass das wirklich ein Serientäter ist.
482	Was kommt da noch auf uns zu?
483	[Martinshorn]
484	[verstörende, unheimliche Klänge]
485	[Täter] Ich habe ja gemerkt, dass irgendwas mit mir nicht stimmt.
486	Aber ich hab nicht gewusst, mit wem ich darüber reden soll.
487	Ich habe mich nicht getraut,
488	mit meinem Freund oder meinen Eltern darüber zu reden.
489	Dass mit mir etwas nicht stimmt, hat mir Angst gemacht.
490	Aber der Drang... war größer als die Angst.
491	[leise entfernte Technobeats]
492	[Martinshorn]
493	[unheilvolle Musik]
494	Und ich hab dann einen Anruf bekommen.
495	"Doreen, hast du dir mal die Zeitung angeschaut,
496	von dem Darkroom-Mörder dieses Fahndungsbild,
497	was da auf der Zeitung ist?"
498	[spannungsvolle Musik]
499	Da sag ich: "Ja, hab ich."
500	Da hat sie nur gefragt: "Kennst du die Jacke?"
501	Ich hab sie so angeschaut und gesagt: "Ja, so eine hatte Alexander auch."
502	[verstörendes, düsteres Dröhnen]
503	[spannungsvolle Klänge]
504	Für mich war das so ein ultimatives Machtding auch,
505	dass er also wirklich tatsächlich in der Kleidung seines Opfers
506	weiterläuft und weiter mordet.

507	Das ...war ein Detail, was mich unglaublich bewegt hat,
508	weil ich das so unfassbar fand.
509	[unheilvolle Musik]
510	[Täter] Mir war klar, dass außer mir keiner die Sachen entwendet haben konnte.
511	Ich habe damit gerechnet, oder ich wusste,
512	dass der Verdacht nur auf mich fallen kann.
513	[verstörende, spannungsvolle Musik]
514	Serienmörder kommen oft davon,
515	weil sie eine gewisse praktische Intelligenz haben,
516	was schon alleine die Auswahl der Opfer und die Auswahl der Orte angeht.
517	Für ihn gab es keine andere Option.
518	Das finde ich auch kriminalistisch interessant
519	und gleichzeitig so tragisch.
520	Er wollte töten, und...
521	...ich wüsste nicht, warum er aufhören sollte.
522	[spannungsvolle Musik steigert sich]
523	[bedrohliches Dröhnen]
524	[rhythmische Elektromusik]

Табл. 8 – Проаналізовані субтитри з другого епізоду серіалу «Місце злочину Берлін: Нічний убивця» в перекладі на українську мову

1	Я боявся, що це не психологічна проблема,
2	а медична, психіатрична.
3	З одного боку, я хотів допомоги.
4	З іншого, я також боявся, як може виглядати ця терапія.
5	Але я також знав, що не можу просто витіснити це чи забути.
6	Я розривався,
7	але не міг знайти в собі мужності піти до психіатра або лікаря.
8	Що більше зловмисник робить на місці злочину з тілом,
9	то вищі в нас шанси сказати: «Гей, у нас тут чіткий порядок дій».
10	Завжди особливо цікаво,
11	коли це вказує на особистість злочинця.
12	Іноді, коли розслідуєш серію злочинів,
13	усвідомлюєш повний масштаб, а потім у ретроспективі розумієш,
14	що він скоїв більше злочинів, ніж вважалося раніше.
15	Мабуть, він усвідомив:
16	«Це прекрасно спрацювало. Ніхто мене не переслідував».
17	МІСЦЕ ЗЛОЧИНУ БЕРЛІН: НІЧНИЙ УБИВЦЯ
18	GROSSE FREIHEIT HL 114 KBIP TA DRUZI
19	У нас було місце.
20	Також ми знали, коли це сталося майже до хвилини.

21	Усе було зрозуміло, але жодних зачіпок
22	стосовно чоловіка з камери спостереження.
23	Наче привид, який літає куди нижче радара.
24	Ось так він тут пройшов.
25	У той момент я й уявити не міг, що тут хтось був.
26	Я й гадки не мав.
27	Також я ніколи не уявляв,
28	що хтось просто зайде сюди,
29	запропонує комусь лікеру, а потім уб'є його ним.
30	Гадаю, це може бути хтось, хто хотів почуватися тут своїм,
31	але не зміг прийняти це почуття причетності.
32	Grosse Freiheit завжди був безпечним місцем для чоловіків-гомосексуалів.
33	Тож це стало великою темою для розмов між друзями,
34	у спільноті, з людьми мого кола.
35	Можна було відчувати, як раптом виник страх
36	перед темною кімнатою.
37	Це було просто жакливо й викликало страх у середині спільноти.
38	Ми закрили бар на два дні,
39	а потім дуже обережно відкрили знову.
40	Ми також поставили свічку на барі.
41	Наші постійні відвідувачі всі були тут,
42	щоб...
43	щоб колективно попрощатися.
44	Його всі любили. Усі.
45	У ньому не було нічого фальшивого.
46	Нічого. Не було потреби.
47	У нього була така аура.
48	Якби ви поговорили з ним,
49	ви просто мусили його полюбити.
50	Як промінчик сонця.
51	Мама з татом були абсолютно нездатні нічого робити.
52	Усе, що вони робили,
53	це дихали.
54	Це все.
55	З ними неможливо було говорити.
56	Вони ще й не їли.
57	Ледве розмовляли.
58	Ми просто блукали по квартирі .
59	Сестра Нікі змогла описати колір його гаманця ,
60	і його особисті документи мали бути в ньому .
61	Вона сказала мені, що Нікі завжди мав із собою мобільний .
62	Але цих речей бракувало .
63	І ми не знайшли їх у нього вдома .

64	Це класичний підхід до розслідування: відстежити телефон, щоб перевірити ,
65	у кого він може бути, де востаннє він був увімкнений .
66	Чи може місце дати нам якісь підказки про людину, яка взяла телефон ?
67	Нам вдалося встановити, що телефон використовували після його смерті .
68	І що його використовували з SIM-картою ,
69	і номер телефону, пов'язаний із чітким профілем ,
70	тобто це людина, яка справді існує .
71	Завдяки цьому ми дійсно на щось вийшли .
72	Ми перевірили цю людину, спробували дістати фото .
73	Ми довідалися. Чи ця людина вже була в поліції ?
74	З ким ми насправді маємо справу ?
75	І чи може це бути зловмисник ?
76	У нас був знімок, який ми нам вдалося отримати від нього .
77	Я постійно переглядав відео з камер спостереження
78	й порівнював їх із фото .
79	Це було надзвичайно важко .
80	З одного боку, особисто я вважав, що цей чоловік
81	і той, що на відео зі Східного вокзалу ,
82	не дуже схожі .
83	Було важко сказати: «Це він» .
84	Але й виключити це остаточно я не міг .
85	Потім ми взяли фото до Grosse Freiheit
86	і показали персоналу бара .
87	І один з барменів сказав, що знає цю людину .
88	І він був на 99% упевнений, що це та особа
89	на записі з камер спостереження зі Східного вокзалу .
90	Після цієї заяви людина з телефоном стала нашим головним підозрюваним .
91	Ми поїхали туди з командою .
92	І тимчасово заарештували його .
93	Його допитали. Він здавався спокійним, врівноваженим .
94	Він описав, як гуляв
95	із двома подругами та другом .
96	І в якийсь момент вони розійшлися, а він пішов до Grosse Freiheit сам .
97	Він трохи прогулявся ,
98	а також описав кілька сексуальних контактів .
99	Він сказав, що зрештою пішов .
100	На вулиці він знайшов мобільний телефон, айфон .
101	Звісно, ми не повірили цій історії .

102	Потім він зрозумів, що він тут як підозрюваний у справі про вбивство .
103	Гадаю, це поволі змусило його задуматися, і він запитав: «Що насправді сталося?»
104	Тож ми сказали йому: «Там дехто помер, власник айфона, якщо точно ,
105	який у вас» .
106	Потім він почав говорити .
107	Він розповів, як це в них робиться: ти пропонуєш себе, голим ,
108	і тоді інша людина приєднується до тебе .
109	Тож він доторкнувся до своїх геніталій ,
110	але реакції не було .
111	Він подумав: «Що ж, він, певно, заснув або що» .
112	Він довго про це не думав .
113	Потім він намацав айфон в одній із його кишень
114	і чомусь
115	схопив його й забрав із собою .
116	Я не купилася на його історію .
117	Це змусило мене
118	сказати: «Ходімо по Мירו» .
119	Той, кого мені показали, витягнув айфон із кишені жертви .
120	Звісно, це відразу викликає підозру ,
121	коли є труп, і хтось виймає телефон із кишені .
122	Враження було дивне ,
123	бо його попросили походити туди-сюди коридором ,
124	і я маю подивитися на його ходу ,
125	чи впізнаю можливого зловмисника, чи як мені та хода запам'яталася .
126	Я точно ніколи його не бачив .
127	Але, очевидно, він теж був у темній кімнаті тієї ночі .
128	А тепер уявіть собі наступну ситуацію :
129	вочевидь, є злочинець ,
130	який бігає містом із краплями, що вимикають ,
131	і він також спричинив смерть Нікі в Grosse Freiheit .
132	А потім, можливо, хтось підходить до жертви
133	й краде її телефон .
134	Неправдоподібно .
135	Проблематичним в оцінці цього чоловіка
136	було те, що він багато разів брехав нам .
137	Треба це визнати .
138	Це класична поведінка злочинця, яку я спостерігав багато разів ,
139	і треба визнавати лише те, що можна довести у визначений час .
140	У якийсь момент я мав ухвалити рішення .
141	Віддавати його слідчому судді чи ні ?

142	Мені бракувало певності, чи варто це робити в той момент .
143	Я бачу, вам важко зрозуміти мої дії .
144	Це про відчуття, що ти робиш щось заборонене .
145	Я не впізнаю в собі такої поведінки .
146	Це абсолютно чуже для мене .
147	Сама ідея використання цих засобів дивна й хвора .
148	І якось у мене виникла божевільна ідея
149	спробувати все спочатку .
150	ПІДХОДИТЬ. ТИ СЬОГОДНІ ВІЛЬНИЙ?
151	У Берліні ми маємо 100, 110, 120 вбивств на рік .
152	Відсоток розкриття понад 90% .
153	Ці кілька відсотків, що залишилися, створюють для нас багато клопотів .
154	Злочинець використав наркотик, ГОМК ,
155	який легко дістати .
156	Це не кривава смерть. Він не забруднить руки .
157	Йому не треба боятися сильного опору .
158	У нього все під контролем. Без проблем, аж до самого кінця .
159	А потім він обирає жертву, яка не дає жодних підказок ,
160	хто злочинець .
161	Виходить, розумний зловмисник, мушу визнати .
162	Хто взагалі може таке зробити ?
163	Я вчитель-практикант у Бранденбурзі .
164	У початковій школі .
165	Для першого, другого й п'ятого класів .
166	З математики та німецької .
167	У мене немає дітей .
168	Я неодружений .
169	Я живу зі своїм партнером майже десять років .
170	Я не займаюся волонтерством .
171	У мене немає кримінального минулого. Ні штрафних балів за порушень ПДР .
172	Підсумовуючи, статус нашого розслідування
173	зводився до того, що в нас був відеозапис .
174	Ми знали, що він двічі давав людям вимикальні краплі .
175	Ми знали, що йому було важливо купити квитки на поїзд .
176	І це наразі все .
177	Якби він намагався отримати гроші за допомогою картки
178	або навіть купити собі щось гарне за готівку .
179	Натомість це була нав'язлива думка: «Я візьму цю картку
180	й піду до наступного автомата, щоб купити квиток на поїзд .
181	Якщо не вийде, доведеться вбити когось іще» .
182	Чому ?
183	Це має бути щось дуже унікальне ,

184	на що може відповісти лише він .
185	Я так і не скористався тим квитком. Це показує мою механічність .
186	Тож у мене не було наміру отримати фінансову вигоду від цього .
187	Я роблю те, за що засудив би будь-кого іншого .
188	Я викинув гаманець .
189	Я навіть готівку не витягнув .
190	Коли я вкрав ці речі, я зробив це спонтанно .
191	Важко пояснити ,
192	але це не пов'язано з матеріальним аспектом .
193	Ми мало що могли зробити. Ми були трохи безпорадні .
194	Ми могли й далі ретельно працювати ,
195	радіше поліція продовжила цю ретельну роботу ,
196	але це все, що можна було зробити .
197	Довелося змінити підхід до розслідування ,
198	тобто ми вирішили оприлюднити відеозапис .
199	Метою будь-якого публічного розшуку є, звісно ,
200	отримання інформації про особистість зображених людей .
201	З цими знімками з камер спостереження поліція розшукує гаданого вбивцю .
202	Його підозрюють у вбивстві 32-річного Нікі М .
203	у барі у Фридрихсгайні в суботу 5 травня .
204	Підозрюваному від 25 до 40 років, зріст близько 1,7 метра .
205	Він міцної статури й був одягнений у темну куртку .
206	Пам'ятаю лише заголовок, щось на кшталт
207	«Ще один труп у темній кімнаті»
208	й «Убивця з темної кімнати» .
209	У той час увага була зосереджена на нас і темній кімнаті .
210	Раптом тьмяні бари з темними кімнатами стали небезпечними, лихими .
211	Не варто туди більше ходити .
212	Тебе можуть убити, і ніхто не помітить .
213	Так тоді це зображали .
214	Гадаю, на нашу спільноту
215	серйозно тицяли пальцем .
216	Не лише на наш бар, а й усю гей-спільноту ,
217	яка, знову ж таки, була зображена як :
218	«Нерозважливо, як завше ,
219	ризикують життями з цими їхніми справами в темній кімнаті» .
220	УБИВСТВО В СЕКС-КЛУБІ?
221	Я прочитала тоді газету .
222	Я прочитала, що там було написано .
223	Але вони поставили його в самому центрі першої шпальти .
224	Це може статися в будь-якому сільському барі. Це може статися будь-де .

225	Я б хотіла колись побачити нарешті смерть цього кліше .
226	Ця ідея, що: «Він сам винен .
227	Чому він туди пішов? Чому він гей?»
228	Я можу говорити лише за себе .
229	Для мене світ був розбитий на друзки того дня .
230	І так є до сьогодні .
231	Мій ідеальний світ. Мій барвистий ідеальний світ .
232	Свобода, розкуте життя .
233	Ти міг бути собою .
234	Нікого не хвилювало, звідки ти, куди хочеш поїхати .
235	Ти був частиною єдиного організму, як піксель у великому зображенні .
236	Цими днями мій бар відкритий для «квірів і друзів» .
237	Думаю, важливо
238	мати місця, де ви з партнером
239	чи хтось анонімний, хто цього хоче ,
240	можуть стати близькими .
241	Під покровом ночі .
242	Нічне життя Берліна — це щасливе, вільне співіснування, дуже космополітичне .
243	І я думаю, що єдність, яку ми маємо тут, у Берліні ,
244	досить унікальна .
245	Чому ти виходиш уночі ?
246	Ти не хочеш сонячного проміння. Ти хочеш темного світла .
247	Тобі потрібна атмосфера .
248	Дим .
249	Я добре знаю цей світ, і те, що може Берлін, може тільки Берлін .
250	Я переїхав до Берліна, бо мій хлопець знайшов тут роботу .
251	Я б цього не зробив, якби це залежало від мене .
252	Він був надто великий і гучний для мене .
253	Я почувався самотнім у цьому мільйонному місті, попри стосунки .
254	Я б волів жити зі своїм хлопцем і батьками .
255	У будинку на кілька поколінь ,
256	але я знав, що цього ніколи не буде через фізичну відстань .
257	ЗА ДЕВ'ЯТЬ ДНІВ ДО ВБИВСТВА В ТЕМНІЙ КІМНАТІ
258	Мій онук Александр
259	не з'явився на роботі ,
260	а раніше він був дуже надійним .
261	Тому роботодавець зв'язався з матір'ю Александра .
262	Подзвонили, щоб спитати: «Що відбувається?»
263	Тоді вона поїхала до його квартири. У неї був ключ .
264	Вона зайшла у квартиру, стала перед ліжком і знайшла там сина мертвим .
265	Ні з того ні з сього .

266	Це дуже важко зрозуміти, але це спустошує .
267	Виринає з життя .
268	ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ ОКРУГ МІТТЕ ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ ОКРУГ ФРИДРИХГАЙН
269	КВАРТИРА АЛЕКСАНДРА
270	Потім задзвонив телефон ,
271	телефонував знайомий Александра .
272	З його голосу було зрозуміло, що сталося щось погане .
273	Він сказав, що майже нічого не може мені сказати ,
274	лише що ...
275	приїжджали судмедексперти й поліція ,
276	і Александра знайшли мертвим у квартирі .
277	І що його знайшла його мама. Це все, що він знав .
278	Спочатку ми оглянули тіло .
279	Він лежав обличчям донизу, накритим .
280	Ми перевірили всі отвори тіла .
281	Перевірили його долоні на якісь ознаки боротьби .
282	Але на тілі ми нічого не помітили .
283	Це було так нереально .
284	У власній квартирі? Як таке може бути? Він був здоровим .
285	Що там мало статися ?
286	Я не хотіла вірити. Цього не може бути. Вони, певно, помилилися .
287	У квартирі не було жодних зачіпок ,
288	крім того, що його батьки сказали нам, що зникли його особисті речі ,
289	наприклад, його рюкзак, мобільний телефон і гаманець .
290	Але він би ніколи не ліг без свого телефону ...
291	Якби його не було, він би не ліг спати .
292	Відчинені двері були другою підказкою. Ніколи !
293	Він завжди замикався .
294	Завжди .
295	СУДМЕДЕКСПЕРТ
296	Через те, як його знайшли ,
297	брак певних речей ,
298	і через те, що абсолютно незрозуміло, що сталося тієї ночі ,
299	ми вирішили, що його заберуть судмедексперти .
300	Таким чином ми фактично змушуємо їх провести розтин .
301	Щороку в Берліні помирає приблизно 33 000 людей .
302	Багато з них дуже самотньо у своїх квартирах .
303	В усіх цих випадках причина смерті оголошується «нез'ясованою» ,
304	і треба повідомити поліцію .
305	Саме тому в Берліні щороку
306	проводиться близько 8 000 попередніх розслідувань смертей .

307	Попереднє розслідування смерті дещо відрізняється від розслідування вбивства ,
308	бо нема впевненості ,
309	що взагалі сталося вбивство ,
310	і ніщо особливо не вказує на це .
311	У нас «лише» ситуація ,
312	коли знайшли мертву людину .
313	На це може бути кілька причин. Дуже часто це природна смерть .
314	У цих випадках, коли нікого немає, як хтось помирає ,
315	лікарям також важко назвати причину смерті .
316	І навіть розтин Александра М .
317	не зміг виявити переконливу причину смерті .
318	Александр був веселим .
319	Він завжди був радий допомогти .
320	Ми говорили про все на світі ,
321	від політики
322	до соціальних проблем .
323	Він зазвичай іронічно коментував ,
324	іноді навіть у серйозних ситуаціях ,
325	і неможливо було не сміятися .
326	Ми разом оцінювали чоловіків і разом переглядали профілі .
327	Очевидно, мені самій було цікаво .
328	І, звісно, було дуже весело робити це з ним. Так .
329	Його завжди оточували приятелі й друзі .
330	На дні народження він їздив з ними на Балтійське море .
331	Я пекла йому кіш
332	і давала пляшку вина, наприклад .
333	Він був приємним хлопцем .
334	Не було жодної інформації ,
335	яка б указувала, що поліція досі над цим працює .
336	Молоді люди експериментували з наркотиками ,
337	і це був радше нещасний випадок .
338	Але ніхто в сім'ї не міг цього прийняти .
339	Ми були спантеличені .
340	Той факт, що це не схоже на нього .
341	Усі обставини, як його знайшли, що зникло .
342	Де телефон Александра ?
343	Чому він нікому не сказав ?
344	І ми ніколи не полишали думки, що це мав бути хтось, кого він знав .
345	Ми були впевнені, щось сталося .
346	Ми говорили, у нього, певно, хтось був, але «вбивство», ми ніколи ...
347	не використовували це слово .

348	У такому разі ми б побачили сліди удушення або ...
349	Але він просто лежав у ліжку .
350	Потім була стаття, де просили допомогти громадськості .
351	Це привернуло увагу до молодого чоловіка ,
352	той факт, що він намагався використати кредитні картки ,
353	які вкрав у своєї жертви ,
354	щоб купити квиток на поїзд до Саарбрюккена .
355	І коли я почула «Саарбрюккен» ,
356	я точно пам'ятаю ,
357	як Александр казав мені, що в нього є друг, приятель ,
358	який живе в Саарбрюккені .
359	І тоді я подумала ,
360	що треба повідомити поліцію .
361	Подзвонив телефон .
362	На лінії була літня жінка .
363	Вона заявила, що менш ніж за місяць до цього
364	помер її онук .
365	Але в цьому випадку той молодий чоловік помер удома .
366	Він був гомосексуалістом .
367	Чіткої причини смерті не було .
368	Вона лише хотіла повідомити про це
369	й випадково згадала, що його рюкзак зник ,
370	його iPhone зник ,
371	його гаманця нема .
372	Чоловік на телефоні був увічливим .
373	Він усе записав .
374	Я сказала йому, що я бабуса .
375	Надала йому особисті дані Александра ,
376	а також повідомила йому, що був проведений розтин ,
377	який, щоправда, не дав жодних результатів .
378	На основі цього збігу ,
379	я вирішив тоді зв'язатися з коронером і токсикологом
380	щоб підняти питання, чи могли ГОМК, ГГБ
381	бути причиною смерті .
382	І справді через день
383	прийшов той самий результат, що й тут .
384	Причиною смерті стало передозування рідким екстазі .
385	Ми сказали: «Гаразд, отже, його отруїли» .
386	І ...
387	Це було досить важко. Принаймні ми могли більше не думати про це .
388	Але, знову ж таки, наступне, про що ми подумали ,
389	хто міг із ним таке зробити ?
390	Чому він ?

391	Чому ?
392	Тепер у нас є ще одна жертва. Це однозначно насторожувало .
393	Я досі пам'ятаю гусячу шкіру .
394	Був неймовірний страх і тиск .
395	І це підтвердило нашу підозру, що це був серійний зловмисник .
396	Що ще нас чекало ?
397	Я помітив, що зі мною щось не так .
398	Та я не знав, з ким про це поговорити .
399	Я не наважувався говорити про це ні з хлопцем, ні з батьками .
400	Те, що зі мною щось не так, лякало мене .
401	Але потяг був сильнішим за страх .
402	А потім мені подзвонили .
403	«Дорін, ти бачила статтю про вбивцю з темної кімнати ?
404	Там фото з камери спостереження» .
405	Я сказала: «Так, бачила» .
406	І вона спитала: «Упізнаєш куртку?»
407	Я дивлюся на неї й кажу: «В Александра була така ж» .
408	Для мене це була демонстрація сили —
409	він походить в одязі своєї жертви
410	й продовжує вбивати .
411	Ця деталь мене дуже вразила ,
412	бо в це важко було повірити .
413	Я знав, що лише я міг забрати ці речі .
414	Я очікував цього ,
415	чи принаймні знав ,
416	що підозра може впасти лише на мене .
417	Серійним убивцям це часто сходить з рук ,
418	бо вони певною мірою прагматичні ,
419	аж до вибору жертв і місць убивства .
420	Для нього інших варіантів не було .
421	Мені як криміналісту це цікаво ,
422	але також видається трагічним .
423	Він хотів убивати, і ...
424	не знаю, чому він мусив зупинитися .
425	Переклад субтитрів: Людмила Речич

Табл. 9 – 160 прикладів трансформацій у німецько-українському субтитруванні

№	Оригінал (німецька)	Переклад (українська)	Тип трансформ ації	Пояснення
1.	«Der von der Krankenkasse gestellte Treppenlift ist schon ein paar Monate nach dem Unfall kaputtgegangen.»	«Підйомник, що надала страхова компанія, зламався через кілька місяців після випадку.»	Зміна порядку слів + нейтралізація	Складна німецька рамкова конструкція з дієсловом у кінці (V2) трансформується у природний український порядок слів з ремою в кінцевій позиції. «Krankenkasse» (медична каса) нейтралізується до «страхова компанія» для полегшення розуміння.
2.	«Wenn in diesem Term alles läuft wie geplant, werde ich in weniger als 365 Tagen dort sein.»	«І якщо цього семестру все піде за планом, я опинюся там менш ніж за 365 днів.»	Futur I → майбутній час доконаного виду	Німецький Futur I, що виражає плановану майбутню дію, передається українським майбутнім часом доконаного виду («опинюся»), що фіксує завершення дії.
3.	«Er lag auf dem Bauch, zugedeckt, im Bett.»	«Він лежав обличчям донизу, накритим, у ліжку.»	Präteritum → простий минулий час	Präteritum для опису минулого статичного стану зберігається як простий минулий час в українській, що типово для описового стилю.
4.	«Was ist zwischen euch abgegangen?»	«Що між вами сталося?»	Perfekt → простий минулий час	Perfekt у розмові, що фіксує результативність, передається простим минулим часом («сталося»), який домінує в українських діалогах.
5.	«Und das führte dann dazu, dass ich mich dazu entschlossen hatte zu sagen: «Wir holen den Miro.»»	«Це змусило мене сказати: «Ходімо по Миро.»»	Plusquamperfekt → доконаний вид + опущення	Plusquamperfekt «entschlossen hatte» взагалі випускається, використовується дієслово доконаного виду «змусило...сказати» для передачі каузативності.
6.	«Ich wünschte, ich hätte auch Mr. Sutton nach dem Empfehlungsschreiben gefragt»	«Шкода, що я не попросила рекомендацію в м-ра Саттона.»	Konjunktiv II → лексична компенсація	Konjunktiv II з вираженням нереалізованого бажання компенсується лексично («Шкода...») у поєднанні з простим минулим часом, оскільки український умовний

				спосіб має лише одну форму.
7.	«Das ist genug Stoff für eine Biografie»	«Тут матеріалу на цілу біографію»	Опущення дієслова-зв'язки + компенсація артикля	Дієслово-зв'язка «ist» опускається, неозначений артикль «eine» компенсується підсилювальним словом «цілу» для наголосу на повноті.
8.	«Also, sollen wir anfangen?»	«Почнімо?»	Опущення модального дієслова	Модальне дієслово «sollen» вилючається, оскільки українській мові не властиве явне вираження модальних відношень
9.	«Ihre Selbstgefälligkeit können Sie sich sparen, Mister Beaufort»	«Можете не зловтішатися, містере Бофорт»	Генералізація + наблизений переклад	«Selbstgefälligkeit» (самовдоволення) замінюється на динамічну дію «зловтішатися» — аналог, що частково збігається за значенням, підкреслюючи конфронтацію.
10.	«Sie ist in deinem Philosophie-Kurs. Und jetzt schön die Klappe halten»	«Вона в твоєму класі з філософії... Мовчи до кінця року, і сума подвоїться»	Конкретизація + контекстуальний переклад	Груба ідіома «schön die Klappe halten» передається контекстуальним відповідником «Мовчи до кінця року» з конкретизацією дії.
11.	«Mailbox von James Beaufort»	«Голосова пошта Джеймса Бофорта»	Калькування + транскрипція	«Mailbox» перекладено як «голосова пошта» (калькування), а прізвище транскрибовано. Доместикація через адаптацію технічного терміна.
12.	«Todesermittlungsverfahren»	«попередніх розслідувань смертей»	Калькування + описовий переклад	Складний юридичний композит вимагає опису трьома словами через відсутність аналогічної композиційної моделі в українській мові.
13.	«Ich mach 'nen verdammt guten Job in diesem Komitee»	«Я вправно керую комітетом...»	Нейтралізація + опущення	Просторіччя «verdammt» (проклятий, чортівськи) нейтралізується до «вправно», усуваючи експресивний елемент для стриманішої мови.
14.	«...von einer SIM-Karte mit einer Telefonnummer, hinter der sich	«І що його використовували з SIM-картою, і номер телефону,	Нейтралізація + генералізація	Юридичний термін «Klarpersonalie» нейтралізується через «чіткий профіль», що

	eine Klarpersonalie verbarg»	пов'язаний із чітким профілем»		полегшує розуміння криміналістичної суті.
15.	«Du bist ein Niemand aus einem namenlosen Kaff»	«Ти ніхто, сумнівного походження»	Генералізація + пом'якшення	«Niemand aus einem namenlosen Kaff» (ніхто з безіменного захолуст'я) генералізується до «сумнівного походження», пом'якшуючи образливість.
16.	«Friedrichshain»	«ФРИДРИХСГА ЙН»	Транслітерація	Топонім передається транслітерацією/транскрипцією для збереження локальної ідентичності як географічного маркера.
17.	«Deutsche Bahn»	«Deutsche Bahn»	Форенізація (збереження оригіналу)	Назва німецької залізниці збережена для підкреслення специфіки роботи німецької поліції з національними установами.
18.	«Oxford University»	«Оксфорд»	Форенізація + компресія	Топонім збережено без адаптації (форенізація), підкреслюючи культурний пріоритет як символ успіху та привілеїв.
19.	«Superkraft»	«Суперсила»	Калькування	Пряме калькування складного слова. Нейтральний переклад інтернаціонального концепту.
20.	«So 'n Mist»	«Трясця!»	Доместикація	Вигук «Mist» (лайно, нісенітниця) замінено на емоційний український вигук «Трясця!», що є доместикацією на рівні експресивної лексики.
21.	«Seit der Sache mit Beaufort bist du neben der Spur»	«Ти якась дивна після розмови з Бофортом»	Доместикація	Ідіома «neben der Spur» (бути не в собі) доместикається до «ти якась дивна», уникаючи буквалізму для плавного тексту.
22.	«Familien wie die Beauforts...»	«Такі сім'ї, як Бофорти...»	Транскрипція + збереження культурного маркера	Прізвище «Beauforts» передається транскрипцією як екстралінгвістичний маркер, що символізує династію та владу британської еліти.

23.	«Sie sind vom Lacrosse-Team suspendiert»	«Вас усунено з команди лакросу»	Транскрипція + збереження реалії	«Лакрос» як реалія елітного середовища передається транскрипцією, підкреслюючи привілейований соціальний статус.
24.	«Ich bin Referendar... in Brandenburg»	«Я вчитель-практикант у Бранденбурзі»	Описовий переклад	«Referendar» (обов'язковий етап професійної підготовки в німецькій системі). Пояснення німецького освітнього терміна.
25.	«Du bist ein noch größerer Arsch, als ich dachte»	«Ти ще більший покидьок, ніж я вважала»	Заміна сленгу + адаптація	Сленгове «Arsch» (дупа) замінюється на експресивний еквівалент «покидьок» для збереження емоційної напруги діалогу.
26.	«James, ich hab richtig Scheiße gebaut»	«Джеймсе, я все спаскудила»	Функціональн а еквівалентність	Ідіома «Scheiße bauen» (наробити лайна) замінюється на «я все спаскудила» для передачі емоційного стану через функціональну еквівалентність.
27.	«...macht er mich einen Kopf kürzer»	«скотиться моя голова»	Збереження фігуративності	Вислів «einen Kopf kürzer machen» передається як «скотиться моя голова», зберігаючи трагічну фігуративність та ідею покарання.
28.	«Gal, dann gib es in deinen Trustfonds zurück»	«Гаразд, тоді поверни це у свій трастовий фонд»	Транскрипція + прихована реалія	«Трастовий фонд» є прихованою реалією, що конотує успадковані статки як фундамент британської аристократії.
29.	«Wir erkundigten uns bei der Deutsche Bahn...»	«Ми поцікавилися в Deutsche Bahn...»	Форенізація + прихована реалія	Згадування Deutsche Bahn збережено як прихована реалія, демонструючи специфіку німецької правової системи.
30.	«Das gab's noch nie in Maxton Halls Geschichte»	«В історії Макстон-холу такого ще не було»	Перестановка	Зміна порядку слів для природності української мови. Доместикація на синтаксичному рівні.
31.	«Dad wird ausrasten»	«Тато оскаженіє»	Конкретизація + експресивізація	Дієслово «ausrasten» (виходити з себе) конкретизується до більш експресивного «оскаженіє» для посилення емоційності.

32.	«Bist du noch bei Cyril?»	«Ти досі в Сирила?»	Збереження структури + транскрипція	Структура речення зберігається з транскрипцією імені «Cyril» як «Сирил» відповідно до українських норм.
33.	«Der Mann des Abends. The Greatest»	«Людина вечора. Найкрутіший»	Калькування + адаптація англіцизму	«Der Mann des Abends» калькується, а англійський «The Greatest» адаптується до українського «Найкрутіший».
34.	«Fickt euch beide und redet nicht so über meine Schwester, Mann»	«Пішов ти. Не говори такого про мою сестру»	Пом'якшення + компресія	Вульгарна фраза «Fickt euch beide» пом'якшується до «Пішов ти» і компресується для збереження емоційності без надмірної грубості.
35.	«Hey Lydia, wir haben dich gestern Abend vermisst»	«Привіт, Лідіє. Нам тебе бракувало вчора»	Перестановка + зміна порядку слів	Німецький порядок з часовою фразою в кінці змінюється на український з ремою в кінцевій позиції («вчора»).
36.	«Hey James, deine Schwester ist da. Und sie hat schlechte Laune mitgebracht»	«Джеймсе, прийшла твоя сестра, і вона не в гуморі»	Компресія + зміна структури	Дві німецькі фрази компресуються та реструктуруються в одне природне українське речення.
37.	«Versuch zu atmen»	«Дихай»	Опущення модальності	Конструкція «versuch zu» (спробуй) опускається, залишається лише імперативна форма для більшої динамічності діалогу.
38.	«Das ist nicht dein Ernst, oder?»	«Серйозно?»	Компресія + питальна конструкція	Складна німецька конструкція компресується до простого питання «Серйозно?», зберігаючи прагматичний ефект сумніву.
39.	«Sie ist einfach reingeplatzt. Ohne Vorwarnung»	«Вона ввірвалася. Без попередження»	Конкретизація дієслова	«Reinplatzen» (вриватися раптово) конкретизується до «ввірвалася», зберігаючи динаміку несподіваної події.
40.	«Die Presse macht mich fertig»	«ЗМІ мене знищать»	Генералізація + посилення	«Die Presse» (преса) генералізується до «ЗМІ», а «macht fertig» конкретизується до «знищать» для посилення драматизму.

41.	«Noch so ein Skandal wird Dad mir nie verzeihen»	«Тато не пробачить нового скандалу»	Зміна порядку слів + компресія	Німецька рамкова конструкція з « <i>nie verzeihen</i> » в кінці трансформується в природний український порядок з компресією.
42.	«Wollen Sie sich setzen?»	«Присядете?»	Компресія питальної форми	Формальне німецьке питання компресується до стислої української форми, зберігаючи ввічливість через форму на «-ете».
43.	«Hatten Sie schöne Ferien?»	«Гарно відпочила?»	Конкретизація + зміна структури	«Schöne Ferien haben» (мати гарні канікули) конкретизується до «гарно відпочила» для природності діалогу.
44.	«Ich hab alle Bücher von der Oxford-Leseliste gelesen. Zweimal»	«Я прочитала всі книжки зі списку Оксфорду. Двічі»	Збереження структури + калькування	Perfekt передається минулим часом, структура двох речень зберігається для емпатичного ефекту («Двічі»).
45.	«Und jetzt sind Sie dran»	«Тепер ваша черга»	Зміна структури + калькування	Німецька конструкція « <i>dran sein</i> » калькується як «бути чергою», адаптуючись до української фразеології.
46.	«Da wird ein kleines Empfehlungsschreiben sicher kein Problem»	«Рекомендаційний лист не буде проблемою»	Опущення емфазі + зміна структури	Емпатична конструкція з « <i>da</i> » опускається, речення реструктурується в пряме твердження.
47.	«Jeder Mensch hat eine Welt voller Möglichkeiten verdient»	«Кожен заслуговує на світ, повний можливостей»	Компресія + зміна порядку	«Jeder Mensch» компресується до «Кожен», порядок компонентів змінюється для природності української мови.
48.	«Zu träumen, wovon er will. Zu sein, wer er will. Zu lieben, wen er will»	«Мати власні мрії, бути тими, ким хочуть бути, любити тих, кого хочуть»	Трансформація інфінітивних конструкцій	Німецькі інфінітиви з « <i>zu</i> » трансформуються в українські інфінітиви без прийменника, адаптуючись до граматичної системи.
49.	«Wir alle haben die Macht, unser Schicksal selbst zu formen»	«У нас усіх є сила кувати власну долю»	Заміна дієслова + метафоризація	«Formen» (формувати) замінюється на метафоричне «кувати», що є традиційним в українській для поняття долі.

50.	«Ob wir sie nutzen oder nicht»	«користуємося ми цим... чи ні»	Додавання паузи + зміна структури	Додається пауза (три крапки) для драматичного ефекту, структура адаптується під український синтаксис.
51.	«Das Maxton Hall College ist meine Eintrittskarte»	«Макстон-хол — мій вхідний квиток»	Калькування метафори	Метафора «Eintrittskarte» (вхідний квиток) калькується, зберігаючи образність оригіналу.
52.	«Es ist nicht einfach eine Schule. Es ist eine «der» Schulen»	«Це не звичайна школа, це одна з вибраних шкіл»	Конкретизація + пояснення	Німецька емпатична конструкція «eine «der» Schulen» конкретизується до «одна з вибраних шкіл» для ясності.
53.	«Ich habe Monate am Schreibtisch verbracht, um mich für das Stipendium zu qualifizieren»	«Я наполегливо працювала, щоб отримати стипендію»	Компресія + генералізація	«Monate am Schreibtisch verbracht» (провести місяці за письмовим столом) компресується до «наполегливо працювала».
54.	«Das gilt natürlich für die wenigsten hier»	«Таке можна сказати й про кількох інших»	Генералізація + пом'якшення	Іронічна фраза «für die wenigsten» (для найменших) пом'якшується до нейтрального «про кількох інших».
55.	«Familien wie die Beauforts haben seit Generationen mehr Geld und Macht als so manches Königshaus»	«Такі сім'ї, як Бофорти, мають більше влади й грошей, ніж деякі покоління королівських сімей»	Перестановка + зміна порядку слів	«Geld und Macht» (гроші і влада) переставляються як «влади й грошей», «Königshaus» (королівський дім) конкретизується.
56.	«Für sie stehen alle Türen weit offen»	«У них безліч можливостей»	Деметафоризація + генералізація	Метафора «alle Türen weit offen» (усі двері широко відкриті) деметафоризується до прямого «безліч можливостей».
57.	«Britischer Hochadel, Sohn des Trainers von Manchester United»	«Британська знать. Син тренера «Манчестер Юнайтед»»	Розділення речення + транскрипція	Довгий німецький перелік розділяється на окремі речення, назва команди транскрибується.
58.	«Sie feiern auf den gleichen Partys, landen in den gleichen Jobs, heiraten die gleichen Leute»	«Ходять на однакові вечірки, отримують однакові посади, одружуються між собою»	Конкретизація дієслів + адаптація	«Landen in Jobs» (приземлятися на роботі) конкретизується до «отримують посади», «heiraten die gleichen Leute» адаптується.

59.	«Ein millionenschwere r Mikrokosmos»	«Мікросвіт мільйонерів»	Перестановка + генералізація	Складне прикметникове утворення «millionenschwerer» (важкий мільйонами) генералізується та переставляється як «мільйонерів».
60.	«Ich bin für sie unsichtbar»	«вони мене не бачать»	Зміна перспективи + активізація	Пасивна конструкція «я для них невидима» активізується до «вони мене не бачать» для динамічності.
61.	«Ich hab sofort erkannt, was für eine Superkraft das ist»	«Я одразу зрозуміла, яка це суперсила»	Перестановка + зміна структури	Німецька конструкція «was für eine» (що за) переставляється в українську «яка це» для природності.
62.	«Wenn ich in etwas weniger als einem Jahr studieren will»	«Якщо я хочу бути зарахованою за рік»	Конкретизація + компресія	«Studieren wollen» (хотіти навчатися) конкретизується до «бути зарахованою», часова фраза компресується.
63.	«Darf ich mir keinen Fehltritt leisten»	«я не маю права на помилку»	Зміна модальності + номіналізація	Модальне «darf nicht leisten» (не можу дозволити собі) змінюється на «не маю права», дієслово номіналізується.
64.	«Schon gar nicht vor so einem Publikum»	«Особливо не перед цим натовпом»	Конкретизація + посилення	«Publikum» (публіка) конкретизується до «натовп», подвійне заперечення посилюється через «особливо».
65.	«Je weniger sie über mich wissen, desto besser»	«Що менше вони про мене знають, то краще»	Калькування компаративної структури	Німецька компаративна структура «je...desto» калькується як «що...то» зі збереженням логіки.
66.	«Und? Hast du's abgegeben?»	«То що, здала?»	Компресія + адаптація розмовності	«Und» (і) адаптується до розмовного «то що», «Hast du's abgegeben» скорочується до «здала»
67.	«Mädchensport»	«Дівчачий спорт»	Калькування	Зневажливе ставлення до лакросу передане калькуванням. Форенізація для збереження сексизму персонажа.
68.	«Mrs. Campbell ist mindestens genauso gut»	«Місіс Кемпбелл не гірша»	Антонімічний переклад	«Genauso gut» (так само добра) передається через антонім «не гірша» для більшої природності української мови.

69.	«War sie nicht Jahrgangsbeste in Oxford?»	«Вона була найкращою у випуску!»	Номіналізація + зміна модальності	«Jahrgangsbeste» (найкраща курсу) номіналізується до «найкращою у випуску», питання стає окликом.
70.	«Robin» (помилкова форма)	«Робін»	Транскрипція	Джеймс навмисне неправильно називає Рубі, що показує зневагу. Форенізація для збереження характеристики персонажа.
71.	«Lin war vor dem Karriere- und Eheaus ihrer Eltern vor einem Jahr noch eine von denen»	«Лін колись була однією з них, потім батьки втратили роботу й розлучилися»	Розділення складного речення + конкретизація	Складне німецьке речення з композитом «Karriere- und Eheaus» розділяється, конкретизуються дії батьків.
72.	«Wie sie das ausgehalten hat, ist mir schleierhaft»	«Як вона це пережила... Гадки не маю»	Розділення речення + розмовна адаптація	«Schleierhaft sein» (бути незрозумілим) розділяється на окреме речення з розмовним «Гадки не маю».
73.	«Das hier, das ist das Google eurer Großeltern»	«Це гугл ваших дідусів та бабусь»	Компресія + адаптація жарту	Емфатична німецька конструкція «das hier, das ist» компресується, зберігаючи гумористичний ефект порівняння.
74.	«Aber zurück zu Kant. Mr. Smith, was denken Sie?»	«Та повернімося до Канта. Пане Сміт, що скажете?»	Додавання модальності + конкретизація	«Zurück zu» стає більш категоричним «повернімося», «denken» (думати) конкретизується до «скажете».
75.	«Das ist die Bibel, nicht Kant»	«Це Біблія, а не Кант»	Додавання сполучника + контраст	Додається протиставний сполучник «а» для підсилення контрасту між Біблією та Кантом.
76.	«Vielleicht will Kant uns mit dem kategorischen Imperativ auch sagen»	«Може, категоричний імператив Канта має на меті сказати»	Перестановка + номіналізація	«Kant will sagen» (Кант хоче сказати) переставляється та номіналізується як імператив «має на меті».
77.	«Dass wir die Konsequenzen unserer Handlungen ignorieren sollen»	«що нам треба ігнорувати наслідки наших дій»	Опущення модального + зміна структури	Модальне «sollen» опускається, замінюючись на «треба» для природності української конструкції.
78.	«Wenn es sich für uns nur richtig anfühlt»	«якщо почуття цього вимагають»	Генералізація + активізація	«Sich richtig anfühlen» (відчуватися правильно) генералізується та

				активізується до «почуття вимагають».
79.	«Hör auf mit der Mutter-Theresa-Nummer»	«Годі корчити з себе мати Терезу»	Калькування + додавання	Збережено алюзію на Мати Терезу, додано дієслово «корчити». Форенізація культурної референції.
80.	«Wird das jetzt 'n tägliches Ritual?»	«Це що, нова щоденна традиція?»	Модуляція	Додано «нова» для підсилення іронії. Також «ритуал» замінено на ближче до української «традиція». Доместикація.
81.	«Darauf setze ich»	«Я на це розраховую»	Функціональна заміна	«Darauf setzen» (на це ставити) замінено українською ідіомою. Доместикація.
82.	«nach dem Empfehlungsschreiben gefragt»	«Попросила рекомендацію»	Компресія	«Empfehlungsschreiben» скорочено до «рекомендація».
83.	«Rektor Lexington»	«Директор Лексінгтон»	Калькування + транскрипція	«Rektor» перекладено як «директор», прізвище транскрибоване. Доместикація посади.
84.	«lebensmüde»	«Відчайдушний»	Функціональна заміна	«Lebensmüde» (втомлений від життя, безрозсудний) замінено на «відчайдушний». Нейтралізація негативної конотації.
85.	«Das ist doch Quatsch»	«Маячня»	Компресія	Речення «Das ist doch Quatsch» перекладено коротким «Маячня»
86.	«Ich finde jemand anderen»	«Я знайду когось іншого»	Калькування	Пряме калькування. Нейтральний переклад.
87.	«wertlos für mich»	«Нічого не вартий»	Компресія	«Für mich» (для мене) опущено, зміна перспективи.
88.	«nichts drin, was nicht wahr wäre»	«Написана щира правда»	Модуляція	Негативна конструкція замінена позитивною. Доместикація для природності.
89.	«verliert nie ein Wort darüber»	«Він нічого не каже»	Спрощення	Метафорична конструкція спрощена. Нейтралізація метафоричності.
90.	«Obergeschoss»	«Нагорі»	Генералізація	«Obergeschoss» (верхній поверх) замінено на «нагорі»
91.	«diebische, talentierte Töchter»	«Талановиті доньки-злодюжки»	Перестановка	Зміна порядку прикметників для природності.

92.	«weiter vererbst»	«Передаси спадком»	Описовий переклад	«Vererben» (передавати у спадок) розкрито описово.
93.	«15 Jahre lang»	«15 років»	Компресія	Опущення «lang» для стислості.
94.	«Mo, mo, mo, mom...» (звуконаслідування протесту)	Зачекай	Функціональна заміна	Німецьке звуконаслідування замінено українською інтерпретацією. Доместикація емоції.
95.	«von Geburt an»	«З дитинства»	Функціональна заміна	«З народження» замінено на українське «з дитинства».
96.	«Tada»	«Тадам»	Фонетична адаптація	Міжнародний вигук адаптовано до української фонетики. Доместикація.
97.	«James Joyce»	«Джеймс Джойс»	Транскрипція	Ім'я ірландського письменника транскрибоване. Форенізація.
98.	«Death Note»	«Зошит смерті»	Калькування, усталений переклад	Використано загальноприйнятий український переклад назви. Доместикація через усталений варіант.
99.	«ihr zwei Elfen»	«Мої ельфенята»	Функціональна заміна + додавання	«Ihr zwei» (ви двоє) замінено на «мої», додано пестливий суфікс. Доместикація через українські форми ніжності.
100.	«Tinder-Date»	«Побачення на тіндері»	Транскрипція + описовий переклад	Назва додатку транскрибована з поясненням.
101.	«Ms. Wansey hatte 'nen Nervenzusammenbruch»	«У міс Вемзі нервовий зрив»	Транскрипція + калькування	Прізвище транскрибоване, термін калькується. Доместикація медичної лексики.
102.	«Du bist reich und ich bin schön»	«Ти багата, а я гарна»	Калькування	Іронія збережена прямим перекладом.
103.	«Treuhandfonds»	«Трастовий фонд»	Калькування	Німецький термін перекладено калькуванням англійського «trust fund». Доместикація через інтернаціоналізм.
104.	«17 Pfund und 28 Pence»	«17 фунтів і 28 пенсів»	Транскрипція	Британська валюта транскрибована. Форенізація.

105.	«Ich weiß, dass du das Geld gut gebrauchen könntest»	«Я знаю, що гроші тобі потрібні»	Спрощення	«Gut gebrauchen können» (міг би добре використати) спрощено. Нейтралізація.
106.	«Fabergé-Ei»	«Яйце Фаберже»	Транскрипція + калькування	Назва ювеліра транскрибована, «Еі» перекладено. Форенізація престижного об'єкта.
107.	«Maserati»	«Мазераті»	Транскрипція	Назва розкішного автомобіля транскрибована. Форенізація як маркер багатства.
108.	«bis Ende des Schuljahres»	«До кінця року»	Компресія	Опущення слова «Schuljahr» (навчальний рік) для стислості.
109.	«verdoppeln wir es»	«Сума подвоїться»	Конкретизація	Займенник «es» конкретизовано іменником «сума».
110.	«Was du in Suttons Büro gesehen hast, ist nie passiert»	«Того, що ти бачила в кабінеті Саттона, не було»	Модуляція	«Nie passiert» (ніколи не траплялося) замінено на категоричне «не було». Доместикація через українську ідіоматику.
111.	«Ich bin Lydias Bruder»	Я брат Лідії	Перестановка	Зміна порядку слів відповідно до української норми. Доместикація на синтаксичному рівні.
112.	«Dürfte ich eure Freundin kurz entführen?»	«Можна вашу подругу на хвилинку?»	Лексична заміна + опущення	Метафора «entführen» (викрасти) опущена для стислості субтитрів. «kurz» замінено на «на хвилинку»
113.	«einen Raum voll Menschen zwischen uns liegt»	«Кімната людей між нами»	Опущення	Не вказано, що кімната «повна» людей
114.	«Arroganz und Ignoranz»	«Пихатість та неуцтво»	Калькування	Дослівно перекладено
115.	«starrt dich an»	«Дивиться на тебе»	Генералізація	«Anstarren» (витріщатися) пом'якшено до «дивиться». Нейтралізація інтенсивності
116.	«verschwitzt»	«Спітнілий»	Калькування	Пряме калькування. Нейтральний переклад.
117.	«Drohnen-Shots»	«Кадри з дрона»	Калькування + адаптація	Shots» перекладено як «кадри», «Drohnen» калькується. Доместикація технічної лексики.

118.	Promovideo	«Промовідео»	Транскрипція	Англiцизм адаптований до української фонетики.
119.	«vollgekippter DJs»	«Обкурених ді-джеїв»	Адаптація сленгу + транскрипція	«Vollgekippter» (сленг про вживання марихуани) адаптується (калькується), DJ транскрибується.
120.	«Elektriker und Caterer»	«Електрики та ресторатори»	Калькування + заміна	«Caterer» замінено на «ресторатори». Доместикація через українську професійну термінологію.
121.	«Begrüßungsfeier»	«Вітальна вечірка»	Калькування	Культурна реалія перекладена калькуванням.
122.	«moralische Stärke»	«Моральна сила»	Калькування	Пряме калькування. Нейтральний переклад.
123.	«Vernunftbegabt»	«Здатні міркувати»	Описовий переклад	Складне слово розкрито через дієслівну конструкцію. Доместикація для зрозумілості.
124.	«Was du nicht willst, dass man dir tu, das füg auch keinem anderen zu»	«Роби іншим те, чого бажаєш собі»	Культурна заміна	Німецький варіант золотого правила моралі замінено на український відповідник. Доместикація.
125.	«kategorischer Imperativ»	«Категоричний імператив»	Калькування	Термін Канта перекладено калькуванням.
126.	«Kritik der praktischen Vernunft»	«Критика практичного розуму»	Усталений переклад, калькування	Загальноприйнятий переклад філософської праці.
127.	«Fehltritt»	«Помилка»	Генералізація	«Fehltritt» (буквально: «невірний крок») узагальнено до «помилка».
128.	[Moderatorin] Die Polizei sucht einen mutmaßlichen Mörder.	[Moderatorin] Поліція розшукує підозрюваного вбивцю.	Збереження структури	Збережено базовий порядок слів SVO (підмет–дієслово–додаток), що часто зустрічається у розповідних реченнях німецької мови.
129.	Der Mann hat seine Opfer betäubt und sie danach ausgeraubt.	Чоловік дурманив своїх жертв, а потім їх грабував.	Perfekt → простий минулий час	Німецький Perfekt, що фіксує минулу дію, перекладено формами простого минулого часу, який домінує в українському наративі.

130.	Das ist einer der Fälle, in dem ich dieses Gefühl hatte, da ist ein Monster	Цей випадок викликав у мене відчуття, що ми маємо справу з монстром	Повна граматична реконструкція, перестановка, конкретизація	Складна німецька конструкція з підрядним реченням трансформована у більш просте та зрозуміле речення з прямим висловлюванням думки, що відповідає українським нормам природності викладу
131.	Ich wüsste nicht, warum er aufhören sollte.	Не знаю, навіщо йому зупинятися.	Konjunktiv II → лексична компенсація + опущення модальності	Німецький Konjunktiv II компенсується дійсним способом («Не знаю»). Модальне дієслово «sollte» вилючається, оскільки українській мові не властиве явне вираження модальних відношень.
132.	Für die Region hier würde man sagen, das ist ein Jahrhundertfall.	Для цієї місцини це, можна сказати, одна справа на століття.	Konjunktiv II → дійсний спосіб	Конструкція з Konjunktiv II («würde sagen») перекладена дійсним способом («можна сказати»), оскільки український умовний спосіб має лише одну форму і не виражає часу.
133.	Diese Teilung, die halt auch durch Friedrichshain läuft.	Цей поділ, за яким Фрідріхсгайн був розділений...	Додавання + Перестановка	Додано пояснення («був розділений») для ясності, оскільки топонім «Friedrichshain» є фоною лексикою.
134.	Nachdem dort so ein Todesstreifen war,	Після того як тут була смуга смерті,	Калькування реалії	Термін «Todesstreifen» (смуга смерті) перекладено калькуванням, щоб зберегти його унікальне соціально-історичне навантаження.
135.	ist es dann halt zu 'ner gesetzlosen Partyszene geworden.	це перетворилося на місце для розгнущаних вечірок.	Зміна порядку слів	Зміна німецької рамкової конструкції (дієслово в кінці) на природний український порядок слів.
136.	Dass Menschen sich berauschen, ist Teil unserer Natur.	Кайфувати — частина людської природи.	Компресія + Опущення дієслова-зв'язки	Складна структура компресована, а дієслово-зв'язка «ist» (sein) опускається, що є типовою трансформацією іменних присудків.
137.	«...und die anderen ziehen 'ne Line»	«а інші нюхають доріжку»	Форенізація + збереження сленгу	Термін «доріжка» є прямим збереженням сленгової термінології,

				пов'язаної з наркотиками, що є свідомою форенізацією для автентичності.
138.	Das ist einer der Fälle, in dem ich dieses Gefühl hatte, da ist ein Monster.	Цей випадок викликав у мене відчуття, що ми маємо справу з монстром.	Повна граматична реконструкція, перестановка, конкретизація	Складна німецька конструкція з підрядним реченням трансформована у просте речення з прямим висловлюванням думки, що відповідає українським нормам природності викладу.
139.	eine Lebenssituation sich komplett wenden kann.	твої життєві обставини можуть перевернутися з ніг на голову.	Функціональна еквівалентність	«sich komplett wenden» (повністю змінитися) перекладено ідіомою «перевернутися з ніг на голову» для збереження стилістичної виразності.
140.	Menschen sterben gerade.	Люди помирають.	Опущення часового маркера, збереження основного значення	Німецьке «gerade» (зараз, саме) опущено, оскільки контекст Präsens у цьому випадку імпліцитно передає теперішній час в українській мові.
141.	Die Gäste stromerten hier durch den Laden	Гості сновигали туди-сюди.	Конкретизація + Опущення	Дієслово «stromerten» (тинялися) конкретизовано до «сновигали туди-сюди» для передачі динаміки. durch den Laden опущено
142.	wir haben den Tresen gemacht,	Ми працювали в барі.	Функціональна еквівалентність	Ідіоматичний вираз «den Tresen gemacht» перекладено функціональним еквівалентом «працювали в барі».
143.	Zu dem Zeitpunkt wusste ich nur, dass ein Toter in der Bar war.	Усе, що я знав, що в нас у барі труп.	Зміна порядку слів + Компресія	Перестановка слів у реченні для природного звучання, компресія.
144.	dass der gar nicht mehr am Leben ist.	що він уже не живий,	Генералізація + Компресія	Опущено «зовсім», «gar nicht mehr» (взагалі більше не) генералізується.
145.	und ihn eigentlich nur wach machen wollte,	і просто хотів його розбудити.	Опущення	Опущено емпатичний маркер «eigentlich» (вилучення), який є плеонастичним у цьому контексті.
146.	Für die Region hier würde man	Для цієї місцини це, можна	Трансформація Konjunktiv	Німецький кон'юнктив «würde sagen»

	sagen, das ist ein Jahrhundertfall.	сказати, одна справа на століття.	II, додавання вставної конструкції	передається українською вставною конструкцією «можна сказати», оскільки український умовний спосіб має лише одну форму.
147.	oder irgendwie Mischkonsum, kann auch durchaus zum Tode führen.	або суміш двох, що також легко може призвести до смерті.	Описовий переклад композита + Генералізація	Складний німецький композит «Mischkonsum» (змішане вживання) описово перекладено як «суміш двох» для ясності в контексті.
148.	Du fasst dir an die Stirn, es ist klitschnass. Bist unkoordiniert.	Я торкнувся чола. Воно було наскрізь мокрий. Я втратив координацію.	Зміна особи + Розділення речень	Зміна безособового «Du» на «Я» (наратив від першої особи), розділення на прості речення.
149.	dass mir Bargeld gestohlen wurde.	а також про крадіжку готівки.	Пасив → номіналізація	Пасивна конструкція («gestohlen wurde» – була вкрадена) перетворена на іменник «крадіжку» (граматична трансформація).
150.	da wurde ich von der Kriminalpolizei angerufen.	як мені зателефонували слідчі.	Зміна пасиву → актив + Генералізація	Пасив «wurde angerufen» змінюється на актив «зателефонували», «Kriminalpolizei» (кримінальна поліція) генералізується до «слідчі».
151.	Es klingelte an der Tür, mein Chef holte mich aus dem Bett.	У двері подзвонили. Бос підняв мене з ліжка.	Поділ складного речення, конкретизація суб'єкта	Німецьке складне речення поділено на два простих, що відповідає рекомендаціям розділу 2.1 про те, що у німецьких текстах поширені довгі речення, які при перекладі поділяються.
152.	Er stand da und meinte: «Kommt bitte in die Bar.»	Він стоїть там і каже: «Ходімо до бару»	Трансформація Präteritum у Präsens, зміна модальності імперативу	Німецький минулий час змінено на теперішній для передачі живості діалогу, імперативна форма «kommt» адаптована до контексту прохання.
153.	ihm noch ein Glas Wasser hinstellte und meinte, er kommt in 10 Minuten wieder, dann müsste er gehen.	Поставив біля нього склянку з водою, сказав, що повернеться за десять хвилин, і пішов собі.	Трансформація Konjunktiv II, зміна прямої мови	Німецький кон'юнктив «müsste» та непряма мова трансформовані у пряме висловлювання «пішов собі», що є більш природним для розмовного стилю.

154.	«Wir hatten die Örtlichkeit. Wir wussten ja auch relativ genau, wann die Tatzeit war.»	«У нас було місце. Також ми знали, коли це сталося майже до хвилини.»	Заміна складного іменника + конкретизація часу	«Tatzeit» (час злочину) - німецький композит замінено на просте «коли це сталося». «Relativ genau» (відносно точно) конкретизовано ідіоматично як «майже до хвилини».
155.	«Ich wäre auch nicht auf die Idee gekommen, dass...»	«Також я ніколи не уявляв, що...»	Konjunktiv II → простий минулий + зміна виразу	Konjunktiv II «wäre gekommen» (був би прийшов) передається простим «не уявляв». Ідіома «auf die Idee kommen» замінена на «уявляти» для природності.
156.	«Wir konnten feststellen, dass das Handy des Getöteten genutzt worden ist»	«Нам вдалося встановити, що телефон використовували після його смерті.»	Пасив Perfekt → активна конструкція + експлікація часу	Складний пасив у Perfekt «genutzt worden ist» замінено на простішу активну неозначено-особову конструкцію «використовували» з додаванням часового уточнення «після його смерті».
157.	«Und ich glaube, das brachte ihn dann so langsam ins Grübeln.»	«Гадаю, це поволі змусило його задуматися»	Заміна ідіоми + конкретизація дієслова	Ідіома «ins Grübeln bringen» (привести до роздумів) замінена на конкретне дієслово «змусило задуматися», що є зрозумілішим для цільової аудиторії.
158.	«Darkroom»	«темна кімната»	Калькування реалії	Переклад калькуванням зберігає пряме значення. Це приклад прихованої реалії, оскільки має формальний еквівалент, але культурний контекст
159.	"GHB / Liquid Ecstasy	«ГОМК / рідке екстазі»	Транскрипція + калькування	«GHB» (гамма-гідроксибутират) передано транскрипцією «ГОМК», а «Liquid Ecstasy» — калькуванням «рідке екстазі». Поєднання методів для наукової точності та зрозумілості.
160.	«Ostbahnhof»	«Східний вокзал» / «Берлін-Східний»	Калькування	Назва залізничної станції перекладена калькуванням («Східний вокзал») та контекстуальним еквівалентом («Берлін-

				Східний») для географічної зрозумілості.
--	--	--	--	--

Табл. 10 – Аналіз 40 найбільш цікавих прикладів трансформацій у субтитрах при перекладі з німецької на українську мову

№	Оригінал (німецька)	Переклад (українська)	Тип трансформації	Пояснення
1	«Der von der Krankenkasse gestellte Treppenlift ist schon ein paar Monate nach dem Unfall kaputtgegangen.»	«Підйомник, що надала страхова компанія, зламався через кілька місяців після випадку.»	Зміна порядку слів + нейтралізація	Складна німецька рамкова конструкція з дієсловом у кінці (V2) трансформується у природний український порядок слів з ремою в кінцевій позиції. «Krankenkasse» (медична каса) нейтралізується до «страхова компанія» для полегшення розуміння.
2	«Wenn in diesem Term alles läuft wie geplant, werde ich in weniger als 365 Tagen dort sein.»	«І якщо цього семестру все піде за планом, я опинюся там менш ніж за 365 днів.»	Futur I → майбутній час доконаного виду	Німецький Futur I, що виражає плановану майбутню дію, передається українським майбутнім часом доконаного виду («опинюся»), що фіксує завершення дії.
3	«Er lag auf dem Bauch, zugedeckt, im Bett.»	«Він лежав обличчям донизу, накритим, у ліжку.»	Präteritum → простий минулий час	Präteritum для опису минулого статичного стану зберігається як простий минулий час в українській,

				що типово для описового стилю.
4	«Was ist zwischen euch abgegangen?»	«Що між вами сталося?»	Perfekt → простий минулий час	Perfekt у розмові, що фіксує результативність, передається простим минулим часом («сталося»), який домінує в українських діалогах.
5	«Und das führte dann dazu, dass ich mich dazu entschlossen hatte zu sagen: «Wir holen den Miro.»»	«Це змусило мене сказати: «Ходімо по Миро.»»	Plusquam perfekt → доконаний вид + опущення	Plusquamperfekt «entschlossen hatte» взагалі випускається, використовується дієслово доконаного виду «змусило...сказати» для передачі каузативності.
6	«Ich wünschte, ich hätte auch Mr. Sutton nach dem Empfehlung schreiben gefragt»	«Шкода, що я не попросила рекомендацію в м-ра Саттона.»	Konjunktiv II → лексична компенсація	Konjunktiv II з вираженням нереалізованого бажання компенсується лексично («Шкода...») у поєднанні з простим минулим часом, оскільки український умовний спосіб має лише одну форму.
7	«Das ist genug Stoff für eine Biografie»	«Тут матеріалу на цілу біографію»	Опущення дієслово-зв'язки + компенсація артикля	Дієслово-зв'язка «ist» опускається, неозначений артикль «eine» компенсується підсилювальним словом «цілу» для наголосу на повноті.

8	«Also, sollen wir anfangen?»	«Почнімо?»	Опущення модального дієслова	Модальне дієслово «sollen» вилучається, оскільки українській мові не властиве явне вираження модальних відношень
9	«Ihre Selbstgefälligkeit können Sie sich sparen, Mister Beaufort»	«Можете не зловтішатися, містере Бофорт»	Генералізація + наближений переклад	«Selbstgefälligkeit» (самовдоволення) замінюється на динамічну дію «зловтішатися» — аналог, що частково збігається за значенням, підкреслюючи конфронтацію.
10	«Sie ist in deinem Philosophie-Kurs. Und jetzt schön die Klappe halten»	«Вона в твоєму класі з філософії.. . Мовчи до кінця року, і сума подвоїться»	Конкретизація + контекстуальний переклад	Груба ідіома «schön die Klappe halten» передається контекстуальним відповідником «Мовчи до кінця року» з конкретизацією дії.
11	«Mailbox von James Beaufort»	«Голосова пошта Джеймса Бофорта»	Калькування + транскрипція	«Mailbox» перекладено як «голосова пошта» (калькування), а прізвище транскрибовано. Доместикація через адаптацію технічного терміна.
12	«Todesermittlungsverfahren»	«попередніх розслідувань смертей»	Калькування + описовий переклад	Складний юридичний композит вимагає опису трьома словами через

				відсутність аналогічної композиційної моделі в українській мові.
13	«Ich mach 'nen verdammt guten Job in diesem Komitee»	«Я вправно керую комітетом ...»	Нейтралізація + опущення	Просторіччя «verdammt» (проклятий, чортівськи) нейтралізується до «вправно», усуваючи експресивний елемент для стриманішої мови.
14	«Du bist ein Niemand aus einem namenlosen Kaff»	«Ти ніхто, сумнівно походження»	Генералізація + пом'якшення	«Niemand aus einem namenlosen Kaff» (ніхто з безіменної глуші) генералізується до «сумнівного походження», пом'якшуючи образливість.
15	«Friedrichshain»	«ФРИДРИХСГАЙН»	Транслітерація	Топонім передається транслітерацією/транскрипцією для збереження локальної ідентичності як географічного маркера.
16	«Das gab's noch nie in Maxton Halls Geschichte»	«В історії Макстон-холу такого ще не було»	Перестановка	Зміна порядку слів для природності української мови. Доместикація на синтаксичному рівні.
17	«So 'n Mist»	«Трясця!»	Доместикація	Вигук «Mist» (лайно, нісенітниця) замінено на емоційний

				український вигук «Трясця!», що є доместикацією на рівні експресивної лексики.
18	«Seit der Sache mit Beaufort bist du neben der Spur»	«Ти якась дивна після розмови з Бофортом»	Доместикація	Ідіома «neben der Spur» (бути не в собі) доместикається до «ти якась дивна», уникаючи буквалізму для плавного тексту.
19	«Ich bin Referendar... in Brandenburg»	«Я вчитель-практикант у Бранденбурзі»	Описовий переклад	«Referendar» (обов'язковий етап професійної підготовки в німецькій системі). .Пояснення німецького освітнього терміна.
20	«Du bist ein noch größerer Arsch, als ich dachte»	«Ти ще більший покидьок, ніж я вважала»	Заміна сленгу + адаптація	Сленгове «Arsch» (дупа) замінюється на експресивний еквівалент «покидьок» для збереження емоційної напруги діалогу.
21	«James, ich hab richtig Scheiße gebaut»	«Джеймсе, я все спаскудила»	Функціональна еквівалентність	Ідіома «Scheiße bauen» (наробити лайна) замінюється на «я все спаскудила» для передачі емоційного стану через функціональну еквівалентність.

22	«...macht er mich einen Kopf kürzer»	«скотиться моя голова»	Збереження фігуративності	Вислів «einen Kopf kürzer machen» передається як «скотиться моя голова», зберігаючи трагічну фігуративність та ідею покарання.
23	«Gal, dann gib es in deinen Trustfonds zurück»	«Гаразд, тоді поверни це у свій трастовий фонд»	Транскрипція + прихована реалія	«Трастовий фонд» є прихованою реалією, що конотує успадковані статки як фундамент британської аристократії.
24	«Wir erkundigten uns bei der Deutsche Bahn...»	«Ми поцікавилися в Deutsche Bahn...»	Форенізація + прихована реалія	Згадування Deutsche Bahn збережено як прихована реалія, демонструючи специфіку німецької правової системи.
25	«Dad wird ausrasten»	«Тато ооскаженіє»	Конкрети зація + експреси візація	Дієслово «ausrasten» (виходити з себе) конкретизується до більш експресивного «оскаженіє» для посилення емоційності.
26	«Bist du noch bei Cyril?»	«Ти досі в Сирила?»	Збереження структури + транскрипція	Структура речення зберігається з транскрипцією імені «Cyril» як «Сирил» відповідно до українських норм.

27	«Der Mann des Abends. The Greatest»	«Людина вечора. Найкрутіший»	Калькування + адаптація англіцизму	«Der Mann des Abends» калькується, а англійський «The Greatest» адаптується до українського «Найкрутіший».
28	«Fickt euch beide und redet nicht so über meine Schwester, Mann»	«Пішов ти. Не говори такого про мою сестру»	Пом'якшення + компресія	Вульгарна фраза «Fickt euch beide» пом'якшується до «Пішов ти» і компресується для збереження емоційності без надмірної грубості.
29	«Hey Lydia, wir haben dich gestern Abend vermisst»	«Привіт, Лідіє. Нам тебе бракувало вчора»	Перестановка + зміна порядку слів	Німецький порядок з часовою фразою в кінці змінюється на український з ремою в кінцевій позиції («вчора»).
30	«Hey James, deine Schwester ist da. Und sie hat schlechte Laune mitgebracht»	«Джеймсе, прийшла твоя сестра, і вона не в гуморі»	Компресія + зміна структури	Дві німецькі фрази компресуються та реструктуруються в одне природне українське речення.
31	«Versuch zu atmen»	«Дихай»	Опущення модальності	Конструкція «versuch zu» (спробуй) опускається, залишається лише імперативна форма для більшої динамічності діалогу.
32	«Das ist nicht dein Ernst, oder?»	«Серйозно?»	Компресія + питальна конструкція	Складна німецька конструкція компресується до простого питання «Серйозно?»,

				зберігаючи прагматичний ефект сумніву.
33	«Die Presse macht mich fertig»	«ЗМІ мене знищать»	Генералізація + посилення	«Die Presse» (преса) генералізується до «ЗМІ», а «macht fertig» конкретизується до «знищать» для посилення драматизму.
34	«Hatten Sie schöne Ferien?»	«Гарно відпочила?»	Конкретизація + зміна структури	«Schöne Ferien haben» (мати гарні канікули) конкретизується до «гарно відпочила» для природності діалогу.
35	«Jeder Mensch hat eine Welt voller Möglichkeiten verdient»	«Кожен заслуговує на світ, повний можливостей»	Компресія + зміна порядку	«Jeder Mensch» компресується до «Кожен», порядок компонентів змінюється для природності української мови.
36	«ihr zwei Elfen»	«Мої ельфенята»	Функціональна заміна + додавання	«Ihr zwei» (ви двоє) замінено на «мої», додано пестливий суфікс. Доместикація через українські форми ніжності.
37	«Tinder-Date»	«Побачення на тіндері»	Транскрипція + описовий переклад	Назва додатку транскрибована з поясненням.
38	«Ich weiß, dass du das Geld gut gebrauchen könntest»	«Я знаю, що гроші тобі потрібні»	Спрощення	«Gut gebrauchen können» (міг би добре використати) спрощено. Нейтралізація.

39	«Dürfte ich eure Freundin kurz entführen?»	«Можна вашу подругу на хвилинку?»	Лексична заміна + опущення	Метафора «entführen» (викрасти) опущена для стислості субтитрів. “kurz” замінено на ”на хвилинку”
40	Das ist einer der Fälle, in dem ich dieses Gefühl hatte, da ist ein Monster	Цей випадок викликав у мене відчуття, що ми маємо справу з монстром	Повна граматична реконструкція, перестановка, конкретизація	Складна німецька конструкція з підрядним реченням трансформована у більш просте та зрозуміле речення з прямим висловлюванням думки, що відповідає українським нормам природності викладу

Переклад субтитрів за допомогою Claude 4.5 Sonnet

1. Оригінал: *Der von der Krankenkasse gestellte Treppenlift ist schon ein paar Monate nach dem Unfall kaputtgegangen.*

Переклад: *Підйомник, який надала медична каса, зламався через кілька місяців після нещасного випадку.*

(Пояснення: демонтаж рамкової конструкції Perfekt; рема «зламався» – в кінці; уникнення дослівного «є зламаний»)

2. Оригінал: *Wenn in diesem Term alles läuft wie geplant, werde ich in weniger als 365 Tagen dort sein.*

Переклад: *Якщо цього семестру все йтиме за планом, менш ніж за 365 днів я там буду.*

(Пояснення: збережено Futur I як майбутній час; рема «я там буду» – в кінці для природності).

3. Оригінал: *Er lag auf dem Bauch, zugedeckt, im Bett.*

Переклад: *Він лежав у ліжку на животі, накритий.*

(Пояснення: перестановка для українського порядку слів; уникнення калькування «обличчям донизу»).

4. Оригінал: *Was ist zwischen euch abgegangen?*

Переклад: *Що у вас трапилося?*

(Пояснення: Perfekt передано простим минулим часом; збережено розмовну інтонацію).

5. Оригінал: *Und das führte dann dazu, dass ich mich dazu entschlossen hatte zu sagen: Wir holen den Miro.*

Переклад: *І тоді я вирішив сказати: Ходімо по Міро.*

(Пояснення: спрощення складної конструкції з Plusquamperfekt; уникнення зайвої багатослівності).

6. Оригінал: *Ich wünschte, ich hätte auch Mr. Sutton nach dem Empfehlungsschreiben gefragt.*

Переклад: *Якби я ще й у містера Саттона попросив рекомендаційний лист.*

(Пояснення: Konjunktiv II передано умовним способом; збережено жаль щодо минулого).

7. Оригінал: *Das ist genug Stoff für eine Biografie.*

Переклад: *Цього вистачить на біографію.*

(Пояснення: компенсація неозначеного артикля «eine» через зміну конструкції; уникнення буквализму «на одну біографію»).

8. Оригінал: *Also, sollen wir anfangen?*

Переклад: *То ж почнімо?*

(Пояснення: вилучення модального дієслова; використання природної української розмовної форми).

9. Оригінал: *Ihre Selbstgefälligkeit können Sie sich sparen, Mister Beaufort.*

Переклад: *Залиште собі своє самовдоволення, містере Бофорт.*

(Пояснення: наближений переклад; збережено формальний тон та конфронтаційність).

10. Оригінал: *Sie ist in deinem Philosophie-Kurs. Und jetzt schön die Klappe halten.*

Переклад: *Вона відвідує твій курс філософії. А тепер тримай язик за зубами.*

(Пояснення: адаптація грубого наказу «die Klappe halten»; збережено емоційність і директивність).

11. Оригінал: *Mailbox von James Beaufort.*

Переклад: *Голосова пошта Джеймса Бофорта.*

(Пояснення: описовий переклад англіцизму «Mailbox»; транскрипція імені та прізвища).

12. Оригінал: *Todesermittlungsverfahren.*

Переклад: *Розслідування обставин смерті.*

(Пояснення: декомпозиція німецького композита; описовий переклад юридичного терміну).

13. Оригінал: *Ich mach 'nen verdammt guten Job in diesem Komitee.*

Переклад: *Я чортовски добре працюю в цьому комітеті.*

(Пояснення: збережено експресивність «verdammt»; уникнення нейтралізації для автентичності тону).

14. Оригінал: *Du bist ein Niemand aus einem namenlosen Kaff.*

Переклад: *Ти ніхто з якоїсь безіменної дірки.*

(Пояснення: збережено зневажливий тон; «Kaff» передано розмовним «дірка»).

15. Оригінал: *Friedrichshain.*

Переклад: *Фрідріхсгайн.*

(Пояснення: транскрипція топоніма).

16. Оригінал: *Das gab's noch nie in Maxton Halls Geschichte.*

Переклад: *Такого ще не було в історії Макстон-Голлу.*

(Пояснення: українізація назви закладу; природний порядок слів).

17. Оригінал: *So 'n Mist.*

Переклад: *Який жах.*

(Пояснення: доместикація експресивного вигуку; збережено емоційне забарвлення роздратування).

18. Оригінал: *Seit der Sache mit Beaufort bist du neben der Spur.*

Переклад: *Після тієї історії з Бофортом ти сам не свій.*

(Пояснення: адаптація ідіоми «neben der Spur»; природна українська фразеологія)

19. Оригінал: *Ich bin Referendar... in Brandenburg.*

Переклад: *Я стажист-педагог... у Бранденбурзі.*

(Пояснення: описовий переклад німецької реалії «Referendar»; транскрипція топоніма).

20. Оригінал: *Du bist ein noch größerer Arsch, als ich dachte.*

Переклад: *Ти ще більший мудак, ніж я думала.*

(Пояснення: збережено сленгову грубість; адаптація до української розмовної лексики).

21. Оригінал: *James, ich hab richtig Scheiße gebaut.*

Переклад: *Джеймсе, я реально все зіпсувала.*

(Пояснення: адаптація грубої ідіоми «Scheiße bauen»; збережено емоційну напругу).

22. Оригінал: *...macht er mich einen Kopf kürzer.*

Переклад: *...моя голова злетить.*

(Пояснення: адаптація фігуративної ідіоми; збережено драматичність погрози).

23. Оригінал: *Gal, dann gib es in deinen Trustfonds zurück.*

Переклад: *Гаразд, тоді поверни їх у свій трастовий фонд.*

(Пояснення: транскрипція фінансового терміну «Trustfonds»; збережено сарказм).

24. Оригінал: *Wir erkundigten uns bei der Deutsche Bahn...*

Переклад: *Ми запитували в Deutsche Bahn...*

(Пояснення: форенізація — збережено німецьку назву залізниці для локальної автентичності).

25. Оригінал: *Dad wird ausrasten.*

Переклад: *Тато з'їде з глузду.*

(Пояснення: адаптація розмовного «ausrasten»; збережено емоційну інтенсивність).

26. Оригінал: *Bist du noch bei Cyril?*

Переклад: *Ти все ще з Сіріллом?*

(Пояснення: транскрипція імені; природний український порядок слів).

27. Оригінал: *Der Mann des Abends. The Greatest.*

Переклад: *Герой вечора. Найкращий.*

(Пояснення: адаптація фрази; переклад англійської вставки для єдності тону).

28. Оригінал: *Fickt euch beide und redet nicht so über meine Schwester, Mann.*

Переклад: *Та йдіть ви обидва і не смійте так говорити про мою сестру, чувак.*

(Пояснення: пом'якшення вульгаризму для субтитрів; збережено обурення та захисний тон).

29. Оригінал: *Hey Lydia, wir haben dich gestern Abend vermisst.*

Переклад: *Гей, Лідіє, ми вчора ввечері за тобою сумували.*

(Пояснення: природна українська конструкція; транскрипція імені).

30. Оригінал: *Hey James, deine Schwester ist da. Und sie hat schlechte Laune mitgebracht.*

Переклад: *Гей, Джеймсе, твоя сестра прийшла. І вона не в настрої.*

(Пояснення: адаптація «schlechte Laune mitgebracht» до природної української фрази).

31. Оригінал: *Versuch zu atmen.*

Переклад: *Спробуй дихати.*

(Пояснення: прямий переклад; збережено інфінітивну конструкцію).

32. Оригінал: *Das ist nicht dein Ernst, oder?*

Переклад: *Ти ж не серйозно, правда?*

(Пояснення: адаптація до природного українського питального звороту).

33. Оригінал: *Die Presse macht mich fertig.*

Переклад: *Преса мене добиває.*

(Пояснення: збережено емоційність та дієслівну метафору; природний порядок слів).

34. Оригінал: *Hatten Sie schöne Ferien?*

Переклад: *Як відпочили на канікулах?*

(Пояснення: адаптація формального привітання до природної української форми ввічливого запитання).

35. Оригінал: *Jeder Mensch hat eine Welt voller Möglichkeiten verdient.*

Переклад: *Кожна людина заслуговує на світ, повний можливостей.*

(Пояснення: збережено піднесений тон; рема «повний можливостей» — в кінці).

36. Оригінал: *ihr zwei Elfen.*

Переклад: *ви двоє ельфів.*

(Пояснення: прямий переклад метафори; збережено жартівливий тон).

37. Оригінал: *Tinder-Date.*

Переклад: *Побачення з Тіндера.*

(Пояснення: транскрипція назви додатку; описовий переклад для ясності).

38. Оригінал: *Ich weiß, dass du das Geld gut gebrauchen könntest.*

Переклад: *Знаю, що гроші тобі не завадять.*

(Пояснення: адаптація до природної української фразеології; уникнення буквалізму «добре використати»).

39. Оригінал: *Dürfte ich eure Freundin kurz entführen?*

Переклад: *Чи можу я ненадовго викрасти вашу подругу?*

(Пояснення: збережено ввічливу іронію та метафору «викрасти»).

40. Оригінал: *Das ist einer der Fälle, in dem ich dieses Gefühl hatte, da ist ein Monster.*

Переклад: *Це один із тих випадків, коли я відчував: тут — чудовисько.*

(Пояснення: демонтаж складної конструкції; рема «тут — чудовисько» — в кінці для драматичності; двокрапка підкреслює кульмінацію думки).

Переклад субтитрів за допомогою GPT-4o

- 1) *Der von der Krankenkasse gestellte Treppenlift ist schon ein paar Monate nach dem Unfall kaputtgegangen.*

Підйомник, який дала страхова компанія, зламався вже за кілька місяців після аварії.

(Пояснення: перестановка для реми + нейтралізація Krankenkasse).

- 2) *Wenn in diesem Term alles läuft wie geplant, werde ich in weniger als 365 Tagen dort sein.*

Якщо цього семестру все піде за планом, я буду там менш ніж за 365 днів.

(Пояснення: майбутній доконаний → простий майбутній).

- 3) *Er lag auf dem Bauch, zugedeckt, im Bett.*

Він лежав у ліжку, накритий, обличчям донизу.

(Пояснення: збережено описовий порядок + рема наприкінці).

- 4) *Was ist zwischen euch abgegangen?*

Що між вами сталося?

(Пояснення: Perfekt → простий минулий).

- 5) *Und das führte dann dazu, dass ich mich dazu entschlossen hatte zu sagen:*

«Wir holen den Miro.»

І це зрештою змусило мене сказати: «Час забрати Міро».

(Пояснення: компресія + стилістичне пожвавлення).

- 6) *Ich wünschte, ich hätte auch Mr. Sutton nach dem Empfehlungsschreiben gefragt.*

Шкода, що я теж не попросила рекомендацію у містера Саттона.

(Пояснення: Konjunktiv II → компенсація через «шкода»).

- 7) *Das ist genug Stoff für eine Biografie.*

Тут матеріалу на цілу біографію.

(Пояснення: збережений приклад з теорії → адаптована конструкція).

- 8) *Also, sollen wir anfangen?*

Ну що, почнімо?

(Пояснення: вилучення модального дієслова).

9) *Ihre Selbstgefälligkeit können Sie sich sparen, Mister Beaufort.*

Самозадоволення можете приберегти при собі, містере Бофорт.

(Пояснення: уникнення кальки).

10) *Sie ist in deinem Philosophie-Kurs. Und jetzt schön die Klappe halten.*

Вона в твоєму курсі філософії. А тепер тихо — рот на замок.

(Пояснення: збережено загрозливий тон).

11) *Mailbox von James Beaufort*

Голосова скринька Джеймса Бофорта.

12) *Todesermittlungsverfahren*

Попереднє розслідування смерті.

(Пояснення: описовий переклад юридичної реалії).

13) *Ich mach 'nen verdammt guten Job in diesem Komitee.*

Я чортівськи добре справляюся в комітеті.

(Пояснення: збережено експресію).

14) *Du bist ein Niemand aus einem namenlosen Kaff.*

Ти ніхто з богом забутого села.

(Пояснення: компенсація стилістики).

15) *Friedrichshain*

Фрідріхсгайн.

(Пояснення: транскрипція топоніма).

16) *Das gab's noch nie in Maxton Halls Geschichte.*

Такого ще не було за всю історію Макстон-Холу.

17) *So 'n Mist.*

Трясця!

(Пояснення: доместикація).

18) *Seit der Sache mit Beaufort bist du neben der Spur.*

Ти ніби сама не своя після історії з Бофортом.

(Пояснення: ідіома → нейтралізація).

19) *Ich bin Referendar... in Brandenburg.*

Я вчитель-практикант... у Бранденбурзі.

(Пояснення: збереження реалії).

20) *Du bist ein noch größerer Arsch, als ich dachte.*

Ти ще більший покидьок, ніж я уявляла.

(Пояснення: сленг → контекстуальний відповідник).

21) *James, ich hab richtig Scheiße gebaut.*

Джеймсе, я добряче начудила.

(Пояснення: нейтралізація лайки).

22) *...macht er mich einen Kopf kürzer.*

...він точно знесе мені голову.

(Пояснення: ідіома → збережено образність).

23) *Gal, dann gib es in deinen Trustfonds zurück.*

То віднеси все назад у свій трастовий фонд.

(Пояснення: прихована реалія → збережено).

24) *Wir erkundigten uns bei der Deutsche Bahn...*

Ми звернулися до Deutsche Bahn...

(Пояснення: форенізація).

25) *Dad wird ausrasten.*

Тато зірветься з ланцюга.

(Пояснення: стилістична компенсація).

26) *Bist du noch bei Cyril?*

Ти досі з Сірілом?

(Пояснення: узгодження імені).

27) *Der Mann des Abends. The Greatest.*

Чоловік вечора. Самий Справжній.

(Пояснення: емпатичне підсилення).

28) *Fickt euch beide und redet nicht so über meine Schwester, Mann.*

Та пішли ви обидва, і не смійте так говорити про мою сестру!

(Пояснення: збереження агресії без вульгарної кальки).

29) *Hey Lydia, wir haben dich gestern Abend vermisst.*

Гей, Лідіє, нам тебе вчора бракувало.

(Пояснення: рема в кінці).

- 30) *Hey James, deine Schwester ist da. Und sie hat schlechte Laune mitgebracht.*

Гей, Джеймсе, твоя сестра прийшла. І принесла з собою поганий настрій.

- 31) *Versuch zu atmen.*

Спробуй дихати.

- 32) *Das ist nicht dein Ernst, oder?*

Ти ж не серйозно, правда?

- 33) *Die Presse macht mich fertig.*

Преса мене добиває.

- 34) *Hatten Sie schöne Ferien?*

Мали гарні канікули?

- 35) *Jeder Mensch hat eine Welt voller Möglichkeiten verdient.*

Кожен заслуговує на свій світ можливостей.

- 36) *ihr zwei Elfen*

ви двоє ельфів.

- 37) *Tinder-Date*

побачення з тіндера.

- 38) *Ich weiß, dass du das Geld gut gebrauchen könntest.*

Я знаю, що ці гроші тобі дуже знадобилися б.

- 39) *Dürfte ich eure Freundin kurz entführen?*

Чи можу я на хвилинку викрасти вашу подругу?

(Пояснення: стилістична гра з «entführen»).

- 40) *Das ist einer der Fälle, in dem ich dieses Gefühl hatte, da ist ein Monster.*

Це один із тих випадків, коли я відчув: десь поруч ховається монстр.

(Пояснення: демонтаж рамки + інтонаційна компенсація).